

BIBLIOTECA
NAZIONALE
VITT. EMAN.
SALA
DI STUDIO
31
5

COLECCION

DE

DOCUMENTOS INÉDITOS DEL ARCHIVO GENERAL

DE LA

CORONA DE ARAGON,

PUBLICADA DE REAL ÓRDEN

POR

SU ARCHIVERO

D. Manuel de Bofarull y de Sartorio.

TOMO XXII.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA

LEVANTAMIENTO

Y

GUERRA DE CATALUÑA

en tiempo de don Juan II,

DOCUMENTOS RELATIVOS Á AQUELLOS SUCESOS,

PUBLICADOS DE REAL ÓRDEN

POR

D. MANUEL DE BOFARULL Y DE SARTORIO,

Archivero de la Corona de Aragon.

Tomo IX.

BARCELONA.

EN LA IMPRENTA DEL ARCHIVO.

1862.

AÑO 1462.

18 DE JULIO.

Recibieron en este dia los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends egregi e magnifichs senyors los deputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Mol reverends egregi e molt magnifichs senyors. Per que la experiencia nos ha mostrat en special des que el bo den Agullo ha trahit si mateix e los seus de star pus recelosos e cauts en la custodia e guarda de aquest exercit es stat delliberat entre les altres coses per lo capita de Barchinona don Hugo e yo ab los de nostre concell que no obstant mossen Loys Divorra sia persona segura e fiable e tal que per son poder se creu guardara e fara lo degut al que es obligat al Principat pero vist que lo castell de Fenolleres hon ell sta e te alli sa filla muller den Vilafrancha lo qual decontinent va e serveix lo Rey e poria esser que sens saberhi res

lo dit mossen Ivorra alguns de sa casa porien dar entrada en lo dit castell al dit Villafrancha e altres de ques poria seguir assats damnatge a aquest exercit per star en mig dels dos camins reals que van de açi a Cervera fonch delliberat per los dits respectes e altres que no cur ab la present dir per que lo dit capita mossen Marimon so cert scriu de aquelles stesament als consellers de aquexa ciutat ab spres carrech de mostrar a vosaltres la dita letra que lo dit castell fos provehit de nostres gents es tingues per lo Principat e per causa de aço trametem per lo dit mossen Ivorra lo qual fon ahir açi e li notificam la dita intencio nostra de la qual se mostra tant congoxat que si be li fon dit ques havia provehit per lo semblant en Stalrich lo castell de Cervello Jorba Monmaneu e altres castells mostrava no poder pendre en alguna manera ab paciencia que sens ell aturarhi lo dit castell fos provehit per lo Principat. Perque fonch vist per los qui eren presents alli consultarne ab vosaltres mossenyors e en lendemig comanarli lo dit castell ab sagrament e homenatge de ell tenirlo per vosaltres. Per queus placia avisarnos del que haureu delliberat sobre aço e prest com en la triga haja perill e voler haver en continua memoria lo enviarnos la mes gent de cavall que poreu car jaus he scrit lo numero quens trobam açi. De gracia vos deman mossenyors segons vos he ja scrit envieu pera don Hugo a mi lo qual pens vos scrigua hun notari quens scriga hon no placiaus haverme per scusat sino haveu letres mies que tant me fatiga lo scriure de la mia mia que nous ho poria dir. Per la present no occorre pus

dir sino que ordeneu de mi mossenyors lo queus sera plasent. De Tarregua a XIIII de juliol. — Lo qui a vosaltres mossenyors me recoman prest a la ordinacio vostra Jofre de Castre.

Als molts reverends magnifichs e honorables mossenyors diputats e concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs e honorables mossenyors. Ja per altra he scrit a vostres savieses de les novitats que los francesos fan dins Rossello present certs lochs e castells dins Rossello cominant e dient als altres que si nos reten a ells los daran a foch e a sanch. Veig mossenyors que si socors no lus es donat ells se donaran tant stant spaordits. E si yo tingues açi la mitat tant com ells son yo lus dunara a la encontra e tinch fiança en Deu el glorios Carles que obtindriem victoria dells per queus soplich mossenyors per vosaltres me sia trames aquell socors de gent e de armes com de vosaltres be confiu. En altra manera vos dich que vinent ells la via mia yo son ab tanta pocha gent que no son per resistir lus e entrant ells dins Ampurda yous do per perdut Ampurda. Aqui va lo present portador qui es En March Calabuig lo qual yo he informat de les dites coses e ell qui es vengut de Rossello placiaus donarli fe e creença en tot lo que de ma part vos dira. E per la present mossenyors no dich pus sino que ordenen de mi vostres savieses lo que plasent vos sia. E sia la Sancta Trinitat en proteccio e guarda

vostra. Del Coll de Paniçars a XVI de juliol. — Lo capita quim recoman a vostres savieses vezeomte de Rocaberti.

Als molt magnifichs senyors e de gran savieses los senyors de concellers e deputats en Barchinona.

Molt magnifichs mossenyors e de grans savieses. Primer de totes coses nos lons recomanam en gracia e merce de V. S. Certificam vos senyors com en Rossello ha molta gent darmes e han ja pres Salses e altres places e vinen tot jorn fins al pont de Nostra dona de Perpenya per que molt magnifichs senyors vos supplicam queus placia per defensio de la terra e vostra nos vullau socorrer de dos quintals de polvere ço es V robes per bombarda e tres robes per spingardes car si nosaltres havem compliment de la polvere nosaltres farem coses en defensio vostra e de la terra mijançant la potencia de Deu e de la gloriosa humil Verge Maria e del benaventurat Sant Carles que sera laor de nostre Senyor Deu e del dit benaventurat sant car a Perpenya ara no podem intrar en Perpenya que tot sta tancat per causa de les dites gents darmes. E ab tant molt magnifichs senyors sia la Sancta Trinitat en vostra proteccio e guarda. Scrita ab cuyta a Ceret a XIIII de juliol. — Prests a vostre manament e ordinacio per tots tots temps lo capita e consols de la vila de Ceret.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e son concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Hir envers mig jorn arribi açi ensemps ab los elegits per la ciutat de Barchinona e decontinent voliem parlar ab ell e per ell ne fon trames a dir que sperassem que ell hi seria tantost e per cert avis per hun passador scrit qui de la força los fon tirat avisantlos com devien exir pera cremar les entenes que stan arborades de la gran scala. E de fet isqueren e noy pogueren fer res car per lo avis que tenia lo capita no volgue lexar fins que fou gran hora de nit. E axi mateix caygue tanta de pedra tan grossa com a nous e majors. E per aquestes rahons nos pogue parlar hir ab lo comte. Vuy a punta de jorn so anat ensemps ab los de Barchinona e aqui havem molt parlat per saber la disposicio de la ciutat en quin punt stava de poderse haver la força atenent quen haviem molts reports. E aximateix com era informat com los combats se eren donats ab molt desorde que los del exercit feyen molts furts e parlaven ab los de dins e encara era fama quels donaven polvora. E moltes daltres coses que aci era informat de tot stesament fom informat ensemps ab los missatgers de Barchinona per lo dit capita nos satisfeu en los caps dient nos com no es menys que en tals exercits com aquests noy haja alguns desordens pero no en la quantitat ques dien pero per ell hi fa tota sa

diligencia en fer lo degut que sia honor servey del Principat e honor sua. En lo fet de la forsa ell sta en disposicio qui per bombardes qui per hun bestio que fa qui per altres vies que he sperança en Deu que si es menejat ab orde que la força se haura. En laltre fet dels passos lo comte hi havia trames lo vezcomte de Rochaberti ço es al coll de Paniçars e del Pertus era alli ab CCC homens. Los del Volo hi han trames a demanar socors e ell los na trames C homens. Axi mateix lo loch Tuyr hi ha demanat socors e ell als ne trames altres C homens de que no sta sino ab C homens als passos. Ha anar mes suplir als altres que no a si mateix. Vuy havem delliverat ab lo comte e ab son concell que yo partesch ensemps ab mossen Simeon Sala e ab lo senyer En Johan Ferrer tirant la via dels passos ab lo sometent axi com per vosaltres es stat ordenat. E axi mateix tramet per altres parts de Ampurda que reprenguen lo so a fi que per tot Ampurda ne haja sentiment a fi que sent als passos hi haja aquell nombre de gent que hi sera necessari. Mes avant es stat vist per lo capita e per nosaltres per servar lorde degut que es del sometent portar peno e axi le fet fer el men port. Hi es stat vist que per haver major favor que el comte nos fes acompanyar als mes rocins que tenia per donar major favor a la faena. Tinch sperança que essent alli se dara tal orde que sera servey e benefici del Principat e per quant en los passos ha mester molta defensio special de çarabatanes vos placia de trametremen unes quatre ab molta polvora e fornides e qualque algu quin sapia tirar. E axi mateix

alguns caxons de passadors car de alguna vila de açens non cal fe compte car tot hom sta defornit e aço nous ho metau en oblit car ja podeu pensar quant hi va en la guarda dells. De les altres coses remetent ho a la letra de la ciutat. E per lo present no mes sino quem coman a la senyoria de vosaltres. Feta en Gerona dissapte a mig jorn a XVII de juliol MCCCCLXII. — Senyors lo qui es prest a tots los manaments de tots vosaltres Pere Desplugues.

Als molt reverends egregis magnifichs honorables e de gran savieses senyors los deputats del General de Cathalunya e lur concell residents en Barchinona.

Molt reverends egregis magnifichs e honorables e de gran saviesa senyors. A nit passada hora de deu hores ans de mija nit per correu propri rehebem una vostra letra dada en Barchinona a XV del present de juliol pregant e encarregant nos vos certificassem de les fustes ab les quals se diria les gents darmes de França fan portar les artelleries en aquest Principat e daltres coses que sentissem sobre lo dit fet a que vos responem com som avisats per homens de Sancta Maria la Mar qui son vuy aci los quals son stats presos per dites gents darmes. Som avisats com a la Novella ha certs gimerros e altres barques qui porten artelleries e vitualles al dit loch de Sancta Maria la Mar per dites gents darmes e si algun obstacul de fustes armades hi havia no cessariem ab tot que nosaltres dijous a vespre hi trametem quatre lahuts armats e anarem fins

prop Laucata e feren fugir hun barganti armat qui va primer per descobrir e acompanyar dites fustes. Mes disen dits homens que los francesos han fet pastar gran quantitat de bescuyt e tenen en botigua per provisio de les galeres de vilatge qui deuen acompanyar dites artelleries e per venir en la present vila de Copliure per haver aquest port ates que noych ha fustes per obviar los car si fustes hich hagues hagudes no hagueren ells tant procehit e si vuy nich havia seriem bastants de recobrar Santa Maria la Mar e les artelleries e vitualles que meses hi han e encara correr tota la plaja fins a Laucata e pus en ella per que tot vos sia avis e provehiu segons vostres savieses ordenaran. Lo senyer En Berthomeu Alcover sindich nostre vos informara pus largament. E sia la Deytat increada en vostra guarda e proteccio. Scrita a Copliure dissapte a VIIII hores de mati que teniem deseset del present mes de juliol del any de Nostre Senyor MCCCCLXII. — Apparellats a vostra honor e servir los consols e prohomens de la vila de Copliure.

Fueron expedidas en este dia las cartas que siguen á continuacion.

Als molt magnifich e molt nobles senyors mossen Johan de Marimon capita de la bandera de Barchinona don Hugo de Cardona e don Jofre de Castro conductors o capitans del exercit del Principat de Cathalunya

per absencia del egregi comte de Pallas capita general.

Molt magnifich e molt nobles senyors. En los dies passats fom certificats que Nargençola cap de cinquantena habia pres cert bestiar den Batle de Miralcamp quis dehia esser enemich del Principat e perque nons era cert si era de bona guerra nosaltres provehim que lo dit bestiar vingues en ma den Johan Citjar daquesta ciutat. Apres havem sabut que part del dit bestiar es stada liurada al dit Citjar e part venuda per lo dit Argençola de la qual ha hagudes ultra cent lliures les quals es mester en tota manera vinguen en ma segura per que servesquen a quis pertanyeran. Per ço vos pregam e encarregam ques façau venir lo dit Argençola e assegurau vos dell en manera que hoydes les parts ministreu justicia spachada. Mes avant fahent se la present havem sabut que los enemichs son venguts al loch de Berbenç e sen han portats los bens qui hi eren. E per que en la dit loch ha gran quantitat de forment es summa necessitat en manera segura no sia tret e portat a Tarregua o altra part segura car venint en mans dels enemichs poria molt noure. Per aquesta sola raho va lo magnifich comanador aqui. Placiaus darli consell favor e ajuda en poder traure lo dit forment en manera segura. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XVIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt magnifichs honorables e de gran providencia senyors.

Molt magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Ab nostres precedents letres dies ha fetes avisam vostres savieses de tot lo necessari mas per quant erem entrats en pensament destinat a vostres magnificencies solemne embaxada haviem fins açi aquelles retengudes per certs bons respectes. Ara les vos trametem per lo honorable En Manuel Fonolleda ciutada daquesta ciutat ensemps ab la present certificants vostres dites magnificencies com lo S. Rey metent en exequucio les coses concordades ab lo Rey de França ha fet entrar gran nombre de gent darmes de França sots capitania del comte de Foix en aquest Principat es a saber en lo comdat de Rossello en lo qual han presos alguns lochs de pocha importancia. E la primera entrada es ab bandera Darago. Apres aquella lexada posen per los lochs altra bandera e prenent los homenatges per lo Rey de França en senyal de possessio del empenyorament del qual vos havem scrit fahents les dites gents darmes en scrits e de paraula grans cominacions contra lo dit Principat e los poblats en aquell de les quals coses summament nos dolem per sola consideracio de la causa de la guerra e no per que de aquella hajam spant com ja per longues e multiplicades experiencies hajen vist e sentit los francesos qual es la virtut dels braços dels cathalans los quals ab los victoriosos bastons grochs e vermells qui son armes

lurs no solament de aquells en lo passat se son defesos ans encara los han delits e speren de present ab la ajuda de Deu e ab lo crit de mossenyer Sant Jordi e del benaventurat Carles delir de la faç de la terra per exequucio de la qual cosa aquest Principat ha ja preparat exercit de gent a cavall e de peu e encara per mar lo qual en pocha distancia de loch sta prest mirar e sperar la dita gent tramesa. E per vostre avis lo S. Rey havia scrit e provehit en Arago Valencia Mallorca Menorca e Eyviça que fossen retenguts tots bens e mercaderies de cathalans e lurs persones expellides de aquells regnes. Ells empero no han volgut obtemperar los dits manaments dients que han los cathalans per frares e germans e quels volen tractar com sempre han acostumat sogons de totes les dites coses e altres particularitats vos informara mes amplament lo dit honorable En Manuel Fonolleda. E encara de aquelles e del que despres succehira per nostra embaxada seran certificades vostres savieses de les quals la Sancta Trinitat sia continua proteccio e guarda. Scrita en Barchinona a XVIII de juliol del any MCCCCLXII. —Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

19 DE JULIO.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Mols reverends egregis nobles magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Abir que teniem XIIII del present per correu expres fo significat a vostres molt grans R. N. magnificencies e honorables providencies com lo comte de Foix ab molta gent francesa discorre per aquests comdats de Rossello e ha preses algunes forces e castells e vuy en la matinada ha pres lo loch de Baixas. Tenim animo que si per vosaltres nos es trames adjutori de alguna gent nos solament bastariem a defendrens en la present vila de Perpenya mas encara ofendrels. Stam tots congoxats que sia stada tramesa gent per vosaltres e per lo comte de Pallas e aquella ses detenguda al Pertus e no es devallada a nosaltres. Supplich vos que en aquest cas nons vullau desemparar mas socorrer nos de gent car Deus volent e lo bon animo que trop en los poblats en esta vila tots ne reportarem gloria e honor en aquests preparatoris qui contra nosaltres son fets. E la potencia increada molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia senyors sia continua proteccio. Scrita en Perpenya a XV de juliol del any MCCCCLXII. — Qui es prest a la ordinacio de vosaltres vezcomte Dilla e de Canet e capita general dels comdats de Rossello e de Cerdanya.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors los diputats e consell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors. Per diverses letres mies sou stats avisats del punt en ques troba aquesta terra e quanta necessitat porta haver de aqui socors e ajuda. Lo dan que fins açi ses seguit es tant que envides se poria stimar e si fossem stats socorreguts totes aquestes coses se foren evitades e encara se haguera poscuda haver alguna gloriosa victoria. Vuy se troba lo comte de Foix e tots los capitans a una legua desta vila a hun loch que dien Ribesaltes. Sentim que de hora en hora se spera per metre açi lo siti e nosaltres nos preparam açi lo mils que podem per rebrels. Si haguessem gent o lo comte de Pallas se trobas aci ab lo seu exercit o altra tanta gent com ell te sens dubte en lo siti nosaltres los combatiriem e he fiança en nostre Senyor que la victoria fora permesa a nosaltres. Semblam que en totes coses se deu flixar e en lo fet de Gerona e altres per atenyer en aquest qui com veheu va tant en lo fet de aquest Principat. Dos jorns ha que combatem Canet fins açi se son be defesos pero ara demanen socors e no he forma de poder los socorrer que mes molta congoxa. Despus hir los matarem X o XII homens en que havia tres homens de cap ço es hun capita lo qual lo comte de Foix amava molt e dos altres gentilshomens. Per la present molt reverent egregis nobles e magnifichs

mossenyors no he mes a dir sino que so prest al que vostres grans provideneies volran de mi ordenar les quals nostre Senyor tingua en sa proteccio e guarda. Scrita en Perpenya a XVII de juliol MCCCCLXII. — A vostra ordinacio prest vezcomte Dilla e capita.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors e de gran providencia los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors e de gran providencia. Per altra letra dels magnifichs jurats daquesta ciutat vostres reverencies crehem hauran pogut compendre que los tres staments de la dita ciutat moguts per lo zel del servey e lahor de nostre Senyor Deus e de la Majestat del S. Rey e apres per benefici tranquillitat e repos de tota la cosa publica de sos regnes e terres havien delliberat trametre prestament sos embaxadors per intercedir donar e procurar ab lo adjutori divinal algun medi e repos en les diferencies e congoxes massa grans suscitades per obra del enemich de humana natura entre la prefata Majestat e vosaltres e altres de aqueix insigne Principat. E per metre en obra lo que significat es a vostres reverencies de fet los dits tres staments han elet per lur embaxadors e trameten de present los reverends nobles magnifichs e honorables micer Pere de Vilarrasa degua de la Seu de Valencia e vicari general del S. cardenal bisbe de Valencia e micer Macia mer-

cader canonge e arthiaca major de la dita Seu per lo stament de la Sglesia mossen Pero Sanchez Centelles mossen Johan de Vallterra mossen Jacme Romeu e mossen Loys de Soler per lo stament militar En Vicent Calbet ciutada e jurat e micer Pere Amalrich doctor en leys advocat de la dita ciutat per lo stament de aquella persones provectes de molta sapiencia e virtut informats a ple de nostre bon proposit e voluntat. Pregam vostres reverencies nobleses e magnificencies molt afectuosament los vullau donar plena fe e creença quant a nostres propries persones. Rescrivintnos ab tota confiança de tot ço que voldreu façam per la honor de vosaltres e daqueix insigne Principat. Nostre Senyor Deus per sa clemencia vulla dirigir vostres animos e actes a lahor e gloria sua e conservacio loable de aqueix insigne Principat. De Valencia a VIIII dies de juliol del any MCCCCLXII.—Los tres staments de la ciutat de Valencia a tota vostra honor e complacencia be aparellats.

Als molt reverend senyor e pare en Christ lo senyor bisbe de Vich.

Molt reverend egregi nobles magnifichs e honorables senyors. Per causa duna letra per vostres reverencies a nosaltres tramesa havem delliberat per salut e conservacio de aquesta universitat haver aci capita per queus placia voler donar plena fe e crehença al honorable En P. de Plegamans exhibidor de les presents en e sobre les coses que per part de nosaltres vos seran

recitades. Placiaus de vosaltres hajam aquella presta provisio que de vosaltres confiam com tota dilacio sia gran perill. E sia la Sancta Trinitat vostra continua proteccio. Dada en Cervera a XVII de juliol any Mil CCCCLXII. — Molt reverend egregi nobles magnifichs e honorables senyors a tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran provideneia senyors los diputats del General e coneell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Ahir que teniem XIIII del present per correu expres significam a vostres molt grans reverencies nobleses magnificencies e honorables providencies com lo comte de Foix ab molta gent francesa discorre per aquests comdats de Rossello e ha preses algunes forces e castells e vuy en la matinada ha pres lo loch de Baixas. Tenim animo que si per vosaltres nos es trames adjutori de alguna gent no solament bastariem a defendrens en la present vila de Perpenya mas encara ofendrels. Stam congoixats que sia stada tramesa gent per vosaltres o per lo comte de Pallas e aquella ses detenguda al Pertus e no es davallada a nosaltres. Supplicam vos que en aquest cas nons vullau desemparar mas socorrer nos de gent car Deus volent e lo bon animo que trobam en los poblats en esta vila nos reportaren gloria e honor en aquests pre-

paratoris qui contra nosaltres son fets. E la potencia increada molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia senyors sia continua proteccio. Scrita en Perpenya a XV de juliol del any MCCCCLXII. — Los tres stats ecclesiastich militar e reyal del comdat de Rossello a vostra honor e ordinacio apparellats.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e concell lo Principat de Cathalunya representants.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. En aquest comdat son stades donades tres letres totes sots data de XXX del mes pus propassat ço es una en aquesta vila altra a Ull de Molins e altra a Cornudella trameses per part de vostres reverencies nobleses e magnificencies. E tots en aquesta vila ajustats havem delliberat per responsio de aquelles trametre aqui lo exibidor de la present appellat Jacme Torner lo qual plenament es informat de la intencio nostra. Perque molt reverends E. N. e magnifichs senyors placiaus donarli plena fe e crehença en tot ço e quant per part nostra vos explicara. E sia Jhesus ab tots. Feta en la vila de Prades a XVII de juliol any Mil CCCC sexanta dos. — Al servici e honor vostres apparellats los jurats e prohomens del comdat de Prades.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs los senyors diputats del General de Cathalunya e lur concell.

Molt reverend egregis nobles e magnifichs senyors. Dies ha rebem de vostres grans reverencies egregies nobles e magnifiques savieses una letra en la qual nos es manat e comes fessem capitans e mudassem oficials ordinaris o aço per respecte e necessitat de la guerra qui sta apparellada o spera esser en aquest Principat e de fet segons en dita letra se conte nosaltres havem fets capitans en aquesta vall per cascuna reculleta e força de aquella e encara hun capita general de tota la vall e mudats oficials ordinaris qui vuy regexen en nom del dit Principat e havem fet e fer no cessam nit e dia guaytes e guardies per la vall e forces de aquella provehint aquelles tant com podem de armes vitualles e de totes coses qui son necessaries en temps de guerra. Pero en tot lo que es necessari ab falença de una gran part no podem bastar per quant ateses les grans morts qui en temps passat hic son sovint stades e les grans carestics de vitualles la vall es constituida en tanta pobresa de gents e de facultats que no basten a ben guaytar ni guardar nostres forces e castells qui hich son assats spessos ni encara provehir aquelles de les armadures e altres coses necessaries de que stam assats congoxats majorment com ara en aquests dies de dites vostres G. R. E. N. e M. savieses havem rebuda altra letra en la qual nos es manat de deu en X

homens façam hun home be armat e ben en orde qui a despeses dels restants sien tramesos a Puigcerda per socorrer a la frontera a la qual congoxa sens causa no som promoguts com aquesta vall sia tant vehina als lochs fronterejants ab França que nos pot scusar no sia dita frontera car en hun dia de la terra de França poria açi atenyer e entrar una squadra de gent e crehem nosaltres no va menys en guardar aquesta vall que les fronteres car una clau es del restant del Principat de aci avall e diminuhirla de gent e convertir les pecunies que som forçats dar en armes per nostra necessitat e forniment en soldejar gent per socorrer en altra part es levar tota la defensa en aquesta vall e posar aquella en hun gran perill e signantment com susara e tots jorns per aquestes encontradas rodejen algunes flotes de alguns pagesos quis dien de remençe qui ixen als caminants e alguns menacen e a altres assajen de levar roba e encara han presos e sen han amenats segons famosament se diu de lochs assats vehins en aquesta vall alguns pagesos dels qui no son de lur voluntat e desbocades lurs cases e si senten aquesta vall sia diminuida de aquesta pocha gent que sic ha leumēnt porien entrar en aquella e invadir e robar e en altra manera damnejar los qui hich son poblats hoch encara ensenyorirse de alguna força qui no seria poch dan de tot lo Principat. E axi par a nosaltres per tots aquests sguarts no esser possible ni util los dits homens esser fets per la frontera. E per ço havem delliberat trametre aqui lo senyer En Guillem Sorrocha portador de la present per lo qual molt pus larch V.

G. R. E. N. e magnifiques savieses seran informades de la facultat e disposicio de aquesta vall e consultara aquelles en tal manera que sobre nostres nocessitats millor puxen veure e provehir supplicant aquelles al dit portador vullen donar fe e crehença en tot ço e quant de part nostra los dira. E de aqui havant avisar e manar a nosaltres tot ço e quant plasent los sia. E per la present molt R. E. N. e M. senyors nons resta mes scriure a V. G. R. E. N. e M. savieses sino que pregam la Sancta Trinitat los conserve en sa special proteccio e guarda. Scrita en Ribes a XVI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Senyors. — De V. G. R. E. N. e magnifiques savieses humils servidos los lochtinents de veguer e consols de la vila e Vall de Ribes.

Als molt reverends egregi nobles e magnifichs mossenyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors. Hir a mig dia fuy açi per part dels nobles e magnifichs capitans per parlar ab los peyers de aquesta vila que fessen guardar de nit los molins e fessen la mes provisio poguessen de farines per tant com serien demanats ab lur bandera vinguessen be provehits de viures per ells e encara naportassen per obs dels del exercit digueren ajustarien concell em farien resposta. Fins açi no la he haguda crech ara demati lam faran. Haverla haguda encontinent men tornare a Tar-

regua. A nit a XI hores arriba un correu quem portava una letra de vostres reverencies manantme provehis a Camarasa e en altres lochs circumvehins per salpetra segons mossen Loys Setanti me scrivia. E decontinent haver legides les letres spachi un correu que a la mija nit parti daçi per anar a Camarasa scrivint als honorables En Franci de Ganer e Berenguer Sayol que vista la present donassen orde de haverne quanta ni havia a Camarasa e en los lochs entorn e que encontinent fos tramesa aci que yo pagara lo quem scriurien o per ma absencia lo senyer En Guillem Asbert per que tan prest ne hajen enviada açi sera tramesa aqui a mossen Satanti en la comissio per vosaltres mossenyors a mi dada. Per la roba dels juheus encontinent fuy açi huy ha VIII dies fiu fer la crida e posar senyals del General per los portals de les juderies segons per vosaltres mossenyors mes stat manat e hir los fiu restituhir algunes robes eren dins lespital. Han moltes per casades de que al present yo no hi puch entendre per tant com tinch molt a fer en les altres coses he a fer per lo exercit e los capitans qui no volen me partescha de alla hon ells son per raho de les artelleries e altres coses me han obs de hora en hora. Per çous suplich ne doneu comissio a altri o sius sera plasent que ab ma absencia ne do carrech a alguna persona fiable de aquesta vila e que ab los peyers ensemps los facen restituhir les altres robes sich troben. Ya ha carrech micer Semion ab lo notari de la Deputacio local de pendre informacions dels altres quin tinguen nin sapien e daço faran proces e esser cullit ne scriure a vos-

tres reverencies e sera fet segons manareu. E sia la Sancta Trinitat en vostra custodia. En Cervera a XVII de juliol any MCCCCLXII. — Mossenyors lo qui a vostres reverencies me recoman Anthoni Folquers.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs e de molta saviesa senyors. Segons per altra vos havem avisats ultra molta gent la qual lo canonge vostre capita nos hich havia treta ab voluntat nostra per complaure nosaltres per avis a nos donat per dit capita En Çafont e lo prior de Casserres qui eren a Olot per fer la exequucio dients esser en necessitat los havem trames nostre capita ab nostra letra elegit ab ultra CXX homens molt armats abils e en tals coses experimentats los quals vuy son ab la gent del exercit e fan la honor del Principat per occasio dels quals som certs molta gent de Bas ses tornada e torna a bona part. E com lo dit Font en ple conseyll nos oferis que la despesa fahedora en semblant cas lo Principat la faria segons ab altra sou stats avisats e novament ab letra del dit nostre capita som informats com ell havia dit al dit Font bestragues per la messio a nostra gent al menys al present e apres juxta lo ofert en lo restant e ell poch ates la fe donada e de aquells dequi veus te ho havia deneguat ne entre les altres coses no haja volgut prestech al menys fer degue aquesta ciutat e la gent resta mal contenta e

poch edificada car content devia esser que la ciutat se sia despullada dels millors ciutadans e armes que te trametent los en territori stranger com sien fora nostra vegueria per tractar la causa de tot lo Principat la qual no toca particularment nosaltres que fins açi de Bas no havem hagudes congoxes. E almenys puys tanta promptitud e tal socors veya no devia deneguar adjutori de pecunies puys lo havia de persones en que no pot esser equiparacio. E com per altra havem scrit aquesta ciutat haja prou fet de subvenir al propri ne creem hi bast per occasio de excessives despeses precedents per tant senyors de molta reverencia magnificencia e honor placiaus provehir rescriure als nostres bolladors daci paguen tota la despesa feta e faedora per dita causa. E confiau de aquesta ciutat que per sempre sta ferma e prompta per honor del Principat juxta lo possible. E conserveus senyors molt reverends la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e recomendacio. Scrita en Vich a XVII de juliol MCCCCLXII. — A tota vostra ordinacio prests e apparellats los consellers de Vich.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. De les reverencies nobleses e magnificencies vostres havem rebudes letres ab les quals nos es significat que lo magnifich capita ab la bandera de aquexa ciutat e

part del exercit del Principat son en Urgell fahent gran sforç de gent per defendre aquelles terres e altres circumvehines de les quals nosaltres som part de la gran inhumanitat ab que los poblats en elles son tractats per los enemichs matant persones robant e talant bens cremant e destrouint lochs e casals e fahent altres cruels actes e com per repellir los dits enemichs e provehir a la conservacio e indemnitat nostra e dels altres sia vist necessari ferse lo davall contengut. Per tant nos pregan e encarregan com aquells qui com a vertaders cathalans tenim bona e virtuosa intencio en la conservacio del dit Principat e de les libertats de aquell donassem orde de continent per nosaltres e per los lochs circumvehins sia feta per X fochs hun home fiable be armat e dispost qui a carrech e despeses dels restants vaja prest al dit exercit car axi es stat fet en aquexa ciutat e en altres viles castells e lochs del dit Principat als quals per semblant ne haveu scrit a fi que entre la gent de la dita bandera e del dit exercit e altra que per aquest mija hi sera tramesa ab lo adjutori divinal sien fetes tals provisions que no solament sia entes en la defensio mas en la ofensio dels enemichs segons en les dites vostres letres a les quals nos referim aço mes largament se conte. A les quals molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors responem que axi com en vostres letres es contengut nosaltres som vers cathalans e havem e tenim bona e virtuosa intencio en la conservacio del dit Principat e de les libertats de aquell no menys que qualsevol altres en lo dit Principat poblats. E a la defensio del dit

Principat e ofensio dels enemichs axi com per vostres reverencies noblcses e magnificencies scrit nos es de bona voluntat trametriem pero com aquesta terra sia constituhida quasi en la extremitat del dit Principat e si era invasida dels enemichs no poria esser evacuada de aquella gent que hinch es. Per tant a vostres dites reverencies nobleses e magnificeneics pregam e suplicam que atenents a nostra conservacio e indemnitat qui som membre del Principat axi com qualsevol altres siam haguts per scusats de la dita tramesa la qual en dan e perill de aquesta terra e per conseguent del dit Principat evidentment redundaria. Nosaltres havem per cert que si de vosaltres demanavem presidi e ajuda no lans deneguarieu. Adonchs vos placia donar loch que retingam aço en loch de presidi vostre e haurem vos ho a gracia. Lo poder divinal molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors vos haja en sa bona guarda. Ordenant de nosaltres lo queus placia. Feta a XII de juliol any MCCCCLXII. — A tota ordinacio de les reverencies nobleses e magnificencies vostres prests los jurats e prohomens de les viles de Falcet Mora e Tiviça.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Degudes recomendacions precedents vostres grans prudencies certificam com los homens

populats en los castells Dodena de Claramunt e de Castellauli de la sotsvegueria daquesta vila vassalls del comte de Cardona ab gran congoxa son stats a nosaltres dient nos ells qui per lur poder se son sforçats per lo servey de la terra e cosa publica de aquella fer lo quels es stat possible en lo exercit del dit Principat fahents mes homens per socors de la bandera del dit exercit que may per negu fer no foren acostumats no contrastant ells sien posats e constituhits en gran miseria e stretura per sterilitat de temps per divinal ordinacio a ells sobrevengut e per los excessos e grans carrechs que per lo comte de Cardona fins aci son forçats pagar e que es pus fort per alguns crehedors del dit comte e comdat e procuradors lurs sovint son exequutats e barrejats en lurs bens e viures axi com ara son a instancia del procurador de la egregia comtessa de Luna semblantlos aquesta esser major e pus gran guerra que la qui per los enemichs es feta a la terra per que son portats quasi en article de desesperacio e no sens causa. E stan ja en delliberacio de deserir lurs propries habitacions e fer cap e partit de si mateixs desordenats en altra part e fahents de si tals rahonaments que ja les nostres orelles no poden aquells scoltar. E per ço atenents a nosaltres nos han volguts pregar per bona fraternitat e vicinitat los volguessem de algun consell confortar. Nos empero pensants e cogitants que la sal se troba a la mar e laygua a la font e sabents a cert vuy la sal e saviesa daquest Principat restar principalment en les mans e cap de vostres reverencies e la humor del consell en la font de les

vostres savieses per tant aquells a vostres grans prudencies e nobleses havem volguts remetre. Certificants vos adonchs per mija de la present la tanta congoxa e necessitat en la qual ells son posats e supplicam aquelles tant quant podem vullen als dits bons prohomens de saludables consells e remey sotsvenir e provehir que saltim durant lo temps de la congoxa en que la terra es posada caritativament sien tractats com ells sien prests e apparellats de les rendes de les quals son tenguts respondre al dit comte de Cardona fer planament la raho al dits creedors qui son be suficients a pagar aquells. Suplicant enapres molt virtuosos senyors per vostres grans prudencies sia provehit que les vitualles robes e bens que per conservacio de la vida dels dits homens e familia lur son recullits en los dits castells e forces per tuycio de la terra e per la concorrencia del temps stiguen al segur e que per neguna manera no sien barrejats ne donats a dissipacio en propris bens. E vosaltres insignes senyors axi obrant e provehint en les dites coses los coratges de aquells qui vuy stan en turbacio vos tirarets e de Nostre Senyor serets premiats. E ultra que per vosaltres sera fet lo degut encara vos ho reputarem a gracia e merce singular majorment que per mija nostre los vullats en aquesta part favorir signantment per quant ara de nou son convocats per vostra ordinacio e per intervencio de vostre sindich En Tallada de Cervera qui lo dia passat sometent es passat per aquesta vila e sotsvegueria a fer assistencia de nou a la bandera del dit exercit fahent los per vostra merce atorgar algunes provisions

utils e necessaries sobre lo material dessus dit. En tal manera que sien remediats en exequucio de propris bens per tant que puxen soportar principalment lo servici del dit exercit et alias durant aquell. Oferint nos per vostres reverencies fer tot ço e quant per aquella de nosaltres e daquesta vila sera ordonat. E ab tant la Sancta Trinitat sia vostra guarda. Scrita en Egualada a XII de juliol any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors prests consellers de Egualada.

Als molt reverends magnifichs e honorables mossenyors los diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverends magnifichs honorables mossenyors. Vuy que es digmenge hora de mig jorn es arribat açi lo portador de la present lo qual era trames per lo diputat local el Volo hon creya fos En March Calabuig guarda del General lo qual mossenyors lo dit diputat local avisava com per lo gran dubte los traginers havien que ells no trobaven degun quiu volgues portar sens que per lo General nols fos assegurat lo bestiar e lurs persones perque mossenyors vostres grans savieses manen a mi quina ni qual provisio volreu hi faça e decontinent per mi hi sera provehit axi com manareu.

Ab la present mossenyors vos tramet una letra que los magnifichs consols de Perpenya trametien al S. vezcomte de Rochaberti per la qual sereu algun tant aconsolats de certa empresa que han feta alguns cavallers

gentilshomens e burgesos de la vila de Perpenya los quals han haguda certa desconfita ab los piteus e de aquells han molts morts e apresonats e menatsen dells pus de XXX cavalls segons per dita letra, sereu a ple avisats. Dich vos mossenyors que quant aquesta gent nostra e Dampurda hi sien arribats dells no haurem sino les spatles e Deu quens en faça gracia e la humil Verge Maria.

Vuy mossenyors molt reverends e magnifichs entre sis e set hores de mati se son calats tres homens de la força. Son se calats per la part hon sta lo baro de Cervello. Son vassalls de mossen Marti Guerau de Cruylles e dien que eren VIII de companyia quis devien calar e lora de mig jorn sen ha calat hun altre de quels compten com ells stan ab molta temor sino ques pensen de hora en hora hajen socors dels francesos e aço los fa tant tenir. Diu que passen streta vida e vuy menjaven hun cavall. Los quis son calats se son calats ab tot lur arnes e parlat que han ab lo S. capita lo capita los ha fets metre en la preso e ben guardats ab tot sien homens que hom coneix volen morir e viure ab la terra. Dien que la maleyta jornada que foren presos los qui foren presos en la mina e si ells fossen stats congoxats per alguna altra part la força era nostra que la hu nos tenia ab laltre pero ara no se perque stam que la scala e lo bestio es prest e la torre de Geronella enderrocada. Crech ab Deu la cosa no pot durar e menester que es. Deu nos hi do bona ma dreta. Jo mossenyors tramet vuy en aquest jorn hun lochtinent meu lo qual me pens que dara recapte en los

afers de la baronia de mossen Marti Guerau de Cruylles per que mossenyors en res nous hi cal provehir que dins pochs jorns avisare de coses que vostres grans savieses trobaran gran plaer. Lo S. compte james se parteix del forat de hon es capita lo baro de Cruylles al qual yo he socorregut ir de C. florins dor. E lo S. vezcomte a qui ne trametre altres C. E axi mateix que te prestat a mossen Copons certa quantitat. Haure a subirana gracia vostres grans savieses prenen plaer en aço en manera que per havant men puxa regir altrament. E per la present mossenyors dals nous scriu sino que manen a mi vostres grans savieses lo que plasent vos sia. Scrita en Gerona a XVIII de juliol MCCCCLXII.

Suplich vos mossenyors que vullau dir al magnifich fra Spitles que ir rebi la sua letra e que lo mestre de camp diu no percep be la ballesta que demana e que men avis pus clarament e dar si ha recapte. E axi mateix que digau a mossen Setanti com yo he rebuts de una part tres muls e ir que era dissapte V e pagat el port de les coses han portades a cascun. — Mossenyors lo vostre humil servidor quis recomana en vostra gracia e merce Miquel Vives defenedor del General.

La carta á que se hace referencia anteriormente sigue á continuacion.

Al molt noble e molt magnifich e gran baro mossen lo vezcomte de Rochaberti.

Molt noble e molt magnifich mossenyor. Lo dia present havem resebudes dues letres vostres del dia passat fetes al loch de Paniçars ab les quals nos scrivits que sou aqui vengut e que ajustau gent per socorrer e sotsvenir nos et que tant prest com vos scriurem vendreu ab aquella molta gent que havets ajustada. E mes diets a una de les dites vostres letres scoltam meneig de aquesta gent francesa e que vullam esser virtuosos e ferms en nostra defensio e de la terra. Al primer cap molt noble mossenyor vos pregam vullau venir decontinent ab tot vostre exercit car moltes coses farem esser vos açi presencialment e ab major potencia que ara axi promptament nos poden exequutar a tot benefici de la terra e que la trigua e dilacio de vostra venguda es molt damnosa e la prompta venguda vostra sera salut e medicina de aquests poblats. Al segon cap vos responem que per quant los tres stats de aquesta terra haviem ab trompeta demanat salvoconduyts per los tres missatgers quels haviem nominats en companyia de XXV cavalcadors per fer resposta al comte de Foix a una letra que havia tramesa a nosaltres per ço com la dita letra contenia molts caps e en aquelles presencialment voliem per certes rahons hi fos respost e ells se han aturada la dita trompeta e tan sempre entraren en aquesta terra hon com havets hoyt dir han presos lochs e han fet e fan gran damnatge en

aquesta terra discorrent per aquella e a prop es vengut En Bernad Dolms de part del dit comte lo qual volia parlar ab nosaltres e no havem permes sia entrat a la vila mas defora les barreres lo S. bisbe es exit parlar ab ell per demanarli que volia e ell ha respost volia los homenatges per lo Rey de França e la feeltat al S. Rey. Fonchli respost per lo dit S. asprament ço es que ans nos donariem al Turch que al Rey de França e en altra manera que ell sen ana mal content. E altre meneig no hi ha hagut de que tot lo poble de aquesta vila del gran fins al poch e de tots los tres stats Deu gracies fom tots units e concordes amants mes morir ab la spasa en la ma que esser vassalls de tal Rey de que cresem vertaderament esser passat per lo nostre Rey aquests comdats ab contracte al dit Rey de França contra lo uniment de la terra. E no vullats creure fames ni mals parlars. Jay ha persones qui ab stucia meten males fames. Açi no ha al present altres coses per avisar vos sino quens venen quasi fins açi ladronejant e scaramuçant e menassen metre siti. E sia la Trinitat Sancta vostra proteccio e guarda. Scrita en Perpenya a XV de juliol MCCCCLXII. — Los consols de Perpenya a vostra honor apparellats.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de la ciutat de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra de XVII del corrent mes havem rebuda ab la qual continuau les acostumades congoxes que dieu haver per causa dels enemichs. Certament gran part nos feu de vostres passions les quals crehem son moltes coses qui son fruyts de guerra. E diuse vulgarment que mes val esser stobat que penjat. E vehem no ve letra que no multipliquen en paraules no covinents a la naturalesa e animositat dels cathalans pero com mes scriviu ab tal stil tant mes nos confortau en la gran sperança de vostres acostumades virtuts. Nosaltres com haveu vist havem fet e fem lo degut en socorrer vos. De fet trobam gran plaer com nos avisau haver aqui los D homens. E per ço continuant nostre socors e confort vostre decontinent trametem los diners a Tarregua pera dos mesos dreçats an Anthoni Folquers puys dien que en aquexa ciutat sens gran dan e desavanç del General trobar nos porien. Certificant vos adonchs de les dites coses vos pregam hajau prestament los dits D homens paguats per als dits dos mesos ab intervencio del deputat local segons ja vos havem scrit. Pero atenen que los D homens no hajen capitans particulars sino que tots stiguen sots comandament vostre e capitania del noble En Roger Derill al qual ja de aço havem scrit e que les conestablies sien de L homens e no menys daqui havant usau virtuosament com be haveu

acustumat. E nous spanteu de tan poch poder dels enemichs car demes es e cosa superflua. Susara havem rebut correu de Perpinya ab que som avisats que los de la dita vila han morts e presos molts francesos e rocins e quels ixen fora la vila una legua e mes e tota via han victoria a Deu gracies. E no solament los de la dita vila qui es potent fan aço mas encara los petits lochs ne han morts e presos molts en que na de gran condicio e dels nostres no hi ha mort sino hu fins açi. La pratica dels dits francesos es que de alguns patits lochs qui indubits o guiyats voluntariament se son dats han presos los homenatges en nom del Rey de França e puys deshonesten les mullers e filles e fan altres actes molt indeguts per la qual raho les gents daquella terra stan tan animosos en ofendre los enemichs que nols stimen res ans los gallejen ara en hun loch ara en altre damnificant los en manera molt singular a la honor e util del Principat. Ara podeu creure lo contracte fet ab lo dit Rey de França del empenyorament de Rossello. Del fet de Gerona speram de dia en dia haver bon compliment lo qual hagut siau certs Deu volent se faran tals coses que succehiran a tuicio e indemnitat de tot lo Principat. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XVIIII de juliol del any MCCCCLXII. —Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de XXVII de la vila de Perpenya.

Molt honorables e savis senyors. Rebuda havem vostra letra en la qual nos oferiu dar XX quintars de salpetra la qual cosa molt vos regraciam pero al nostre necessari lo qual ha sguart a la defensio de tots es quasi no res. Per queus pregam molt afectuosament que al menys nos en façau valença e ajuda que son cinquanta quintars e mes si podeu car segons vos havem scrit certificats som ne haveu gran copia aqui e per ço vos tornam a pregar nos complagau ab nostro diner. E per que pus prest e pus segur vingua enviam En Johan Staper ab hun laut a Canet qui la port açi. Axi mateix ne scrivim al diputat local que hi faça paguar. E sia la Sancta Trinitat vostra guarda. Data en Barchinona a XVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Pere Andreu burges de la vila de Perpenya deputat local en la vila de Perpenya e bisbat Delna.

Honorable senyer. Los honorables consols de aquexa vila han scrit nos faran dar XX quintars de salpetra e a la nostra necessitat es quasi no res per ço los tornam scriure quens en vullen trametre ultra los XX

quintars al menys XXX quintars. E per que pus prest e pus segur lo hajam enviam En Johan Staper a Canet ab hun tant quil reba. Per ço vos delim e manam que ab summa diligencia treballeu tant en haver dels dits honorables consols no solament los dits XXX quintars ultra los dits XX quintars com en haverne tan com mes sen pora haver e spacharlo de enviar com millor fer se pora e pus segur e pus secret que anas de nit fins a Canet a fi que nos pugua perdre e vingua açi. E ferlo pagar tot als receptors dels drets del General als quals podeu mostrar la present. Feuhi aquella diligencia que obs es considerat lo cas e temps. Data en Barchinona a XVIIII de juliol any MCCCCLXII.— Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors los dels tres stats del comdat de Rossello.

Molt reverend nobles magnifichs e honorables senyors. Vostres letres havem rebudes per les quals e per explica del honorable En Johan Ramon e encara per letres particulars de vos molt noble vezcomte Dilla e de altres som be certificats dels virtuosos actes bellicosos per vosaltres e los poblats en aqueix comdat fets contra los francesos de que summament nos alegram. De vosaltres alre no sen spera sino lo que virtuosament haveu acostumat. Dolem nos de les viltats e deshonestats que los dits francesos fan e cometen en los lochs hon entren havem empero sperança en nostre Senyor

Deu tot succehira en condemnacio lur. Dolem nos mes avant del enderroch dels tints molins cases e orta daquexa vila pero tot deu esser be pres per los damnificats puys se fa per salvetat e conservacio del tot qui es lo cos de aquexa vila. Ab la apprehensio que fan dels homenatges per lo Rey de França podeu compendre lo empenyorament de que scrit nos havieu lo qual sempre havem cregut. E per ço ara es mes de sforçar que james a repullir tal senyoria e en aço ne alre que sia util e conservacio de aquexa vila e comdat no falhirem en manera alguna. Certificantsvos que stam en pensament de comanar cert nombre de gent a cavall al noble don Francesch de Pinos per anar aqui e conduhir aquells ensemps ab la gent de peu del Principat a tota voluntat e ordinacio vostra. E circa aço stam e vagam continuament ab gran vigilancia e Deu volent dins breus dies ne veureu lo efecte lo qual sab Deu fora ja exequutat sino fos lo fet de Gerona fahents vos certs que e nosaltres e lo egregi capita e tots los nobles tenim axi extrema voluntat e desig en veurens ab los francesos que mes dir nos poria. Continuament acordam gent per trametre la via de Gerona e Dampurda e segons molts avisos que tenim a les hores de ara ha tentes gents als passos que basten no solament a guardar aquells ans encara ab la potencia vostra fer als enemichs molts dans. Pregam vos per ço e encarregam quant mes podem que usants de la virilitat e animositat acostumades ab intelligencia de les gents qui son als dits ports provehiau saludablament a la defensio et ofensio dels enemichs car pus axi los teniu en ven-

ço per gracia divina no ha res a fer en dar los malá ventura. Les faenes de Urgell stan be a Deu gracies e a tot provehim a compliment. Huy son arribats los embaxadors del regne de Valencia han nos feta certa proposicio e explica ab paraules generals. Del que succehira apres avisarem vostres reverends nobles magnifiques e honorables savieses les quals la Sancta Trinitat tingua en sa proteccio. Si a vosaltres senyors de consols de Perpenya no scrivim particularmeut nous sia maravella car occupats de moltes fahenes cove a vegades ferho axi. La resposta a la letra del comte de Foix vos haviem tramesa dies ha e han nos dit es stada presa. Ab aquesta lan tornam trametre pregants vos en tota manera o ab haraut o trompeta o notari li sia presentada. Si sentiu que los francesos facen preparatoris per mar e encara de altres particularitats vos pregam continuament nos aviseu. Data en Barchinona a XVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

20 de julio.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends magnifich honorables e de gran

providencia senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. A vostres reverencies he scrit tots aquests jorns sobre lo sou e emprestança per aquesta gent qui molt prest hauran lur temps e ni haja alguns qui dien e yo quasi ho crech qui han finit lo temps e man demanada licencia. Per vosaltres mes stat scrit que trameteu diners pero fins aci no son venguts e aquesta tarda porta gran dan a aquesta faena car ultra lo manament de la reputacio se segueix que la gent de aquest vostre exercit sen ira de que irreparable inconvenient segons vostres reverencies millor de mi comprenen se pot seguir. Placiaus senyors trametre diners per fer la dita emprestança en altra manera yo romanch solet e menys de gent que ja no mi basten persuasions ni paraules. Placiaus fer trametre polvora de bombarda despingarda no fretura per ara e viratam continuament car es de summa necessitat. E es mester perque lo pagament del sou o emprestança vaja ab lorde degut vingua En Jachme Çafont ab son quoern o libre car les faenes hauran millor compliment e recapte. E per quant per mancament de bon cirurgia alguns del exercit nafrats son passats daquesta vida vos placia trametre algun bon e suficient cirurgia e semblam seria bo hu a qui dien En Melchior qui sta a la capella den Mercus qui ja en dies passats fon açi em par bon home e suficient e feu algunes bones cures e es afectat a la terra. Placiaus trametrelo. A gracia haure a vostres reverencies sobre totes coses ne-

cessaries vullau ab celeritat provehir e trametre del punt e esser en que aquestes faenes stan. Crech per letres de mossen Matheu Dessoler ne sereu stesament avisats e per ço men remet a ses letres per ara. E tingaus Deus omnipotent en sa proteccio continua. De Gerona a XVIIII de juliol MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors prest e apparellat lo comte de Pallas capita general del vostre exercit.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Vostres letres de diverses kalendaris a nosaltres dirigides havem rebudes per lo honorable En Johan Dolivella e aquestes en lo nostre concell lestes e enteses han dada en los nostres coratges grandissima contristacio e amaritud. No pocha admiracio es stada en cascu del dit concell ates tals e tants actes fets e attemptats en congoxa e molestia de les persones del molt alt S. Rey e Senyora Reyna la perseverança dels quals actes designa grans e majors inconvenients. E per ço volriem a vosaltres exortar e exortam per nostra innata fidelitat havem e apportam a vostre e nostre Rey e senyor fossen apparellats hobeyr a sos saeres manaments e esser e star a hobediencia e jussions de la sua sacratissima Majestat la qual cosa si fareu speram infinits beneficis se seguiran a vosaltres e a vostres successors com siam certs e hajam sperança

de la grandissima clemencia virtut e humanitat del dit senyor lo qual james ha feta alguna derogacio o lesio a nostres libertats e franqueses ans de nou aquelles nos ha steses e ampliades tenint e conservant aquest seu regne ab summa justicia tranquillitat e repos de que som venguts a plenissima conexença de la gran amor e dileccio que lo dit senyor per sa gran benignitat aporta a tots sos pobles per que ultra la dita innata fidelitat en la qual som obligats a la dita sacra Majestat som promptes e apparellats exposar nostres vida e bens per servey de sa Senyoria empero crehent fer servey al dit molt alt S. Rey ab licencia e consentiment de sa Altesa nos oferim interposarnos entre la dita sacra Majestat e vosaltres per obtenir de sa celsitud aquelles coses que sien a servici de sa alta senyoria e repos de aqueix seu Principat. Supplicant lo Sant Spirit vulla dirigir vostres coratges e actes a servey de nostre Senyor Deu e del dit S. Rey. En Mallorques a XVI de juliol any MCCCCLXII. — Los jurats e concell general de la ciutat e regne de Mallorques prests interposarse per supplicacions entre la M. Real e vosaltres.

Otra carta enteramente igual á la anterior fué firmada y remitida por los síndicos y concejo de los forenses del reino de Mallorca.

Siguen las cartas que, en este mismo dia, mandaron expedir los señores Diputados y Consejo.

Als molt honorables e savis senyors los procuradors de la ciutat de Tortosa.

Molt honorables e savis senyors. Per resposta a vostra ultima letra ab la qual nos certificau de les retencions de lanes e altres mercaderies fetes en la vila de Mora per lo bastart de Cardona havem delliberat esser feta una letra als jurats e regidors de la dita vila qui tals violencies furs e roberies en lo publich pas permeten e no prohibeixen e aço per constituhir aquells en major culpa si decontinent no fan delliurar totes lanes e mercaderies retengudes vullau los rametre la letra. Confiam decontinent hi provehiran en manera ne romandreu contents e no volran complaure al dit bastard inimich del Principat. E si sera cas los jurats e prohomens de la dita vila aço dilataran e recusarau fer vos fem certs per nosaltres es pensada tal provisio ab ma fort e potent que ells no haurien volgut permetre ni tollerar tals retencions e roberies lo que succehira en dan e desolacio lur. En la torre de l spital del Rey En Pere sera pensat com hi sera provehit per que lo pas no sia empachat. No stigau per res smayats de la malesa daquell traydor e desvergonyat den Agullo lo qual ultra lo perill que spera del juhi divinal e del Rey si pot esser hagut a ma del Principat creheu ne sera feta justicia e a altres sera exemplar. De continent es stat provehit ab tal socors en lo Urgell que mijançant lo adjutori divinal obtendrem victoria dels inimichs. Dels virtuosos de Rossello en cuantes maneres obtenen victoria dels francesos matant e appresonant aquells e prenent los cavalls, e de les altres coses occorrents nons curam scriureus confiants que per lo vostre sindich ne sou certificats. Al diputat local scrivim faça

real venda dels bens den Barthomeu Feriça. Donarliheu tot bon consell e ajuda en benefici del General e vullau esser diligents en inquirir juxta lo poder a vosaltres donat. E sia Jhesus proteccio de tots. Data en Barchinona a XX de juliol any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables senyors lo jurats e prohomens de la vila de Mora.

Honorables senyors. Per letres de la ciutat de Tortosa per homens del loch de Aulot e per altres vies som certificats de les novitats fetes en aquexa vila per lo bastart de Cardona e per vosaltres tollerades ço es retenint fortivolment LXX parells de saques de lanes de homens de Aulot e altres lanes forment e mercaderies de cathalans qui ab ses barques devallen per lo riu avall fahents la via de Tortosa de aquesta ciutat e daltres parts e aço molt indegudament e injusta en gran dan no solament de les generalitats del Principat mas dels poblats en aquell lo quens es stat molt e molt greu e no podiem pensar en manera alguna que vosaltres com a verdaders e feels cathalans permetesseu que tals indegudes retencions furts o roberies se fessen en aquexa vila la qual nunqua tals coses ha permes ni tollerat majorment en tant gran dan del Principat de Cathalunya del qual aquexa vila es part. Per tant stretament vos dehim pregam e encarregam que decontinent tota dilacio dissimulacio e consulta cessants licencieu relaxeu licenciar e relexar façau totes les di-

tes lanes forments mercaderies e no consentau ni permetau en aquexa vila esser fet empaig al trafech e negociacio de les mercaderies lexant lo pas del riu delliure a aquells. En altra manera prest e molt prest per indemnitat de les generalitats e dels poblats en aquest Principat covendria a nosaltres provehir en tal forma e manera ab la potencia deguda del qual a vosaltres no poria succehir sino tota destruccio e desolacio del que molt nos condolriem e axi vullau esser attents a les suggestions e pratiques diaboliques del dit bastart inimich del dit Principat lo qual si desijava vostre be e indemnitat no faria les dites retencions violencies e roberies. Confiam vosaltres hi provehireu en tal manera quen romandreu contents e molt prest cobrem vostra resposta. E sia Jhesus proteccio vostra. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCC LXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Pere Andreu burges deputat local en la vila de Perpenya e bisbat de Elna.

Honorable senyer. En tota manera vos pregam dehim e manam que la salpetra oferta per los consols de aquexa vila e encara mes si mes ne poreu haver nos sia tramesa decontinent e per que Molins correu sab los passos havem comunicat ab ell. Lo que ha ofert sera portada segurament per certes parts que ell sap. Es necessari decontinent la dita salpetra sia presta e

liurada an Johan Staper ministre del General per aquesta sola raho trames o al dit Molins e que sia dirigida e tramesa o per mar o per terra en la pus cauta e segura manera que fer se puxa. Si empero los traginers dubtaven perdre les besties per los enemichs donau orde sien asegurades en la pus util manera ques pora per lo dit General. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables senyors los jurats e prohomens de la Torre den Barra.

Molt honorables senyers. Per moltes vies som certificats de la bona e virtuosa intencio que vosaltres com a vertaders cathalans haveu en la conservacio del Principat e libertats de aquell a tots comunes de que molt nos comendam fahents vos certs lo dit Principat sera be recordant de vostre be obrar. Per ço vos pregam e encarregam que continuants vostra bona intencio e voluntat siau atents e vigils en la custodia de aquexa vila e en recullir messes vitualles e altres coses necessaries a tuicio vostra e de la dita vila car nosaltres no fallirem a res que mester sia per defensio de tots. E sia Jhesus proteccio vostra. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, se escribió tambien á los prohombres del castillo de Palafolls.

Al honorable senyer En Guerau Tallada capitá del castell de Hostalrich.

Honorable senyer. Vostra letra havem rebuda responents al contengut en aquella nostra voluntat e provisio son que los homens presos de vostra capitania vos sien restituhits e aquells tingau en manera que vista la informacio la qual volem nos sia tramesa puxam provehir hi degudament declarants vos nostra intencio que vos en la gent de vostra cinquantena hajau e lo honorable capita de la vila en la gent de la sua cinquantena haja superioritat. Per que avisants vos de les dites coses vos encautam e encarregam stigau en bona amistat e confederacio ab lo dit capita de la vila. E encare doneu orde les gents a vos o a ell acomanades no facen res indegut e stiguen en bona pau e amor com sia molt necessari per retre be lo deute al carrech que no es ell al qual de tot aço scrivim tenim. Del fet den Folguera vos ha avisat lo honorable En Loys Setanti feu com ell vos ne ha scrit. Ja haureu vist com havem tramesos diners per socorrer de mes sou la dita gent. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyor lo capita de la vila de Hostalrich.

Honorable senyer. Per certs bons respectes e perque la raho ho vol vos pregam decontinent rebuda aquesta restituescliau al honorable En Guerau Tallada capita del castell los homens que teniu presos de la sua capitania car nostra intencio es que vos en la gent de vostra cinquantena hajau e lo dit Tallada haja superioritat hon se vulla que les gents se tropien. Perque avisants vos de les dites coses vos encautam e encarregam stigau en bona amistat e confederacio ab lo dit capita del castell e encara doneu orde les gents a vos e a ell acomanades no facen res indegut e stiguen en bona pau e amor com sia molt necessari per retre be lo deute al carrech que vos e ell al qual de tot aço scrivim teniu. Ja haureu vist com havem tramesos diners per socorrer de mes sou la dita gent. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCCLXII. —Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables los senyers En Johan Grimau burges de Perpenya e Pere Julia ciutada de Barchinona e a cascun dells.

Molt honorables senyers. En Guillem Davall natural de Rossello portador de aquesta sentint la conturbacio

en que lo Principat sta per causa dels enemichs qui aquell per lur poder damnifiquen es vengut de Valencia per servir la terra com a bon cathala. Per ço vos pregam e encarregam que si no haureu compliment de la gent que teniu carrech de acordar doneu sou al dit Guillem e als qui ab ell seran puys sien persones abils e dispostes fahent servar a ells lo guiatge publicat en favor dels acordats. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

En la sesion de este dia se hicieron diversas proposiciones, que fueron votadas, prevaleciendo el siguiente voto del señor obispo de Vich, que se tomó como deliberacion.

Primerament per lo S. bisbe de Vich qui dix que atesa la bondat e bona intencio del noble En Guerau de Gueralt que ha en lo benefici de la terra sien mesos al dit castell de Puigvert L homens del exercit del Principat no aturant hi empero lo noble mossen Dalmau de Queralt fill seu com sia cosa de la qual lo Principat reportara util pero que si ni haura prou de XXV sia remes a la VIIII de les banderes.

Item que sien despesos los dits mil florins en la manera acostumada en correus spies e altres coses necessaries de pecunies del General.

Item que no sia dada letra de pas al dit home que vol esser trames al Rey per lo dit En Pere Rovira mercader per los fets de la cambra de Sicilia.

21 DE JULIO.

En este dia, recibieron los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per moltes e diverses letres sou stats avisats de la congoxa en que sta aquesta terra e fins açi no es vist per vosaltres alguna provisio hi sia feta. Es de gran maravella a tanta prudencia e saviesa com es de vosaltres voler obmetre e oblidar aquesta terra qui sabeu quant es gran cosa en aquest Principat e de gran stima. De quantes coses teniu vuy al davant no es alguna de mes necessitat com es aquesta. E si aço delliberau lexar a notura qual eximpli pora restar de vosaltres. Vuy so en punt que tot Rossello sino poques coses sera en ma de aquesta gent. Yo no se quina stima levan amar mes lo mestre de Muntesa e quatre o cinch daltres en vostre poder que no la conservacio de aquesta terra qui la perdicio de aquella portara vosaltres a molta congo-

xa. Placiaus provehir prest e fer levar lo comte del siti ons trameteu la sua gent car ab aquella e ab la quens trobarem açi los assajarem de combatre. Avisant vos com ells tenen Canet e tota la terra una de aquell vezcomdat e los passos de la marina. Jo no se que james cathalans prenguessen tanta vergonya com es aquesta la qual nos pot reparar si promptament lo exercit del comte ab ultra gent no venen açi. Daçi huns sis o set jorns feu stima ells posaran lo siti açi en Perpenya e a ço noy dubteu. Hajau ho per ferm car ells no speren sino haver conquistada tota la terra de la qual tenen la major part. Si eren gents stranyes e moros de Barberia e no eren de aquest Principat demanant vos socors sols per la virtut vostra acostumada nous degucreu dexar perir. E per la present molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors no he mes a dir sino que so prest al que vostres grans provideneies volran de mi ordenar les quals Nostre Senyor tingua en sa proteccio e guarda. Scrita en Perpenya a XVIII de juliol del any MCCCCLXII. — A vostra ordinacio prest de Pinos vezcomte Dilla e capita.

Als molt egregi reverend e honorables magnifichs los senyors deputats de Cathalunya residents en la ciutat de Barchinona.

Molt egregis e reverends e magnifichs senyors. Apres moltes humils recomendacions precedents e per tant com los gentilshomens heretats en aquesta batlia son en la força de Gerona sforçantse contra la terra e per que

sentim moltes fames qui en aquesta part se sembren per males persones les quals en aquesta vila no poden haver loch es mester tot lo regiment e encara juredic-cio sia exercida per los jurats e regidors de aquesta vila tant per refrenar los mals homens com encara provehir per lesdevenidor. Per ço supplicam sia de vostra merce vullau provehir per capitans tant de aquesta batlia com de Calonge ab poder bastant e segons se pertany a capitans e segons en temps antich fou provehit hun Pereleres de la qual vos trametem forma los quals capitans se regesquen ab lur concell o ab la mes part daquell podent forçar los de la dita batlia de Palamos e de Calonge en reculirse ab tots lurs bens e familia vitualles e bestiar dintre la vila e força de Palamos segons per altres voltes son stats forçats e compellits ab provisions reyals e en altra manera de les quals vos trametem trellat com aço sia molt necessari. E saben vostres savieses com aquest loch es mester esser ben guardat com sia punta de mar e port es poria fer açi monech de fustes gent e vitualles si era en ma de enemichs. E no ha molt temps que mossen Vilamari ses desexit de paraules dient que aqui ha Palamos ha Cathalunya de que crehem vostres savieses nou ignoren. Per tant es necessari la dita provisio e per dar compliment he guardar los dits perills vos supplicam sia de vostra merce nos vullau donar o fer donar aquelles cent lliures que En Johan Gorgoll de aquesta vila deu ab bisbe de Gerona e encara los fruyts qui aquest any se cullen en les rendes del dit bisbe e justadors per lo dit gorgoll o larren-

dament de les dites rendes qui son altres cent lliures com a causa del dit bisbe e altres lo Principat de Cathalunya soporta los grans dans e perills signantment nosaltres qui no bastam en fer les dites provisions sens les dites quantitats com hajam enfortir lo mur e haver vitualles e armes e altres coses a la dita vila necessaries oferint nos nosaltres que de les dites quantitats passat hun any convertirem trenta liures en la obra de la capella retaule e altar que havem principiat a honor de Deu e del beneyt Carles. E de les coses damunt dites vos supplicam nons vullau fallir. Los portadors de la present los quals son En Pere Palmato e Miquel Batle vos informaran pus larch de paraula. Dau fe e crehença en ço que de part de nosaltres vos diran e si de nosaltres molt egregis reverends e magnifichs senyors vos sera res plasent manen nos vostres senyories e sera fet. E tingaus senyors la Sancta Trinitat en sa proteccio e guarda. Dada a Palamos a XVIIII del mes de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor MCCCCLXII. — Molt egregis reverends e magnifichs los jurats de Palamos e concell lur quis recomanen en vostra gracia e merce.

Als molt reverend e magnifichs senyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Molt reverend e magnifichs senyors. Vostra letra havem resebuda ab la qual volets trametessem aqui los patrons de la barcha e sagetia ab los manifests e scriptures a que molt magnifichs senyors vos responem

que lo dit patro del leny se era partit daçi han nos dit fa la via de Barchinona. E per ço per tant que vostres magnificencies sien informades del dit Pi vos trametem translat de la sua deposicio que aci es stada presa a instancia del collidor de la leuda de Tortosa. E mes vos trametem les letres com no hi hagues altre manifest. E axi mateix lo patro de la sagetia per que vos placia de present certificarnos que es per nos fahedor. E mes havem que en França se armen certes fustes e una nau nova qui si es feta ab artelleria. Placia a vosaltres senyors si res es certificar nos en. E ab tant molt reverends e magnifichs senyors vos tingua la Sancta Trinitat en sa guarda. Scrita en la vila de Sent Feliu de Guixols a XVIIII de juliol any de la Nativitat de Nostre S. MCCCCLXII. — Qui a vostres molt magnifiques senyories se recomanen los jurats de la vila de San Feliu de Guixols.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Instruccions donades per los molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e savis senyors los diputats de Cathalunya e concell lur representants lo Principat ab entreveniment e consentiment de la ciutat de Barchinona an Manuel Fonelleda ciutada de Barchino na de les coses que per part dels dits deputats e con-

cell deu fer o exequir en les parts deius specificades en les quals es trames.

Primerament. Si quant a Deus placia sia arribat en Iviça hon ell de present va ab la nau veneciana per no trobar altre passatge pus prompte a les parts hon deu anar trobava passatge pus expedit e millor pera anar en Sicilia hon principalment es trames per los dits deputats e concell dexe la dita nau e prengua aquell o aquells qui a ell semblaran pus acomodats e millors passatges e les letres que porta de part dels dits deputats e concell dreçades a Caller Sacer e a Alguer per persona de recapte e segrament les trameta per forma que de aquells se puxa cobrar resposta.

En cas que no trobas altre passatge proseguira lo de la dita nau fins a Sardenya e arribat que Deus volent sera en Caller dara ell mateix les dites letres als consellers e concell de Caller dreçades per los dits deputats e concell de part dels quals lo dit En Fonolleda dira apres donades les letres les saluts acostumades e la molta afeccio quel Principat te en lo prospero stat e conservacio del regne de Sardenya e dels habitants de aquell senyaladament del castell e habitants en Caller com aquells sien cathalans e de la sanch del dit Principat e per conservacio e augmentacio del dit regne de Sardenya hoch encara de Sicilia Mallorcha e de totes les illes han desliberat fer e de fet fan per mar hun gran exercit de naus e galeres ultra aquell que ja han fet per terra contra tots aquells qui han pres les armes e son entrats dins lo dit Principat per esvahir aquell tyranizar dirupir e rompre les libertats ad-

quistades e ab gran preu de sanch per los antecessors del dit Principat comprades de les quals ab la ajuda de Deu e de la gran justicia que mantenen speren haver victoria e axi succintament e ab breus paraules dira totes les causes movents lo Principat ab molta raho moures en defensio tot a fi de la conservacio del Principat e de la republica de aquell e augmentacio de la corona reyal de Arago. Tocant lo fet dels francesos qui son entrats en Cathalunya a induccio del S. Rey ab capitulacions e contractes fermats entre lo dit S. Rey e lo Rey de França empenyanthi lo dit S. lo comdat de Rossello e de Cerdanya per cert nombre de moneda la qual lo dit Rey de França ha a despendre en exercit de gent darmes per adquistar los dits comdats de Rossello a Cerdanya e per esvahir tyranizar dirupir e rompre les libertats del dit Principat e tots los altres caps circa aço necessaris e axi com stan en veritat remetent ho a la bona providencia del dit Fonolleda e per no detenirse en Sardenya per persona fiada trametra les letres que dels dits diputats e concell porta pera Lalguer e a Sacer en manera que de aquelles e de les de Caller se puxa cobrar presta resposta.

Apres treballara lo dit Fonolleda ab summo studi de haver passatge per condubirse en la Illa de Sicilia hon quant a Deu placia sia arribat donara orde ab la sua cauta e bona providencia que totes les letres que porta pera Palerm Messina Cathania Saragoça e Trapena e al Visrey senyors barons e altres del dit regne sien ben donades e ab tots aquells a qui van les dites letres o ab los mes que pora parlara a boca dientlos les

saluts e recomendacions acostumades e totes les altres coses axi com dit es als de Caller parlara e praticara ab tots e ab lus mes que pora en secreta e cauta forma dient los particularment les coses e actes e progressos de aquest Principat ab breus acomodades e honestes paraules narrantho en lo forma que son seguides e ab tota veritat no obmetentse res senyaladament que puguen per mantenir e defendre los privilegis e libertats del dit Principat sens los quals los habitants en aquell no poden viure. Son entrats los francesos en Cathalunya per esvahir e occuparse aquell del qual en lo comdat de Rossello han presos ja alguns lochs entrant ab bandera Darago e apres muden bandera del Rey de França en gran prejudici de la corona Darago dels quals speran en Deu e en la bona justicia que lo Principat te hauran de aquells e de tots los qui contra aquell pugnen indubitada victoria per forma que defes e mantengut en pau lo Principat en les mes libertats la corona de Arago sia augmentada e prosperada. E tendra sment a les respostes de cascuns per forma que conegua lurs animos e que vertadera informacio en la resposta los dits diputats e concell puxen haver dient tots temps la gran animositat que lo dit Principat e habitants en aquell tenen en proseguir aquesta empresa ab los exercits fets per terra e per mar no sponent treballs perills ne despeses e tot aço dira ab paraules acomodades e honestes a totes aquelles persones que a ell semblara cautament e per forma que a la persona sua nos puxa seguir algun scandel e tot aço sia remes a la discrecio del dit Fonolleda.

Item dira lo dit En Fonolleda a tots aquells als quals parlara e portara les dites letres en Sicilia de part dels dits deputats e concell que no hajen admiracio com fins al present no han trames embaxada solemne en lo dit regne per notificar los los actes e negocis fets per lo dit Principat car la gran occupacio de treballs insoportables de cossos e animos sostenguts per ells no han donat loch a poder haver tramesa embaxada pero notificarlos ha com breument sera determenada per part del dit Principat solemne embaxada e partira molt prest en la qual haura persones notables per les quals poran compendre aquests actes fets per aquest Principat ab quanta raho e justicia se son conduits e manejats.

E si fos cas que arribant en Caller e spachat alli lo dit En Fonolleda no trobava passatge ab lo qual ell comodament pogues passar en Sicilia lavors ab la matexa nau o en altra qualsevol fusta a sa coneguda sen passara en Napols e dara les letres al Illustrjssimo S. Rey don Fernando ab les acostumades recomendacions dira de part dels dits diputats e concell lo contentament que aquest Principat te com hou e enten sempre esser en gran augment la prosequucio e adquisicio del seu regne e la gran afeccio que ha en ferli tots aquells serveys e honors que degudament li puxen fer per defensio del dit Principat e de totes les illes enten fer e de fet fa per mar preparatori de naus e galeres ultra aquell que ja han fet per terra per donar expellir e en tot fuguar los enemichs del dit Principat e de la republica de aquell senyaladament contra los francesos

qui ultrajosament son entrats en Rossello per occuparse aquell dels quals fins al present se son obtengudes algunes victories e speren en Deu e en la bona justicia que mantenen prestament e viril en tot expellir aquells e tots los altres qui son entrats per occupar tiranizar e disipar lo dit Principat et cetera. E nos oblit ab deguda cadencia insinuar al dit senyor la ligua e pactes fets entrels Reys Darago e de França e apres particularment li dira les coses e actes com son stats ab tota veritat e la molta raho que ha induhit lo dit Principat moures a lur defensio ab breus bones honestes e acomodades paraules axi com de la bona providencia del dit En Fonolleda se spera. E axi mateix parlara ab altres persones a les quals ell conegua esser fet de tals actes rahonaments remetent ho a sa bona discrecio. E sobre tot sera ben atent a les respostes de tals de les quals puxen los dits deputats e concell haver vertadera relacio. E axi mateix les letres que sen porta de part dels dits deputats e concell que son pera Roma dara en Napols al consol de cathalans lo qual ha comissio dels dits deputats remetrels en Roma be e segurament e apres avisar als dits deputats e consell com los ha trameses pero nol cal scriure ab correu propri ni ab gran avantatge mes ab alguna cosa rahonable o per persona segura e molt fiable.

E si lo dit En Fonolleda de Iviça o de Caller sen anas a dret en Sicilia ab altre passatge com dit es o en tal cas de Iviça o de Caller trametra les letres que sen porta dels dits deputats e concell peral dit Illustrissimo Rey don Fernando e pera Roma dreçades en Na-

pols al consol de cathalans e a aquelles dara orde vajen per persona fiada per forma que de aquelles se haja relacio com son stades ben donades. E aço fara lo dit Fonolleda perque haver spachat en Sicilia dretament sen puxa tornar en Barchinona sens haver passar en Napols ne divertir en altres parts.

Item portant ho temps e cas que a ell no fos possible de constituhirse en tots los lochs ço es de Sicilia hon hagues a dar les dites letres aquelles puxa trametre per correus o persones fiades cobrant de aquelles resposta per forma que de aquelles vertadera relacio puxen haber los dits deputats e concell. Remetent sempre totes aquestes coses a la prudencia e acostumada bona diligencia del dit En Fonolleda de la qual los dits deputats e concell molt confien.

E apres fetes totes les dites coses en lo nom de Deu lo dit En Fonolleda per lo primer passatge segur sen torne ab compliment de respostes si fer les li volran e ben instruhit de tot lo que negociat haura per forma que los dits deputats e concell hajen de tot e per tot plena e vertadera relacio et cetera. Data en Barchinona a XX de juliol any MCCCCLXII. — Bernad Çaportella.

Sanctissime et beatissime pater.

Post humilem comendacionem et pedum oscula beatorum multos fuisse arbitramur qui de rebus cathalanis et litteris et vivis alloquiis Sanctitatem V. cerciorem reddere curarunt. Sed quia plerumque fie-

ri solet ut vario et dubio sermone multi multa dicere contendant preter veritatem. Ea nos res compulit ut ipsi qui omnibus hisce rebus interfuimus Sanctitati V. succinte verissime tamen res ipsas litteris explicemus cathalani maximo semper amore fide et observancia regale nomen et dominium colentes dominis suis adeo fidelissimi habiti sunt ut non solum curaverint qui dominantur eis conservare et amplificare verum etiam illorum posteritatem successuram nunquam deserere. Rex igitur Johannes vita functo Alfonso ingenti cum benevolencia et unanimitate cathalani populi et regem admissus et juratus est. Et quia celsitudo sua subirata erat tunch in Karolum ejus filium gloriose memorie qui Sicilie insulam adiverat patris iram fugiens postea vero reconciliato Karolo in benivolenciam patris sub novo federe e fide regali Cathaloniam veniens convocatisque cathalanis in curia Ilerdensi Rex Karolum multis dolosis seducens litteris ut proficiscatur Ilerdam illi suadet pro majori confederacione regni eumque ad se venientem osculo pacis dato captum iri jubet contra jura patrie et illius libertates et item contra fedus et Regiam fidem. Captum illum insuper ducit extra Cathalonie fines quod moleste ferentes cathalani pro observanda fide Karolo post mortem patris eis regnaturo et item pro instaurandis patrie juribus et libertatibus a Rege ruptis omnes ecclesiastici prelati barones et militares atque cives et burgenses qui in eadem curia aderant universum Cathalonie statum facientes destinant oratores ad Regiam celsitudinem supplices orant ut Karolum captum liberare et patrie libertates at-

que fidem eis promissam servare dignaretur et non solum illis contenti oratoribus plures ac plures ea de causa miserunt Fragam Cesaraugustam ac denique Ilerdam in quibus tunch Rex divertebatur locis non paucis mensibus indesinenter supplicant genibus flexis Regie Majestati pro Karoli liberacione et patrie libertatibus restituendis. Inexorabilis tamen Rex nec liberare voluit primogenitum nec patrie restituere jura sed graviter cominatur et terrorem mortis incutit cathalanis indicans ab inde juxta leges Hyspanie Cathaloniam velle regere et arbitrio suo judicare videntes hoc cathalani eis non servari leges et libertates sicuti per alios predecessores dominos comites et reges servari consueverant sed pocius in tiranidem omnia converti et Cathaloniam suis juribus ac libertatibus privari et Karolum eorum futurum Regem injuste atque indebite captum detineri arma capiunt e maxima vi armorum ac incredibili labore atque sumptu Karolum in suam pristinam vendicant libertatem. Indignata ex hoc Regia celsitudo sicuti revera compertum est cathalanis strages et cedes innumerabiles Principatui et populo cathalano interminabatur. Qua de re ut Regis ira deferueret tam erga Karolum quam erga Senatum et populum hujusmodi et item ut cathalana respublica magis ac magis solidaretur et pax amor et tranquillitas inter Regem Reginam et Karolum firmaretur constituerunt et liberaliter darunt in subsidium status et vite Ferdinando secundo genito fratri gloriosi Karoli ducentas mille libras barchinonenses et que pro Karolo fecere obtinuerunt confirmari. Rex vero considerata

cathalanorum fide et liberalitate sua sponte confirmare et approbare voluit et huic confirmacioni multa super addidit et de novo concessit juramento et fide regali se stringens Cathalanosque plurima virtute comendans. Tandem gloriosus Karolus e medio sublatus est cathalani e vestigio legatos mittunt ad Regiam celsitudinem ut inclitum adolescentulum Ferdinandum illius secundo genitum et Karoli fratrem cui et nulli alteri cum consilio patrie ex nova Regali concessione memorata Cathalonie gubernaculum spectabat destinaret prout destinavit ad presidendum Cathalonie. Et cum illius adhuc tenella etas tanto Principatus regimini non conveniret in eius tutricem Serenissima domina Regina ipsius mater licet omnino repelli poterat benigne tamen admissa est a cathalanis quo majori devocione ac benivolencia accederent animos tam Regis quam Regine ut conservarent patrie leges et libertates pro quarum obtentu superioribus regibus et comitibus Barchinone cathalani inmortalia inpenderunt obsequia sanguine suo ac sudore et mirabili sumptu terra marique passium regalem amplificantes coronam. Hec vero domina Regina postquam tutricis regimen pro filio suo Ferdinando habere se vidit multas in barchinonenses seminavit dissenciones turbaciones divisiones et scismata quo Barchinonam que Cathalonie est caput subigeret in perpetuam servitutem et fractis legibus patrie per eam et Regiam celsitudinem juratis cuncta subverteret. Interea spectabilem virum dominum Johannem de Coponibus militem qui pro defensione reypublice interdum loquebatur animose teterrimo carceri

mancipavit contra jura patrie et militarem dignitatem et contra fidem et salvum conductum illi datum per Regium oficialem nec carcere contenta eidem militi etiam egrotanti ad mortem ob carceris crudelitatem nullum permisit habere solacium colloquii nec medicine nec refeccionis melioris. Quinymo illius filium morienti patri incarcerato subvenire volentem prohibuit et confessorem quem ille moriens pro salute anime exposcebat excludi mandavit retento dicto milite in carcere per tres et ultra menses sine ulla saltem probabili causa. Et cum ipsa domina Regina a cathalanis sepius requisita ut servaret jura patrie que juraverat et hunc militem pristine libertati restitueret id facere contempsisset cathalani inceperunt contristari et in dies magis ac magis sentire Reginam inter turbare omnia conmovere populos conspiracionibus applaudere in perniciem reypublice omniaque vastare Gerundensibus tunch rusticam omnes cessant solvere redditus et cuncta rusticorum plebs solitos dominis recusat pendere census per majorem Cathalonie partem. Unde cum prelatorum et baronum ac tocius ecclesiastici et militaris status perdicio ex hoc sequi spereretur cathalani eidem domine Regine supplicant ut rusticanos non solventes que debebant compelleret solvere quod illa liberali animo promittens Gerundam personaliter se confert persuadetque cathalanis quod omnes diferencias inter rusticanos et dominos brevi componeret et rusticane plebis conventicula multa et conspiraciones in eorum dominos que fori incipiebant ad pacem redigeret. Sed contrarium faciens Regina sub ve-

lamine pacis componende populares omnes concitavit rusticanos insuper contra eorum dominos ad capiendum arma et ad faciendum exercitum molliebatur ut Principatum et populum cathalanum vastarent et ad nichilum redigerent. Hec res cathalanos maxime conmovit et plurimis oratoribus ac litteris Reginam suplices erant ut tantam Cathalane reypublice ecclesiastice et popularis direpcionem et cladem iminentem sedare velit. Alioquin cathalanes non posse jam sustinere tot et tantas opressiones. Illa nichilominus perseverans latronibus rusticanis favet cathalanos eo modo suppeditare credens latrones ipsi favente Regina villas et castella baronum Cathalonie dant in predam et in nobiles mulieres seviunt cuncta predari depopulari et vastare nituntur. Rex hec fieri non prohibet quinymo Regine et latronibus ipsis clanculum iter aperit ut destruant cathalanos. Conspiracio interim crudelissima Barchinonensium curante Rege et Regina miraculose revelatur ab ipso Deo. Conspiratores capti capitali sentencia puniti sunt in eorum processu omnia deteguntur que dolo maximo atque versucia anclabant Rex et Regina ut subverterent et eradicarent rempublicam cathalanam cedes incendia fieri primarios patrie viros capite truncari templa predari filios a parentum complexibus divelli cuncta extingui et vastari intendebant. Sed Deus ipse tanta patrari mala non permisit in cathalanos. Hec dum sentiuntur licet inmanissima et perniciosissima essent credunt tamen cathalani malo consilio Regis et Regine non solum eorum malicia ista premeditata fuisse. Continuant jugiter supplicare Re-

gine ut hec ipsa componat ad pacem et suos repellat malos consiliarios qui sibi et regi tam nequissime consulebant. Rex interea fraudulenter capit illustrissimam virtuosissimam et devotissimam domnam Blancham primogenitam suam et principissam Navarre dicti gloriosi Karoli sororem ad quam de jure Navarre regnum inmediate spectabat postposita omni humanitate et paterno amore quem erga filiam habere debuerat et eam sic captam tradit in manus inimicorum suorum crudelium extra regnum Navarre et Principatum Cathalonie et cum illius protectio ex capitulis pacis cum Rege novissime juratis cathalanis pertineat nova hec in filiam crudelitas novum peperit et detestabile odium que inmaniter contra filium Karolum fecit in mentes cathalanorum reducens. Hec ipsa igitur contra jura patrie et nova federa per eum jurata cum indesinenter faceret et Cathaloniam magna vi armorum veniret cum esset prohibitus per ipsa federa et pacta inter eum et cathalanos inita similia facere non posse et Regina dietim molestare cathalanos multa eis prejudicia et injusticias faciens provocati sunt cathalani arma sumere in suam et patrie defensionem et Gerundam venientes ut inde pessimos consiliarios qui Principatum turbaverant et eorum malis consiliis patrie libertates leges et jura impediebant in jacturam maximam et ruynam reypublice. Illa in quoddam Gerunde propugnaculum cum Ferdinando eius filio et quadringentis bellicosis viris se includens contra cathalanos pugnat eos primum ballistis et bombardis vulnerans conmovet ad prelium civitatem incendens flagracione orribili. Ex alio latere

Serenissimus dominus Rex cum magno equitatu et peditatu nonnulla loca incendio etiam dedit et predavit et dietim non cessat predare cathalanos. Qui ex hoc non parum lacessiti compelluntur se defendere et ipsos Regem et Reginam publice alta voce preclamare reypublice hostes non dominos sed tyrannos crudelissimos non sine magna animi conturbacione et amaritudine parantes non parum exercitum contra dictos hostes quo patrimonium regale conservetur et non extingatur respublica ecclesiastica et secularis hujus patrie pro qua defendenda Principatus populusque Cathalonie unanimiter mori statuerunt et omnia perpeti mala antequam sub tali tyrannide amplius vivant. Presertim cum ipse Rex cum Rege Francie pepigit se daturum illi Rossilionis et Ceritanie comitatus qui sunt uniti individualiter Principatui Cathalonie et insuper cathalanos in servos predantibus eos atque eorum bona capientibus de bona guerra concessit dummodo Rex Francorum certum numerum armigerorum ad vastandam Cathaloniam certo tempore tenere habeat in subsidium ejusdem Regis ex parte orientis. A parte vero septentrionali cum comite de Fuxio genero suo fedus satis verecundum et inhonestum firmavit qui vascones armatos per montes Pireneos Cathaloniam intromitat ad destruendum. Insuper ab occidente aliquot Navarrenses illius sequaces secum trahens armata manu igne et gladio cuncta percurrens depopulatun et quo magis expleat suam credulitatis rabiem ex Aragonie et Valencie regnis quos potuit conduxit ut Cathaloniam multiplici marte circumvallatam per-

dat et dissipet veruntamen non est abreviata manus Domini nec in multitudine virtus sed omnis victoria e celo est unde maxima cathalanos spes tenet quos non imperium nec divicie concitatus quarum rerum causa bella atque certamina omnia inter mortales sunt sed jura patrie Ecclesie inmunitas et Principatus libertas sine quibus vivere cathalani nolunt freti solo Dei presidio et Karoli gloriosi intercessione nec dubitant hunch tyrannum debellandum et perdendum fore qui tot et tantis crudelitatibus a regno et presidencia hujus Principatus se exclusit qui fidem datam subditis et patrie leges per eum juratas infringere quantum potuit non erubuit Deum non timens nec homines erubescens. Qui cum non faciat opera Regis ipso Nerone Neronior nimirum si cathalani ejus crudele dominium tollerare nequunt et in eum compulsi faciunt que nunquam fecere nec cogitavere contra suos alios bonos reges erga quos maxima fide et devocione semper subjecti habiti sunt. Ab splendore enim seu proprietate nature canum naturali innataque fidelitate erga dominos proprios cathalani nuncupati sunt subjecti et devotissimi sedi appostolice et Summo Pontifici vero vicario Jhesu Christi. Hec cum ita sint significare voluimus beatitudini vestre ut verissimam de premissis certitudinem habere possit. Altissimus S. V. diutissime felicem conservare dignetur ad regimen Ecclesie sue Sancte et turcorum atque infidelium exterminium. Ex Barchinona XXI julii 1462.

Al molt egregi baro lo S. comte de Cardona.

Molt egregi senyor. Nosaltres per tuhicio de aquest Principat e dels poblats en aquell havem constret lo honorable En Johanot Rajadell donzell catla del castell Dodena en la sotsvegueria de Egualada sitiat que te en feu vostre que lo dit castell tingua e guart per lo dit Principat al present e de aço nos ha prestada certa seguretat sens lesio o prejudici de la directa senyoria que vos haveu en lo dit castell a la qual sia certa vostra noblesa no es nostra intencio o voluntat en res derogar ans aquella sempre vos romangua illesa e ferma. Per ço notificants a vostra noblesa les dites coses pregam aquella vulla scriure al dit Johanot de Rajadell que es contenta haver feta e prestada la dita seguretat de tenir e guardar per lo dit Principat e per nosaltres aquell. E sia molt egregi senyor lo bon Jhesus custodia de tots. Data en Barchinona a XXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols de la vila de Puigcerda.

Molt honorables e savis senyors. Per supplir al apetit vostre la qual es bo e virtuos pus ha respecte a tuicio e conservacio de aquexa vila e terra e per consequent del Principat nosaltres havem delliberat siau

socorreguts de cent homens de peu. E per que mes facilment aquells puxen haver som contents volem ens plau que vosaltres ensemps ab lo deputat local de aquexa vila al qual ne scrivim de pecunies del General soldejeu aqui los dits cent homens be afeats disposts e abils pus empero no sien habitants de aquexa vila ni circunstancia de aquella. Als quals cent homens sien deputats dos sols conestables de cinquanta en cinquanta e no mes e que a tots sia dat lo sou acostumat per dos mesos los quals dits cent homens hajen star a comandament e sots capitania vostra e no de altri reste daqui havant la exequucio en vosaltres dels quals confiam. Provehireu talment en les dites e altres coses que succehira no solament a defensio ans encara a ofensio dels enemichs. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Matheu Dalp deputat local en la vila e vegueria de Puigcerda.

Honorable senyer. Nosaltres scrivim als honorables consols de aquexa vila que ensemps ab vos soldegen cent homens de peu de pecunies del General per dos mesos los quals stiguen a comandament e sots capitania lur per la custodia que tan han demanada ab aço empero que no hi hajen altre capita sino solament dos conestables de cinquanta en cinquanta e que los dits homens no sien habitants de aquexa vila ni circunstan-

cia de aquella. Per ço avisants vós de les dites coses vos dehim e manam que de les pecunies del dit General qui son en aquexa vila les quals per los receptors e collidors de aquella volem vos sien liurades paguen los dits cent homens per los dits dos mesos donant a cascu a raho de VI florins corrents e als dits dos conestables a raho de VIII florins per mes. Si empero aqui no haura tantes pecunies que basten al dit sou preneu aquelles o ço que fallira a cambi o altra via mes util al dit General car per nosaltres seran complidament paguades. E de tot aço teniu compte scrivint los noms dels acordats e lo dia quels correra lo sou lo qual ha començar com seran armats e a punt per ferlo servey fahent de aço hun qoern o libre lo qual nos sia per vos trames. La present poreu comunicar als dits receptors o collidors del General a fi que nostra voluntat e manament los sien notes. Donau en tot los bo e prest recapte que de vos sespera. Data en Barchinona a XXI de juliol del any MilCCCCLXII. — Los deputats del General e lur conell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Manresa.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda avisatoria de les provisiones e recullites ques fan en les viles castells e lochs del comdat de Cardona a la qual vos responem que nons maravellam de les dites coses com cregam se facen a bona fi ço es

per custodia lur e del Principat car per letres del egregi comte de Cardona e per los missatgers de les principals viles de son comdat siam certs de lur bona voluntat que han en la conservacio lur e del Principat e de les libertats e cosa publica de aquell per ço per vostra consolacio e confort vos ne fem lo present avis. Si empero altres coses sentiu o sentireu ara o per havant qui sien repugnants al dit Principat avisaunosne per que hi puxam provehir degudament. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representante lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables senyer los jurats e prohomens de les viles de Faleet Mora e Tiviça.

Honorables senyers. Vostra letra havem rebuda responsiva a la nostra de vostra bona e virtuosa intencio nos feu be certs pero cove no solament de paraula mas per efectes aquella sia manifesta. E per ço stants e perseverants en nostra primera letra vos pregam e encarregam vullau trametre al exercit del Urgell algun nombre de gent aquell que possible vos sera e encara que no sia de deu fochs hun home com scrit vos havem serem contents lo dit nombre sia diminuhit ab alguna pertinencia pus vagen al dit exercit. Si empero aço recusaven fer covendria a nosaltres haver vos en altra figura que no scriviu. Per moltes vies som certificats que lo bastart de Cardona ab sos complices e

sequaces sta entre vosaltres e diu e fa coses moltes en derogacio e dan de aquest Principat e dels poblats en aquell. Tenim molta admiracio vosaltres sostenir tal home qui es enemich del dit Principat. Ab la present vos ne encautam per nostre descarrech e a fi que ignorancia no puxau alleguar fahents vos certs si daqui havant perseverareu en permetre ell e sos dits complices e sequaces stiguen entre vosaltres aquest Principat ne haura lo sentiment ques deu. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, y con la direccion respectiva, se escribió tambien á los jurados y prohombres de las villas y lugares de Prades, Cornudella, Porrera, Uildemolins e otros del condado de Prades.

Se hicieron, en este mismo dia, diversas proposiciones que fueron votadas, acordándose al fin todos los disidentes (escepto el canónigo Dusay que en uno de los puntos se separó enteramente de los demás,) y tomando como deliberacion el siguiente voto del señor obispo de Vich, que prevaleció.

Primo lo S. bisbe de Vich dix que no sien levades

les guardes al dit egregi comte de Modica peral present ans stigua en la preso com huy en dia sta.

Item que les persones qui han carrech de exequutar los bens de mossen lardiacha de la Mar micer Marquilles micer Pere Falco micer Pere Monmany e de micer Taranan. Axi mateix hajen semblant potestat de exequutar e alienar los bens axi mobles com inmobles de totes altres persones qui son e seran publicades per enemigues de la cosa publica les quals sien ciutadans o habitants en Barchinona pus los dits bens sien dins la dita ciutat e vegueria de aquella e encara mes puxen exequutar e alienar tots altres bens qui sien de altres enemichs del Principat pus empero aquells dits bens se troben dins la dita ciutat e vegueria e encara de graduar los creedors quis mostraran sobre los dits bens.

Item que sia feta resposta als embaxadors de Valencia havent en efecte apres la narracio de les coses e actes subseguits que lo Principat en les coses que huy en dia concorren e perseguexen los cathalans va̅a tres fins. La primera en propulsar e extirpar los francesos e altres enemichs qui son entrats en lo dit Principat e altres acuydats de la cosa publica qui son dins aquell. Laltra en conservar les leys e libertats cathalanes axi comunes com particulars sens les quals los cathalans viure no desigen. La tercera e darrera en procurar e obtenir pau tranquillitat e repos en la cosa publica del dit Principat. E totes les dites coses pensen e crehen los cathalans succehexen en lahor de nostre Senyor

Deu conservacio del reyal patrimoni e benefici e utilitat de la dita cosa publica.

Item que lo veguer de Ripoll qui sta pres sia dat a manleuta de D florins ab ydonees fermances o a requesta de X dies. E lo bastart de Tamarit axi mateix sia dat a manleuta de C lliures ab sagrament e homenatge. E lo mallorqui sia relaxat de la preso liberament tornant li la roba e la mula. E lo prior de Sanct Sebastia que sia remes al reverend abad de Montserrat qui es son ordinari. E que les dites coses se facen a carrech dels dits presos ço es que lo General no haja paguar despeses de messions algunes qui per causa de lur capcio e detencio sien stades fetes.

22 DE JULIO.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Hir foren aci portats per En Rafael Rafart XVI M florins per donar lo sou per dos mesos en aquesta gent. Voleu vosaltres senyors en aquells sien compresos los XV jorns que han servit. E attenent

la concurrencia del temps e la gran necessitat en que aquest Principat sta vuy posat specialment en aquestes parts la qual vosaltres senyors parlant ab deguda honor nom par que stimeu la centena part del que es. Dich ho senyors perque vostres provisions son tan tardes e fetes ab tan gran assossech que yo he por no ratifiqueu aquell exemple vulgar del socors Despanya. Dich ho per quant podeu levar stima que tot Rossello se perdia e es quasi ja perdut car de Perpenya enfora lo restant sta en poch e la temor es tan gran en tota la gent que no es de dir yo he fetes provisions als passos en aquella forma per vosaltres ordenada e encara ab algun altre compliment major per que se les coses e scrich sobre elles car ultra lo sometent que era la provisio per vosaltres senyors feta hi ha pus de mil homens soldats qui son aquells qui tenen la guarda ferma car los altres qui va qui ve qui te poca voluntat en conclusio als huns e als altres totstemps manca qualque cosa tant per esser desarmats com per altres coses. E axi senyors no solament es necessari donar sou a hun mes e mig mas loaria yo quen fos donat per quatre mesos per que so de parer que la oppulencia de les pecunies son la principal causa queus han a traure de les coses que vuy menejam e fer nos vençre nostres enemichs. Ultra tot aço es summament necessari e ab gran promptitud car lo qui destrueix lo fet de les armes es la longuesa que vingua en aquesta part tan gran poder de gents que no solament sia pera resistir nostres enemichs mas pera conservar los de aquestes provincies e altres que penseu sien nostres

amichs car dich vos que vehent la gent la necessitat que havem tothom se te en alt cus dich que strenyentse la faena sich pora be cantar per tota aquesta terra la canso de Napols de la Torombella. Mes avant vos faç certs que si la provincia de Rossello se pert que la de Ampurda es spatchada si gran exercit nou soste. E yo veig senyors que ab seasseses son fetes totes nostres provisions. E ara senyors no es temps de stalviar sino de lançar perque una vegada obtingam la conservacio daquest stat. E placiaus respondrem de fets e encara de paraules de tot lo que voleu ni ordeneu que yo faça.

Açi havem nova per hun de la vila e castell del Volo qui diu es scapat als francesos com la nit passada los dits francesos han entrat lo Volo hon era Rosanes ab cent homens retret en la força major qui es força pera tenirse contra major exercit que lo lur no es de gran troç. E diu lo dit home que es vengut lo dit Rosanes a parlament ab los dits francesos e ses retut sens negun colp. E apres sperant haver dells bona companyia segons cregau li era stat ofert lo sen han portat ab les mans darrere liguades ell e sa companyia. Dich vos que com los homens de honor e de bon linatge fan tals coses som arribats en mala temporada. Tambe mes stat dit pero nou se per persona alguna auctentica que Perpenya scolta rahonament del que sobre totstemps e continuament sereu avisats. Jo strench aquesta força quant puch. Stime ab la ajuda de Deu aquesta setmana tenir totes les coses preparades pera poder ab gran apparell donar lo combat. Es

ver tinch gran manquament de polvores axi de bombarda com de spingarda e de viratons e per lo semblant que trametau compliment peral sobredit sou de dos mesos e encara caych yo en parer salva vostra bona determinacio que fes major calor donar a les faenes se asseguras lo sou a altres dos mesos a la gent ab crida pero sobre tot vingua açi gent continuament e diners per que acis trobaran encara per assoldadar L rocins e mil homens de peu e fareu ab aço declarar molta gent qui stan vuy a la mira pero de totes aquestes coses mes larch informara vostres reverencies En Simeon Sala qui ha vistes les demes daquestes coses totes al ull. De Gerona a XXI de juliol MCCCCLXII. Al dit Simeon Sala vos placia donar fe e creença. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat e ab gran afeccio lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat insigne de Cathalunya.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e molt honorables senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Significam a vostres grans reverencies que ir que comptavem XX del present mes gent del Rey en nombre de LXXX a cavall e entorn be vint homens a peu vingueren a Sent Pere dels Arquells e a Ondara e a altres lochs circumvehins de aquesta vila e feren grans corregudes preses e ladronicis de

bens e de persones e receptarense en lo castell e loch de Rabinat ab tota la presa de bestiar gros e menut robes e altres bens. E nosaltres en la nit trametem hi CC homens axi de aquesta vila com de alguns del exercit que eren açi los quals stabliren e circuhiren lo dit castell e vuy per lo mati hi es ates mossen Vilademany ab ben trenta rocins lo qual ja era aci dins aquesta vila e apres a dues hores apres mig jorn es ates lo noble don Hugo de Cardona ab ben setcents homens de peu los quals encontinent son stats en lo dit castell e han hagudes grans scaramuces e bregues entre ells e hani de morts e de nafrats duna part e daltra. Sta en veritat que los nostres o la gent del exercit los han pres tota la preda de bestiar gros e menut e ben vintecinch ginets los quals han menats en aquesta vila spugnen ab gran animo lo dit castell. Speram que la bandera hi atena ab artelleries e altres coses necessaries per haver lo dit castell. Es fama que lo Rey ab tot son sforç deu venir. Stam ne molt congoxats pero ates que lo loch es fragos pera rocins speram en Deus haver ne la milloria. Supplicam vos molt tant com podem que prestament nos trametats tot aquell sforç axi de homens de cavall com de peu que pugau car ara va tota la honor e stament de Cathalunya car en lo dit castell son enclosos grans homens e de cap e paysans e homens de la terra aquells qui majors corregudes e roberies han fetes en tota aquesta terra. Placiaus no metre en dilacio car tota mora es perillosa e nociva en aquest negoci. Vullats la present mostrar als magnifichs consellers de la insigne ciutat de Barchinona la qual pren-

guen per sua car atesa la gran cuyta nols podem scriure. Als quals pregam per semblant nos vullen fer aquell sforç en lo dit cas que de ells indubitadament confiam. E sia la Sancta Trinitat vostra continua proteccio. Scrita ab cuyta en Cervera a XXI de juliol any MCCCCLXII.

Pregam vos molt afectuosament que prestament nos trametau polvora com ne siam molt afreturants. — Molt reverend egregis nobles magnifichs e honorables senyors a tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Vostra letra havem rebuda avisatoria de la entrada dels francesos per lo coll de Paniçars lo que molt nos es greu. Crehem tot sera per lo millor car com pus ença seran tant mes sera facil lur damnatge. De continent havem provehit que lo veguer ab sometent tirara la vostra via e lo sagramental se convoque e nosaltres ab sou e altrament ab la mes gent que fer se pora axi de Barchinona com de totes les encontrades provehim que de cavall e a peu sera aqui tan prest. Reste vostra gran noblesa faça aqui

lo que li par necessari axi del combat com de altres coses car millor podeu vos dispondre de les coses que nosaltres qui no les veem. Per En Loys Setanti havem sabut que esta nit o dema per lo mati haureu quatre quintars e mig de polvora qui ja es en la via e algun viratam e côntinuament vos ne trametrem mes. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Data en Barchinona a XXII de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt magnifich e molt savi cavaller mossen Bernad de Vilamari.

Molt magnifich e molt savi mosssenyor. Per la molta voluntat que sempre en vos havem sentida e ofertes fetes axi per letres com altrament en lo benavenir de aquest Principat havem delliberat amprar nos de vos e de vostres galees. E per ço trametem a vostra magnificencia lo honorable En Rafel Julia exibidor de la present. Placiaus darli fe e crehença en tot lo queus dira circa aquelles e fer per obra ço que de vos sempre havem sperat. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXII de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Instruccions per los molt reverends et cetera fetes al honorable En Raphael Julia de les coses que ha a fer de lur manament e voluntat segons davall sera dit.

Ço es que ira via dreta en la vila de Roses o lla hon sera lo magnifich mossen Bernad de Vilamari al qual de part dels dits deputats e concell liurara la letra de crehença que sen porta en virtut de la qual li explicara com ell en los dies passats ha fetes grans ofertes ab letres e altrament de servir lo Principat. Passat cert temps e com aquell sia passat e lo dit Principat haja mester ell e les sues galees per dos mesos quel preguen e encarreguen decontinent vulla dispondres venir en Barchinona ab les quatre galees per servir lo dit Principat ab aquelles. E si per aquelles si pora dispondre lo dit Principat ho haura a gran complacencia hon no almenys les dites galees vinguen en Barchinona. E si lo dit mossen Vilamari volra tractar del sou lo dit Raphael Julia ho menejara a tot util del dit Principat allarguantse fins en CCL lliures Barchinonesas per cascun mes e per cascuna galea. E axi lo dit Raphael Julia conduhira en tota manera que lo dit mossen Vilamari ab les dites galees sia açi de continent. E de aço se encarregara lo dit Raphael Julia ab lo dit mossen Vilamari com mes pora per manera que sen seguescha lo fruyt desijat. Data en Barchinona a XXII de juliol del any Mil CCCCLXII.

Al honorable En Ramon de Planella donzell.

Honorable senyer. Nova havem que los francesos haurien passat lo coll de Paniçars. E per ço decontinent havem provehit que lo veguer ab so metent e sagramental e encara altra gent tanta com haver se pot vajen la via de Gerona per fer alli lo degut. Es summament necessari vos ab la gent que teniu stigau be svetlat e attent en guardar los passos segons vos es comandat a fi quo si los enemichs qui son en Urgell volien passar sia provehit al encontre car molt hi va. Mostrau la present an Berthomeu Font per que faça lo que deu segons lo carrech que te e proveescha en tenir una spia la via Durgell per sentir si los enemichs fan moviment algu a fi que siau de tot avisats. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXII de julio del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich.

Molt honorables e savis senyers. Nova havem que los francesos han passat lo coll de Paniçars e per ço havem provehit que lo honorable veguer ab so metent e sagramental decontinent faran la via de Gerona per fer alli lo degut e encara hi trametem altra gent. Es summament necessari vosaltres stigau be svetlats e at-

tents en guardar los passos axi com es stat apuntat e concertat en manera que si los enemichs qui son en Urgell volien passar sia provehit al encontre. Jan scrivim al canonge Planella e a Manresa Sant P. dor e Moya a fi que tot hom sia be apercebut. Tot vos sia avis. Ara es temps de sforçar e usar de la virtut e animositat que han acostumat los cathalans. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXII de juliol del any MCCCCLXII. —Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma se escribió tambien á las tres municipalidades de que se hace mencion en la carta que antecede.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de la ciutat de Tarragona.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda a la qual vos responem nostra voluntat e intencio esser que lo nostre capita En Pere Loys de Vilafrancha ab sa gent stiguen en aquexa ciutat per custodia sua e de aqueixa terra e no sen partesquen per anar en Urgell. Mas que vosaltres de vostres pobles trametau tanta gent com rahonablament poreu a la bandera daquesta ciutat tota hora e quant per lo magnifich capita de aquella vos sera scrit e aço per donar bon eximpli a les gents del camp e que sien induhits

en fer lo semblant com demanats seran per lo dit capita de la bandera. E si ho delliberau mostrau la present a les viles del camp per que vejen nostra intencio e voluntat e facen lo degut segons dells plenament comfiam com sia molt necessari per quant provehit a les fahenes de Urgell es dat compliment a la seguretat vostra e de aquexa terra. Mostrau la present al dit Pere Loys de Vilafrancha per que de nostra voluntat sia cert al qual e a vosaltres pregam vista la present doneu orde que Johan de Riglos e la mare isquen del castell de Costanti a que aquell stigua en ma vostra o de persones be afeades. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXII de juliol any MCCCCLXII.—Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

El mismo dia, reunidos los señores Diputados y Consejo, se hizo una proposicion relativa al somaten que debia partir á la frontera de Francia, y votada, prevaleció el siguiente voto del señor obispo de Vich, que se tomó como delibercion.

Et primo lo S. bisbe de Vich dix que la gent que ab lo dit sometent e de sagramental deu anar decontinent la via de Gerona per causa de la dita entrada dels francesos deu haver cascun home de peu hun croat dargent cascun dia per la despesa. E que sien bestrets al veguer de Barchinona qui es cap del dit so-

metent cent cinquanta florins corrents pagant ho tot de pecunies del General.

Además de este acuerdo, tomóse por unanimidad asimismo la deliberacion que se copia en seguida.

Que sia trames decontinent home a mossen Vilamari per tractar e concordar que les sues quatre galees sien soldadades per lo General ab aquell sou ques pora fer e si ell hi volra muntar que ho faça hon no que almenys se hajen les dites quatre galees e encara sien armades les galeaces den Bertran e den Thora e altres fustes si mester serà per tuicio de les mars e per defensio e ofensio dels enemichs. Remetent totes les dites coses a la expedicio de aquelles e la VIIII de les banderes.

23 DE JULIO.

Recibieron en este dia los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends magnifich honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per moltes letres e missatges vostres reverencies seran certificades de la entrada e actes dels francesos certificant vostres reverencies com apres ells esser entrats en Ampurda spero batut ells han tirat la via mia a Gerona hon yo per la gent del exercit haver complit son temps e per la gran por que ses mesa per la terra de aquests piteus no tenia DCC homens e aquells continuament me fugien. Per que vehent yo al poder dels dits francesos no poder resistir com ells sien pus de VI M combatens de fet e fora impossible e sis tants de poder que yo no tenia poder resistir que la força no fos socorreguda majorment que volent yo fer sforç e delliberat exir los al camp en loch covinent manada la vegueria per haver nombre de III M persones non hagui nengu ans foren descuberts tractes tals ab los quals yom detengues e que tot vostre exercit fos mes en preda als francesos e axi havent yo algun sentiment daquestes coses delliberi ab lo concell per vestres reverencies a mi donat deliurar e stalviar tanta perdua e axi so cavalcat e salvament e segura ab tot lo dit vostre exercit me so retret en aquesta vostra vila de Hostalrich per be que los francesos fossen ja a Medinya. E per que yo no tenia carros ni altres coses necessaries majorment havent tanta cuyta e sentint los de la ciutat qui ab la Reyna assentien e los de la força qui ja assenyalaven als francesos ab fochs me ha covengut ab tot molt forçat lexar totes les artellaries. Jo entre vuy e dema replegare e refare ma gent e fare quant per vosaltres me sera manat. Es me-

nester si a vostres reverencies par que acis faça gran poder de gent soldejada car senyors de la gent comandada segons yo veig cal fer poch compte majorment com alguna cosa nols par o nols ve be. Dich ho per quant en una letra que de vostres reverencies he rebuda vuy prop la Belladona me dehieu trametieu lo veguer ab sometent sino com açi stam mal en orde de bombardes si podiem haver unes X bombardes de molinet seria necessari les haguessem per metre en orde lo castell e la vila que no tembriem alguna cosa. Axi mateix es mester açi vinguen pus de D quarteres de farina per provisio no solament ho dich per lo exercit mas per la provisio daquells qui restarien açi car yo so de parer açi nos faça recollita deguna car tots los pagesos daçi son mascarats. E sia la Trinitat Sanctissima en sa proteccio. Per lo semblant es molt necessari se tingua aqui sment a molts qui daçi del exercit sen van sens licencia e bolleti e fer los tots pendre. De Hostalrich a XXIII de juliol del any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors aparellat lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Al molt honorable e singular amich En Pere Desplugues.

Molt honorable e car amich. Per persona fiabla he hauda nova que vuy a una hora apres mig jorn es partit de Gerona e ha al ull vist com los francesos son entrats en Gerona circa VI M han pres alleujament en lo

Mercadal principalment e apres per tot lo restant de la ciutat son stats be acollits e signantment per los jurats. Dien de cert dins tres jorns seran ab mi. Es necessari sia donat orde Linars e lo castell de la Roca e los altres castells e forces que occorreran sien de vitualles e de totes altres coses necessaries provehits per forma lo passatge daçi a Barchinona sia tot en segur. Es mester Muncada Cervello Castellvi sien ben fornits e ab gran compliment. Jo treball en haver Monsoriu. Los dits francesos dien publicament segons so avisat per certes vies moltes follies axi com dir que ells iran daquesta volta a Barchinona e que la donaran a sacomano e ja per por havem amagat tota la moneda or e argent al castell de Montserrat. Axi mateix que han a cremar a mi e fer morir tots los del concell e de la ciutat a leja mort e mil daquestas follies. Record vos fer provehir als capitans conestables soldats e genetaris qui sen van sens licencia mia. En les coses del mamorial feu haja prest bo e prest compliment. De Gerona a XXIII de juliol 1462. Mossen Matheu dez Soler prenga la present per sua. — Lo comte de Pallas Roger capita general a vostra honor prest.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia los senyors deputats e lur concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia senyors. Entenents continuament en lo bon stament daquesta terra per quant nos era stat dit

era dubte alguns de Luçanes no haguessen ab mija de mossen Andreu de Peguera impetrat saul conduyt del rey ab oferta. Sens falta havem treballat e treballam continuament saber la veritat e los desviats tornar a la bona part e com temps ha entre aquesta ciutat e los habitans de Luçanes e Besora fos capitulat de unirse en aquesta ciutat e lo fet restas per licencia impetrar e vuy nom sia vista millor via dits homens redigir a bon proposit que ab dit ciutadanatge lo qual molt afetan e lo interes no es poch com sien engir CCC homens als quals sentim molts termas Dosona volen seguir e dels fer cap e per moltes forces que tenen signantment los castells de Lussa e Dolost lo qual Dolost es de mossen Andreu de Peguera poden donar molta endreça o lo contra a la terra precipuament car si cas era lo dit Rey venia la part deça es per molts arbitrat ans de altres lochs donaria entre ells per los quals en mals passos seria molt ofes si alre era ne pendria gran sosteniment. Per tant senyors de molta reverencia e honor placiaus provehir en les coses dites ab letra donant facultat a ells de ferse cintadans e nosaltres de acceptar los predits en conciutadans e qualsevol altres per ara o per havant semblant fer volriem sots la forma quens convendrem sens prejudici de privilegi e libertats de huns e altres e que sien hauts axi com si actu habitaven dins Vich e que de castells viles lochs persones e altres coses sospitoses a la terra juxta nostre arbitre nos puscam assegurar stablir e enfortir encara que sien de prelats barons e altres e aqui metre capitans oficials e altres que coneguessen esser

cecessaris axi per la indisposicio del temps que tenim com encara per lo benavenir e repos dels lochs del Principat e tots los habitants dins lochs termens de nostre vegueria de qualsevol persones sien e altres qui nostres ciutadans fossen encara habitants fora la vegueria compellir e destrenger de metres en orde que temps de guerra requer constituhint aquells sots regiment de deeners cinquanteners e capitans constrenyentlos sots jurament e homenatge de haverse be e lealment en la defensio del Principat e per aquella los capitans e altres star a ordinacio del capita aci ordenat ab potestat vostra seguint aquell hon anar volra ab aquell nombre de persones que al dit nostre capita vist sera. E encara en compellir los senyors callans e pagesos de metre a punt les forçes guaytanse e altrament provehir a la indemnitat de la terra ab plenissíma facultat e signantment de procehir contra los inhobedients e rebelles a la terra de fet è de dret segons la qualitat del negoci requer. E per quant ab letra nostra ultimament rebuda per la qual es provehit sia satisfet lo sou a nostres ciutadans treballants per lo Principat la qual vos regraciam es ver a gracia haguerem los bolladors pagassen. Significan no saber la veritat del enantat en Bas vos fem certs com per letres de alguns del exercit seriem certificats han cremades algunes cases en Bas e lo terme Dolot dels rebetles presos bens e dalguns exequutades persones de ques segueix la major part haurien fermada la capitulacio dels senyors ab vassalls. Encara hauriem avis En Verntallat ab companyons seus tornaria a la bona part si era admes a peni-

tencia empero per quant lo pas no es segur no podem esser de cert avisats. E per que partint daci lo canonge Planella li fon prestat per aquesta ciutat mig quintar de salpetra e sis lances largues e salpetra que haviem trames aqui per que nons era vist bo per millorar lo qual seriem avisats no sera stat aqui levat En P. Vila mercader sindich nostre. Supplicam vos al portador de la present façau tornar lo prestat e lo salpetra pres e encara de cert meinorial que porta per tuhicio de la terra lo vullau fer ab bon compliment desempachar segons de vosaltres confiam. Axi mateix som avisats que los francesos serien a Arles comvendria esser hi provehit prest si fet no es. E conserveus molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia senyors la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e recomendacio. Scrita en Vich a XXII de juliol del any MCCCCLXII. — A tota vostra ordinacio prests e apparellats los consellers de la ciutat de Vich.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Ir vos avisam que ab sometent sagramental e altrament se provehia anar aqui gent. La present es per certificar vos com lo ho-

norable veguer ab hun conseller daquesta ciutat son partits e ab gent a cavall e de peu ab lo dit sometent e sagramental e encara ab alguns acordats fan la vostra via. Crehem vostra gran noblesa ab los jurats e altres homens de condicio daqueixa ciutat havem provehit a tot lo possible pera ocorre a vosaltres en tota manera. Mossen Matheu dez Soler o altra persona a vos ben vista deuria parlar ab lo vostre clero de la força vella per metrels al danant e induhir los que la Seu vingua en ma vostra car no es dar medi o ells se han a dar als francesos o a vos en nom del Principat e si per deduhir aço a bona conclusio era necessari algun mija rahonable remetem ho a vostra gran noblesa. De dos mals lo menor es elegidor. Si los francesos venien aqui e vos delliberaveu tenir la ciutat e fer altres delliberacions reduhim vos a memoria que de vostra persona e exercit hajau curiositat qual de vostra gran noblesa se espera. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Vostra letra havem rebuda de la venguda vostra e de les gents del exercit

no havem tant enuig com de la perdicio de les artelleries pero crehem e havem sperança en nostre S. Deu tot sera per lo millor. Decontinent havem delliberat trametre e ja partexen homens per totes les encontrades vehines X e XII legues entorn Barchinona per dar sou e haver tanta gent com haver se puxa ab lo sou acostumat a fi que ab aqueix exercit ab lo poder que lo honorable veguer de aci haura ajustat e les gents que vendran a causa de la dita tramesa puxa esser concertada certa jornada per dar al damunt als francesos. Avisants vos adonchs de les dites coses pregam e exortam vostra gran noblesa provehiau en haver tots blats e vitualles dels vehinats de aquexa vila a fi que reste be provehida car nosaltres ab aquesta manam an Miquel Vives que de les pecunies que te del General compre forment e altres coses necessaries per la dita provisio. E seriem de parer provehisseu en haver lo castell de Monsoriu al qual no stan sino dos o tres homens segons som certificats. Huy havem rebut correu com LXXX homens a cavall dels enemichs havien feta una correguda deça Cervera portantsen ultra C besties grosses e IIII M caps de bestiar menut. Son los exits XXXX rocins dels nostres e CL de peu han haguda gran scaramuça e a la fi los han levada la presa. Morts VIII homens e presos XXXX rocins e tota la resta ses retreta al castell de Rabinat de mossen Johan Aymerich sobre lo qual ses aplegade molta gent nostra combatent aquell e creu se les hores de ara los hagen haguts tots. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any MCCCC

LXII. — Los deputats del General e lur conell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los capitol de la Seu de Tarragona.

Molt honorables e savis senyors. Dies ha vos havem instats que los oficials del camp fossen elegits novament a contentacio de les universitats a fi que fos provehit a la tuicio e seguretat de les viles e lochs del dit camp per les faenes que concorren de present en aquest Principat. Veritat es que fins açi no ses fet de que les universitats de les dites viles e lochs se congoxen ara majorment que lo reverend arquebisbe es publicat per enemich del dit Principat. Per ço avisants vos de les dites coses vos pregam requerim e exortam per lo benifici utilitat e benavenir del dit Principat e de la cosa publica de aquell decontinent elegiau oficials ordinaris en les dites viles e lochs e altres qui reben les rendes e emoluments pertanyents a la mensa archiepiscopal persones abils e dispostes que sien a contentacio de les dites universitats tenint vosaltres les dites rendes e emoluments sequestrades e no desexint vos ne en manera alguna fins altrament aquest Principat la haja provehit. Si empero aço recusareu o dilatareu fer ab aquesta matexa donam plena facultat als jurats e consells de les dites universitats que cascuns en sa universitat elegesquen los dits oficials persones abils suficients e dispostes qui los oficis

regesquen e exercesquen per lo present en nom del Principat. Los quals oficials ensemps ab los dits jurats puxen compellir totes viles lochs e masos en recullir se cascuns lla hon es acostumat en temps de guerra. E mossenyors los dits jurats elegesquen persones en rebre les dites rendes e emolumens qui aquelles tinguen sequestrades com dit es fins altrament lo dit Principat hi haja provehit. La present vos trametem desclosa sagellada en lo peu per ço que en vosaltres ne fesseu lo de queus pregam e requerim los dits jurats ho facen e sapien que han de fer. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya als honorables tots e sengles veguers sotsveguers batles sotsbatles jurats consols prohomens e singulars de qualsevol ciutats viles castells e lochs constituhits en lo dit Principat salut.

Per causa de la entrada dels francesos los quals son entrats occupant viles castells e lochs homens e bens del dit Principat e prenent los homenatges per lo Rey de França no servant fe als a qui es promesa ans matant e rescatant les persones e deshonestant dones donzelles e fadrines en gran ofensa de nostre Senyor Deu e destruccio de la cosa publica del dit Principat es

summament necessari pus los dits francesos son en Ampurda quels sia dat al damunt ab lo major poder e sforç que sia possible a fi que sia fet dells ço que ells volen fer dels cathalans. E per ço lo honorable veguer daquesta ciutat ab sobrevesta Reyal ab sometent e de sagramental es ja partit daçi per tirar lla hon los dits francesos seran. Notificants vos adonchs les dites coses vos pregam exortam e requerim decontinent que lo portador de aquesta vos dira provehiau que tanta gent com haver se puxa partescha lo millor armada e a punt que fer se puxa per anar al loch o part hon lo dit portador vos dira e sera lus dat lo sou acostumat per fer ço que per nosaltres e per aquesta ciutat sera delliberat e apuntat. E aço no dilateu o diferiau en manera alguna com sia molt necessari per la salut de tot lo dit Principat. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any MCCCCLXII.

Se remitieron copias iguales del documento que antecede, con la direccion respectiva, á Juan Pellicer síndico de Villafranca del Panadés, á Berenguer Luch Ripoll, síndico de Manresa, á Bartolomé Plana, á Juan Ferrer y á Gabriel Foixá.

Memorial fet per los molt reverend et cetera als honorables En Johan Dolivella e Pere Coll de les coses que han a fer segons davall sera dit.

Ço es que ab los diners que sen porten seguesquen

lo honorable veguer de Barchinona qui ab so metent e sagramental e altres gent va la via de Gerona per contrastar a la gent francesa. E cascun dia doneu a tots los standarders o altres caps de les dites gents hun croat dargent per cascun home per la despesa segons es stat delliberat comptant aquells dits homens e scrivint lurs noms per que frau no si puxa fer e cascuna setmana faran se fer albara de aquell qui los dits diners rebia per ell e per los qui sota ell iran a fi que puxen tenir bon compte del que donaran. E de setmana en setmana o com millor poran comptaran la dita gent a fi que sapien veridicament lo nombre per que res nos pach en va. Attenen empero los dessus dits que no donen diners als dits veguer ne al honorable conseller de Barchinona ne als jutge e notari del dit veguer ne a lur familia ne als acordats com ja sien pagats a part. E los dits Johan Dolivella e Pere Coll en virtut de sagrament e homenatge per ells prestats prometen que be e leyalment se hauran en les dites coses e de aquelles daran bon compte e raho tots dol e frau cessants. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any MCCCCLXII.

Al molt magnifich e molt nobles senyors mossen Johan de Marimon capita de la bandera don Hugo de Cardona e don Jofre de Castro conducters o capitans del exercit del Principat de Cathalunya per absencia del egregi comte de Pallas capita general.

Molt magnifich e molt nobles senyors. Sabut havem la correguda que havien feta los LXXX homens a cavall dels enemichs e la scaramuça que los nostres ab ells han hauda levant lus la presa e XXXX dels rocins lurs e assetiant los a Robinat de les quals coses havem haut gran plaer e havem ferma crehença que en altre millor be succehiran les dites coses. Placia a nostre Senyor Deu axi sia. Provehim aqui de vitualles car molta avinentesa naveu. Los françesos son entrats en Ampurda e per bon respectes ha convengut lo capita general tornar a Hostalrich ab la gent del exercit. Nosaltres havem decontinent provehit que lo honorable veguer ab sobrevesta Reyal ab sometent e de sagramental es partit daci ajustant gent e havem tramesos homens per totes les encontrades X o XII legues entorn Barchinona per acordar tanta gent com haver se puxa e tots ensemps pera certa jornada concertadora donar al damunt als dits francesos. Crehem sera gran multitud e ab la ajuda de Deu sera refrontat poderosament. De tot vos avisam per que sinistres informacions nous passionassen. Vosaltres stau ferms ab vostres gents e tota via teniu molts exploradors e spies als enemichs per sentir lo que fer volran e provehir al necessari. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

24 DE JULIO.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors los deputats del General del Principat de Cathalunya e concell lur residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors. Per lo senyer Nanthoni Mercader de aquesta vila lo qual es stat trames a vostres honorables savieses per les necessitats occorrents en aquesta vila som stats avisats que per lo present de vosaltres no podiem haver socors algu de gent ne de altres coses demanades molt necesseries a la tuycio e defensio daquesta vila e terra. Empero que havieu provehit en certa manera que de Sent Johan Campredon e Ribes e daltres lochs hauriem cert nombre de gent per les dites tuycio e defensio la qual gent fins açi no havem vista ne de res menys se parla en aquelles parts de que stam molt maravellats de vostres honorables savieses que axi ab deguda honor parlant nos vullau abandonar com siam certs sou ben avisats de la gran depopulacio daquesta vila e terra e que sens socors de gent nons poriem defensar sens gran perill

nostre. E majorment que creem sou certs e avisats de la entrada de la gent darmes que han feta en Rossello e de les corregudes que allas fan e per semblant de la presa dels bestiars que es stada feta a Mosset e per semblant de la gent que es apparellada per entrar per la vila de Capsir de la qual nosaltres passam gran perill per que encaraus supplicam nos vullau donar algun socors car de nosaltres matcixs totstemps farem tot lo que porem en defensio de la vila e terra. E per quant afreturajam de polvora de bombarda ab nostron diner trametem aqui hun home pera comprarne hun quintar supplicant vos li vullau fer letra de saulconduyt per que per lo cami no li fos levada e per algu fer lo endreçar en haver bon recapte de la dita polvora. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Scrita en Puigcerda XVIIII de juliol any MCCCCLXII. — A vostre servir e ordinacio apparellats los consols de la vila Puigcerda.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors los deputats del General del Principat de Cathalunya e concell lur residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors. Hir que teniem vint del present entra una gran flota de gascons als ports daquesta vila e terra e feren una gran presa de bestiars daquesta vila e terra per la qual cosa ha covengut a no-

saltres trametre aquell sforç de gent que haveu poscut per resistir e recobrar lo dit bestiar de que la vila e terra atesa la gran depopulacio de la qual sou ja ben informats per moltes vies es romasa e roman evacuada e buyda de gent talment que si per altra part axi com redubtam entrava gent lo que nostre Senyor Deu no vulla aquesta vila e terra perillaria granment. Per que avisant vos de tots aquests inconvenients vos supplicam axi afectadament com podem que prestament nos vullau donar algun socors de gent car per la via de Ribes Campredon e Sent Johan quens havien scrit vinguera gent fins aci non vehem venir nengu nen stam en neguna sperança. E lo nostre perill es gran e som en la mayor pressa de les messes. Tenim la dita gent de fora que encara no sabem que es de ells ans per quant nos dubtam no hajen sobres de aquella pocha gent que hich es los trametem totstemps socors. Perque encara vos supplicam nons vullau axi abandonar car perduda aquesta vila e terra Cathalunya no guanya res ans pert tant que nos pot stimar. E placiaus mossenyors per lo portador de la present hajam vostra resposta. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran saviesa mossenyors la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Scrita en Puigcerda a XXI de juliol any MCCCCLXII. — A vostra ordinacio e servir apparellats los consols de la vila de Puigcerda.

Siguen las cartas que, en este mismo dia, mandaron expedir los señores Diputados y Consejo.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Los spectables embaxadors del regne de Valencia van a la Senyora Reyna per comunicar de les coses que ab nosaltres han menejades havents respecte al repos de aquest Principat. Pregam e encarregam vostra gran noblesa que faheuts alguna demostracio del vostre stat los façau bon acollimeut e encara los doneu direccio al cami. Mossen Pere Torroella mossen Matheu dez Soler e Pere Desplugues son arribats. Han nos explicades totes les faenes. Decontinent havem dat carrech an Loys Setanti vos trameta lo necessari. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXIIII de juliol del any MCCCCLXII.—Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo la misma fecha de este dia, fué expedido guiaje á los embajadores del reino de Valencia, parecido al que se dió á los del reino de Aragon el dia 4 del propio mes.

Por los lugares de costumbre de la ciudad de Barcelona y á son de trompetas, fué publicado, tambien en este dia, el pregon que sigue.

Ara hojats tothom generalment queus notifiquen los reverends egregis nobles magnifichs e honorables deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya entrevenint e consentinthi la ciutat de Barchinona. Que com lo comte de Foix ab cert nombre de gent darmes sia entrat en lo dit Principat per damnificar aquell e prengua los homenatges dels homens en nom del Rey de França ço que es cosa de total destruccio de la corona reyal. Per ço per propulsar aquells del dit Principat los dits deputats e concell notifiquen a tothom generalment que axi gent a cavall com de peu vinguen pendre lo sou acostumat per anar de continent en lo nom de Deu e de mossenyor Sanct Jordi e del benaventurat Carles al loch hon los sera assignat per invasir los dits enemichs.

Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya al molt magnifich cavaller mossen Arnau de Vilademany e de Blanes hu del dit nostre concell salut e honor.

Confiants de la industria solicitud e prohomenia vostra e de la gran e vertadera intencio e afeccio que haveu als afers de aquest Principat ab la present vos cometem e dam plen poder que per lo dit Principat pugau convocar qualsevol universitats e persones de aquelles per anar al exercit del dit Principat e aquelles axi de cavall com de peu acordar e soldejar e fer donar

e paguar lo sou acostumat per los ministres e persones ja a açi dedicades e per la dita convocacio e acordament fer e manar en nom del dit Principat crides per los lochs e en la manera que a vos sera vist. E encara fer e manar fer totes compulses e forces per haver e fer anar la dita gent al dit exercit que per aço sien necessaries car nos sobre les dites coses e cascuna de aquelles vos donam plen poder. E dehim e manam als dits ministres e persones qui segons es dit han carrech de pagar lo sou a ordinacio vostra lo paguen a aquelles persones axi de cavall e de peu que per vos los sera dit. Data en Barchinona a XXIIII de juliol del any MCCCCLXII.

Als honorables senyers En Miquel Vives e Rafael Rafart acordador de la gent de cavall e de peu del exercit de Cathalunya en les parts de Gerona.

Honorables senyers. Nosaltres trametem aqui En Pere Julia ab deu milia florins dor los quals vos liurara per convertir aquells en sou de la gent que novament faran aquexa via segons ja ne havem scrit al egregi comte capita e al honorable En Pere Desplugues. Per ço vos dehim e manam que rebuts los dits X M florins convertiau aquells tant com mester sia en lo dit sou e sia present lo dit Pere Desplugues en lo acordar per que ell sab com sa fer e teniu compte de tot e nomina dels acordats per manera quen puxau dar bona raho e avantageu vos tant com poreu de la moneda. E per quant havem provehit aximateix sia dat sou a Granu-

llers per expedicio de la gent es necessari sia feta aqui crida que sots pena de la vida algu qui haja pres sou açi o a Granullers non prenguen aqui e aço perque frau no sia feta donau si bon recapte. Certificant vos la gent qui va ab lo sometent del honorable veguer e ab lo sagrament no ha haver del dit sou car jals es dat lhun reyal cascun dia. E de aço han carrech En Johan Dolivella e En Pere Coll. Conferiu ne ab ells perque lo General no sia damnejat e record vos de treballar en haver vitualles e aquelles vendre e exauguar a tot util del dit General. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats. — Non son sino VIIII M D florins los queus ha a dar lo dit Pere Julia encara que damunt digua X M.

El mismo dia, reunidos los señores Diputados y Consejo, se hizo una proposicion acerca de la respuesta que habia de darse á la réplica hecha por los embajadores de Valencia, y votada que fué, se tomó como deliberacion el siguiente voto del señor obispo de Vich, que fué el que prevaleció.

Lo S. bisbe de Vich dix que deu esser respost a la dita replica feta pet los dits embaxadors de Valencia que anant ells a la Reyna axi com han dit e ofert e fahent exir del Principat los francesos e altres ene-

michs e reintegrant lo dit Principat en les sues leys e libertats que lavors lo dit Principat fara e enten fer tot ço que degut sia.

Fué tomado asimismo el siguiente acuerdo.

Item que sia hauda lo standart o divisa que es a la Seu de les armes del glorios e de gran memoria don Carles primogenit perque aquella vaja e sia portada al exercit e fahent ne altra consemblant qui stigua a la dita Seu en lo loch mateix.

25 de julio.

Reunido el Consejo por órden de los tres señores Diputados, para tratar de diferentes asuntos, se hicieron varias proposiciones, que fueron votadas, tomándose como deliberacion el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo S. bisbe de Vich dix que en tota manera se hajen CCC homens ab caballs encubertats e CCC homens ab ginets per servir lo Principat a sou del General en temps de la necessitat occorrent de hon se vulla sien ultra los D homens a cavall ja delliberats acordar. E per haver aquells e lo modo com e la solucio

del sou e tota altra expedio sia remesa a la VIIII de les banderes.

Item que per provehir los exercits de vitualles se puxa despendre aquella summa que sera vista a la VIIII de les banderes ab aço empero que la dita summa sia administrada com mes utilment se pora per lo General.

Item que si mossen Galceran Burgues cavaller qui molt temps ha sta pres es malalt com se diu que lo perill es ques diu esser posat si axi es e per los metges sera vist que sia mudat en pus spaciosa cambra hoch encara per tota la preso donant per aço suficients fermances.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per turbacio e congoxes de la desaventura e fort cas que ses seguit en lo camp de Rabinat nous havem pogut scriure fins ara. Crehem que jan sots certificats per altra via e letres. Ara no resta pus sino provehir ab summa diligencia e saviesa que la gent del exercit ques diu es a Montmanen sia prestament sforçada e socorreguda de molta gent en forma que puguen venir e

atenyer segurs a la bandera de Barchinona. E axi mateix que la gent de aquesta terra sien aconsolats e cobren animo. Lo Rey es açi entre Cervera e Monmanen. Nosaltres provehim en guardar e defendre aquesta vila la qual entre morts e presos e altres fugits es romasa molt spoquada de gent. Nosaltres farem tot lo sforç e provisions que porem e son necessaries a salvar aquesta vila pero es necessari e ben necessari sian socorreguts de gents per les rahons dessus dites. Placiaus com la gent veura aci trametats polvora e passadors que de gran necessari ho havem e prest. Scrita ab cuyta en Cervera a XXIIII de juliol del any Mil CCCCLXII. — Molt reverend egregi nobles e magnifichs senyors Johan Torrelles Jachme Setanti capitans e los pahers de la vila de Cervera prests a ordinacio vostra.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis senyors los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis senyors. Vostres reverencies certificam com en aquests dies propassats es stat açi hun appellat Valenti Verguet çoguer daquexa ciutat qui esta davant lo palau de la Regina que es de mossen Requesens e com per molts se digua que era dels fugitius de aquexa ciutat culpables e emprocessats per causa de la faccio e malesa comesa tratada e feta contra lo Principat e en subvensio de aquell es stat pres e detengut en les pre-

sons de aquesta ciutat lo qual es stat per nosaltres interrogat de les dites coses e jatsia aquell ho haja negat empero dels lochs hon es stat e de algunes circunstancies es trobat en alguna varietat e sospita per la qual raho e per la fama que de aquell es lo havem volgut retenir fins vostres reverencies ne fossen consultades perque mossenyors les dites coses vos significam. Supplicant vos nos vullau rescriure lo que delliberareu del dit pres. E trametem vos ab la present la confessio que havem de aquell rebuda. Mes mossenyors hir XX del present rebem letra de Gandesa avisant nos com eren ben certs que a Favara havia cinquanta rocins det Rey e altres gents de peu per damnejar los lochs de la frontera e demanen nos socors segons per la letra del dit avis poreu veure la qual ab la present vos trametem. Mes encara som avisats e ben certs quel Rey ha feta comissio al comanadór de la Freneda de pendre e occupar persones e bens de cathalans lla hon los pora haver e trobar e lo dit comanador se prepara e treballa tant com pot en exequutar les dites coses lla hon pora. Fa ampres e ajusts de gents e altres coses e per quant sta on aquesta frontera tots los de la terra de Orta ne stan ab gran temor los quals son desarmats e mal axercitats en armes e stan molt perillosos per la qual raho es molt necessari ans que inconvenient nols seguexca fer los algun socors axi com demanen perque mossenyors vos supplicam vullau provehir e fer quels sien tramesos CC o CCC homens que sien compartits per los lochs de terra Dorta per defensio de aquells e sera cosa que

seran guardats suficientment dels dits perills e inconvenients e sera la terra conservada dels enemichs e perseguidors. Mes encara mossenyors vos certificam que per lo perill en que stava lo castell Dorta sobre lo qual molts vetlen e treballen a gran instancia que sobre açons es feta per part de la dita vila per defensio e conservacio de aquell havem request lo deputat local de açi que trametes al dit castell deu homens e quels fes pagar al receptor del General en aquesta manera que dels XV homens que eren en lo castell de Amposta ne levas cinch los quals ab altres cinch que ni afegis trametes al dit castell de Orta e aço havem fet per no donar tant de carrech al General certificants vos com les dites coses eren molt necessaries en altra manera no les haguerem fetes fer e la dita vila de Orta hi dona altres X homens e axi lo dit castell es guardat per vint homens. Per que mossenyor vos supplicam vullau haver les dites coses per ben fetes e scriure e manar als dits deputat local e receptor que paguen los dits X homens tramesos al dit castell Dorta. Nosaltres sostenim e comportam los pobles dels lochs de la frontera per conservar los al Principat tant com podem los quals axi mateix hi han bona voluntat. E altres coses no occorren al present sino que vostres reverencies nos rescriguen tot lo que plasent los sia les quals conserve nostre Senyor Deu en tot bon regiment e tingua continuament en sa proteccio e guarda. Scrita en Tortosa a XXI de juliol del any MCCCCLXII. — A tota ordinacio de vostres reverencies apparellats los procuradors de Tortosa.

Als molt reverend e magnifichs e de gran saviesa senyors los deputats del Principat de Cathalunya.

Molt reverend e magnifichs senyors. Per raho daquesta gent darmes stranyes qui son entrats e ja part dells dins la ciutat de Gerona stam molt congoxats jatsia per gracia de Deu stigam ben percebuts e en bon orde. Per ço molt reverends e magnifichs senyors vos supplicam e tant com podem pregam que per lo portador lo qual per aquesta raho trametem e prestament sius plaura nos vullats avisar en quina manera nos devem regir e governar e aço vos tendrem a singular gracia. E tingaus molt reverends e magnifichs senyors la Sancta Trinitat en sa guarda. Scrita en la vila de Sent Feliu de Guixols dissapte a XXIIII de juliol any MCCCCLXII.

Per ço scrivim ab cuyta. Lo portador de la present vos pora informar de les dites coses. — Qui a vosaltres molt reverends e magnifichs senyors se recomanen los jurats de la vila de Sent Feliu de Guixols.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis mossenyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis mossenyors. En vigor de certa letra e provisio de vostres grans reverencies e per manament a mi feta ap-

prehensio e inventari dels bens den Berthomeu Feriça posant en los bens inmobles lo senyal del General e tot aço ab actes continuats per lo notari de la diputacio local los bens mobles de la casa del dit En Feriça que si trobats son stats pochs aquells he comanats a la muller de aquell la qual los te per lo General fins tant que per vostres reverencies hich sia en altra manera provehit. Los actes de aço fets lo dit scriva nols ha poguts encara desempachar majorment que tots dies que son hi afigen tant tost que sien fets los vos remetre. Mes mossenyors vos certifich com per la necessitat que occorre e per lo perill en que lo castell Dorta es constituhit e posat sobre lo qual molts vetlen per haver aquell segons que per altres son stats informats a instancia e requesta dels procuradors e concell de aquesta ciutat he trames deu homens al dit castell per custodia e guarda de aquell e la vila donam altres deu. E axi es guardat e defes dels enemichs e males gents e he hagut a fer manament al receptor que de les peccunies del General bestragues pera hun mes als dits X homens. Hem fet en aquesta manera que dels XV que eren a Amposta ne levats V e els mudats ab altres V que ni he afegits e tramesos al dit castell Dorta. Aço he feyt ab voluntat e concell dels dits procuradors ab lo mes profit del General que ses pogut fer. Supplich vos mossenyors vullau haver les dites coses per provehides e ben fetes e scriviu al dit receptor que pague lo sou dels dits X homens car molta necessitat e congoxa hô ha fet fer. Mes mossenyors he rebuda una letra vostra de XV del present per home propri

sobre salnitre e altres coses que vostres reverencies demanen. Açi he trobades XXX lliures de salitre e de les altres coses a mi dites e splicades XX lliures les quals coses vos tramet per lo portador de la present. Lo dit home que es stat trames es anat en altres parts per cercar mes de les coses dessus dites. Heli feyt bestraure per lo receptor les quantitats que ha hagut mester segons mes stat scrit e manat e de tot tinch compte. Mes encara mossenyors vos certifich com aci es stat pres hun appellat Verguet çoguer qui sta aqui en Barchinona dejus lo palau de la Reyna que es ara de mossen Requesens per ço com ses dit que es dels emprocesats que son fugits de aquexa ciutat e son consents en les traicions e mals tractes feyts contra vosaltres e contra aquexa ciutat. Lo dit Verguet es detengut en les presons de aquesta ciutat ben guardat. Placiaus mossenyors fer veure si lo dit Verguet es dels dessus dits fugits e emprocessats e rescriure e manar a mi lo que volreu e ordenareu que yon faça car tots temps son prest fer e enseguir lo quem sera manat per vostres grans reverencies les quals nostre Senyor Deu conserve en tot bon regiment e tengua continuament en sa proteccio e guarda. Scrita en Tortosa a XX de juliol any MCCCCLXII. — Mossenyors a tota ordinacio e manament de vostres grans reverencies molt prest e apparellat Sperandeu Palau deputat local de Tortosa.

Apres mossenyors feta la present lo traginer no es pogut partir per ço com no era desempachat encara. E per ço ha covengut trametre la present per correu.

Als molt honorables e savis senyors los procuradors de la ciutat de Tortosa.

Molt honorables e molt savis senyors. Entes he que per los del concell de la deputacio seria stat provehit que los bens que ma muller possehia en aquexa ciutat sien stats scrits e a les possessions posats senyals del General per privar aquella de possessio e axi manar sia stat fet sens que per vosaltres obstacle negu noy es stat fet que no ignorau que per privilegi o costum de aquexa ciutat per algun crim bens de algu no deuen esser rescrits en aquexa ciutat e axi me par que prenem querela que per defensio de les libertats feu star aquexa ciutat en armes e per speriencia veig lo contrari e encara que per constitucio de Cathalunya nenguna dona no deu esser gitada de possessio dels bens del marit fins que es pagada e contenta de son dot veig que som en temps que no si serven ni costum ni libertats ni constitucio alguna perque aquestes son coses que axi com servexen huy per mi dema poran servir per vosaltres. Vull vos ne haver certificats per queus sia recort e que no penseu que a mi sia molt enuig lo que es fet per quant so ben cert que sens causa alguna mes volguda donar aquesta vexacio pero so en temps que res noy puix dir car tota la causa de aquests fets es per quant me paria la aturada den Savertes esser damnosa en aquexa ciutat. Treballi quant pogui en fer los venir. Lo que ell havia ordit en Barchinona ab En Agullo en lo concell dels depu-

tats yon fuy ben avisat e axi yo delliberi de no anar a Barchinona per apartarme a furia e no metrem en mans de mos enemichs. Ara ne cregau que haverme feta tal novitat yo cregua res perdre abans ab la ajuda de Deu crech guanyar car veg prosperar la Magestat del S. Rey e ell prosperant crech que aquells qui leal-ment lan servit no speren res a perdre abans speren augment e creheu en cert que venint lo temps haureu mester que ell use de altra clemencia e que haja de les sues ovelles altra pietat axi com crech ho fara car ell es lo verdader pastor e senyor de tots e que en sdevenidor no digau que res no sabieu ab tot que a tots sia prou notori vos he volgut fer la present e si ab la Magestat del dit senyor voldreu alguna cosa me scriviu car en lo que pore no fallire en aquexa ciutat la qual nostre Senyor Deu vulla guardar de inconve-nient e de dan e a vosaltres vulla illuminar per mane-ra Deu vos trametra angel de pau eus conserve en la sua custodia. Scrita en Sent Mateu a XVIIII de juliol del any MCCCCLXII.

Molt vos prech senyors una letra que es dins la pre-sent vullau donar a ma muller. Per ço laus tramet per que venint a vostra ma so cert li sera donada per algu de vostres servidors. Per ço laus tramet que no hajau sospita de res. E si la voleu legir que la lijau. —A tota vostra ordinacio molt prest Berthomeu Feriça.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e ho-

norables mossenyors los diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Per causa de una vostra letra e per la potestat e comissio a nosaltres en aquella atribuhida haguda primerament deguda informacio sobre la culpa atrobada ab lo comte de Prades e ab En Johan de Montbuy e ells esser enemichs de la terra e signantment en voler destruyr e perfundar aquesta nostra vila e los habitants de aquella havem pres a mans del General lo castell de Montbuy ab tota jurediccio ab los homenatges dels homens revocant batles e de alli de nou creant e norresmenys havem fet inventari de totes les robes e bens del dit Johan de Montbuy ço es de aquells qui en la sua casa se son atrobats. E aquells mijançant certa seguretat havem lexats en ma de la senyora mare del dit Johan de Montbuy salvo VIIII carregues de forment e sis pavesos e una pavesina los quals nos ne havem fet portar. E apres havem pres a mans del dit General les rendes del castell de Claramunt tant quant es de pertinencies del dit comte ab los homenatges dels homens revocant axi mateix e mudant batles e oficials sots lo orde e forma que lo dit comte los hi acostuma de metre e tenir e semblant apprehensio matexa havem feta de la casa e quadra de Vilanova del cami qui es del dit Johan de Montbuy en la qual havem lexats quatre homens per guardes de aquella. E haguerem apres los castells de Odena e de Castellauli e de Orpi sino per lo cas del castell de Rabinat hon havem tramesos XXX homens daquesta vila. Per tant molt

virtuosos senyors de les dites coses largament vos havem volguts avisar per ço que si en res havem abusat de la dita comissio en massa complicar y restrenyer aquella per vostres prudencies ne siam consultats car no havem a fer plus sino ço que per vosaltres sera ordenat. En apres molt insignes senyors per quant lo capita del castell de Claramunt per algunes vegades nos ha dit que es cosa perillosa lo dit castell star en guarda de deu homens atesa la gran cerca del mur e la flaquesa que es en algunes parts de aquell ens haja requests li afegissem fins a XV homens e com de dit negoci nosaltres no hajam potestat ne stiga en nostra ma jatsia la necessitat ho sie segons spériencia nos ha mostrat. Per ço havem delliberat remetreus lo dit capita a qui dien Pere Pau Solanelles portador de la present. Ell amplament vos informara de la dita necessitat. Be senyors vos haurem a gracia per vosaltres li sien fetes donar congruament artelleries e armes pera defensio del dit castell axi com bombardes çarabatanes polvores e viratam com siam certs lo dit castell afretur de les dites coses. E aprofitaria poch haver en mans la dita força si apres aquella no podia esser defesa. E som tots temps prests a la ordinacio de vosaltros mossenyors. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio. Scrita en Egualada a XXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres mossenyors prests e apparellats los consellers de la vila de Egualada.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors

los deputats del Principat de Cathalunya e lur concell.

Molt reverends egregis magnifichs e de molta saviesa senyors. Per les males noves que tenim de Gerona e de la entrada dels francesos per les parts de Ampurda stam molt congoxats majorment car a nosaltres fall home de cap per capitanejar aquesta ciutat e terra e pecunia per soldejar gent si del Urgell se calaven e per guardar los passos. Per tant seran aqui a vosaltres los venerables Gabriel Grau e Pere Oms ciutadans nostres los quals plenament vos certificaran del necessari. Placiaus adonchs donar los plena fe e crehença appartada tota dilacio trametre los dits capita e pecunies e conserveus senyor molt reverends la Trinitat Sancta en sa proteccio. Scrita en Vich XXI de juliol del any MCCCCLXII. — A tota vostra ordinacio en totes coses prests los consellers de Vich.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los deputats e concell lur representante lo Principat de Cathalunya.

Senyors. Tramet vos una letra dun meu pages ab la present ab la qual veureu lo perill que lo dit castell sta. Per queus suplich vullau aquell provehir e totes les altres fortaleses mies que no vull haver sino tant com vosaltres voldreu car yo met les persones e bens en vostre poder e mans ni vull com dit he sino lo que volreu de ma propria ma sotascrita. Micer Copons vos informara stesament de ma intencio. Placiaus donarli plena fe e crehença com a la mia propria perso-

na. De Hostalrieh a XXIIII de juliol 1462. — Lo qui es prest als manaments de vosaltres G. Alamany de Cervello.

Als molt reverends egregi e magnifichs senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Senyors. Fins aci a la persona mia e bens he mes en lo servey del Principat e mèt continuament. Daqui havant feu queus vullau de mes terres vassalls e castells car tot ho met en vostre poder e mans ne vull sino tant com vosaltres volreu. Ja en temps de pau era daquest parer e per vosaltres me so tots temps tengut hi he tot quant he pogut fer en servey vostre he fet. E ara per que stant en vostre servey no puch socorrer hun castell que tinch a la marina la major força Dampurda qui ha nom Begur per que ni an levades totes les terres e quant tinch vos placia provehir lo e fer ne a vostra voluntat e socorrerme açi ab la gent que hich so car fins açi puys bens tenia no curava demanarvos res ans ab mos bens he servit fins aci. Ara que res no tinch vos placia socorrerme. E sobre tot aço e altres coses fe e crehença a micer Copons vos sopplich doneu com a la mia propia persona. De Hostalrich a XXIIII de juliol 1462. — Lo qui es prompte a la ordinacio de vosaltres Gilabert de Cruylles.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Per mossen Franci de Sanctmenat en persona vostra nos es stat dit vostra gran noblesa volria esser consellada com se regira si los francesos fan la vostra via o star en camp o a la vila de Hostalrich a que vos responem que puys los magnifichs veguer e conseller daquesta ciutat e mossen Vilademany a les hores de ara son ab vos entre tots qui la disposicio de la gent e del loch veheu al ull podeu delliberar lo que sera millor e prima faç semblaria si la potencia de gent ho comporta esser major reputacio del Principat e fer lo degut star en camp anant havant vers lo Gorch del Comte o altre loch bo e segur del qual vos poreu be informar ab En Johan Moner e altres paysans qui havem remesos lexant empero la vila de Hostalrich stablida de gent necessaria e be fornida de vitualles a fi que perillar no pugua ab hun bon capita home de cap e de reputacio. Daqui havant no curam pus dir remetent ho tot al pensament e delliberacio de vostra gran noblesa e dels dessus dits veguer conseller e de mossen Vilademany car en les specialitats no podem tant dir ne perfetament consellar

com los qui les coses tenen entre mans e veen al ull. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Data en Barchinona a XXV de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt magnifich e molt savi mossen Johan de Marimon capita de la bandera de Barchinona.

Molt magnifich e molt savi mossenyor. Entesa havem la nova de la batalla que es stada davant lo castell de Rabinat e lo desbarat seguit a causa de alguns homens de peu e que hi seria mort entre los altres don Jofre de Castre e pres don Hugo de Cardona mal nafrat qui eren capitans. Dolem nos molt de tal infortuni pero com se diu los enemichs haver pres no menys dan que los nostres havem ne algun confort ab tot nons puxam aconortar del desbarat. Si a Deu sera plasent tot sera per lo millor. Nosaltres decontinent havem provehit que homens son anats vers Penedes camp de Tarragona als Prats del Rey Gualada Calaf e altres parts circumvehines per fer tornar a la vostra bandera les gents quis son spargides e encara per solicitar que les altres gents qui per vos eren stades demanades per lo dit fet de Rabinat vajen en tota manera los huns a Gualada e los altres a Sancta Coloma de Queralt a fi que sabut los enemichs hon son puxen segurament anar les dites gents lla hon vostra magnificencia volra els scriura a fi que en tota manera lo exercit sia refet

e enfortit. Avisant vos adonchs de les dites coses pregam e encarregam vostra saviesa prengua carrech de governar les gents del exercit de aquest Principat axi a cavall com de peu fins tant per nosaltres sia provehit de altres capitans. E som de parer en tota manera convoqueu gents per agreguar e refer vostre exercit e fer lo queus parra util a indemnitat e tuycio de aquest Principat. E si ver es que tants cavalls hajen perduts los enemichs en la dita batalla com se diu placiaus considerar a tot e tenir spies exploradors e altres persones per saber e sentir que fan los dits enemichs e quin poder tenen e quina provisio si poria fer. E si en lo interim fahien la via de part deça donaulos a la traça scrivint e avisant ne ab correus volants a nosaltres e a Manresa Sanct P. dor Moya e Vich a fi ques puxa provehir ab temps al davant segons es concertat. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXV de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors consellers de la ciutat de Manresa.

Molt honorables e savis senyors. Jatsia hir per lo honorable En Berenguer Luch Ripol haguessem provehit que vosaltres anasseu la via de Hostalrich al egregi capita empero per certs bons respectes es stat vist no deureus partir al present. Pregam vos empero

e encarregam stigau prests per que la hora que vos sera scrit puxau anar lla hon sera ordenat e preparau vitualles per portar lla hon sere ordenat anar. Entretant es necessari stigau svetlats en la custodia dels passos segons era concertat ab la ciutat de Vich e viles de Sanct P. dor e de Moya als quals de aço mateix per lo present portador scrivim. Nova havem com part de les gents de nostre exercit de Urgell han haguda gran batalla al castell de Rabinat ab los enemichs e es si trobat lo S. Rey ha hi morta molta gent pero mes de la lur que de la nostra e entre los altres los han morts ultra CCC rocins e sino fos que alguns del nostres homens de peu han molt flaquejat haguerem mes fet. La gent de honor ha fet maravelles e per ço ni ha romasos dels principals e dels bons. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXV de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, á corta diferencia y con la direccion respectiva, se escribió tambien á los concelleres de Vich, de Moyá y de San Pedor.

Al molt noble mossen Jachme Fiveller cavaller.

Molt honorable mossen. Sebut havem lo cas de Rabinat e com vos e altres homens de honor virtuosament vos sou haguts en les fahenes axi com sempre

era confiat som certs los enemichs no resten contents com hi hajen perduda molta gent e molts rocins. Resta daqui havant referse lo camp a que entenem ab gran diligencia. Per ço vos pregam e encarregam vullau restar en aquexa vila de Egualada ab la gent del exercit que hi es e tota altra qui vingua la qual volem atureu. Car som certs los honorables consellers e poble de aquexa vila ne hauran gran plaer e nosaltres vos ho grahirem molt. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXV de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la vila Degualada.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda. De la perdua de la gent nos dolem pero som certs que los enemichs no resten contents com hi haja morts pus de CCC rocins e molta gent morta. Nosaltres scrivim a mossen Jachme Fiveller que ature aqui ab aquella gent que hi es fins per nosaltres hi sia altrament provehit. De polvora e passadors nous podem a present trametre per que no nich ha mas continuament treballam en haverne de moltes parts e creheu ne haureu vostra part. Daqui havant feu com a virtuosos homens e nous spanten de res car en temps de guerra ha hom sentir de tals coses. Feu fer aqui passadors a fusters e a tothom car axi ho fem açi. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXV de ju-

liol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Gran plaer haurem metau a punt los castells de Jorba e de Claramunt reforçant aquell de mes gent o vostra o del exercit fins per nosaltres hi sera provehit. Mostrau la present anima a mossen Jachme Fiveller per que ab vosaltres ensemps faça lo degut en les dites coses.

Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya als honorables tots e sengles veguers sotsveguers batles sotsbatles deputats locals procuradors jurats pahers e altres qualsevol persones constituhides en qualssequira ciutats viles e lochs del dit Principat salut. Lo portador de la present per nosaltres trames ha carrech de solicitar e justar que la gent demanada per lo magnifich capita de la bandera daquesta ciutat sia expedita e vaja decontinent e encara de fer tornar los acordats al exercit segons son tenguts e obligats los quals de aço requerim en virtut dels sagrament e homenatge per ells prestats. Per ço ab tenor de aquesta vos requerim e manam quant a cascu se sguarda decontinent doneu orde la dita gent vaja al loch o part hon lo dit portador vos dira tota dilacio scusacio cessants car nosaltres per altres vies provehim haver gran nombre de gent qui decontinent ira a la dita bandera. Norresmenys vos pregam e encarregam doneu al dit portador tots consell favor e ajuda a

vosaltres possibles. Data en Barchinona a XXV de juliol del any MCCCCLXII.

Als molt honorables e savis senyors los consols de Castello Dampuries.

Molt honorables e savis senyors. Per causa de la entrada dels francesos los quals com sabeu prenen castells viles e lochs del Principat robant e damnificant aquells e prenent los homenatges per lo Rey de França en gran ofensa de nostre Senyor Deu occupacio del reyal patrimoni e dan e destruccio del dit Principat nosaltres havem fet exir lo honorable veguer e hun conseller daquesta ciutat los quals ab sobrevesta reyal ab sometent e sagramental e ab sou apleguen gran nombre de gent en sus deu milia la qual ira al egregi capita a Hostalrich per anar als dits francesos ab gran virilitat e potencia. Per ço notificants vos les dites coses vos pregam e exortam queus prepareu a les armes ab la mes potencia que pugau e stigau prests pera la jornada queus sera scrit a fi que anant als colls del Pertus de Paniçars e de les Abelles per defendre la exida o fahent altres coses queus seran scrites puxam dar sobre ells rigorosament e poderosa rescrivint nos del vostre esser e del poder que poreu fer pera la dita jornada. Certificants vos que a cascu sera dat per la messio hun reyal dargent de tants dies com staran fora lur casa per la causa dessus dita. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXV de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del

General e lur conell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Iguales á la carta que precede, se escribieron otras, con la direccion respectiva, á algunas poblaciones ó universidades del Ampurdan, á saber, Olot, Besalú, Camprodon, San Feliu de Guixols, Palamós, Torroella de Mongrí, Banyolas, Figueras, San Juan de las Abadesas, La Bisbal, Cursá, Salrá, San Jordi, Peratallada, Verges, Palafurgell, San Sadurni, Rosas y Cadaques.

Se mandó escribir tambien, bajo la misma forma, y suprimiendo tan solo la cláusula que empieza con la palabra *Certificants*, á todos los nobles, caballeros y gentiles hombres del Ampurdan, cuya lista consta en el registro.

26 DE JULIO.

Se hicieron diversas proposiciones, que fueron votadas, tomándose como deliberacion el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo S. bisbe de Vich dix que les dues galees grosses den Johan Bertran e den Mora sien armades de continent e les tres galees sotils qui son en la dreçana sien decontinent varades e aximateix armades e meses a punt e que de expedir les dites coses hajen carrech les

nou persones ja aletes per lo fet de les galees exceptat que no puxen metre capitans ne patrons.

Item que dels XV homens qui stan per custodia al castell de Amposta sien repartits V homens al castell de Orta qui sta en la frontera e afegint ni altres V seran deu los quals X guarden lo dit castell Dorta pagats de pecunies del General.

Item que sia mes hun capita a Vilafrancha de Penedes et altre de la ciutat de Vich los quals hajen potestat amplissima specialment de fer recullir totes viles castells e lochs de aquell terreny qui tenir nos puxen e que no sien pagats mes de dos mesos e que la eleccio dels dits capitans e lo salari sia remes a la VIIII de les banderes.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends egregi nobles e magnifichs senyors los deputats del General de Cathalunya e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Vostra letra responsiva havem rebuda per mija del discret En Jachme Janer notari de vostra casa de la qual granment som stats aconsolats eus regraciam molt vostres bones protestes signantment com nos lexats lo bon regiment de aquesta universitat en ma del molt honorable mossen Jachme Civeller lo qual ha mes

obrat en lo benavenir de aquesta universitat ab les breus dies que hieh es que no haviem nosaltres fins açi. Supplicant vos no posets en oblit les faenes de gents polvora e altres artelleries queus demanam e les quals nos preferiu per conservacio de la cosa publica de aquesta vila la qual incessantment enten en lo bon servey de aquest Principat per son possible a tota vostra bona voluntat. E placiaus spatchar nos lo missatger queus havem trames e lo capita del castell de Claramunt en totes les coses queus seran demanades per lo benavenir de la terra e del dit Principat. E dau fe e crehença al dit discret En Jachme Janer en totes coses que de nostra part vos explicara e per major part per memorial instructiu a ell fet son comanades. E en lo mig ordenau de nosaltres totes coses a vosaltres plasents e a nosaltres possibles. E de bon grat seran complides. Scrita en Egualada a XXV de juliol any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres mossenyors prests e apparellats los consellers de la vila de Egualada.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per lo discret senyer En Johan Janer notari he rebuda vostra letra en la qual veig ordenau yo continuu de ajudar a aquests senyors del que a mi sera possible del que son prest star a tota vostra ordinacio. E de fet

decontinent he trames XIIII homens a Muntmanen lo qual ja stava desemparat que no hi aturava sino hun home. Ara faç stima hi haura trenta homens per defensar lo dit castell de totes les altres coses. Lo senyer En Johan Janer vos informara largament en special en lo que fa a provehir per obs de aquesta vila qui es clau de aqui. E per lo present no he mes a dir sino que so prest star al manament e ordinacio vostra en totes coses. E sia la Sancta Trinitat guarda vostra. De Egualada a XXV de juliol. — Prest a ordinacio e manament vostres Jachme Fiveller.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de la vila de Cervera.

Molt honorables e savis senyors. Continuament trametem gent la via de Gualada e fem tornar la qui ses spargida del exercit vers aquexa vila per forma que lo poder sia refet e reforçat. Norresmenys havem delliberat decontinent seran tramesos aqui diners per acordar D homens de peu. Entretant es mester vosaltres provehiau per haver los dits D homens pus empero no sien dels acordats ne habitants de aquesta vila car tantost los diners seran aqui vosaltres stau vigils e attents en la custodia e defensio de aquexa vila la qual es fortissima e no dubteu res car nostre Senyor Deu

es e sera de nostra part. Es empero necessari si fet no es decontinent tota dilacio amor e comport cessants façau recullir tots logarets e castells qui tenir nos puxen en aquexa vila ab tots los viures a fi ques salven e no peresquen e que les vitualles servesquen als amichs e no als enemichs. Daqui avant usau de la virtut e animositat que sempre com a bons cathalans haveu acostumat. Mostrau la present a mossen Johan Torrelles e an Jachme Setanti. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer Nanthoni Folquers ministre del General.

Honorable senyer. Nosaltres scrivim als honorables pahers de Cervera que soldejen D homens de peu pus no sien del exercit ne habitants de la vila dientlos que prestament trametrem aqui diners per sou de dos mesos. Es necessari e axi vos ho dehim e manam que vista la present siau ab los dits pahers e preneu tants diners del General com sien en la dita vila e lo compliment a cambi al mes avantatge que fer se puxa de qualsevol persones car nosaltres complirem aquells de continent e dels dits diners pagau lo sou als dits D homens. Ateneu empero que no facen conestables sino de L en L e capitans de C en C homens fiales e disposts a tal mester. Si cas sera que aqui no hajau

compliment de diners en la manera dessus dita scriviu nos ne decontinent e seran vos tramesos car al present nols trametem per no esser lo cami segur declarat empero que en les dites coses no convertiau dels diners qui han servir a la gent qui se ha acordar en Leyda. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Al honorable senyer En Johan Montornes receptor de les pecunies del General en Tortosa.

Honorable senyer. Si lo portador de la present appellat Franceseh Robiols vos portara o trametra aqui a carrech e despesa sua salpetra apurada volem eus debim e manam que aquella rebau e li pagueu a raho de XII lliures barchinonesas per quascun quintar. E sius portara o trametra polvora de bombarda bona e atraçada axi mateix rebau aquella pagant per cascun quintar XV lliures de la dita moneda. E decontinent per mar o per terra de nit e de dia trameteula aci a nosaltres tota dilacio cessant. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Al molt magnifich e molt savi mossen Anthoni Johan Torres governador de la illa de Menorques.

Molt magnifich mossenyor e molt savi. Nosaltres axi com a representants aquêst Principat trametem de present aqui lo venerable En Francesch Torro ciutada de aquesta ciutat per conferir ab vos e explicar vos de part nostra certes coses les quals han molt sguart al servici e lahor de nostre Senyor Deu conservacio del tranquille stat de la corona reyal benefici e repos del present Principat poblats e habitadors de aquell. Pregam vos per ço quant mes stretament podem que en totes les coses que lo dit Francesch Torro de nostra part vos dira eus explicara li doneu plena fe e crehença com farieu a nosaltres si ab propries boques vos ho deyem. E encara per la honor e benefici nostre de tot aquest Principat vullau haver lo dit Francesch Torro e tots los de sa companyia en favorable recomendacio donant e manant los dar bona e prompta expedicio de totes aquelles coses sobre les quals recorreran a vos e a vostre ofici. E sia molt magnifich mossenyor la Sancta Trinitat vostra curosa guarda. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, se escribió tambien á las municipalidades de Menorca, Mahon, Alayor y Mercadal.

Al honorable senyer Nesperandeu Palau deputat l-o

cal en la ciutat de Tortosa castellania Damposta e loch de Flix.

Honorable senyer. Per resposta a vostra letra de XX del present havem per ben feta la tramesa de deu homens al castell de Orta ço es quen haveu trets V del castell de Amposta los quals ab altres cinch haveu trames al dit castell de Orta. La pagua que haveu feta per hun mes a aquells havem per ben feta e axi pagareu aquells de mes en mes. Les XXX lliures de salnitre e XX lliures del queus haviem scrit havem rebut. Del Valenti Verguet del qual nos haveu scrit havem respost als honorables procuradors daquexa ciutat lo que es faedor. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

27 DE JULIO.

En este dia, recibieron los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per les spies que continuament tinch ab los francesos fuy hir avisat que circa de XXXX

o L dels francesos a cavall eren venguts a hun loch apres la Belladona per robar vitualles e fer lo mal que acostumen de fer. Encontinent hi trameti lo baró de Cruylles ab L rocins e CCCC homens de peu. Com foren alli foren ne partits ja los dits francesos una horā havia lo quem ha sabut greu car non haguera scapat degu. Apres no ha tardat per alguns pagesos me son stats portats quatre francesos que han presos. Son vilans gent de pocha valor. He donat les lurs persones e bens e rocins de bona guerra als dits pagesos per que sien pus promptes ells e los altres e ab mes afectio servesquen aquest exercit e damnegen los dits francesos ab condicio si a vosaltres plaura de queus placia scriuremen. Dels consols de Perpinya he rebudes dues letres e dues queus ne tramet totes dun efecte. Per aquelles poreu veure la voluntat bona que tenen en desbaratar los francesos e lorde que signifiquen voleu tenir. Per queus placia delliberarhi e sembla a mi que es cosa singular es deu molt prest exequutar e per mi no stara si vosaltres ho determenareu e gent per vosaltres sera tramesa a aço suficient. Jo he fetes desempachar moltes letres per als lochs Dampurda qui stan ferms confortants lós e de totes les coses avisant los. E vuy he rebuts correus de Sent Feliu de Guixols de Torroella de Mongri e de la Bishal hon son ja stats per part del bisbe per rependre los homenatges que yo en nom vostre la setmana passada havia fet pendre. Son se aturats han recorregut per mi tenen se fort demanen algun home destat per capita e esta nit tendre concell que sera de fer en lo que es dema-

nat car en aquell contorn se troba molta gent afectada a la terra e morran per aquella. E yo per ma part e ells per altra e los perpinyanesos per altra los metrem en prou congoxa e crech no scapara coha si per vosaltres hi sera fet ab la promptissima provisio de gent que sera necessari. E sia la Trinitat Sanctissima direccio dels negocis que preseguim. De Hostalrich a XXVI de juliol 1462. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs los senyors deputats e lur concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Divendres propassat rebi tres letres vostres les primeres responsives a una mia letra sobre lo fet del viratam queus havem trames e sobre lo fet dels consellers sobre los oficis la terça sobre los rocins den Gurb. A la primera del viratam prestament vos ne trametre mes ab tot per los emburlaments dels pagesos envides sen hi troba. A la segona sobre los oficis de continent los dits consellers me tornaren en lo loch hon primer stava. E ara las crides se fan axi com yo volia. De la provisio son stat molt content eus ho reput a gracia daqui havant pus lo carrech es fora sia feta del sdevenidor vostra voluntat. A la terça dels rocins den Gurb decontinent hi provehi que lo dit presta seguretat en mon poder que fins vuy que es digmenge per tot lo

dia ell personalment sera davant vosaltres ab lo roci seu gros car laltre ginet lo germa seu qui es ab lo canonge lo te. E aço sia tant com es per respondre al necessari.

Daltra part vos avis com vuy lo batle del S. bisbe de Vich en lo terme de Sena ha pres hun correu de la Reyna ab letres que anaven al S. Rey Darago ab altres totes en hun plech. Decontinent es vengut aci ab dites letres e ha lexat lo correu pres a casa sua ben guardat. Los consellers e yo havem legida la letra del secret e una altra de la Reyna. Alguns volien se legissen totes e apres fou acordat no sen legissen pus sino aquelles dues puys erem avisats de la intencio de la Reyna e del seu stol o exercit frances e segons tenor de les dites letres la intencio sua seria e spera ab gran desig la presencia del dit Senyor Rey. E si ell pot passar tenim nos per dit que ell passara per aquesta ciutat. E per ço havem fetes açi les millors provisions que podem es ver que la gent que era açi dels acordats ab los de aquesta ciutat ha quinze dies partiren daçi per anar en Bas e no son encara tornats. Si dit S. Rey passa acens aquesta terra es molt apoquida de gent e per tant desigen los consellers açi haguessem sforç de gent e haguessem qualque capita. Han trames aqui dos ciutadans sobre dits afers. La provisio sia remesa a vosaltres. Si altres coses haura en dites letres que han restat a legir lo batle sera aqui ab lo presoner dema que sera dilluns. Placiaus scriure e avisar nosaltres del necessari. E per lo present no pus sino que sia la Trinitat Sancta e lo benaventurat Carles en

vostra custodia é de tot lo Principat. En Vich a XXV de juliol MCCCCLXII. — De V. R. — Devot servidor qui a vosaltres se recomana Johan Molins deputat local de Vich.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverend egregi nobles e magnifichs senyors. Significam a vostres magnificencies que hir que comptavem XXV del present mes lo rey partint del camp que tenia prop lo castell de Rabinat passa per la ribera prop de aquesta vila ab tot son sforç e feu la via de Tarregua e se es attendat davant Tarrega prop Sancta Clara assats prop de la vila de Tarregua. Diuse que fa la via de Balaguer. Es mester senyors que vullau molt prest e sens trigua alguna fer sforç en aquesta vila de gent de peu la qual pot venir molt segurament fins a la vila de Égualada e de aqui açi per certes parts ben segurs. Axi supplicam vos tant com podem que prestament hajam la dita gent per guardia e custodia de aquesta vila hoch encara per subvenir al magnifich mossen Johan de Marimon capita de la bandera. Es romas a Tarregua ab pocha gent ates lo nombre de la gent que havia tramesa al camp de Rabinat e açous placia fer sens alguna tarda si voleu preservar aquesta vila de perill la qual compta lo Rey molt fort de assetjarla. Nosaltres fem tot lo sforç que podem e tenim nos fort e som provehits virtuosament dels magnifichs

capitans mossen Johan Torrelles e mossen Jachme Setanti qui valentment ab gran sollicitud e vigilia entenen en la custodia e regiment de aquesta vila. E norresmenys placia manar al honorable Nanthoni Folques que stiga a regiment dels dits capitans e nostre en fer subvencio e despesa de diners en les coses necessaries e utils. E placiaus trametrens polvora e viratam car molt ho havem de gran necessitat. E totes aquestes coses vos placia prestament provehir com axi indubitadament speram. E per consolacio de tots vos avisam com en aquest camp dels homens de honor son stats restaurats fugitivament mossen Jachme Civeller Franci de Sanctmenat Johan de Marimon mossen Jachme Carbo Jachme Girgos mossen Leva e presos sens perill de lur vida Galceran Carbo Johan Ros Bernad Serra mossen Torres Cabanyelles los quals presos sen amena ab si e seria necessari per los pares o parents aqui acostats fossen trameses aci algunes gents les quals endreçariem per poder los rescatar car en lo endemig nosaltres hi farem lo possible. E sia dit a mossen Jachme Ros com son fill sta en poder de mossen Berenguer de Requesens e per lo magnifich capita mossen Jachme Setanti es stat provehit en manera que sa vida es segura e crehem del rescat se fara prest conclusio e lo dit Jachme Setanti per esser li honcle li dara recapte en los diners. Dels restants sia provehit aci ab credits o trametent los diners car Deu mijançant tots exiran. Item vos certificam com venint lo Rey al camp de Rabinat e tornantsen ha preses vitualles en lo castell de Fonolleres e torre de mossen Bernad

Çaportella. Placiaus de fer comissio bastant als dits capitans e als honorable Jachme Tallada Johan Pere Dodena e P. de Plegamans ja en aço assignats ab plen poder de exequutar castells e altres bens e persones. E sia la Sancta Trinitat vostra guarda. Scrita en Cervera ab cuyta a XXVI de juliol any Mil CCCCLXII.— Mossenyors Johan Torrelles e Jachme Setanti capitans generals e los pahers de aquesta vila a vostra ordinacio apparellats.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e savis mossenyors de diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e savis senyors. La present es per respondre e satisfer a una vostra letra a nosaltres tramesa en la qual nos certificau entre les altres coses les quals ab la present obmetem la resposta tant quant toca als altres caps per que de present no fretureja altrament satisfer segons la occurrencia del cas e negocis occorrents no empero tocant ni obviant en altres coses tocants una altra letra ab la present a nosaltres tramesa responsiva a una altra vostra sobre lo fet e tracte de Sanahugia e del batle de aquesta ciutat. Com en aquells la ciutat e concell de aquella entenem haver satisfet en tant quant toqua son interes o carrech ab la qual vostra letra nos oferiu socorrer de cent homens per defensio e tuicio de aquesta ciutat los quals vos significam son be mester a preservar aquesta ciutat e conservar aquella la qual

es axi propinqua als adversaris del Principat e tant que dir nos pot. E per ço com per dit e proferit den Menaut de Lubiens apellat senyor de Milglos veguer e capita del vezeomdat de Castellbo ab les quals comina e menaça contra la vila de Puigeerda e la ciutat Durgell e vehent de present la presa o correguda que es stada feta en Cerdanya e lo insult comes havem a presumir aquesta ciutat no esser luny de bruig e daltres corregudes per que a la ciutat vehent la necessitat e dubtant se de una altra tal correguda recorre a les vostres reverencies e magnifiques senyories per supplicar vos lo dit socors per vosaltres promes ab mes havant com lo cas ho requira nos vullau prestament delliberar com mes valegua ans del temps provehir que apres del dan donat occorrer e segons aximateix es mester esser socorregut no obmetent neguna dilacio car fama es açi publica que hir que era dia de Sancta Maria Magdalena los endorrans cridaven gran so de via fora e devallaven los bestiars de les muntanyes a les riberes de que nosaltres no havem neguna bona presumpcio nin speram alguna bona conclusio per queus supplicam siau attents al dit socors e de molt prest car perill es en la trigua. E axi mateix provehir nos segons ja per altres letres vos havem scrit darmes. Referim nos empero a la letra de mossen Johan Soler a vosaltres tramesa canonge de Sent Od en aquesta sglesia capita general nostre elegit segons vostra provisio en laete de la present guerra a les letres del qual nos referim. Dada en la ciutat Durgell a XXIII de juliol del any MCCCCLXII. Lo honorable capitol Durgell vos

suplica hajau la present per sua. — Los quis recomanen a les vostres reverencies e magnifiques senyories consols e prohomens de la ciutat Durgell.

Als molt magnifichs e savis senyors los senyors de diputats del Principat de Cathalunya.

Molt magnifichs e molt savis senyors. Degudes recomendacions precedents a vostres magnificencies avisam com vuy que comptam XXIII del mes e any presents havem rebuda una letra de part vostra representants lo Principat de Cathalunya avisant nos de certes novitats dien feytes en aquesta vila per lo bastard de Cardona e per nosaltres ço es en retenir forcivolment lanes e altres mercaderies de cathalans qui ab ses barques devallen dient vos maravellau molt de nosaltres que permetem tals indegudes retencions furts e roberies se facen en aquesta vila. Pregant nos e encarregant molt stretament decontinent tota dissimulacio o consulta cessants licenciem relaxem licenciar e relexar façam dites lanes forments e mercaderies e no consentam en aquesta vila esser feyt empaig algu al trafech e negociacio de la mercaderia. Per que molt magnifichs senyors responents a vostres magnificencies vos avisam com no ha molt de temps per lo molt egregi senyor comte nostron senyor natural som stats provehits per la sua absencia de procurador general lo qual es dit bastart lo qual vuy a nosaltres representa lo dit senyor comte als manaments del qual com a feels e leals vassalls del dit senyor no podem en manera algu-

na resistir sino ab prechs e supplicacions desijants ésser salva la fidelitat al dit senyor per nosaltres prestada. Perque ell regint dita procuracio si fara coses no degudes lo qual a present ignoram haja fet ab tot es ver les dites lanes de Aulot en vostra letra specificades haja detengudes pero per supplicacio de tota la terra ensemps ab nosaltres les ha delliurades crehem amplament als dits mercaders. E com per prechs nostres fer nou hagues volgut no podem gens presumir puxam forçar en altra manera al dit procurador ni altre remey vehem que es recorrer a les fermances que dades ha al qual remey han acorrer aquells qui pretendran los sera feta sens justicia e altres remeys a nosaltres par impossible se puxen fer e siu fan los ignoram. Per tant afectuosament a vostres magnificencies pregam nos sia rescrit dels remeys que esser hi poran que ab molta bona voluntat complirem la vostra voluntat salva e intacta la fidelitat damunt dita. Per tant per nosaltres ni menys lo dit senyor gens de inlealtat fossem redarguits com en tal punt mes amarem morir. E mes senyors magnifichs no havem a dir sino vegen vostres savieses de nosaltres queus sera plasent manar e serem prests complir los vostres manaments. De Mora a XXIII de juliol any MCCCCLXII. — Senyors molt magnifichs los qui en gracia de vosaltres se recomanen los jurats e prohomens de la vila de Mora.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs sen-

yors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per altra responsiva a la letra que de vostres reverencies nobleses e magnificencies havem rebuda los havem significat la molta molestia e enuig que havem hagut e tenim de la novitat feta en lo pas de aquesta vila per lo bastard de Cardona en algunes mercaderies e robes de cathalans devallants per lo riu Debro la via de Tortosa e de la instancia per nosaltres e encara per les universitats de Falcet de Tiviça e de Carcia qui son membres de aquesta baronia feta per reparacio de la novitat dessus dita. Per aquesta present a fi que vostres dites reverencies nobleses e magnificencies mils comprenguen nostra voluntat significam aquells com nosaltres e les dites universitats ultra lo que havem e han fet en reintegracio dels mercaders de que ells mateixs nos son testimonis continuament insistim e entenem insistir no solament en la total reintegracio dels dits mercaders si alguna cosa resta en aquella abans encara en aço que la negociacio del dit riu e de altres presos de aquesta terra sia libera a utilitat dels drets del General de aquest Principat e dels poblats en aquell axi com tots temps es stada. E en aço nons obmetrem res fer per nostre poder. E Deu volent speram que per la nostra instancia e obra sen aconseguira la fi desijada. Adonchs pregam e supplicam les reverencies nobleses e magnificencies vostres quels placia axi sentir de nosaltres e no concebre ne tenir alguna altra sinistra opinio ne axi poch provehir en alguna cosa

damnosa car vostra reverencia salva no seria correspondre a la sancera intencio e voluntat de nosaltres qui ensemps ab los altres de les dites universitats som verdaders cathalans e als no volem ne desijam que tot repos e benefici de aquest Principat e dels poblats en aquell ne en res alre es lo nostre studi e obra. De les reverencies nobleses e magnificencies vostres qui son en proteccio de aquest Principat nosaltres e aquesta terra qui som membre de aquell alre non speram sino la matexa proteccio vostra. Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors lo poder divinal tingua en sa custodia les reverencies nobleses e magnificencies vostres les quals ordenen de nosaltres lo quels placia. Feta en la vila de Mora a XXIIII de juliol any MCCCCLII. — A tota ordinacio de vostres reverencies nobleses e magnificencies prests los jurats e prohomens de la vila de Mora.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Dues vostres letres havem rebudes ab la una de les quals nos avisau quens trametieu dues letres a vos trameses per la vila de Perpenya les quals no havem vistes som desijosos haver

les per ço com la materia quens haveu uberta molt nos contenta. Placiaus trametre les. Plaer havem dels quatre francesos que son stats presos e a vos portats e som contents tothom haja de bona guerra bens e rocins de aquells pero les persones vinguen aci en tota manera per armar les galees les quals dema Deu volent seran lançades en mar e pus ofertes haveu les persones e son de tan pocha valor pactau ab los quils han presos a hun dos o tres florins per home car a ells nols fariem sino despendre sens altre util e vinguen ne molts. Recort vos metre en faenes vostres gents car no ignora vostra gran noblesa qual es la furia dels cathalans en los principis. Venints al fet do Johan Moner Pere Ponç e Francesch Moler nous sia maravella lo que fet havem car per que son paysans e homens molt afeats e de recapte e poden molt en aquexes parts axi es stat vist deures fer per benefici dels negocis e encara per bons respectes havem fets alguns capitans homens de baxa condicio de C homens ab lo salari acostumat. En temps som que cove fer coses insolites e puys redunden en util tot ho fa bon comportar. Placiaus cogitar qual despesa fa lo General e fer treballar e exercitar la gent a fi no mengen lo pa debades. E si poreu alleujar lo Principat de despeses tant per donar ço que les gents pendran de bona guerra tot o part com per altres vies honestes molt vos sera agrahitt Gran pler havem de les letres que trameses haveu a les universitats Dampurda per confortarles. Los animos nostre e vostre se son acordats car axi mateix hi havem scrit e trameses les letres per hun home de Salra

lo qual nos ha molt comendat En Pere Desplugues par sia home de fet e molt afectat. Si vostra noblesa qui coneix les gents destat daquella terra pora dar recapte que algun home de fet e afectat de alli mateix sia capita lur sera bona cosa. Placiaus decontinent provehir hi per manera que si lo fet que scriu la vila de Perpenya te cami se puxa promptament exequutar lo que sera delliberat. E en aço no haja tarda car com scrit vos havem necessitat porta donar faena a nostres gents. Nosaltres provehim que les vitualles de tota la terra se recullen en los lochs forts arbitrants aquesta esser la major guerra que als enemichs pot esser feta. Feu vos lo semblant en totes aquexes parts com sia summa necessitat tant per la provisio vostra quant per destruyr los enemichs tot vos sia recomanat. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra hônor apparellats.

Al molt honorable senyer En P. Loys de Vilafrancha capita de Tarragona.

Molt honorable senyer. Hoyt lo honorable arthiaca de Vilasecha per part de aqueix capitol volem per certs bons respectes que en la custodia del castell daquexa ciutat no tingau sino cathalans expellintne los spingarders francesos que hi haveu mesos e que los malalts qui son en lo dit castell ne sien trets e vagen en ciutat o altra part. Norresmenys ates que la muller de Jo-

han de Riglos se diu esser prenyada e vehina al part plau a nosaltres sia comportada ella e la mare del arquebisbe en lo castell de Costanti ab lo mestre dels minyons e alguna familia pocha per servici lur de la qual nos puxa haver sospita fins sia delliurada del part e reforçada stants empero en custodia del dit castell los homens afeats que ja son deputats o altres que hi deputareu a fi que perillar no puxa. Lo dit empero Johan de Riglos e totes altres persones familiars e servidors del dit arquebisbe e altres de que sospita se haja sien en tota manera expellits e expellides no solament de la vila mas de tot lo camp. Pregam vos per ço aquesta nostra voluntat sia servada. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables senyors En Johon Dollivella e Pere Coll en Hostalrich.

Honorables senyers. Trametem vos per En Johan Janer portador de la present mil lliures per convertir aquelles en lo paguament de hun reyal per dia per home. Ateneu empero no donec dels dits diners als soldadats del exercit ne a altres sino segons vos es ordenat ab les instruccions e ja vos havem scrit ab nostres letres. E si possible es hajam dels francesos que aqui prenen per poder armar les galees. Data en Barchinona a XXVI de juliol del any MCCCCLXII. — Los

deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt reverends honorables e savis senyors los bisbe e capitol de Tortosa.

Molt reverends honorables e savis senyors. Molt nos ha desplagut lo cas subseguit en lo vostre loch de Calaceyt del qual ab vostra letra som certificats ço es que lo comanador de La Freneda ab certa gent de cavall e de peu haja pres lo dit loch e castell de aquell e majorment que per la dita gent sien stats presos e retenguts los honorables micer Johan de Soldevila oficial e mossen Pau Pinyol prior claustrer e canonge e nafrat e mestre Domingo Gil tresorer daquexa Seu per la qual novitat e altres de continent havem provehit sien expedites aquelles letres quens ha paregut esser necessaries als reverends e magnifichs deputats Darago e jurats de Çaragoça e ab aço no restara de entendre en altres provisions per indemnitat dels dessus nomenats e altres cathalans axi ecclesiastichs com seculars qui semblantment serien damnejats e vexats. E havem per ben fets los actes e procehiments per vosaltres fets havents sguart a la persona e bens del canonge e spitaler del qual nos scriviu per les informacions que contra aquell son. Pregam vos per ço e exortam que ab vigil e diligent cura contra lo dit spitaler e altres a vostra jurediccio sotsmesos dels quals vos constara haver tractejat algunes coses que succehissen en dan vostre de aquexa sglesia e de aquest Principat sia en tal

manera per vosaltres procehit a punicio e castich en persones e bens que a altres sia exemplar. Comendam vos molt de la bona solicitud haveu hauda e haveu segons nos es referit en les guaytes e custodia e defensió de aquexa ciutat. Pregant vos en aquelles vos placia fer continuar los ecclesiastichs daquexa ciutat. E sia molt reverends e honorables senyors la Trinitat Sancta vostra guarda. Data en Barchinona a XXVII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Memorial e informacions fetes per los reverends et cetera deputats del General e concell representants lo Principat de Cathalunya an Francesch Torro ciutada de Barchinona de les coses que per part dels dits deputats e concell deu fer e explicar en la illa de Menorcha.

Primo dira lo dit Francesch Torro al governador de la illa de Menorcha e li explicara per part dels dits deputats e concell com ells son veridicament e per actes autentichs informats de hun sequestre e o ampara reyal darrerament feta per lo dit governador en totes les rendes reyals bens robes censals e mercaderies que sien o en qualsevulla manera se pertanguen e degen esser paguades en la dita illa a qualsevulla cathalans e signantment a homens de Barchinona Leyda e Tortosa. Manant encara lo dit governador sots certa pena als habitadors de la illa de Menorcha que dels dits censals

rendes robes bens e mercaderies responguen a ell dit governador e no a altri negu de la qual novitat e empara los dits deputats e concell stan molt maravellats. Ates majorment que encara fins açi lo S. Rey en negu de sos regnes e terres ne menys negu dels altres oficials del dit senyor no hajen feta una tal ne tanta novitat e que lo dit governador qui es cathala natural e fill de la ciutat de Barchinona haja començada una tal e tanta novitat es cosa de molta maravella. E que per ço lo preguen los dits deputats e concell vulla revocar les dites empara e sequestre reyal e aquells vulla tornar al primer stament. Manant esser respost a tots los creedors e altres persones damunt dites segons es acostumat.

Per lo semblant dira e explicara at dit governador per part dels dits deputats e concell que per tant com ells son informats que lo dit governador no lexa exir negunes fustes ne persones de la dita illa pera venir a la ciutat de Barchinona ne en altres parts de Cathalunya e axi les robes bens e mercaderies qui son en la dita illa e stan apparellades per venir a la dita ciutat no poden ne han forma de esser hich aportades en gran dan de aquells de qui son e de la cosa publica no solament de la dita ciutat mas encara de tot lo Principat de Cathalunya. E per ço dira e pregara lo dit governador ates que lo Principat de Cathalunya e la ciutat de Barchinona son en bona amicicia e antigua unio e germandat ab les illes de Mallorqua Monorca e Ayviça e poblats en aquella e fins açi nunqua la negociacio no es prohibida dels huns als altres que pla-

cia al dit governador voler revocar la dita prohibicio dar licencia e permetre daci havant que qualsevulla fustes e persones puxen liberament exir de la illa de Menorques e en aquella carregar bestiars lanes robes e mercaderies e venint aquelles apportar o fer apportar a Barchinona o en altra part de Cathalunya segons han acostumat e los sera be vist.

Item per quant es molt necessari als dits deputats e concell per conservacio e utilitat de la corona reyal posteritat e encara per obviar a tot inconvenient que per causa de francesos e de altres gents forasteres enemigues del dit Principat se poguessen seguir al dit Principat e habitadors de aquell fer gran municio e preparatori de cavalls de salnitre bestiars e altres coses les quals son es troben vuy en gran quantitat en la illa de Menorqua dira lo dit Francesch Torro e explicara per part dels dits honorables deputats e concell al dit honorable governador com los dits deputats e concell lo preguen el exorten que ell permeta e don loch que sens anpaig o contradiccio alguna lo dit Francesch Torro o aquelles persones que per ell seran en aço dedicades e amonestades puxen fer cercar cavar e apurar en la dita illa e en qualsevulla part de aquella tanta salnitra o terreny abte per fer salnitre e cavalls bestiars e altres coses necessaries e opportunes quanta e quants al dit Francesch Torro sera be vist e aquell dit terreny o salmitre apurada e altres qualsevulla coses necessaries a la municio provisio e defensa del dit Principat permeta lo dit governador sens empaig o contradiccio alguna ab qualsevulla fusta o fustes esser per lo dit

Franci Torro o altri per ell carregades e tretes de la dita illa e portades o trameses en la present ciutat de Barchinona o en aquella altra part del dit Principat que lo dit Torro elegira.

E semblants crehençes dira explicara lo dit Francesch Torro per part dels dits honorables deputats e concell als jurats e prohomens de les viles de Ciutadella de Maho del Ayor e del Mercadal ço es en cascuna vila singularment e distincta recordant los la origina e procreacio que ells e los poblats en aquella illa han haguda del present Principatt e com son en bona e perpetua unio e germandat ab lo dit Principat e poblats en aquell e quantes vegades lo dit Principat los ha socorreguts en lurs necessitats de diners fustes e vitualles. E que per la forma de diversos contractes obligacions e provisions reyals son compresos en la perpetua unio e defensa del present Principat e de la ciutat de Barchinona axi com a cap del dit Principat e per diversos juraments son tenguts pagar los crehedors censalistes e altres pregant los que recordantse dels dits beneficis unio juraments e obligacions vullen donar orde o manera que les coses en los damunt dits capitols contengudes sien a la ungla servades e efectualment deduhides en exequcio no donant loch per res que fos fet lo contrari per tant que lo dit Principat e la ciutat de Barchinona hajen causa e occasio en son cas e loch de fer per ells lo semblant e molt mes.

E fetes e explicades per lo dit Francesch Torro totes les damunt dites coses e creences als dits governador e jurats encontinent metra en exequcio les coses

que per los dits honorables deputats e concell li son stades comeses a bocha e donara orde que faça cavar traure e apurar en diversos lochs e com pus prest pora tanta salmitra com haver puxa en la dita illa e aquella procurara decontinent esser tramesa en la present ciutat de Barchinona als dits honorables deputats e concell axi apurada com per apurar per forma e manera que la provisio e municio de la dita salmitra mentre haver sen puxa no manch als dits deputats e concell en les necessitats e defensa del dit Principat. E de aqui havant fara continuament e exequutara les coses totes e sengles de les quals li es stat dat carrech per los dits deputats e concell segons de aquelles es pus largament informat.

Advertira empero lo dit Francesch Torro en fer e tenir compte ordinari e vertader als dits honorables deputats e concell de totes les messions e despeses que per part dells en nom del dit General fara e pagara cascun dia a qualssevulla persones per exequucio e expedicio de les coses damunt dites e cascuna de aquelles e altres al servici del dit General necessaries e aturara tant alla per dar compliment a les dites coses fins per los dits deputats e concell li sia scrit e manat que sen vingua.

Expedita in civitate Barchinone die XXVII julii anno Domini MCCCCLXII.

28 de julio.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. A nit rebi de vostres reverencies una gran letra a que responch que les letres de Perpenya degues rebre hir a mig jorn per lo correu qui aquelles me aporta perque havia haver dos florins dor. La materia es bona e bella e sembla a mi se deu prest exequutar e per ço continuament faç scriure a totes les universitats feels ques meten en ordo e a punt darmes perque a la jornada delliberada sien prests. Jo faç venir lo veguer qui es a Sancteeloni ab la gent que te com açi sia delliberarem tots lo que fer se haura. Yo faç trencar los passos e totes altres coses fer que sien necessaries. Es summament necessari sien tramesos encontinent los banchs encadenats ab los homens qui fan lo lavor e les altres coses contengudes en lo memorial per Nesplugues e mossen Matheu dez Soler per mi trames e tres caxes de polvora de spingarda. En lo fet dels francesos que prenen per a les galeres que

dieu faça salvar hi fare la diligencia que pore. Placians provehir en los acordats e encara en los capitans qui sens ma licencia sen son anats e fer ne lo castich queus semblara per modo sia a ells castich e a altres eximpli car me han algun tant desbaratada aquesta gent. Scrivint la present me son venguts dos homens de Lagostera qui man dit tenen alli assetjat mossen Marti Guerau de Cruylles qui alli era vengut ab XXVIII o XXX rocins francesos e gent francesa e anava allent barrejant e destruhint lo que podia. Sobre aço faç aplegar concell e encontinent se provehira en lo que sera necessari. A Salra e a altres parts seran mesos capitans de honor e de fet segons per lo concell per vosaltres a mi donat sera delliberat. Los capitans conestables e altres soldats qui no tenen certificacio sen son anats sens ma licencia. E manen me vostres reverencies lo que plasent los sia. De Hostalrich a XXVIII de juliol 1462. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e concell lur representant lo Principat de Cathalunya.

Mossenyors. Puys açi maveu fet restar de les coses quem occorreran totstemps vos certificare. Yo veig hun gran perill en aquest loch si nom trameten alguna gent ab que hi guart aço per tant com lo Rey te persones de açi los quals si ell açi ve e fa semblant de vo-

ler los matar com a fet a Cervera los mes cridaran vival Rey. Dels acordats del exercit que tinch açi non faç algun compte per quant son molt pochs e desarmats e stan contra lur voler per queus placia provehirhi. Yo he provehit a nit passada lo castell de Montmaneu de XIIII homens del exercit els promes vosaltres mossenyors los socorrereu. Placiaus darhi prest algun orde. Axi mateix lo castella de Claramunt es anat a vosaltres. Sper lo vespre sia tornat e tantost me perdit pujarhi per darhi o veure com sta. Açi hauriem molt mester hun poch de passadors. Vuy sen es anat En Johan Jener lo qual es informat largament de tot quant açi ha mester. No he mes a dir sino que so prest a tot manament e ordinacio de vosaltres pregant nostre Senyor Deu vos vulla endreçar. De Egualada a XXVI.

Lo portador de la present no es gosat passar. Placiaus darli fe e crehença. — Mossenyors del quis recomana en gracia de vosaltres prest a vostre manament Jachme Fiveller.

A los muy reverendos spectables muy nobles muy magnificos e muy savios senyores los diputados e consello representantes el Principado de Cathalunya residientes en la ciudat de Barchinona.

Muy reverendos spectables muy nobles muy magnificos e muy savios senyores. Vuestra letra de siet del present havemos recebida et entendidas las cosas en aquella contenidas a aquella respondiendo vuestras re-

verencias magnificencias noblesas o saviesas certificamos que por quanto nosotros haviamos guiado et assegurado a los mercaderes de aqueix Principado dentro el dito regno con las mercaderias e bienes de aquellos por tal quel comercio et comuna negociacion de aqueste regno et de aquexe Principado se pudiesse continuar. Et apres huviessemos entendido que contra tenor del dito guiage a algunos mercaderes del dito Principado en la villa de Mequinença havian seydo occupadas ciertas lanas. Decontinent que a nuestra noticia provino por observacion del dito nuestro guiage et de la buena fraternidat que es seyda e es entre los regnicolas de aqueste regno e los habitadores del dito Principado enviamos hun portero a la dita villa de Mequinença porque recobrasse et tomasse segund que tomo a manos nuestras las ditas lanas et apres sabido que las ditas lanas eran recobradas et stavan a mano nuestra havemos proveydo et mandado sian tornadas a aquellos de cuyo poder fueron occupadas. Et como nosotros no solament indiferentment hayamos guiado et assegurado a los mercaderes mercaderias et ropas de los habitadores del dito Principado qui querian entrar en aqueste regno mas encara havemos supplicado a la Majestat del dito Senyor Rey quiera aquellos et las ditas sus mercaderias en el dito Principado assegurar et guiar et no cessaremos ni entendemos cessar de supplicar al dito Senyor Rey fasta haver aquello obtenido. Et por letras de vuestras reverencias magnificencias noblesas et saviezas enviadas a la ciudat de Çaragoça hayamos entendido que hauriades guiado et assegura-

do los mercaderes et mercaderias de los regnicolas de aqueste regno con ciertas excepciones o condiciones et sia justa et egual cosa los regnicolas deste regno en sus mercaderias et bienes sian assi indistinctament guiados et assegurados en el dito Principado como son los habitadores del dito Principado en el dito regno. Et por que los mercaderes et habitadores de aqueste regno sin temor alguno puedan entrar en el dito Principado vos pregamos encarregamos requerimos por el deudo de amor et fraternidat et por conservar et mantener la comunion union incorporacion et agregacion que es entre los dito regno et Principado vos placia otorgar el dito guiage et segura en la forma et manera que se demanda et aquel enviar assi amplo et bastant como atorgar se pueda con la respuesta que sera fecha a la present et lo mas presto que seyer pueda a fin que se pueda publicar et intimar a todos los qui hauran voluntat de negociar en el dito Principado. E norresmenos como nuevament hayamos entendido que en el dito Principado hayades imposado algunos dreytos nuevos et senyaladament en las lanas què se cargaran en el dito Principado hun sueldo quatro dineros por rova de lana el qual dito dreyto nuevo por indirecto es cargar lo sobre las lanas de aqueste regno que es gran miembro de mercaderia en aquel et en prejudicio de los privilegios et libertades de aqueste regno por que por los sguardes ya ditos vos pregamos et encargamos tanto quanto mas afectuosament podemos querades el dito dreyto tirar o al menos declarar el dito dreyto no comprender las mercaderias que de

aqueste regno entraran en el dito Principado et sera cosa que a menos que fareys lo que de vos se spera et por deudo de justicia soys tenidos fazer sera causa de conservar la buena amistat et fraternidat que es entre aqueste regno et el dito Principado et seremos parellados fazer por vuestras reverencias magnificencias noblesas et saviesas en su caso semblantes cosas et mayores et sea vuestra guarda et proteccion la Sancta Trinidat. Data en Çaragoça a XIIII dias del mes de julio del anyo de MCCCC sixantados. — Los diputados del regno Daragon a vuestra honor parellados.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron expedir las siguientes cartas.

Als molt reverends nobles e magnifichs senyors los tres stats de Rossello.

Molt reverends nobles e magnifichs senyors. Vostra desijada letra de XX del corrent mes havem rebuda de la qual havem haut gran plaer per esser certs de vostre bon stament lo que molt nos aconsola. Venints al punt del que es necessari nostra delliberacio es en tota manera sia dat sobre los francesos. E per ço fem gran aparell de gent a Hostalrich hon es lo egregi capita ab lo honorable veguer e hun conseller de aquesta ciutat e mossen Vilademany. Ja vuy en dia son gran nombre e dins tres o quatre dies sera molt major. Es mester vosaltres stigau preparats per a la jornada queus sera

scrit a fi que la nostra gent a la cara e la vostra a les spatles ab altra gent Dampurda lus doneu damunt e sia fet dells ço que ells volen fer dels cathalans. En lo interim empero placiaus certificar a nosaltres e al egregi capita general del nombre de la gent que poreu fer per exequutar la faena dessus dita a fi que les coses se puxen fer ab lo compliment degut. Entretant vullau pensar en la recuperacio si possible es dels lochs que seductivament e ab promissions perverses dien han occupats los francesos car stimam no hi ha molt a fer pus la flota dells es a Gerona. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXVIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, á corta diferencia, se escribió tambien á los cónsules de Perpiñan.

Als honorables los prohomens de la vila e terme del castell de La Rocha.

Prohomens. Ates que los enemichs francesos son entrats en Cathalunya e corren e damnifiquen los poblats en lo Principat specialment aquells lochs qui nos poden tenir ni defendre dels quals es aquex vostre per ço vos dehim o manam que sots pena de cent lliures en les quals cascu que contrafara sia encorregut vista la present vos reculliau en lo castell de aquexa vila

es a saber les persones viures e bens a fi que los enemichs si hi venien no sen puguen alegrar ne vosaltres esser damnejats. E guardau vos noy metau dilacio e scusa car ultra la dita pena hi provehiriem degudament per utilitat del Principat. Data en Barchinona a XXVIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt reverends molt nobles magnifichs e de gran providencia senyors los diputats del General Darago.

Molt reverends molt nobles magnifichs e de gran providencia senyors. Rebebuda vostra letra de XIIII del corrent mes havem molta contentacio de la restitucio per vosaltres com era degut per observança del guiatge manada fer de les lanes que eren stades empachades en la vila de Miquinença als de qui eren e vos regraciam la seguretat per vosaltres feta dels mercaders mercaderies e robes de aquest Principat ab tot sia cosa deguda pertinent e inconcussament observada despuys que la unio e agregacio fou feta de aqueix regne ab lo dit Principat. Veritat es que ab nostra letra de XXV de juny propassat per aquells bon amor e fraternal comunio que sempre son stades entre los poblats en aqueix regne e lo dit Principat scrivim als magnifichs jurats de Çaragoça notificant los que per causa de les conturbacions qui eran e son en la dit Principat no seria feta en persones o bens de vostres regnicoles novitat alguna ans serien tractats com soliem

fahents empero certa excepcio segons en la dita letra es contengut. Mas per quant vosaltres indistinctament e sens condicio alguna dehiu haver guiats e assegurats los habitadors de aquest Principat e lurs mercaderies e bens ne pregau que lo semblant vullam fer dels dits regnicoles. Nosaltres volents per efectes mostrar los dits amor e fraternal comunio som contents atorgam e volem ab tenor de la present la qual poreu comunicar e publicar en la manera que a vosaltres plaura que tots mercaders e habitadors robes mercaderies e havers de aqueix regne puxen els sia licit entrar negociar e comerciar en aquest Principat liberament e sens condicio alguna declarat empero que per aço no sia fet prejudici e derogacio a censals violaris ne a cartes de comandes et actes mercantivols. Notificants vos adonchs les dites coses pregam vostres reverencies nobleses magnificencies e honorables providencies vullen per efectes demostrar les bones e virtuoses paraules ab la dita letra manifestades com fem nosaltres e procurar que los dits amor e comunio incorporacio e agregacio sien conservats e no permetre que aqueix regne en general ne en particular faça coses contrariants a aquest Principat com fa segons veridicament som informats de que molt nos maravellam e dolem per los respectes dessus dits car pensar poden vostres reverencies e magnificencies aquest Principat no fa menejar en manera indeguda majorment ab obres de fet de les quals no ha acostumat oblidar se ne sembla esser cosa covinent ans molt apartada de tota raho la capcio feta dels honorable oficial de reverend S. bisbe

e dos canonges de Tortosa en lo castell de Calaceyt qui es del capitol de Tortosa e nafres infligides ab hu dells per lo comanador de La Fresneda e gents sues. Placiaus dar orde sien soltats e provehir per forma que les paraules sien corresponents als fets. Quant al novell dret imposat sobre lanes no creem puxa derogar a privilegis o libertats de aqueix regne com solament sia imposat sobre lanes qui per mar ixen de aquest Principat ans lo contrari seria derogar a nostres libertats per quant de aço se innuiria que en altres robes e mercaderies del dit Principat nos poguessen imposar drets la qual raho aximateix militaria en Venecia Florença e altres parts hon dites lanes son portades lo que no sofer disputa salva la honor vostra. E per quant havem sentit los creedors censalistes rebents censals sobre lo General e aqueix regne de Arago congoxarse de la cessassio de lurs pensions per les quals diversos procuradors son aqui tramesos e volien usar stretament de lurs contractes lo que per nosaltres ab mija de prechs es ofert per al present sobreseure pregam e encarregam vostres dites reverends nobles magnifiques e honorables savieses vullen provehir e dar orde ab efectual obra que les dites pensions cessades sien decontinent paguades. E ultra que fareu lo degut e procurareu conservacio del credit de aqueix regne encara vos sera molt agrahit e cessara lo que fer se hauria per observacio dels contractes dels dits censals. Placiaus hajam vostra resposta. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Data en Barchinona a XXVIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del

General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, á corta diferencia, se escribió tambien á los jurados de la ciudad de Zaragoza.

29 DE JULIO.

Congregados en este dia los señores Diputados y Consejo, se hicieron diversas proposiciones, que fueron votadas, acordándose por unanimidad tomar como deliberacion el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo S. bisbe de Vich dix que la pagua fahedora an Johan Bertran e an Tora patrons de les dites galeaces del temps que aquelles son stades retengudes sia remesa als honorables Nanthoni Pujada e Loys Setanti la qual pagua se haja a fer de pecunies del General.

Item que la satisfaccio e remuneracio fahedores als notaris e scrivents de la casa de la Deputacio dels treballs e serveys que han fets e per havant faran sia remesa a la novena de les banderes.

Item que lo pensament e expedicio de les coses explicades per lo honorable En Bernad Domenech sindich e missatger de Tortosa sia remesa als honorables mossen Johan Torres canonge mossen March

Lor cavaller e Nanthoni Pujada ciutada de Barchinona ab referir.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General de Cathalunya e concell lur.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors. Ir que era dimarts per moltes e diverses respectes concernents benavenir del Principat de Cathalunya e de la bandera de Barchinona dels quals largament per letra he avisats los honorables consellers de aquexa ciutat la qual per ells vos sera comunicada yo delliberi partir ab la dita bandera e exercit de aquella e ab CXXV homens del exercit del General que replegi de Verdu e de Bellpuig de la vila de Tarregua ahon era per venir en aquesta vila e cavalcat que fuy rebi una vostra letra de XXV del corrent ab la qual scriviu haveu delliberat que yo romangua capita del exercit de peu e de cavall del General fins a tant per vosaltres hi sia altrament provehit la qual cosa per be que sia de gran carrech yo per servey del dit Principat e de la reverencia de vosaltres accepte de bona voluntat em dispondre com millor pore ab la ajuda de Deu. E mes me scriviu com per refer lo exercit per la derrota que es stada a castell Rabinat havieu provehit en trametre vers Penades camp de Tarragona e altres parts per fer tornar a la dita bandera les gents qui

son spargides e encara per solicitar que les altres gents qui per mi eren stades convocades per lo dit fet vinguessen de les quals gents convocades rebi una letra poch apres de la vostra den Johan Miro dient com a Sancta Coloma de Queralt e a Çarreal havia e se speraven moltes de les dites gents e que de alli nos partirien fins per mi los fos scrit per la qual raho he delliberat consultarne vostres reverencies per les quals es stada feta la dita provisio informant aquelles com lo mester a present es gent assoldada e los dits convocats com volre fer empresa per invasir los enemichs per esser los be soberchs es molt necessari haver lavors tals gents com no sien per tenir los sino de VIII en X jorns que tantost se enugen. Perque vostres reverencies delliberen la prompta provisio fahedora a dites gents e encontinent ne sien avisats. Vuy he rebuda altra vostra letra de XXVI en lo contengut de la qual per mi sera donat compliment puys haja gent. Es special de cavall qui es mes necessaria segons per vosaltres es ordenat e scrit. E nous dolgua mossenyors lo fet de Tarregua car vertaderament vos dich que en conservar aquella vila yo era be del vostre parer mas a la pratiqua mi son exits tants contraris axi de no poder yo aturar ab tota la gent per falta de vitualles com en no trobar CC ni CCC homens qui hi volguessen romandre sens mi et aço per la pocha fiança que se ha en la major part de les gents de la dita vila com encara perque tinch les gents bastorades e son quaix tots homens de confraries e de parroquies qui per quant stan a lur sou mateix son algun tant fets a lur guisa que

nols pot hom axi facilment conduhir en separarse de la bandera. E axi per tots aquests e molts altres sguarts en la dita letra de consellers mencionats a mi es covengut fer lo que he fet. Hauria per bo mossenyors que de aqui fos provehit dun valent capita per aquella vila ab conduyta de CCC homens e yo en lendemig scriure als pahers e concell de la dita vila confortant los tant com pore metent los de aço en bona sperança e refermant los jorns en aquella segons sentire de vostra intencio. E encaram par que per ferhi la provisio pus prompte seria bo que prestament hi anas En Pere Luys de Vilafrancha ab la gent del General que te a Tarragona e yo trametriali tantost los dits CXXV homens del General per quel dit Pere Loys hi fos millor acompanyat. Yo havia pensat trametrey daquesta gent que vosaltres mossenyors haveu feta convocar mas conech certament que tota la gent ajustadiça del mon no bastaria a conservar aquella vila es aço per molts sguarts que serien larchs de scriure e que vostres reverencies poden pensar. Del noble don Jofre de Castre son avisat com es pres e te algunes nafres qui no son perilloses de mort. Ab lo present correu yo tramet a mossenyors los consellers una letra del jorn passat la qual com dit he vos comunicaran e perque vuy no he hagut temps de poder los scriure vos placia voler los comunicar la present. Jo he trobat aci molta gent desarmada e nafrada fugits de la derrota de Rabinat els donada licencia que sén vajen aqui per armar se si tornar volran car desarmats yo nols he mester ni sich porien sostenir ates que no han diners. E sia mossenyors

la Divinitat en vostra guarda. De Cervera a XXVIII de juliol del any Mil CCCCLXII.

Lo present correu he retengut de a nit vespre que volia partir fins ara que son X hores ans de mig jorn. — Mossenyors a vostra ordinacio apparellat Johan de Marimon capita et cetera.

Als molt magnifichs los senyors deputats de Cathalunya.

Molt magnifichs senyors. Esta nit propassada son arribat de Bas son passat per Ripoll ahon he pres algun appellat Gabriel Montaner per quant es molt afectat al Rey e havia treballat en destorbar que los pagesos no fermassen en la concordia feta entre los senyors e los pagesos segons veurets per la enquesta per mi rebebuda la qual vos tramet. Segons fuy informat al dit loch de Ripoll passava perill que si aquest home fos al dit loch no donas orde que si los francesos hi vinguessen nols donas entrada atesa la adherencia que hi ha. Placiaus de scriurem si voleu vos trameta lo dit home o que delliberareu que sen faça. Mes havant com som stat a Vich per home qui es vengut Dolot so stat informat com En Verntallat ab entorn mil pagesos es vengut a Banyoles Besalu e Olot e les dites viles se son liurades a ell com a capita de la Reyna e a Olot han cremades algunes cases de alguns qui eren afectats a la terra. Dirien que pujaran en Osona e a les muntanyes per pendre los lochs a ma del Rey. Es de gran necessari trametau diners polvora e vira-

tam car los macips non tenen e que sia molt prest car altrament yo hauria aviar la gent que no ha que despenen e forçadament han a menjar. E sia lo Sant Sperit proteccio de tots. De Vich a XXVIII de juliol. — Lo quis comana a la senyoria de vosaltres De Planella.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Vuy vos he scrit del que occorria. Ara aquesta solament es per dir vos vos placia encontinent trametre fil de ballesta dos barrils polvora despingarda tres caxes passadors XX caxons lances largues X dotzenas plom quatre quintars e los banchs encadenats e les coses que ab lo memorial de mossen Matheu Dezsoler e Splugues he trameses demanar car aço es de gran necessitat per esser prest en orde aquest vostre exercit per donar sobre la gentalla francesa. E en tot cas vos placia trametre decontinent tendes e dos pavallons per mi qui eren del sant Primogenit que te En Simeon Sala per XX lliures per que pugam exir en la campanya e fer lo que es de fer per expedicio daquest negoci. De Hostalrich a XXVIII de juliol 1462. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e molt savis senyors los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt savis senyors. Per causa de certs afers concernents defensio e conservacio de aquesta ciutat e de tota terra de Orta e encara gran interes de tot lo Principat trametem a vostres reverencies lo honorable En Bernad Domenech ciutada de aquesta ciutat exhibidor de la present per queus supplicam li doneu fe e crehença en tot ço e quant per part de nosaltres e de aquesta ciutat vos dira e explicara e vullau provehir sobres los dits fets degudament e molt prest axi com speram e confiam en vostres reverencies. Supplicants vos mes mentre lo dit missatger aturara aqui hajau e vullau haver per sindich de aquesta ciutat permetent aquell entrevenir en lo concell en totes altres coses e votar axi propriament com lo honorable micer Pere Savertes sindich de aquesta ciutat com sobre aço nosaltres e lo concell de aquesta ciutat hi hajam donat tot plen poder. E rescriguen nos vostres reverencies tot lo que plasent los sia les quals tingua la Sancta Trinitat continuament en sa proteccio e guarda. Scrita en Tortosa a XXIIII de juliol del any MCCCCLXII. — A tota ordinacio de vostres reverencies apparellats los procuradors de Tortosa.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los deputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Mossenyors reverend egregis e magnifichs. Per altra vos havia scrit vos havia tramesos alguns homens a Montmaneu los quals alla no man volgut acollir es ver era gent desbaratada aço per tant com nich havem gran fretura. Dit castell es clau de açi. Hoch e encara mossen Johan Aymerich ha stablit lo castell de Montleo qui es vehi e no lexen passar per lo cami sens esser saltejats. Seria molt necessari metrels a Montmaneu huns quants rocins per salvar lo pas als caminants e darlos alguna mala strena com noy haja loch tan appropiat. Aci ha tan gran defalt de armes e de gent que yo noy puch dar recapte si per vosaltres mossenyors noy es prestament dat remey. Axi mateix vuy ma vengut açi hun meu moço Corço lo qual tenintse per dit yo fos romas al camp hi es anat per cercarme. Diu ha vists molts rocins morts en que ha molts cavalls de cubertes. Axi mateix hun frare que de aci hi havem trames al qual dien fra Steve se concorda ab lo dit del moço. Stimam hi ha en la plaça entre damunt e davall e a les tires dels ceps entorn cent cavalls si mes no menys stimau atretants nafrats. Dels homens morts son DCCLXVI comptats. Yo stime nosaltres en la primera batalla alt erem DCCC homens poch mes car yo totstemps hi tingui compte. En lo Pujol baix havia DC homens. Crech nan scapats molts e be DC

de presos. Axi faç stima de aquests DCC homens morts ni deu haver bona part dels del Rey. Al present alre nom occorre car pens sou be informats del fet de Cervera e de Tarregua. En Cabanyelles fill de mossen Lobet es pres no nafrat e anava a cavall ab una mula. Placiaus mossenyors prest provehir en lo castell de Montmeneu que grandissima necessitat. Hi sia nostre Senyor Deu tots temps en guarda vostra. De Egualada a XXVI de juliol. — Mossenyors placiaus de trametre hun altre home açi car yo tinch los rocins a Cervera e no vullau dexar aquesta vila sens hun regidor o capita qui sia bon hom que en altra manera daula per perduda tanta es la temor que tenen. — Mossenyor prest a vostre manament e tota ordinacio Jachme Fiveller.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e de molta saviesa senyors los deputats del General de Cathalunya e concell lur.

Molt reverend egregis nobles magnifichs e de molta saviesa senyors. Esta nit es açi arribat mossen Ramon de Planella capita qui ab tota sa gent e encara ab la gent de cert socors que aquesta ciutat no ab poch perill li havia fet es vengut de Bas en los quals lochs per cert ha fet lo degut juxta vostra comissio pero per quant aquells malvats pagesos han sentida la entrada dels francesos pensam tendran poch lur ferma ne promesa. Es axi per que dubtam molt que los francesos o molts dels pagesos los quals sentim se son levats en

les comarques de Besalu de les valls Descoles e de Bianya et en Bas e encara per totes aquelles muntanyes no vullen muntar en aquesta nostra o son per anar en Urgell o açi per sperar lo Rey per metrel en Ampurda. Vehem esser molt necessari que lo dit mossen Ramon stigua ab tota sa gent en aquesta ciutat per star e provehir als dits passos car no pot star en millor ne pus covinent part per provehirhi. E per ço afectadament a les reverencies vostres supplicam que lo dit capita ab sa gent reste açi per lo present per los sguarts damunt dits. E sia proteccio de les reverencies vostres la Trinitat Sancta. De Vich a XXVII de juliol del any MCCCCLXII. — A la ordinacio de les reverencies vostres molt promptes lo capitol de Vich.

Als molt reverends egregis e magnifichs los senyors deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverends egregis e magnifichs senyors. Lo senyor En March Calabuig servidor vostre ses trobat en aquesta vila vuy dia present e dejus scrit e ha vist lorde de nostra muralla e sforç que fem de nostre poder en guardar aquella car vuy dues vegades una de mati altra de vespre som venguts a larma per los desenemichs qui son venguts correr e robar algunes masies e loguets circumvehins nostres e metentse lo so en aquelles parts venia a hoyda nostra e de continent tots metiem nos en orde si vinguessen en aquesta vila. A nosaltres es stat dit que En Bernad Guerau de Bo-

xados o de Robio nos te fort al cap sobre lo fet que per ordinacio vostra havem exequutat e dubtam nos ell nons faça qualque novitat. Axi mateix som certs que si lo comte de Prades ve a Calaf li obriran les portes per que nosaltres quisque altri serem maltractats e correguts per los qui vendran a Calaf sino si proveex. Nosaltres farem tot nostre sforç fins anima tinguam en lo cos car si aquesta vila era en ma dels enemichs ço que Deus no vulla cregau nols ne trauria tot lo mon a comparacio de aquestes parts. E per ço havem comunicat ab lo dit senyer En Calabuig que si a vostres reverencies magnificencies e honorables savieses era plasent trametreus açi aquell nombre de gent que conegau stariem ne fort scalfats car açi som pochs e de deu homens que haviem tramesos a Rabinat per una letra que Cervera nos ne havia feta dels bons que tinguessem non havem cobrat sino tres e dels restants no sabem si son morts o vius. Nosaltres de aço et altres coses havem comunicat ab lo dit senyer En Calabuig e largament informat. Placiaus darli fe e crehença del que per part nostra vos explicara. E sia lo bon Jhesus vostra continua proteccio. Dels Prats a XXVII de juliol any MCCCCLXII. — Molt reverends egregis e magnifichs senyors los jurats e prohomens de la vila dels Prats a vostres manaments e ordinacio apparellats.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors los senyors de deputats del General e concell

lur lo Principat de Cathalunya representants.

Molt reverend egregis nobles e magnifichs senyors. Una vostra letra havem rebuda la dada de la qual fonch en Barchinona a XXIII de juliol any present e dejus scrit en la qual nos encarregau e manau nosaltres ço es la universitat e terme de Robio dejam elegir e metre quatre o cinch homens o tants com necessaris seran del terme mateix per custodir mantenir e defendre lo castell e força de Robio per lo insigne General de Cathalunya e en nom seu e per semblant deguessem elegir e crear batle collitor e receptor de les rendes e drets pertanyents al senyor del dit castell les quals e los quals reeba e culla en nom e veu del dit General e Principat e aquells bens distribuescha en les guardes e coses necessaries al dit castell per conservacio del dit Principat e nostra. E per semblant nos amonestau encontinent la eleccio feta sia aquells tals elets presten sagrament e homenatge de be e lealment custodir e defendre lo dit castell e de esser feels e leals al dit General. E del dit batle collitor e reebedor hoch distribuhidor en ben regir lo dit ofici per lo dit General. Hoch no resmenys vos deguessem certificar de la nomina dels elets perque mossenyors vos responem com dilluns a hora de mig dia nosaltres reebem la dita vostra letra e encontinent provehim a les dites coses ab la millor manera que poguem per quant havia perill en la trigua. E aço per tant com les guardes dels Prats del Rey qui tenien en guarda e en comanda la força del dit castell e los bens mobles qui en aquell eren digmenge a nit hora captada desrencliren la dita

força e sen anaren als Prats del Rey e per finestres amagadament e occulta assogaren tot lo moble del dit castell el sen portaren lo qual moble tenien ab benifet de inventari. E per aquest sguart nosaltres stant en gran pahor los enemichs no prenguessen a lur ma lo dit castell decontinent lo havem stablit e aqui havem mes sis homens ballesters e havem mesos e portats tots nostres blats bens e vitualles dins la sglesia e fortalesa del dit castell perque a nosaltres per mantinença de aquell e guarda resta e es necessari sia provehit de polvora e viratons e qualque parell de çarabatanes. Perque senyors vos hauriem a gracia e mercé singulars per levarnos de tedi e afany nos licenciassets que haver primerament nostre batle per nos elegit e creat en nom del General prestant lo homenatge dessus dit en poder del sotsveguer dels Prats que apres sen vengues a la força e castell de Robio e prengues lo dit homenatge en nom e veu del dit General dels dits elets e guardes del dit castell e al nostre parer seria assats ferm. Mes havant vos avisam com havem delliberat per certs sguarts ço es per que tothom haja del guany e del treball per temporades fer mudança de les dites guardes pus sien abils e suficients en aquell acte. La nomina dels elegits es per certificacio vostra la quis segueix. Primo lo batle appellat Johan Montaner e guardes primo Gabriel Gaverro Johan Puigbaix Miquel Alzina Jachme Torre Bernad Bertran e Bernat Pinet. E mes vos pregam donets fe e crehença en tot ço e quant lo portador de la present appellat Bernad Pinet de nostra part vos dira e explicara. E sia Jhesus guar-

da e proteccio vostra. De Robio a XXVII de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor MCCCCLXII. — Los qui a ordinacio e manament vostres son apparellats los batle e prohomens de Robio.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt magnifich e molt savi mossenyor mossen Johan de Marimon capita de la bandera de la ciutat de Barchinona.

Molt magnifich e molt savi mossenyor. Vostra letra havem rebuda. Trobam plaer com ab les bandera e gent sou vengut en aquexa vila de Cervera havents per ferm que respectes e causes justissimes vos han impellit fer la moviment. Nosaltres decontinent provehim que D homens qui ja son prests a la vila de Çallacuna vajen a vos e dema per lo mati fem partir home propri per conduhir aquells fins aqui. Pregam vos entretant penseu en algun bon capita lo qual ab CC o CCC homens dels dits D vajen e stiguen en la dita vila de Tarregua per custodia sua e los restants stiguen ab vos en companyia de la dita bandera pregants e encarregants vos tota via siau vigil e attent en lo honor e util del Principat e conservacio de la cosa publica de aquell. De la polvora e passadors que demanau havem dat carrech al honorable En Loys Setanti lo qual hi dara recapte. Als pahers de la dita vila de Tarregua

scrivim de les dites coses confortant e aconsolant les. Placiaus fer lo semblant continuament. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de la vila de Tarregua.

Molt honorables e savis senyors. Per letra de mossen Johan de Marimon som certificats com per bons respectes es anat a Cervera ab tota la gent de la bandera e ab tot cregam ell ha comunicat ab vosaltres de la necessitat quil ha impellit fer tal moviment eus haja confortats per son poder encara per la molta voluntat que tenim en la conservacio vostra e de aquexa vila per ço com ne sou be merexedors vos certificam decontinent sera aqui nombre de gent per custodia de la vila la qual gent es ja a la vila de Çallacuna e dema per lo mati trametem home propri per conduhir aquella fins a Cervera e apres sens aturar tirara aqui ab hun capita que lo dit mossen Johan de Marimon al qual ne scrivim elegira. Per ço avisants vos do les dites coses vos pregam siau confortats e aconsolats e hajau bon sforç no dubtant res car indubitadament tan prest haureu aqui lo recapte dessus dit. E si apres mes gent haureu mester tota via vos ne darem compliment sens tota falla. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII.

— Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de la vila de Besalu.

Molt honorables e savis senyors. Per letra de home de Sent.Johan Cesabadesses signada de ma del reverend abbat som certificats que En Verntallat e altres vehents e sentints que per causa de la entrada dels francesos tots los pobles de aquest Principat virtuosament son units per repellir aquells ara per metre en divis los dits pobles majorment los ignorants son anats e van en nom de la Senyora Reyna entre vosaltres fingint la dita Senyora Reyna esser mal contenta dels francesos guiyant e induhint vosaltres queus liureu al S. Rey abhominant los dits francesos e que vosaltres crehents facilment tals illusions serieu stats contents e haurieu permesa entrada al dit Verntallat desviant de la bona e sana intencio que tenieu e crehem certament encara teniu sino per causa de la illusio dessus dita quius ha occupada la vera intelligencia e veritat de les dites coses si axi passa com som avisats lo que creure no podem de les quals coses havem grandissima admiracio per quant no ignorau qui hich ha fets entrar los dits francesos e la intencio per que la qual es destructiva del dit Principat e ara voler axi facilment creure tal passada es cosa de molt maravellar car no es tal la primor que de lauger no sia entesa.

Certificants vos adonchs de les dites coses vos pregam exortam e requerim per conservacio utilitat e be avenir del dit Principat e vostre vullau expellir e no scoltar tals sermonadors qui prediquen la paraula de Deu e dintre tenen efectes diabolichs e sots aqueix color no vullau perdre vosaltres matexos e aquexa terra la qual si no hi provehiu veem en cami de perdicio car no ignorau los francesos com han mesa bandera Daragó en los lochs que han presos e apres metent aquella abaix han alçada bandera de França. Crehem tal ne pendra als qui volran creure que la Senyora Reyna sia malcontenta dels dits francesos. Tot vos ho volem manifestar per que no puxau allegar ignorancia e per vostra consolacio vos certificam com nosaltres havem enfortit lo exercit e enfortim continuament de gran nombre de gent per dar al damunt als dits francesos e dins breus dies ab la ajuda de Deu ne veureu molta experiencia per la grandissima voluntat e afeccio que tothom hi ha per conservacio del dit Principat. Vosaltres stau forts e guardau be aquexa vila segons loablament haveu acostumat e stau preparats a les armes per que a la jornada que per nosaltres e per lo egregi capita vos sera scrit tothom sia prest donar al damunt als dits francesos. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, á corta diferencia, y con la direccion respectiva, se escribió tambien á las municipalidades de la villa de Olot, de Camprodon, de San Juan de las Abadesas, de Castellfollit y de Figueras.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Una de les precipues coses per les quals los exercits se conserven es ministrar egualment justicia. E com siam certs que algunes gents del exercit de aquest Principat se sforcen robar per lur poder lo que molt deu esser squivat pus ab sou son stipendiats. Per ço jatsia cregam vostra gran noblesa hi reta son deute encara vos ne fem recort. En apres considerats quals son los nobles mossen Guerau Alamany de Cervello don Francesch de Pinos baro de Cruylles veguer e conseller de aquesta ciutat mossen Vilademany e mossen Pere Berenguer Sort e altres homens de honor que teniu en lo dit exercit vos pregam e encarregam que les coses de la guerra menegeu apunteu delliboreu e exequuteu ab consell lur. No volents oblidar que per via alguna no vehem esser expedient venir a jornada de batalla ab los francesos ne axi poch exir a empresa lur ne posar siti mas ab corregudes e cessar de viures e vitualles strenyer e congoxar los fins que fam entre ells se meta. E per quant som certs axi

per vostre scriure com per moltes altres vies que les gents de Ampurda stan fermes en la conservacio del Principat e ab gran animo volen topar ab los dits francesos seriem de parer vostra gran noblesa ab lo concell dessus dit provehir en trametre en aquelles parts hun home com a cap ò capita per scalfar e moure aquells ab facultat que sia dada als que res pendran dels dits francesos que ho hajen de bona guerra e lo dit capita discorregua totes aquelles encontrades per veure quant nombre de gent pora apleguar per que a la jornada que per vos los sera scrit sien tots prests en exequutar lo que sera delliberat e acordat. E de present occorre que pochs homens basten una nit en trencar la cequia de Gerona la qual cosa dara gran congoxa als dits francesos. Al canonge Planella havem scrit ab tota sa gent vaja aqui decontinent. Crehem ho fara. Placiaus en totes les coses dessus dites be pensar e attendre e dispondre ho per manera que tots bons fruyts sen seguesquen representants vos continuament la furia e animositat que en los principis acompanyen los cathalans. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que proseguim. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables senyers los sosveguer jurats e prohomens dels Prats del Rey.

Honorables senyers. Letra e missatge havem haut dels

batle e prohomens de Robio certificant nos com han mesos sis homens per guarda del castell del dit loch e han elet batle e collidor de les rendes pertanyents a senyor e que han mesos los blats e bens dins la torre e fortalesa del dit castell pero clamense que los homens qui eren per guarda del dit castell de aquexa vila amagadament sen son anats e sen han aportats los bens mobles qui eren en aquell e tenien per inventari derrenclint e desemparant lo dit castell no sens gran perill e de aço som molt maravellats quins homens son e quils hi havia mesos e elegits tals. Per queus dehim e manam vos informets de aço e si axi sera los façats restituhir e tornar los dits bens e castiguarlos de tan gran exces car a gran perill metien lo castell e es presumidor qui tals actes fa los faria pijors. E segons vos havem scrit a vos sotsveguer nosaltres voliem que tots los homens del dit castell e terme de Robio prestassen sagrament e homenatge en vostre poder en nom del Principat rehebent ho que serien bons feels e leyals al dit Principat e segons vehem en lurs letres nou han fet e nou han entes per quels tornam scriure ho facen e a vos quels prengau los dits homenatges e del batle que han creat e elet e apres per levar los de despeses lo dit batle pendra los homenatges de les guardes del dit castell en nom del dit Principat. Feu hi en tot la diligencia que lo cas e temps requeren e sempre siau attents e vigils en la bona e feel custodia de aquexa vila. E sia Nostre Senyor en vostra guarda. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants

lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Sent Feliu de Guixols.

Molt honorables e savis senyors. Entes havem que alguns homens de Gerona e altres fahents correguda han presos Charles de Cortes Johan de La Carra e altres qui ab ell eren dins la força vella de Gerona dampnificant lo exercit de aquest Principat. E que vosaltres los haveu occupats los dits homens e bens que portaven. E com si justa cosa los qui treballen ab perill de lurs persones hajen lo util ques saben procurar per ço vos pregam encarregam e manam restituescau als dessus dits tots los bens que han presos ab los dits Charles de Cortes Johan de La Carra e altres de sa companyia e teniu aquells en preso be guardats trametent nos aquells segurament ab algun laut o fusta de aquells e aquelles qui aci venen ab la menys despesa que fer se puxa a fi que sabudes e vistes per nosaltres les coses puxam dar a cascu ço que li pertanyera. E per que havem entes que En Sunyer ciutada de Gerona ha dites e diu aqui paraules molt contraries al Principat e a les nostres delliberacions per ço volem e manam que aquell prengau decontinent e rebeune informacio la qual prestament nos sia tramesa car voluntat tenim de provehirhi degudament. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables e savis senyors los consols e prohomens de la ciutat Durgell.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda feta a XXIII del present mes a la qual vos responem que nosaltres per satisfer al vostre voler e socorrer a aquexa ciutat e preservar de dan e inconvénient som contents socorrervos de cent homens de peu. E per quant daci nols porieu haver axi prest per que de aquells que aci acordam es necessari socorrer e fortificar los exercits que tenim havem delliberat ens plau que aqui acordeu los dits cent homens pero que no sien de aquexa ciutat mas dels lochs circumvehins e fiables e que aquells sien pagats per dos mesos lo sou acostumat ço es sis florins corrents per mes a cascu e a dos conestables huyt florins corrents a cascú per mes los quals homens e conestables sien e stiguen a tota vostra comanda e ordinació. E de aço scrivim an Ramon Grau receptor pach lo dit sou dels bens del General e sino li basten los diners que te lo que li fall manlleu e prengua a cambi que nosaltres lo complirem decontinent e placiaus ab summa diligencia e cura entendre en la bona custodia e guarda de aquexa ciutat. E no spantar de res car nosaltres havem bona justicia a la qual nostre Senyor no fall e feu virtuosament e com a bons e vertaders cathalans e homens de frontera han acostumat. E sia Nostre Senyor en vostra guarda. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur con-

cell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Ramon Gran receptor de les entrades e exides en la ciutat Durgell.

Honorable senyer. Per tuicio e guarda de aquexa ciutat e satisfer a la voluntat dels honorables consols e prohomens de aquella havem delliberat e axi los ne scrivim que acordeu aqui cent homens de peu ab dos conestables pero que los dits cent homens ni los conestables no sien de la dita ciutat mas dels lochs circumvehins e que sien triats bons homens fiables armats e disposts al mester que han a servir e vos pagau los lo sou per dos mesos ço es a cascu sis florins corrents per mes e als conestables huyt florins corrents per mes a cascu. E si vos no teniu diners del General manlevaulos aqui ols preneu a cambi que nosaltres lo complirem decontinent e feu vostre govern del acordament e del pagament dels dits homens e de la nomina de aquells a fi que de tot pugau dar bon compte. E feu la diligencia que la necessitat requer en haver de salpetra de totes les parts e persones que poreu e enviau lons tant com ne poreu haver. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als honorables los consols de Sosol.

Prohomens. Segons per vostres missatgers havem hoyt en la terra de Drahen se fa una torre per gents del comte de Foix e què alguns gascons e altres corren e damnifiquen aquexa terra demanant nos com vos deveu regir. Responem vos que en tot cas la dita torre sia per vosaltres derrocada e tots los arreus que servexen a fer aquella sien trencats o per vosaltres aportats e distribuhits. E si los dits gascons e altres enemichs qui damnejar vos volran poreu haver e bens lurs aquells prengau e façau dells ço que ells volrien fer de vosaltres car tot ho haureu de bona guerra. E siau virils e sforçats com a virtuosos cathalans segons loablament haveu acostumat. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXVIIII de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als honorables los batle e prohomens del castell e terme de Robio.

Batle e prohomens. Vostra letra havem rebuda feta a XXVII de juliol corrent a la qual vos responem queus comendam e loham de tot lo que haveu fet segons en vostra dita letra se conte. E per quant toca als que guardaven lo castell o fortalesa de Robio e eren dels Prats del Rey e sen han ocultament portats los bens mobles que eren en la dita fortalesa e tenien ab inven-

tari havem molt enuig no tant per la valua dels bens que sen han portats quant per la tacanyeria. E per ço scrivim als sotsveguer dels Prats del Rey que sen informe els faça restituhir los bens els castich. E segons vostra letra vosaltres prohomens no haurieu prestat lo sagrament e homenatge en poder del dit sotsveguer que sereu bons e leyals al Principat de Cathalunya e a nosaltres representants aquell segons vos haviem scrit. Crehem no haurieu entesa nostra letra per que altra vegada vos scrivim eus pregam decontinent ho façau segons es stat scrit e delliberat e es gran excusacio vostra. E som contents per amor de vosaltres que de temps en temps axi com vos sera vist mudeu les guardes del dit castell e fortalesa encautant vos emperò que per amor favor e comport de algu noy metau sino gent fiable e disposta pera la guarda del dit castell axi de nit com de dia e que presteu lo homenatge en poder del batle per vosaltres elet que la dita força tendran e guardaran be e lealment per lo dit Principat e aquella no daran ni retran a persona alguna sino a nosaltres presentants lo dit Principat e en aquella no aculliran ni receptaran persones algunes sens licencia e voluntat. De les altres coses quens demanau havem respost de paraula al portador de la present En Bernad Puret quens haveu trames quius referra nostra voluntat. Data en Barchinona a XXIX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

30 DE JULIO.

Reunidos los señores Diputados y Consejo, se hicieron diversas proposiciones; tomándose como deliberacion unánime el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo S. bisbe de Vich dix que de pecunies del General sien assoldadats cinquanta homens qui vajen en custodia del dit castell de Cadaques.

Item que sien dats diners del dit General per soldadar CC homens per dos mesos qui vajen a Tortosa per provehir a les dites necessitats occorrents en la frontera Darago e altres parts.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends e honorables e de gran providencia senyors nostres senyors los deputats de Cathalunya e tot lo concell.

Molt reverends e honorables nostres senyors. Primer a vostra senyoria tota aquella quis pertansa de vassall a senyor humil e subjecta recomendacio com aqui va lo senyer En Johan Arnau portador de la present lo

qual porta letres davant V. S. les quals letres hons ha trameses segons veurets per que nosaltres noy havem volgut respondre en res. E per tant supplicam V. S. tan prest desempachets lo dit Johan Arnau e façats per guisa trametats qualque parell de galeres car tant com toca de gent per terra nons fa por tot lo poder de França mas per mar hons farien damnatge. Cresem V. S. ho fara molt millor que nosaltres nous avisam.

Mes avisam V. S. com alguns pagesos de la muntanya son de la parroquia de Roses e son se açi recullits e ara lo capita que havets dat a Roses ha trames per les cases lurs e han sen portat tot quant hi han trobat fins a les filades de les dones e aximateix los dits pagesos son anats a Roses e han los presos e tenguts e tenen al cep per que supplicam V. S. hi provehiats per justicia car los dit pagesos se eren fets habitadors nostres e loguades cases açi.

E per la present no havem pus a dir sino que la Sancta Trinitat sia en vostra guarda e proteccio. Scrita a Cadaques a XXVIII del mes de juliol del any Mil CCCCLXII. Dats fe e crehença al portador.

Vostres humils sotsmesos e vassalls vostres los consols de Cadaquers.

Siguen las cartas á que se hace referencia en la anterior.

Als molt honorables e savis senyors los consols concell e prohomens de la vila de Cadaquers.

Prohomens. Crech no ignoreu que per causa de algunes persones desijant poch lahor de Deu lo honor del S. Rey e repos de aquest Principat ha covengut entrar en lo dit Principat algunes gents stranyes de nacions de francesos los quals crech no ignorau lo dan irreparable que ab si aporten e majorment adaquelles viles lochs e ciutats qui no stan a hobediencia del S. Rey. E per quant la clemencia de la Senyora Reyna es molta e sa Senyoria los cathalans speçialmente nosaltres ampurdanesos qui en servey de sa Senyoria nos trobam desigem lo repos de aquest Principat e de aquesta terra de Ampurda desvian totstemps los dans irreparables quis porien seguir en aqueixa vila e tota aquesta terra de Ampurda si per deguts remeys provehit noy era a ma de la dita gent stranya sa Senyoria ab delliberacio de son sacre consell ha tramesos a alguns homens de honor e a mi poblats en aquest Ampurda de algunes coses concernents repos e utilitat de aquest Principat e desviament de tant dan irreparable sta preparat si per vosaltres e nosaltres tramesos provehit noy era. E per quant de aquests afers e altres concernents lo dit repos tinch de comunicar ab la vila de Roses e altres gents e ab lo magnifich e be amat conseller e capita general de les mars del S. Rey e sia molt desavinent per occupacio dels dits negocis anar aqui per comunicar los dits afers per tant vos prech e encarrech tant afectuosament com puch ni se e per quant vosaltres desijau lo repos e benavenir de aquexa vila vingats decontinent los consols o la major part de aquells ab alguns del concell o regidors de la vila a la dita vila de

Roses hon sere e aqui comunicar ab vosaltres les dites coses. E si cas era que no fos en la dita vila de Roses me trobareu en lo castell de Pau hon vos sperare aqui per vuy tot lo dia. E de açous prech no haja falla per quant desijau lo benavenir e repos de vosaltres de aquexa vila e poblats en aquella. E si lo contrari feyeu lo que no puch creure sia imputat a vosaltres si dan algu vos ne seguia. Scrita en lo castell de Pau a XXVII de juliol hora de tercia any Mil CCCCLXII. — Pregant vos per lo portador haja vostra resposta. — Prest a vostre be avenir Johan de Pau.

Incluso en la carta que precede, se encontró igualmente el escrito que sigue.

Nos T. submittentes et remittentes nos gracie et mercedi Serenissimi domini Regis convenimus promittimus et juramus ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia manibus nostris corporaliter sponte tacta quod erimus boni fideles et legales vassalli dicti domini Regis et post illius felices dies Illustrissimi domini Ferdinandi filii primogeniti ejusdem illius vero legitimo et indubitato successori. Et quod defendemus ipsos et eorum honorem Regias et preheminencias et jura sua universa contra omnes principes et contra Generale Cathalonie deputatos et alios qui se asserunt representare Principatum Cathalonie et contra civitatem Barchinone et contra omnes gentes et naciones

mundi bona fide et sine aliquo enganno et fraude. Et pro majori premissorum scuritate prestamus homagium ore et manibus comendatum et cetera. Ordinetur lacius ad utilitatem dictorum domini Regis et Primogeniti.

Continuan las cartas que se recibieron en este dia, encontrándose antes la nota que sigue inmediatamente, la que estaba escrita, segun se advierte en el registro, en un pequeño papel.

Los magnifichs mossen Johan de Pau ha pendre a mans del S. Rey lo vezcomdat de Rochaberti la batlia de Guerriguella Roses Cadaquers Lança e altres lochs convicins ques tinguen per lo General en aquells exequutar la sua comissio.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Apres hagui scrit a vostres reverencies es stat pres hun capella desempatchat per mossen Marti Guerau de Cruylles al castell de Brunyola hon yo tinch stablida lo qual portava letres al Rey segons que veureu y es axi senyors que per la venguda de aquests francesos no creguen vostres reverencies la

Reyna ni sa companyia sien fora de congoxa ans siau segurs stan posats en gran perplexitat. E si la vengu-da del Rey se pot obstar axi com yo crech ells no atu-raran alli sis jorns majorment per la guerra que da-cils fem axi per tolre ls les vitualles com encara per desbaratar de lur gent. Car vos faç certs des que son en Ampurda han perduts que morts que presos pus de CCC homens e molts rocins de que ells stan posats en gran congoxa entre ells. La causa de mon scriure es per trametre les dites letres pero principalment es per pregar e supplicar vos ab la major e pus gran afeccio que puch vullau esser sollicits e promptes en lo que es necessari per custodia del exercit Durgell principalment e de aquest atenent tots temps e prove-hint a les coses necessaries o a les qui pus ho hauran mester primer. E seria yo de parer salva totstemps vostra determinacio de quatre coses la una que hagues-seu intelligencia ab persones que ajudar vos poguessen si lo cas ho portava laltra en trametre gent e altres coses necessaries al exercit Durgell e en aquest daçi pero en aquell principalment per lo desbarat quey es stat. Aci solament provehim de artelleries segons lo memorial fet a mossen Matheu Dezsoler car gent no crech queus manque nou dich per que non trametau totstemps que poreu provehit al pus necessari. E pen-sau que sostenint hun mes daquesta gent francesa no nich aturara hu entre morts e fugits. La tercera pro-visio si es que sien trameses galeres la via del cap de Leucata e per aquesta costa e aço per guardar les vi-tualles qui venen als francesos qui son restats en Ros-

sello car altrament Mil o MD que son restats alli no podien viure si vitualles strangeres no haguessen haudes perque es necessaria aquesta provisio. La quarta si es quem sembla que la novena james se degues partir de la deputacio nit ne dia e aço per contentar la gent e encara per mes expedir faenes. Totes aquestes coses he volgudes dir a bona intencio sotsmetentme totstemps a la bona determinacio de vostres reverencies solament vos placia pensar en aquesta materia nos va la honor la vida e quants bens tenim axi que nons adurmim e placiaus tota una mesada en que va tot lo fet dar vos complidament al be de la cosa publica. Per aquestes letres sereu informats de moltes coses que deveu fer. Daqui havant me recoman a vosaltres senyors. Com haureu feta traure la letra de les cifres placiaus trametremen copia. E axi mateix sia tengut sment als passos ara mes que may e que no pas degu que no sia be e be scorcollat que molt hi va. Per les dites letres veureu lo fet de mossen Bastida e daltres. Deuria si provehir a mon parer e prômptament. De Hostalrich XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt reverend egregis nobles e honorables senyors mossenyors los deputats del General de Cathalunya.

Molt reverend egregis nobles e honorables senyors.

Certfich vos com ates ques diu que lo olim Rey deu passar per aquestes parts hoch mes que En Verntallat sta replegat ab molta gent e comina vendra en aquestes parts de Osona com tengua la ciutat de Vich en mala oppinio per la bona companyia que han feta a mi a les parts de Bas e altres convisines los ciutadans de Vich que totstemps me han ofert de no falirme en res que mester los haja ab. tot yo son açi ab fort poch nombre de acordats ab los quals he continuament a trastejar per aquests passos e terres que es ben mester e necessari. E veig que los ciutadans de Vich sino a lurs obs no ha raho de amprarmen perque per salut e benavenir del negoci ques meneja he delliberat amprar alguns homens daci jatsia no gentilshomens pero de condicio molt experts en semblants fets que vuy se menejen dientlos si trobarien pler hon yo treballas haguessen cascun dells qui son quatre una capitania cascun de L homens esser los donat a cascun segons es acostumat de dar a capita e aximateix als acordats segons altres acordats acostumen de haver. E cascun dells me han ofert de fer ho per honor e servici del Principat e per amor de mi. E son los dits quatre homens Nanthoni de Fontcuberta En Raphael Roig En Lorenç Torrent e Lorenç Duran e En Salvador Prat ciutadans de Vich. Tendreus a singular gracia men façats plaer car ab aquests yom tench per dit de fer afers car ells son tals en quem pusch ben reposar. Oferintme totstemps molt reverend egregis nobles e honorables senyors fer complir e exequutar les coses que per vosaltres me seran manades. En Vich

a XXVIIII de juliol any LXII. — Lo quis comana a la senyoria de vosaltres de Planella.

Als molt reverend magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalenya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per lo baro de Cruylles que despus hir ab alguns ginetaris e homens de peu trameti a fer correguda sentint mossen Marti Guerau de Cruylles que era vengut a Lagostera ab En Senesterra e alguns francesos la venguda del dit baro fugi ab los qui ab ell eren fahent la via de Calonge hon los homens no volentlo acollir se mes en lo campanar de la sgleya anatli lo dit baro ab los seus continuament a la trata junt al dit campanar e mes foch a les portes. Lo dit mossen Marti Guerau es stat pres e susara mes per lo dit baro en aquesta vila ab les majors veus e altes ahuchs e luminaries que dies ha vehes. Lo dit baro lo te en custodia. Yo dema ne fare pendre la informacio e deposicio dalgunes coses que vull saber apres ab aquests senyors per vosaltres a mi donats en consellers e per los altres que aci son fer ne sentencia e exequutarle encontinent si donchs per vostres reverencies no sera ordenat e scrit lo contrari. Lo dit Senesterre encontinent los francesos foren en Gerona mes penons reals per totes ses terres e vench a Gerona a la Reyna e aqui ha stat fins ara. Si pres fos stat no li mancara son merexer. Yo he fets trencar tots los passos per manera

lo passar es fort dificil. Los francesos spantats stan recollits a Gerona e no gosen exir. Vuy hun home men ha portats e donats cinquanta presos. Vosaltres donau bon compliment en Urgell que yous dare si a Deu plaura haut recapte del necessari açi bon compliment. E si voldreu poreu armar be les galeres de francesos. Lo dit baro ha pres Lagostera e hi ha mesa bona stablida. Tots jorns fare fer corregudes per levar les vitualles als francesos quis son recollits a Gerona. De Hostalrich a XXVIIII de juliol Mil CCCCLXII.

Tramet vos lo salconduyt fet per lo comte de Foix al dit mossen Cruylles. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellats lo comte de Pallas Roger capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt reverend egregi magnifichs e honorables mossenyors los senyors de deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverends egregis magnifichs e honorables mossenyors. Per lo senyer En March Calabuig vos havem scrit e encara feta crehença havem delliberat per quant En Franci Maries es arribat açi informant vos com per vostres grans reverencies eren stats atorgats per custodia guardia e defensio do aquesta vila cinquanta homens e lo dit Franci Maries capita de aquells. E apres par que fon delliberat per vostres reverencies lo dit capita anas a Cervera de la qual cosa no poch restam admirats de retractar tal delliberacio com ja per la le-

tra e crehença de Calabuig vostres savieses seran informades e açi no afretur pus narrar la gran necessitat que açi fan los dits L homens car apres lo dit Calabuig es stat partit havem sabut com En Vilafrancha ha haguda una letra de omatge e seguretat del Rey als homens de la terra den Caldes dels quals hi havia huns XXV homens de la nostra sotsvegueria e reculleta nostra los quals se eren venguts recullir açi e ara haguda la dita seguretat tornen sen e axi aquesta vila resta buyda. E axi mateix lo primer dijous de agost havem fira açi en aquesta vila e crehem lavors sich acostaran los desenemichs qui son uns cent rocins qui son romasos a Rabinat e en aquelles parts. Per ço molt reverends egregis e magnifichs senyors vos supplicam sia merce vostra tornar provehir que lo dit Franci Maries capita e la sua cinquantena romangua en aquesta vila per custodia e guarda e defensio de aquella si desijau la restauracio nostra e de la dita vila car tota hora que manareu lo dit capita ab sa gent vaja a la bandera o lla hon necessari sia ell ho fara molt prest. Perque nosaltres havem pregat lo dit En Franci Maries no sich partis fins hajam haguda vostra resposta car crehem vista per vosaltres la tanta necessitat e benefici de aquesta vila no dubtam lo contrari sen segueixa. E si los diners del sou son a Cervera farem lo dit Franci Maries vaja a Cervera e prestara la seguretat acostumada per pagar açi la gent de la sua cinquantena ab letra vostra. E sia lo bon Jhesus custodia e defensio de vostres reverencies magnificencies e honorables savieses. En los Prats del Rey a XXVIII de ju-

liol del any MCCCCLXII. Molt reverend egregis magnifichs e honorables mossenyors. — Los jurats e prohomens de la vila dels Prats qui en gracia e merce vostra se recomanen.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverend egregis nobles e magnifichs senyors. Dites letres havem rebudes de vostres magnificencies la una sots data de XXVI del present mes ab la qual nos significaveu que haurieu delliberat decontinent trametrens açi diners per acordar çinchcents homens e que provehissem per haver los pus empero no fossen dels acordats ni habitants de aquesta vila. La altra sots data de XXVII del present mes ab la qual nos avisau que trametreu esforç en apuestes parts segons en les dites letres es largament contengut. A les quals no ab poch enuig e displacencia vos responem que jatsesia nos trametau a dir de fer lo acordament dels dits D homens pero non haveu feta comissio an Anthoni Folgues ni a altra persona de fer lo pagament als qui se acordaran car en altra manera negu no hi vol anar si ja de present nols es pagat lo sou. Avisant vostres grans reverencies que despus hir que comptavem XXVII del present mes lo magnifich mossen Johan de Marimon capita parti de Tarregua ab la bandera e ab tota la gent del exercit sen vench en aquesta vila no jaquida la dita vila stablida de gent alguna ans les gents de

la dita vila se prenien a plorar e a cridar tots aquells qui eren de la bona voluntat de la terra com romanien axi destituhits de tot auxili fahents compte que tantost venrien en mans del Rey axi com se es seguit que vuy dada de la present la companyia del Rey es venguda e sen es aqui entrada e han los fet tota hobediencia. E segons se diu lo Rey los ha perdonat basta que vuy es a ma del Rey. Lo dit capita ha jaquit aqui moltes artelleries farines e provisions que haviem fetes speram lo Rey de hora en hora venir sobre aquesta vila. Stam molt provehits de farines car com hich passa lo Rey nos trenca los molins de la ribera de aquesta vila. E de aço stam molt congoxats car provehida aquesta vila de farines no havem pahor al poder per gran que sia del Rey car som ben provehits de forments e de vins e forem de farines si lo dit trencament no fos fet. Es mester mossenyors que façats comissio al dit Folguers o altra persona de fer lo pagament per acordar hoch norresmenys trametreus gran esforç en aquestes parts. Notificam vos que aquesta vila passa gran perill si degudament prestament no es socorreguda. Supplicam vos haver ho per entes. E prestament fer les provisions que indubitadament de vosaltres confiam. Scrivint al dit capita que rigurosament e virtuosa se vulla haver en la custodia de aquesta vila. E sia la Sancta Trinitat vostra guarda. De Cervera a XXVIIII de juliol del any MCCCCLXII.

Item senyors molt reverends vos pregam que si fer se pot hajam gent de cavall car de aço passam gran fretura. — Mossenyors Johan Torrelles e Jachme Se-

tanti capitans generals e los pahers de la vila de Cervera a vostra ordinacio apparellats.

A los muy reverendos spectables egregios muy magnificos e savios senyores los deputados et concello representantes el Principado de Cathalunya residentes en la ciudat de Barchinona.

Muy reverendos spectables muy nobles muy magníficos e muy savios senyores. Vuestra letra de XIIII del present mes de julio responsiva a una nuestra de VIII de aquell mesmo havemos recebido por la qual comprehendemos como por vosotros perseverando en la primera delliberacion e fecha dificuldat en la concession de guiage seguredat e salvo conducto por nosotros demandado para los reverend bisbe de Taraçona e magnifico mosseu Ferrer de La Nuça justicia Daragon embaxadores electos para hir a vosotros en nombre e por part nuestra et de aqueste regno de Aragon. E quanto a lo primero de no querer sayer inventores de cosa nueva satisfeyto fue suficientment por la dita ultima letra nuestra e por tanto no es mester repetir aquello mismo. Quanto al otro que se dize que demandar el dito guiage e salvo conducto seria cosa tanto delicada que solo por demandarlo se alteraria aquella plena fiducia que entre aquesto regno e aquex Principado inseparablement unidos et agregados siempre era stada et cetera. Ciertament no creyemos haver demandado cosa delicada ante honesta justa e muy razonable ni placia a Dios que por aquella causa la intencion

nuestra sia stada alterar en res la union e agregacion suso dichas ni jamas por nosotros ni aqueste regno fue ni sera dada occasion a la separacion e segregacion de los dichos regno e Principado antes por todo nuestro poder treballaremos et insistiremos cerca la conservacion et union perpetua de aquellos. Verdat es que si bien son miradas et entendidas nuestras letras assaz son implicitas e claras las causas justas por las quales fuemos movidos a demandar el dicho guiage et salvo conducto por seguredat et contentament de los dichos embaxadores pero pues quereys saber las causas males son por satisfazer a la voluntat vuestra explicaremos algunas de aquellas. Cierto et manifiesto es quel dicho reverend vispe de Taraçona tiene et comprehende gran parentado en aqueste regno et muchos de sus parientes acostados et servidores se troban con gentes darmas en la companyia e servicio de la Magestat del S. Rey por renderle su deudo como a Rey e Senyor natural suyo. Por semblant el dito justicia de Aragon es gran servidor e vassallo de la prefata Magestat e son en servicio de aquella con gentes darmas dos fijos suyos a expensas del dito justicia e tiene hun otro fijo suyo en servicio de la Illustrissima Senyora Reyna qui es page del Illustrissimo senyor Principe Primogenito nuestro. Vosotros por vuestras letras enviadas a la ciudat de Çaragoça por cridas publicas et otras vias haveys declarado e publicado por privadas personas e enemigos del dicho Principado los dichos senyores Rey e Reyna e todos los que les ayudan en assisten et porian succehir caso o casos que encara que ellos perso-

nalmente no se trobassen en las armas con los dichos senyores Rey e Reyna lo que los parientes acostados fijos o servidores de los dichos embaxadores o de qualquiere dellos fiziesen fuesse imputado a ellos e por consiguient tienen justo recelo de suspeccion e causa legitima para demandar el dicho guiage et salvo conducto porque no les conviengua dezir si la fortuna lo conduzia no pensavamos assi fuesse fecho. Son stadas assi mesmo declaradas algunas marquas contra algunas ciudades villas et singulares de aqueste regno algunos de los quales por ventura irian en servicio o companyia de los dichos embaxadores com en la primera nuestra letra fue fecha mencion e dubdan que a instancia de las partes o en otra manera no les fuesse fecha o acceptada qualque novedat en sus personas o bienes e por tanto quieren seyer cautos antes del caso perque no se troben decebidos. Algunos otros casos concorren por los quales el dicho guiage et salvoconducto se puede et deve demandar en este caso que por buenas et honestas causas no curamos specificadament designar pues aquellos pueden seyer compresos en la generalidat ca por bien que por disposicion de dreyto todos los embaxadores sian havidos por guiados et assegurados per quando por algunas razonables et nuevas causas demandan guiage e salvoconducto no se les acostume deneguar ni encara diferir al exemplo de los embaxadores del Illustrissimo Rey de la gran Sicilia ya fue satisfecho por la otra letra nuestra. E si los embaxadores del regno de Valencia no han querido demandar semblant guiage sia remeso a su contenta-

ment e voluntat ni en todo aquell caso es conforme con el nuestro segunt bien se puede comprehender. E por tanto toda via vos rogamos quanto podemos que vos placia atorgar et embiarnos el dito guiage seguredat et salvo conducto en ampla forma para los dichos nuestros embaxadores juxta el efecto en la primera nuestra letra contenido. E en caso que por qualque impediment los dichos vispe de Taraçona et justicia Daragon o qualquiere dellos ir no pudiesen lo por nosotros et por el regno fuesse non biar esleyr et embiar otro o otros embaxadores en luguar dellos e de qualquiere dellos el dicho guiage seguredat et salvoconducto comprenga suficientment aquellos que electos et nombrados seran et iran en la dita embaxada con toda su familia personas et bienes assi como si specificament en el dicho guiage et salvo conducto fuessen nombrados et designados siempre enviando si vos plazera alguna persona al menos fins a Tarregua que de alli havant los condugua segunt que por las otras letras nuestras vos havemos scripto et rogado car ciertament si entendiessemos que no fuesse menester no le demandariamos de por ventura empero por qualesquiere otros respectos no vos sia accepto atorgar ni embiarnos el dito guiage e salvoconducto sin el qual los dichos embaxadores ni otros algunos de present no iran. Esto sia remeso a vosotros abasta que nosotros e aqueste regno siamos scusados et hayamos rendido nuestro deudo. Et sia siempre vuestra guarda et continua proteccion la Sancta Trinidat. Dada en Çaragoça a XXIIII dias del mes de julio del anyo de

la Natividat de Nuestro Senyor MCCCCLXII. — Los diputados del regno Daragon a vuestra honor parellados.

Siguen copiadas, en este punto, las cartas que mediaron entre la villa de Perpiñan, el conde de Foix y el rey de Francia.

Resposta feta a la letra del comte de Foix.

Molt egregi senyor. De part de V. S. fonch presentada a nosaltres hir una letra per hun vostre haraut appellat Bearn a la qual perque conte molts caps havem delliberat fer resposta per una embaxada la qual de part de nosaltres vendra a V S. per satisfer millor al contengut en dita letra. E per tant perseverant en lo que hir per hun nostre trompeta havem scrit al S. Manexaut supplicam V. S. quens vulla trametre hun guiatge en forma bastant per vint o XXV cavalcadures si donchs per lo dit trompeta vostres senyories nol haguessen trames car comfiam en Nostre Senyor Deus que donarem tal raho de nosaltres que V. S. conexera que no discrepam gens de la honestat e degut e que imitam los vestigis de nostres predecessors los quals per salut de la patria e defensio de les libertats e privilegis de aquest insigne Principat incessantment e ab molta virtut e feeltat han treballats no dubtant exposarhi la persona e les facultats lurs. Perque nosaltres sforçantnos perseverar en semblant virtuts son stats

granment loats e comendats per lo Christianissim S. lo S. Rey de França lo qual per sues embaxades aprovant lo que nosaltres fins açi haviem fet per tuicio de la terra e nostres libertats nos ha fetes ab molta demostracio de benivolencia grandissimes ofertes fins a la persona de sa excellentissima Majestat. E per aquesta raho no dubtam gens que auhida per V. S. responsio de la sobredita nostra embaxada com es cosa molt rahonable no sia degudament satisfet al contengut en dites vostres letres com sia cosa molt deguda abans de blasmarnos hoyr les rahons e defensions nostres car som certs que entesos los nostres fets V. S. conexera que davant Deu e lo mon donarem bon compte de nosaltres e haureu dir lo contrari del contengut en dita vostra letra. E ab la present no mes. Scrita en la vila de Perpenya e sagellada del petit sagell del nostre Senyor bisbe a VII de juliol MCCCCLXII.

A nostres cars e bons amichs los consols de la vila de Perpenya.

Loys per la gracia de Deu rey de França. Molt cars e bons amichs. Nos bavem entes que alguns vos han reportat que la armada que trametem prestament es en les fronteres de part della per ajudar e socorrer a nostre molt car e molt amat cosi lo Rey Darago a reduhir e remetre en sa hobediencia alguns a ell subjectes e rebetles e deshobedients e era la dita armada per pendre per força e metre en nostra subjectio e hobediencia la vila de Perpenya e tot lo comdat de Rossello

la qual cosa no es vera car nos trametem la dita armada solament per ajudar a nostre dit cosi Darago per remetre en sa hobediencia sos dits subjectes los quals li seran rebelles e deshobedients e per favorir vosaltres e altres a ell subjectes bons e vertaders hobedients. Axi que de totes aquestes coses porets esser pus amplament informats per lo nostre amat e feel conseller e senescal de Bellcayre Bernad Dolms donzell al qual havem encarregat dir vos e mostrar les dites coses axi que vullats lo creure e ajustar a tot ço que ell vos dira de part nostra. Data Chinon lo darrer de juny. — Loys. — Lo prebost.

Resposta feta per los consols a Bernad Dolms.

Rebuda la letra los consols de la vila de Perpenya per part del Illustrissimo Rey de França per mans del magnifich En Bernad Dolms conseller del dit Illustrissimo Rey de França e senescal de Bellcayre e explicacio feta per lo dit Bernad Dolms en virtud de la dita letra satisfan ab consell dels tres staments com los cathalans no han acostumat vers lur Rey e Senyor de cometre alguna natura de rebellio ni menys ara la pensen usar ni en fet la han deduyda quels sia necessari reduhir en altra hobediencia que vuy stan envers lur natural princep e senyor segons han per cert dits consols ensemps ab los dits staments dit Illustrissimo Rey de França sera informat a ple per part de tot lo Principat de Cathalunya en manera los actes del Principat seran per sa Majestat approvats axi com ha

acostumat e encara per part dels staments dels dits comtats de Rossello e Cerdanya per embaxada hagut per aquella salconduyt informat lo molt egregi comte de Foix son assert lochtinent en satisfaccio de altres letres als dits staments per ell destinades e trameses. Requerint a vos dit magnifich Bernad Dolms de les dites coses sia informat lo dit Illustrissimo Rey de França primer que dit exercit entre en alguna manera dins los dits comdats havent per cert hoyda per lo dit Illustrissimo Rey de França la justicia del dit Principat envers aquell no sera res innovat.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron expedir las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Ir vos scrivim entre les altres coses que al vostre consell provehisseu de hun cap o capita en Ampurda. Ara vista la gran voluntat e afeccio que lo magnifich mossen Pere Torroella ha en la direccio dels fets de la terra volem ens plau ell sia capita en les dites parts Dampurda car home es per darhi recapte axi per les grans noticies que ha en aquelles parts quant per son bon saber e disposicio. Pregam vos per ço eus encarregam decontinent lo desempacheu en la millor e pus util manera que fer se

puxa concertant ab ell tot lo que fer se haura contra los francesos. Lo dit mossen Torroella sera aqui vuy o dema Deu volent mas lo present vos trametem per correu perque de nostra intencio siau avisat. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur consell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Vostra letra ir feta havem rebuda. Havem gran plaer de la capcio de mossen Marti Guerau de Cruylles e dels francesos mas per quant significau rebuda del dit mossen Marti informacio volrieu aquell exequutar havem delliberat fer vos lo present correu pregant e encarregant vos cesseu de qualsevol exequucio en persona sua delliberada remetent lo a nosaltres decontinent be guardat e ab ell tots los altres francesos be ligats per que servesquen a les galees. Dos bens ne resultaran lo primer gran alegria calor e animositat en les gents laltra que del dit mossen Marti e altres homens de honor si ni haura se pora fer algun cambi per les nostres gents preses ultra que sabrem e sentirem moltes coses essencials les quals son de molta necessitat saber. Daqui havant placiaus fer menar mans a les gents de vostre exercit en lo modo que ab nostra letra vos scrivim la nit passada. E sja la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels

negocis que proseguim. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt magnifich e molt savi mossen Johan de Marimon capita de la bandera de Barchinona.

Molt magnifich mossenyor e molt savi. Apres havem feta laltra letra queus trametem ab aquesta la ciutat ha delliberat acordar II M homens per companyia de la bandera e nosaltres havem delliberat enfortir mes lo exercit e tenir les places seguents en tota manera ço es Leyda Cervera Tarragona Verdu Anglesola Bellpuig Camarasa e Agramunt. Per ço vos pregam e encarregam com mes stretament podem en tota manera rebuda la present ne aviseu totes les dites viles e ab la gent den Pere Loys de Vilafrancha o de vostra companyia o de la vila de Cervera o de altres parts provehiu rahonablament totes les dites viles de gents solament per poderse sostenir fins lo dit sforç hi sia lo qual sera Deu volent prompte. Placiaus nit e dia provehirhi car molt hi va a la reputacio e conservacio del Principat. Totes coses podeu fer al compliment puys sou en aquexa vila. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt egregi S. lo comte de Cardona.

Molt egregi senyor. Alguns sentiments havem que los enemichs de aquest Principat volrien fer la via de Gerona entrant e passant per vostra terra lo que no poriem pensar e menys creure que vos hi dasseu loch ateses les grans e bones protestes per vostra noblesa a aquest Principat e a nosaltres aquell representants fetes e la bona vertadera e sancera intencio que haveu mostrada e mesa en obra a les coses que han haud sguard a la honor e conservacio e defensio de les libertats del dit Principat per les quals no falirem en res ques sguardas a vostra utilitat e honor. Reduhints vos donchs les dites coses a memoria pregam e requerim a vostra gran noblesa que stant e perseverant en vostres bones protestes e sancta intencio com a bo e vertader cathala ymitant a vostres bons precessors que per aquest Principat han fetes moltes coses e haudes moltes honors dignes de memoria no permetesseu enemichs del dit Principat passar per vostra terra ni habitar en aquella ans hi contrastets fahenthi tots obstacles e impediments com a bo e vertader cathala car si lo contrari era fet lo que segons es dit creure no poriem lo dit Principat ne mostraria per obra degut sentiment. E sia lo bon Jhesus de tots proteccio e guarda. Data en Barchinona a XXX de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya

Molt egregi e strenuu baro. Segons scrit vos havem nostra voluntat seria que lo magnifich mossen Pere Torroella anas com a cap o capita de la gent Dampurda per exequutar lo fet dels francesos. E com ell vaja a vostra gran noblesa per fer lo dit servey per ço vos pregam e encarregam vullau aquell expedir com delliberat sera per vostre concell e hon ell restas aqui vos placia pendre lo de vostre concell ensemps ab los altres car home es del qual alre que bons consells serveys e fruyts no sesperen. Rebudes havem les letres que son stades preses al capella spatchat per mossen Marti Guerau de Cruylles. Com la letra de les cifres sera treta vos ne trametem translat. Nosaltres havem provehit e provehim continuament al fet de Urgell e erehem ab la ajuda de Deu lo pas sera be impedit als enemichs. Vostra gran noblesa faça menar mans en aquexes parts a les gents de vostre exercit no vengut a la batalla a jornada certa ne posant siti fins en la manera que ir vos scrivim e segons per vostra gran noblesa e lo dit vostre concell sera delliberat. Trameteunos be guardat lo dit mossen Cruylles ensemps ab los altres francesos com pus prest poreu segons huy vos havem scrit. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e concell representants lo Prin-

cipat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt magnifich mossenyor e molt savi. (1)

Per letra den Anthoni Folquers som certificats com en la vila de Tarregua ha restades tendes farines e artelleries que eren del exercit e que no trobava algu que les ne tragues e que dos o tres homens dels principals de la dita vila apres vostra partida serien anats la via dels enemichs de les quals coses havem gran admiracio en reportam molt enuig per quant no solament les dites tendes farines e artelleries mas la dita vila stan en punt de perdicio lo que molt nos dolria no mes per la perdua que per la reputacio del Principat. E ab tot cregam en les dites coses en la hora de ara haureu dat recapte. Encara per que vejau quanta es la voluntat que hi tenim volem de continent rebuda aquesta trametau CCC homens ab hun bon capita a la dita vila de Tarregua confortant los pobles de aquella e dient los que per bons respectes ne son partit e no per desamparar los ans lo Principat se vol tot fondre en guardarla. E com haureu rebuts los D homens de que ir vos scrivim poreu de aquells metre a la dita vila CCC homens e ferne tornar los CCC que hi trametreu

(1) Sin duda por olvido involuntario del copista, falta aquí el nombre de la persona á quien va dirigida esta carta.

ara. E per que promptamente ho deduexcau a exequucio vos fem lo present avis per correu volant. No resmenys vos avisam com les gents de nostre exercit fan maravelles ab los francesos prenent e matant ne tots dies e ir se feu una correguda en la qual es stat pres mossen Marti Guerau de Cruylles e cinquanta francesos e lo castell de Lagostera. Placiaus donar en aquexes parts lo recapte que de vos se confia car les parts deça han bon reçapte. Nosaltres havem scrit als pahers de Cervera e a mossen Johan Torrelles e Jachme Setanti que pus vos staveu a Tarregua soldadasseu alli D homens de peu per custodia de la vila. Ara pus la bandera es aqui revocam la dita dellibcracio e no volem los dits D homens se acorden en manera alguna car com ir vos scrivim ja havem provehit haureu decontinent L homens qui ja son a Çallacuna. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich.

Molt honorables e savis senyors. Vostres letres havem rebudes. Al fet del capita vos responem que a supplicacio vostra havem elegit lo honorable En Guerau Dezpalau no empero que ell haja res a veure sobre lo honorable En Ramon de Planella e gents sues que ara te e per havant tendra ans volem e es nostra intencio

que lo dit Planella e no altre haja en ells tota superioritat sens empaig algu e axi lin scrivim perque non haja entrenyor. Decontinent provehim que les gents vostres qui son anades ab lo dit Planella tingan sment que si los enemichs qui son en Urgell o los francesos e altres volien entrar en aquexa terra los puxau dar al damunt axi com ne scrivim al dit Planella lo qual volem ature aqui ab sa gent per fer lo que li es comandat. E no dubteu de res. Hajau bon sforç car nostre Senyor Deus es ab nosaltres. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya als honorables tots e sengles veguers sotsveguers batles sotsbatles jurats consols prohomens e singulars de qualssevol ciutats viles castells e lochs constituhides e constituhits en lo dit Principat saluts.

Per causa de la entrada dels enemichs francesos e altres quis son entrats en Ampurda e en Urgell occupant viles castells e lochs persones e bens del dit Principat e prenent los homenatges per lo Rey de França en los lochs que los dits francesos prenen en Ampurda no servant fe ni promesa que facen ans matantlos e faent los rescatar cruelment e desonestament dones e fadrines en gran ofensa de nostre Senyor Deu e des-

truccio de la cosa publica del dit Principat es summament necessari pus los dits francesos son entrats en Ampurda e los altres en Urgell los sia dat al damunt ab la major potencia que fer se pugua a fi que sia fet dels enemichs lo que ells volen fer dels cathalans. E per ço lo honorable veguer de aquesta ciutat ab sobrevesta reyal e ab sometent e de sagramental es ja partit per tirar lla hon los dits francesos seran. Notificant vos adonchs les dites coses vos pregam exortam e requerim que decontinent que En Pere Johan Çacrispi era sobre posat del sagramental novell de la vila de Moya En Gabriel Foxa e En Johan Ferrer capdeguaytes e oficials de la present ciutat vos diran e qualsevol dells vos dira provehiau que tanta gent com se pusca haver e la millor armada e a punt que fer se puxa per anar al loch o part hon los dessus dits vos diran o qualsevol dells vos dira e sera los dat lo sou acostumat per fer ço que per nosaltres e per aquesta ciutat sera delliberat e apuntat. E aço no dilateu o diferiau en manera alguna com sia axi necessari per la salut e honor de tot lo dit Principat. Data en Barchinona a XXX de juliol any MCCCCLXII.

Al molt honorable senyer En Ramon de Planella capita de Osona.

Molt honorable senyer. Jatsia vos haguessem scrit que ab vostres gents anasseu al egregi capita en Hostalrich e empero per bons respectes volem eus manam atureu aqui en Osona per fer lo que ordonat e concer-

tat era dels passos axi per los enemichs qui son en Urgell com per los francesos. Vuy partira viratam e polvora per vostres gents. Tantost haureu aqui En Font ab diners. Nous entrenyoreu de la capitania que a supplicacio de aquexa ciutat havem dada an Gueran Dezpalau car solament es en la ciutat e vegueria e no en les vostres gents que ara teniu e per havant tindreu ans en aquelles volem e es nostra intencio vos e no altre hajau tota superioritat e que lo dit Guerau Dezpalau no haja res a veure sobre vos ne vostres gents. Feu virtuosament com be haveu acostumat e hajau bon sforç car Deu es ab nosaltres. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any Mil CCCC LXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya als honorables los consols e prohomens del castell de Cadaquers saluts.

Entes havem no sens gran plaer que alguns de aqueix castell com a virtuosos e virils cathalans haveu mostrat e mostrau animo e voluntat en damnificar axi en persones com en bens los francesos qui son enemichs del dit Principat. E per ço volents favorir e lanimo vostre sforçar en damnificar los dits francesos vos fem gracia e remissio del quint al General del dit Principat pertanyent dels bens e robes en quina specie se vulla stiguen que dels dits francesos enemichs del dit Prin-

cipat qualsevulla de vosaltres e aquells qui en vostra companyia son anats e daci avant iran hajen presos e pendran e aquells bens e robes vos donam de bona guerra axi que de aquells façau a tota vostra voluntat com de bens propris. En testimoni de la qual cosa vos fem la present segellada ab lo sagell major de la dita Deputacio. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII.

Als honrats los prohomens de la vila de Sellent e del terme del castell Darters.

Honrats senyers. Vehent los enemichs francesos son entrats en aquest Principat e damnejen e corren los lochs poblats en aquell per tot lur poder es molt necessari per obviar e provehir a lur mala e prava intencio que les viles e castells forts sien be guardats e defesos e provehits de vitualles e altres coses necessaries e que les gents dels lochs petits e de les masades qui nos poden sostenir se recullen en los lochs forts ab lurs viures e bens a fi que los enemichs no sen puguen alegrar ni ajudar. Per ço vos debim e manam stretament que façau e maneu a tots los pagesos e habitadors dels masos del terme del dit castell Darters e de Orta encara de logarets que sien aquent entorn qui nos puguen tenir ne defendre dels dits enemichs que ab tots lurs viures e bens se recullen es meten en la dita vila de Sellent o en lo dit castell de Arters a fi que aquells sien be guardats e defesos segons es necessari. E si los homens dels lochs de Olo e de Avin-

yo e del terme de Calders ab lurs bens e viures hi volran venir en la castell Darters los hi aculliau e los tracteu be e favorablement. E de aço los deveu donar avis e sentiment a fi que sapien hi seran recullits e admesos e ben tractats. Feuhi la diligencia que lo cas e temps requeren e de vosaltres se confia. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable senyer En Ramon de Planella capita de Osona.

Molt honorable senyer. Nosaltres trametem aqui En Berthomeu Font ab diners per socorrer vostra gent a vos donara a raho de XXX florins per mes e aço fem no per que nostra voluntat no sia dar vos mes mas per que los altres capitans nos entrenyoren. Daqui havant hajau a cert vos no sereu tractat com los altres axi com per vostre bon merexer es fundat en molta raho. E confiau de nesaltres. Sentiments havem que los enemichs qui son en Urgell volrien prest assajar de passar en aquexes parts per ço es necessari decontinent hajau rebuts los passadors e la polvora ab vostra gent e mes si mester sera vos empareu dels passos perque En Verntallat e altre no fossen primers e pus aquells sien en ma vostra no cal dubtar de res. Donauhi los bo e prest recapte que de vos confiam car totalment ho remetem a la bona cura e virtut vostra e conferiune ab los consellers de aquexa ciutat e de Manresa e

de Sant Pedor e de Moya a fi que tothom faça lo degut. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt magnifich mossenyor mossen Bernat de Guimera varvessor veguer de la ciutat de Barchinona.

Molt magnifich mossenyor. Per vostra letra som certificats dels bens que presos haveu de la casa den Fluvia. E per altres vies som avisats qua axi en la dita casa com en los bens han part e dret los germans del dit Fluvia. Per ço volents egualtat en la justicia sia servada com es degut vos pregam e encarregam decontinent doneu orde que tots bens e fruyts qui en la dita casa eren sien per vos mesos en loch segur no distribuhint aquells en manera alguna ans conservantlos a fi que sabuda per nosaltres la veritat puxau ministrar compliment de justicia. Entretant de les vitualles que alli eren feune dar rahonablament als qui stan en la dita casa per lur veure. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los jurats e concell de la vila de Sanct Feliu de Guixols.

Molt honorables e savis senyors. Entes havem que mossen Johan de Pau e altres en nom de la Reyna Darago enemiga del Principat de paraula e en scrits treballen per lur poder pervertir vos del be e sanct proposit que sempre haveu hagut e haveu en la conservacio del Principat e de les libertats de aquell donant entendre moltes coses freturants de veritat e fahents promeses e altres illusions per fer caure los pobles ignorants en perills de total destruccio. E jatsia cregam vosaltres illuminats de la veritat no cayguesseu en tal parany encara vos ne retem cautelosos ab la present pregants e encarregants vos no vullau creure falsos prophetes ne sermonadors novells qui entren ab paraules dolces demostratives de algun be e dintre tenen efectes diabolichs. E sola aquesta raho e experiencia vos ne deu bastar ço es pensar e mirar qui ha fets entrar los francesos en aquest Principat e com tracten los cathalans e com serven fe ne promesa a dengu e com prenen homenatges per lo Rey Darago enemich del Principat e apres son liurats al Rey de França e posen banderes de França als lochs que prenen fahent rescatar les persones e deshonestant dones donzelles e fahents altres abhominables actes. Ab aço poreu compendre qual bona intencio los acompanya e com se tira a voler se occupar destruyr e cativar lo dit Principat pero hajau a cert que nostre Senyor Deu ho mira tot e pagara cascu segons sos demerits. Nosaltres per obviar a tanta destruccio del dit Principat e per conservar lo patrimoni de aquell havem feta anar al egregi capita general gran gent la qual continuament enten

sobre los dits francesos entant que entre morts e presos ne tenen ja ultra CCC solament des que son arribats en Gerona e ab la ajuda de Deu tots dies seran talment festejats que sentiran qual es la virtut e animositat dels cathalans. Siau donchs ferms en lo bon proposit e no dubteu de res car prestament veureu com decaura la lur superbia e elacio. E si tals seductors o sermonadors vendran entre vosaltres preneu aquells e meteulos en preso be guardats e sien nos remesos decontinent per via segura tota dilacio cessant. Nous oblideu empero recullir totes vitualles e viures queus seran possibles e les altres cremar perque no puxen servir als enemichs. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, con la direccion respectiva, se escribió tambien á las municipalidades de Palamós, Palafurgell, Torruella de Montgrí, Castelló de Ampuries, Rosas, Cadaqués, Figueres, La Bisbal, Cassá, Monells, Peratallada, Vergés y Colibre.

En la carta dirigida al concejo de Cadaqués, habia además el siguiente párrafo.

Nosaltres havem delliberat trametreus L homens e de continent los haureu. Axi stau be confortats e no hajau bascha de res los quals L homens volem sien

capitanejats per vosaltres e per altri en nom e per part del dit Principat.

Asimismo, al pie de la comunicacion dirigida al Concejo de Colibre habia añadidas las siguientes líneas:

Ajustat lo ques segueix. Ab aquesta es una letra dirigida als honorables consols de Perpenya. Pregam vos decontinent per persona fiable sia tramesa e dada en lurs mans com sia molta necessitat. E sia Jhesus et cetera.

Sigue á continuacion el memorial ó instrucciones dadas por los señores Diputados á los honorables En Juan Pellicer síndico de Villafranca del Panadés, y Marco Calabuig, ministro de la Generalidad, enviados al ejército de Barcelona, para cumplir ciertos encargos.

Ço es que iran com pus cuytadament poran via dreta a la vila de Çallacuna o altra part hon son congregades les gents que anaven a la bandera de Barchinona e lo dit Johan Pellicer triara de aquelles D homens aquells que li parran mes utils e apunt e aquelles ab lo dit March Calabuig fara anar decontinent en nom dels dits diputats e concell a Cervera hon es lo magnifich capita de la bandera de Barchinona e la resta de

les dites gents pagada com devall sera dit sera aviuda perque sen tornen en lurs cases.

E lo dit March de les D lliures barchinonesas que sen porta pagara a les dites gents qui anaven a la dita bandera a raho de XII diners per cascun dia del temps que han stat per la despesa que feta han car jatsia sens pagua alguna deguessen anar les dites gents a la bandera axi com hi son anades de altres viles lochs e parts del dit Principat. Empero lo Principat volent aquelles ben tractar ha delliberat esser los dats los dits XII diners per cascun dia perque altres vegades sien mes promptes al servici del dit Principat. E semblant pagua de XII diners per dia fara lo dit March a les gents qui sens son anades ab En Pere Loys de Vilafrancha a la dita bandera.

E lo dit March decontinent vaja ab los dits D homens a Cervera per star al comandament de mossen Johan de Marimon capita als quals D homens donara per cascun dia que staran del dia que ab lo dit March partiran per anar a Cervera a avant hun croat dargent per cascun dia per la despesa.

E prengua lo dit March la nomina dels dits D homens e tingua compte de ço que en virtut de la present pagara a fi que de tot puxa dar bona raho. Data en Barchinona a XXX de juliol del any Mil CCCCLXII.

31 DE JULIO.

Congregados en este dia los señores Diputados y Consejo, para ver que resolucion se tomaria acerca de lo esplicado por Juan de Bertegui, doncel, que fué enviado á Castilla para hacerse cargo de lo que ocurria en dicho reino, emitió el señor obispo de Vich el siguiente voto.

Lo S. bisbe de Vich diu que sobre les dues coses per lo dit Johan de Bertegui recitades sien elegides algun nombre de persones petit ço es de tres o poch mes e que sencloguen e que sens exir de hun loch proveesquen promptament en lo qne occorrera a defensio e tuicio del Principat.

Pero revocado este primer voto por el mismo señor obispo, fué aceptado por todos el siguiente, emitido por mosen Lor, así en este asunto como en lo relativo á la respuesta que habia de darse á los Diputados de Aragon, tomándose como deliberacion unánime.

Mosen Lor que ell es de parer que les coses proposades per lo senyor bisbe la novena de les banderes qui sab e te al cap les coses fins açi occorregudes e

que apparen esser necessaries que aquelles de provisio hajen carrech de elegir de les mateixes algun nombre petit de persones entreveninthi part de aquells quatre de Barchinona ab referir.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Dues letres he rebudes de vostres reverencies la una dient me de orde de tot mon poder que la gent del exercit no roben res en la qual cosa si Deus me ajut yo tinch tanta bona custodia com mes possible car continuament no he fet ni faç sino açotar exorellar e penjar la gent. E pur la fama es molta e los fets son pendre gallines e coses de pocha existencia de les quals coses son be castigats pero continuament pus fort yo hi entendre per servar vostra ordinacio. Apres me dieu que a consell de mossen Guerau de Cervello don Francesch de Pinos lo baro de Cruylles veguer e conseller de Barchinona mossen Vilademany mossen Sort faça tots los actes de la guerra e narrant me alli algunes coses queus sembla deurien fer. A queus responch que ma voluntat fou sempre aquexa. E una de les coses que mes vós he instats si

es stada quem trametesseu persones de consell e no se que james fes acte en aquest exercit que nos fes ab vot e consell de mos consellers sense lo meu qui solament servia a la exequucio. Quant mes que les persones en vostra letra mencionades son tals e tan enteses en totes coses que jo desijaria totstemps haver lur parer encara que per vosaltres nom fos scrit de que quasi me maravell que es stada la causa de scriuremen ara mes que may axi particularment. Beus haure a gracia totstemps haver vostra reprehensio del que sabreu haja defalliment car yo no so açi sino per hoyr vostra reprehensio si lo cas ho porta e per servar vostres ordinacions ni tampoch per aquesta senyoria que tinch vostra com quem sia mellorat de compas no men so pijorat que vostre exercit no es de tan bon menejar ni de fer a hom tanta honor que sino per linteres de la patria algu deja desijar tenir tal govern pero senyors a vegades los judicis de lany se fan per termens que vehent les coses seria hom daltre parer. Basta que sia ques vulla daço que yo pore ni sabre no mancara res del contengut en vostra letra tan com yo tendre aquest carrech per vosaltres e de fer totes altres coses a mi possibles per totes vies e be de la materia que vuy tenim entre les mans car per ma part salva la honor de cascu yo ni tinch tanta com qualsevulla que sia en persona e en bens. Tant com es en lo fet de mossen Cruylles yol vos tramet encontinent juxta vostra ordinacio ab tot que la Reyna nons faria a mi ni a molts altres de la companyia tan larch proces segons ell mateix vos dira com nosaltres fem a mossen Palou

ni a mossen Bastida ni al dit Cruylles mateix car en hun dia man penjats tots los macips qui entraren per la mina posat cas los fos assegurada la vida e tants acordats com troben sis vol fossen romasos malalts a Gerona a la mort tots los degollen sense nenguna pietat ab manament expres de la dita Reyna. Axi que pensau que faria de nosaltres que a mi diu que te de fer morir bollit en oli mossen Vildemany squarterat e fer conservar los quarters pera D anys e a molts de vosaltres no menys sia de totes coses fet ço que vosaltres volreu. Aço solament he volgut dir per un sbat nou. Los francesos que demanan vos trameta ell hi ha VII o VIII homens dalgun compte per los quals ya tinch tracte de cobrar aquells gentilshomens que alla me son romasos hon no fara sen lo que volreu ab tot de aqueixs e de tots los altres son meus una part que men han donats los quils havien presos per armar los una galiota altra part quen he comprats per la dita galiota los vos trametre aqui. Hauriaus a gracia me lexasseu una galea car yo la armaria a bon mercat e ajudaria a armar les altres daqui avant. Yom recoman a vostres reverencies les quals Nostre Senyor tingua en sa guarda. De Hostalrich a XXX de juliol MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas Roger capita general del vostre exercit.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs sen-

yors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverend egregis nobles e magnifichs senyors. Per causa de la comissio per vosaltres a nosaltres tromesa per fer recollir les vitualles dels circumvehins nostres dels lochs qui a conexença nostra sustentacio no haguessen en los cas present encontinent havem fetes fer crides en la vila present o en los castells de Claramunt Dodena e de Montbuy manantlos haguessen fetes recullites de vitualles dins tres dies e vuy data de la present davant lo honorable mossen Jachme Civeller capita daquesta vila e nosaltres son venguts los homens de Claramunt los quals han exposat dient que totes lurs vitualles son ja dins lo castell e força de Claramunt lo qual sta stablit a vostres mans segons saben vostres grans savieses. E per quant a nosaltres occorre contrari si per ventura per qualsevol cas lo dit castell era furtat o havia algun sinistre ço que Deus no vulla seriem avituallats alli pera sis anys e per ço largament vos ne avisam per tant que degudament segons de vosaltres se pertany provehiscau e de vostra delliberacio hajam prest respostas. Mes havant senyors açi havia entrat bestiar menut en aquesta vall lo qual segons nos paria lo senyor de alguna part de aquell apres hauria obtenguda seguretat de mossen Johan Aymerich lo dit bestiar sen torna entre los enemichs. Nosaltres havem trames detras al dit bestiar per retenirlo. Placiaus scriurens sil lexarem anar o sil retendrem car seguir nem vostre manament. De tot vos supplicam hajam prest vostra resposta. E placia a Deu

sia en proteccio e guarda vostra. De Egualada a XXX de juliol del any MCCCCLXII. — Prest a manament de vosaltres senyors Jachme Civeller e consellers de Egualada.

Als molt reverends nobles egregis magnifichs e honorables senyors los senyors deputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e molt honorables senyors. Lo present jorn circa de VIII hores abans de mig jorn es arribat en aquesta vila hun home en companyia de hun capella lo home sapella Andreu Vidal lo qual nos ha donada una letra del noble mossen Marti Guerau de Cruylles qui de present se troba en lo castell de Lagostera ab XV rocins e XV homens de peu translat de la qual letra tramctem a vostres reverencies e honorables savieses interclus en la present e es ver que junt açi lo dit Andreu Vidal axi per habitadors de la ciutat de Gerona qui ara son açi per los francesos com encara per homens de aquesta vila es stat molt ávolotat per quant ha stat continuament en la força vella de Gerona ab la Reyna es diu ha dat molt dan en aquella ciutat en tal manera que nosaltres nos havem pensat lons matassen en les mans. Ell nos ha dada dita letra e dit a nosaltres de paraula que los francesos no fahien mal a negu sino quey havia alguns mals homens ab ells qui daven dan a molta gent pero que mossen Marti Guerau lo trametia a nosaltres ens pregava que aquesta vila se volgues aderir ab la volun-

tat del Rey car ja Perpenya e Figueres e altres lochs si eren dats e crehem nos haguera dites altres coses sino per lo poble qui stava molt irat contra ell per les rahons dessus dites e encara per quant es jutge de aquesta vila e molts han li mala voluntat. Axi que nosaltres per squivar sinistre havem dat orde quel havem mes en hun hostal e apres som nos ajustats ensemps ab nostres consellers e molts prohomens de la vila per desliberar quen fariem. Finalment nostra delliberacio es stada que aquell Andreu Vidal ensemps ab la letra e rahons que ha dites trametessem aqui a vosaltres ensemps ab la present letra e seguint la dita delliberacio avisam vostres reverencies nobleses e honorables savieses com vos trametem lo dit Andreu Vidal ensemps ab les dites coses per lo present laut. Aquelles delliberen quen faran. E per lo dit fet no pus. Ir que era dimarts per En Vicens Proheta havem rebuda una letra de vostres R. e honorables savieses continent en efecte lo poder que aquexa ciutat fahia per traure hich aquesta gent darmes e avisant nos que per lo semblant nosaltres fahessem tot lo poder a nosaltres possible eus scriguessem lo poder que nosaltres poriem fer. Perque responent a la dita letra vos avisam com lo present jorn nosaltres havem fet aplegar tot lo poble de aquesta vila en la plaça e havem fet tanchar lo portal e encara molts homens de la ciutat de Gerona qui açi se son recullits e havem levada la suma de la gent que poden fer. E per quant nosaltres haviem dit als jurats de la vall Daren qui es de la batlia de aquesta vila aximateix se aplegassen e vehessen que poden fer ells fins açi

encara no ho han fet per ço com son pagesos e son cinch parroquies que nos poden axi promptament ajustar pero ells se aplegaran e faranho per ço al present nous podem avisar del poder de la vila e batlia. Be fem compte que entre los homens de la vila e de Gerona e de la vall Daren nos aplegarem be de CL fins en doscents homens la vila covinentment fornida e la vall e de aço Deu mijançant com los Daren ho hajen delliberat amplament sereu certificats los quals homens totstemps seran promptes a tota ordinacio e manament vostres e del senyor capita general. Mes havant vuy havem rebuda una letra de vostres reverencies e honorables savieses continent en efecte que trametessem aqui los mariners acordats de les galeres. E responent vos a la dita letra diem a aquelles com per sguart de la gent darmes e encara per sguart com haviem sabut que la Reyna per tota aquesta setmana deu cavalcar ab poder de gent e venir a aquesta vila e per lo sguart de la gent que havem delliberat trametre e com hajam molt necessari la gent e no hajam possibilitat al present trametreus negu aqui axi que avisamne vostres reverencies nobleses e honorables savieses. Es axi si les galeres armen e venen açi nosaltres serem contents que ni munten alguns per ço com segons aquelles saben en aquesta vila va molt en la guarda de aquella abans vos supplicam que si era cas que los francesos o gent darmes o per la Reyna o per altres nos era fet enuig ons venien açi per assitiar o dannejarnos axi per terra com per mar nos vullau trametre socors e adjutori segons per nosaltres sereu avisats.

Per lo semblant vos supplicam nos vullau trametre o dar orde nos sien tramesos dos quintars de polvora de bombarda car jatsia açi ne hagues covinentment en dies passats ne havem haguts a trametre al S. comte en Gerona dos quintars axi que placia a vostres grans reverencies nobleses e honorables savieses noy haja falla fahent aquelles certes que tota nostra pensa e enteniment es en la custodia e guarda de la vila perque sia preservada de scandels e pugua fer honor e servey en aquest insigne Principat per victoria del qual humilment supplicam a nostre Senyor Deu hi vulla girar la sua cara e endreçals en tot be. E per aquesta no havem mes a dir sino que si negunes altres coses de nosaltres ordenareu ni manareu som totstemps promptes e ben aparellats. E tingaus molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sanctissima Trinitat en sa continua guarda e proteccio. — Axi com la present letra es stada acabada per cloure havem rebuda una letra del S. capita ab la qual nos avisa que com nosaltres tingam açi pres e detengut lo noble Charles de Cortes lo qual per alguns homens de Gerona anant sen de aquesta vila alla es stat prés lo trametem a vostres reverencies e honorables savieses. Lo dit Charles per semblant ha stat en la força vella ab la Reyna es ver que allegua moltes rahons segons poreu veure perque ab lo dit laut trametem lo dit Charles de Cortes ab si terç segons es stat pres. Dareu al dit lahut o homens qui van en aquell cinquanta cinch solidos. Scrita en la vila de Sanct Feliu a XXVIII de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor MCCCCLXII.

— Los qui a vostres reverenciss nobleses magnificencies e honorables savieses humilment se recomanen los jurats de la vila de Sanct Feliu de Guixols.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends molt nobles magnifichs e molt savis senyors los deputats del regne Darago.

Molt reverends molt nobles magnifichs e molt savis senyors. Vostra letra de XXIIII del present mes havem rebuda responsiva a una nostra ab la qual es dada molta raho de no voler esser inventors de cosa nova ne alteradors de la plena fiducia que sempre es stada entre los regnicoles de aqueix regne ę los poblats en aquest Principat per lo guiatge seguretat e salvo conduyt demanats a obs dels reverends e magnifichs embaxadors de aqueix regne no salva la honor vostra semblen esser suficients les primeres causes e rahons alleguades que vos han impellits aquells dits guiatge e salvo conduyt demanar e menys voler aquells per contentament dels dits embaxadors. E si altres causes particulars no hi hagues com ha segons scrit nos haveu lo exemple dels embaxadors del regne de Valencia bastava per satisfaccio de vostra peticio. Ara empero vist per vostra dita letra qual causa e interes mouen los dits embaxadors en demanar lo dit guiatge e salvo conduyt aquella matexa causa novament sabuda consti-

tueix nosaltres en molt redubte qualsevol guiatge o salvoconduyt prestar plena seguretat als dits embaxadors per quant los fills parents acostats e servidors lurs ab la gent darmes que tenen han fets e fan continuament molts dans injuries morts e roberies en les parts Durgell als cathalans alli poblats los quals no se acostumen oblidar tals coses. E per so no volriem caure en tal laberinto e aquesta matexa raho deu bastar a altres embaxadors novament elegidors si algun participi han en los dans injuries morts e roberies dessus dites. Tota via empero nosaltres havem fet o farem lo degut e ço que possible sera a conservacio del amor e germandat entre los poblats en aqueix regne e aquest Principat. Veritat es que juxta informacions veridiquesaqueix regne en general e particular ha fetes e fa moltes coses en gran dan injuria e derogacio del dit Principat lo que molt nos desplau car com altre obligacio no hi hagues sino de la indissoluble unio e incorporacio molt hi deguera esser ates e encara precogitat que apres hun temps ne ve altre basta que nostre Senyor Deu e lo mon saben nosaltres no esser començadors de res que ofendre puxa aquex regne. Daqui havant lo venir o restar dels dits o altres embaxadors sia remes a vosaltres e ells. Gran clamor nos es fet que en la vila de Miquinença novament son stades retengudes algunes lanes de cathalans ultra aquelles que dies ha per virtut del vostre guiatge fes delliurar. Placiaus provehir les dites lanes e altres mercaderies sien relaxades e daqui havant tals novitats no sien fetes les quals succeexen en gran dan conturbacio e destruccio del comerci

mercantivol. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los pahers e concell de la ciutat de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Sabut haureu com lo capita de la bandera de aquesta ciutat per certs bons respectes de que nos ha scrit ha lexada la vila de Tarregua portant sen ab si los qui eren de la voluntat de la terra. E apres les gents del Rey hi son vengudes e entrades dintre. E per ço com facilment vosaltres e altres ne porieu pendre altre concepte vos certificam tot ses fet per bona causa de la qual ab la ajuda de Deu speram fruyts utils e victoriosos per aquest Principat. Nosaltres havem fetes grans provisions la via Dampurda contra los francesos dels quals entre morts e presos tenim ja ultra CCC entre los quals es pres lo bastart de Comenge e mossen Marti Guerau de Cruylles Charles de Cortes e Johan de la Carra qui eren en la força vella de Gerona los quals fem açi venir per causa de alguna conmutacio fahedora en son cas per los presoners de aquest Principat e en Rossello ne ha entre morts e presos circa DC e tots jorns se fan corregudes dels nostres ab ells e per gracia de Deu tota via obtenim victoria. Axi stau forts e virtuosos e no dubteu res car nostre Senyor Deu es e sera de nostra

part. De la bona empresa que feta haveu de Alguayre havem hagut plaer pus tot be ha succehit e major lo haguerem hagut si la cosa fos avenguda pero tot sera per lo millor e pus virtuosament e viril vos haveu tot sta be car audaces fortuna juvat timidos que repellit. Del cas que ses seguit a Rabinat nous desconforteu gens car aço es acte de guerra. Ara stam mes forts que james. Placiaus scriurens de vostre stat. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Feta la present havem rebuda vostra letra de XXVIII del corrent e encara Berthomeu Daysa no es junct pero al contengut en aquella vos responem esser ver que lo comte capita general per ordinacio nostra ses partit de Gerona ab tot lo exercit e la principal raho es stada per quant freturaven de vitualles. Es seatendat a Hostalrich e continuament los leva les vitualles per moltes parts el corre tots dies els fa grans dans entant que jornada hi ha hauda quen han degollats mes de cent ultra los CCC de que scrit vos havem e alla deu alla XX alla XXX e mes tots jorns perexen fins a una dona ab dos homens sols ne han presos VII en hun mas e havem sabut per hun explorador ara cobrat que ja fallen dels francesos ultra mil.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de la vila de Perpenya.

Molt honorables e savis senyors. Per letra dreçada al honorable En Johan Ramon sindich de aquexa vila havem entes algunes novitats fetes aqui axi per lo capita lo vezcomte Dilla com per En Felip Albert e mossen Charles recullintse en lo castell e alçant bandera del Rey e los procehiments que los caps dels mesters hi han fet de que si axi es som molts maravellats e apenes ho podem creure e bens plaguera esser ne stats avisats per vosaltres. Pregam vos per ço molt stretament que nos ne aviseu de la veritat. E com se vulla sia vosaltres obrau virtuosament e stau forts e ferms e en la unio que lo temps requer e per res ni spantar ni mudar bon proposit segons loablament haveu acostumat e virtuosa car nosaltres sempre entendrem e entenem continuament en totes les coses necessaries a la confusio dels enemichs reforçant lo nostre exercit de molta gent e daltres coses necessaries e cascun dia segons vos havem scrit per altres la gent nostra ne apresona e mata molts dels enemichs ab gran venço entant que speram en Nostre Senyor la victoria e si desijats dels enemichs e segons relacio que havem entre morts e presos pujen en sus de mil persones. E no vullau creure a moltes fames ques sembren car no dubteu que nosaltres som mes forts e ferms que may fossem e no fallirem en res que obs hajau ne vosaltres no manqueu a la patria com a bons e vertaders cathalans que sou e segons be e loablament haveu acostumat fins açi e placiaus decontinent haver vostra resposta. Certificants vos que ultra lexercit de terra havem armades dues galees grosses be apunt e lançades en mar tres

sotils les quals dins la setmana que ve seran a punt e altres mes que continuament metem a punt. E sia la Sancta Trinitat vostra guarda e direccio dels negocis que prosseguim. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell general de la vila de Perpenya.

Molt honorables e savis senyors. En aquests dies propassats vos havem scrit. Remetem nos al contengut a les letres. Aquesta es per avisar vos com es stat pres hun home qui ab letres de la Reyna e de mossen Cruylles anava al Rey translat de les quals vos trametem ab la present per que vejau quals arts se tenen per pervertir los que loablament han certat e certen per la conservacio del Principat e de les libertats de aquells donant entendre que aquexa vila e castell se son reduhits a la voluntat sua. E jatsia nosaltres tal cosa no poguessem creure ne may creuriem empero per que puxau provehir al necessari vos ne fem lo present avis. Molts altres avisos havem de fames que meten per la terra tots a efecte de fer anar prest lo Rey la via de Gerona per ço com se vehen congoxats de la gent francesa e per girar e pervertir la gent del bo e sant proposit que tenen a la conservacio de la terra pero tothom se veu e sta fort no donants credulitat a falsos profetes e sermonadors novells qui profiren pa-

raules dolces e dintre tenen efectes diabolichs a destruccio del Principat. Vosaltres stau forts e virils e feu lo que loablament e virtuosa haveu acustumat. E si possible es sapiam prest lo nombre de la gent que poreu fer per dar a les spatles del francesos car en tota manera perseveram en la exequucio faedora a certa jornada e ja la nostra gent sta presta al lo egregi capita en Hostalrich e tots jorns fan corregudes e fins a les hores de huy ha entre morts e presos dels dits francesos ultra CCC entre los quals es pres hun quis diu bastard de Comenge e mossen Marti Guerau de Cruylles Charles de Cortes e Johan de la Carra qui son en la força vella de Gerona. Axi vosaltres feu lo semblant com virtuosament havem acostumat car nosaltres no fallirem a res que mester sia per benefici dels fets. E atesa la concurrencia del temps teniu sment a les persones que la Reyna nomena en la sua letra e a altres de qui suspicio se haja. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables senyors los caps de mesters de la vila de Perpenya.

Honorables senyers. Per tant com ab letra tramesa al honorable En Johan Ramon sindich de aquexa vila som avisats de certa novitat que aqui se es seguida ço es que lo vezcomte Dilla En Felip Albert e mossen

Carles se son recullits en lo castell de aquexa vila alçant bandera del Rey Darago enemich del Principat é que vosaltres molt virtuosament hi haveu provehit com a vertaders cathalans e de aço scrivim als honorables consols e concell de aquexa vila maravellant nos com nons en han acusats e remetem a vosaltres la letra per que vosaltres la doneu als dits consols e concell e vejau quels scrivim pregant e exortant vos per ço molt stretament que segons loablament e virtuosa haveu acostumat e obrat. Ara pus fort siau ferms e constants en la defensio e honor de la patria car nosaltres per aquella volem e entenem despendre bens e persones e no fallir en res que obs hi sia. E no vullau dar orella ne credit a falses e fictes persuasions ans aquelles repellir. Pregam vos que decontinent nos scrivau extesament com pasen les dites coses e si altres ne occórreran. Enviam vos translat de dues letres una de la Reyna Darago altra que mossen Marti Guerau de Cruylles feyen al Rey Darago inimich del Principat perque vejau lur intencio. E sia Jhesus custodia vostra. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables e savis senyors los consols e prohomens de la vila de Cardona.

Honorables e savis senyors. Alguns sentiments havem que los enemichs de aquest Principat volrien

temptar anar a Gerona per ajudar e fer quant mal poran ensemps ab los francesos contra lo Principat passant per la terra de aquex comdat e no poriem creure al passatge los fos dat loch ateses les grans e bones protestes que lo senyor comte vostre e vosaltres nos havets fetes e la bona e vertadera intencio que haveu mostrada en los afers del dit Principat. E per ço havem delliberat scriuren a sa noblesa reduhintli a memorla les dites coses per les quals crehem fara lo degut e juntara a sos bons predecessors qui han fets actes e rebudes honors de aquest Principat dignes de memoria. E per semblant havem delliberat scriuren e avisarne a vosaltres e altres lochs del dit comdat per los quals los dits enemichs haurjen haver lo dit passatge pregant e encarregant e requerint vos per la fe a que sou obligats a la vostra patria e leys de aquella molt stretament que en aço siau vigils e attents com a bons e vertaders cathalans. Reduhintvos semblantment a memoria les vostres bones profertes e les nostres queus havem fetes que si tal passatge per los enemichs del dit Principat vos era demanat o temptat los sia deneguat prohibit e resistit ab degut sforç e poder recordant vos de la contribucio e comerci que la gent de aqueix comdat ha ab aquesta ciutat qui es la torre mestra de aquest Principat e principal defensio de aquell. E axi siau ferms e constants e perseverau en totes les coses qui sesguarden a la conservacio e defensio del dit Principat segons vostres bones profertes per les quals siau certs en res que fos vostra honor e benefici no falriem e del contrari convendria haver degut sen-

timent. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma se escribió tambien á las municipalidades de Solsona, Torá, Calaf y San Lorenzo de Morunys.

Als molt honorables e molt savis senyors mossen Jachme Fiveller cavaller e los consellers e concell de la vila Degualada.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda feta a XXX del present mes a la qual vos responem que jatsia hajam plaer de la crida que haveu feta que los de Claramunt hajen recullits los viures en lo lur castell pero per certs sguarts que no curam açi explicar volem e havem delliberat que encontinent doneu orde e metau en exequucio que tot lo forment recullit en lo dit castell façau portar en aquexa vila e sia mes en algun bon loch e segur solament ne rest en lo dit castell pera provisio de mig any als quinze homens quil guarden. Del bestiar que haveu pres reteniulo e fenlo guardar entro que altre manament hajau de nosaltres. E sia nostre Senyor vostra guarda. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell

representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable lo senyer En Ramon de Planella donzell.

Molt honorable senyer. Ahir vos scrivim largament com vos enviavem ab En Berthomeu Font diners e altres coses faent conclusio que per obviar la entrada dels enemichs qui son en Urgell quis volen sforçar anar a Gerona e mesclarse ab los francesos vos emparasseu dels passos prestament a fi que los dits enemichs noy fossen primers segons en la dita letra se conte. Ara per que los sentiments se han spessos que los dits enemichs volen anar a passar a Gerona vos pregam que si ja no son partit partiau prestament per haver a vostra ma e poder los dits passos e conferiune ab los consellers de aquexa ciutat e de Manresa Sanct Pedor e Moya als quals axi mateix ne scrivim a fi que tots hi façau lo degut. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables lo senyer En Johan Pellicer e En March Calabuig.

Honorables senyers. Açi son vengats alguns homens de Sanct Pere de Riudebirles de Terraçola e Seuit de la vegueria de Vilafrancha dient que qualsque LX ho-

mens dels dits lochs son stats ajustats a la Lacuna de manament del veguer de la dita vegueria convocats e fets anar a la dita Lacuna e aqui han stat quatre jorns per los quals los es degut lo croat quels es stat ofert per dia a cascu. Per ço vos dehim e manam que sius constara que los dits homens axi convocats hajen stat a la dita Lacuna aquells paguen dels dies que hauran stat a la dita raho de hun croat per dia. E per semblant si altres ni haura a qui sia degut lo dit croat los pagueu dels dies que hi hauran stat a fi que no hajen raho de clamarse. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als honorables los senyers En Johan Pellicer e En March Calabuig.

Honorables senyers. Açi son venguts En Pere Borrell de Sanct Jachme dels Domenys e altres dient lo clamor dels altres quels es degut lo croat per certs dies que son stats ajustats. Informau vos quants son e quants dies han stat e pagau los lo dit croat per los dies quels sera degut. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich.

Molt honorables e savis senyors. Ja hir scrivim al honorable En Ramon de Planella com haviem sentiments que los enemichs qui son en Urgell se volen sforçar anar a Gerona e mesclarse ab los francésos per destroyr aquest Principat e per ço lo pregavem que ell partis ab sa gent e ab aquells que haver poria e mester hauria anas als passos o prengues a ma sua aquells a fi que los enemichs nols prevenguessen ni poguessen passar e de aço conferis ab vosaltres e ab Manrresa Moya e Sanct Pedor. E per ço com los dits sentiments se continuen li tornam scriure que prestament e sens dilacio vaja als dits passos e aquells haja a sa ma e axi sera provehit a la indemnitat del dit Principat e starem en segur nos mesclaran ni haura lur mal proposit lo efecte que desigen. Per queus pregam e encarregam molt e molt stretament que siau vigils e attents los dits passos sien presos e a mans del dit Principat e tant en haver mes gent si obs sera que vaja ab lo dit En Ramon de Planella com en altres coses li doneu consell favor e ajuda per salut de tots. E sia Nostre Senyor en vostra guarda. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any Mil CCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor aparellats.

Bajo igual forma, y con la direccion respectiva, se escribió tambien á las municipalidades de Manresa, Moyá y San Pedor.

Als molt honorables e savis senyers los jurats de Sent Feliu de Guixols.

Molt honorables e savis senyers. Vostra letra havem rebuda ensemps ab Charles de Cortes e Johan de La Carra e Andreu Vidal convers qui era anat aqui trames per mossen Marti Guerau de Cruylles a efecte de pervertir vos del bo e sanct proposit que sempre haveu tengut e teniu en la conservacio del Principat e de les libertats de aquell grahint vos com axi bon recapte hi haveu dat. Havem sperança tota via fareu lo que loablament haveu acostumat. E perque la nau de Castellamar qui es en aqueix port poria portar algun nocument volem eus donam plen poder de mudar aquella en altra part o cremar o ferne altres coses queus serau ben vistes per que dan no sen puxa seguir daqui havant. Si los francesos o altres enemichs vos venen entre mans nostra intencio es façau dells ço que volran fer de vosaltres. Ab una altra letra nostra ir feta vos scrivim de altres coses. Referim nos a aquella. Avisants vos que fem gran sforç al egregi capita general de molta gent e ab la ajuda de Deu ells faran tals actes que seran a tuicio e indemnitat de aquest Principat. Axi vosaltres feu com a valents cathalans segons

sempre haveu acostumat. Al present no hich ha polvora. Decontinent nich haja de feta ne haureu. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de la vila de Puigcerda.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra de crehença havem rebuda per lo honorable En Thomas Mercader missatger vostre lo qual havem hoyt plenament e graciosa de tot quant nos ha volgut de vostra part explicar. E responentvos a les coses per vosaltres explicades som molt contents eus comendam de vostra bona e ferma intencio que haveu hauda e haveu virtuosament perseverant en les coses que sesguarden a la conservacio defensio e util del dit Principat e ofensio dels enemichs. En lo castell de Bolquera del comte de Foix nous devieu sperar haver lo pres a vostra ma e poder en nom del Principat car nostra intencio e voluntat es que tots los castells e fortaleses se tinguen per nosaltres en nom del dit Principat quant mes aqueix qui es del enemich nostre. Per ço volem quel prengau a mans vostres en nom del dit Principat e lo batle e los homens presten sagrament e homenatge en poder del vostre veguer o capita que ells seran bons e leyals al Principat es tindran per aquell e en lo dit castell metenthi aquelles guardes que per bona custodia e defensio de aquell vos sien vistes necessaries.

E lo dit batle si es home fiable sino algun altre que sia fiable culla e reeba los fruyts e rendes de aquell e don seguretat que be e leyalment cullira e rebra los dits fruyts e de aquells dara bon compte e leyal al dit Principat o a nosaltres aquell representants e aqui ordenarem e de les dites rendes pach les dites guardes lo sou rahonable segons vos sera vist. E si lo castell de Livia ni altres que sien aquest entorn no son en poder de persones que sien de la intencio e voluntat del dit Principat hajau los a vostres mans e meteu hi guardes fiables e despeses de les rendes del dit castell a fi que non pugua venir dan al dit Principat e poblats en aquell. Avisant vos com nostra intencio e voluntat delliberadament es que totes persones qui no sien acordats del Principat e correran los dits francesos enemichs e aquells o lurs bens pendran sien als quils pendran confiscats e de bona guerra. E si en lo dit castell de Bolquera haura beus alguns del comte de Foix que no sien necessaris a la custodia e defensio del dit castell ab inventari daulos al nostre diputat local quin do compte al dit General. E siau curosos ab lo vostre capita que los viures e persones dels lochs o masos circumvehins que nos poran tenir e defendre se recullen es meten en loch segur a fi que los enemichs no sen puguen alegrar car la major provisio ques pot fer a lur dan es no trobar vitualles ni que menjar e axi van a flotes e exarrats cercant viures e son ne molts presos e desarrotats. E sia Deus Omnipotent vostra guarda. Data en Barchinona a XXXI de juliol del any MCCCC LXII. — Los deputats del General e lur concell repre-

sentants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

1.° DE AGOSTO.

Reunidos en este dia los señores Diputados con otros varios individuos de la Generalidad, y á consecuencia de una deliberacion tomada el dia anterior, sobre eleccion de algunas personas, de entre las que componian la novena de las banderas, para que cuidasen de la defensa y seguridad del Principado, fueron elegidos los cinco sujetos cuyo nombre se halla á continuacion: el abad de Monserrat, mosen Jaime Ros, mosen Luis Xatantí, En Artal de Claramunt y Luis Cortal.

Recordando despues la opresion en que los franceses y demás enemigos tenian al Principado, se manifestó por boca del abad de Montserrat, en nombre de los elegidos, la necesidad que habia de enviar una embajada al rey de Castilla para que facilitara socorro al objeto de resistir á aquellos opresores, consultándolo antes, sin embargo, con el Concejo y ciudad de Barcelona. Aprobada esta manifestacion por el señor obispo de Vich, que fué el primero en emitir su voto, instando para que se llevara á cabo desde luego lo propuesto, se tomó como deliberacion, y en consecuencia se nombró la comision que debia pasar á consultar con el Concejo, y fueron tambien nombradas al mismo tiempo las personas que debian ir como patrones de las tres galeras sutiles del General, que se habian varado para defensa del pais.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Poch ha he scrit a vostres reverencies sobre polvora despingarda que aci es granment necessaria per queus placia fer ne encontinent trametre unes tres caixes car es summa necessitat e axi mateix vos he scrit dels capitans conestables e soldats qui sens ma licencia sen son anats axi com son Pere Vicens Vilatorta quis diu ha pres values de sobre mil florins de la roba de Gerona Avinyo Papiel lo menor e altres e fins aci no he hagut avis algu hi sia stat provehit en alguna manera e fa gran dan a aquest exercit e si castich algu sen hagues fet los altres hagueren duptat fer moviment. Mes avant senyors vos avis ab tot crega ne siau ja certificats com mossen Vilamari ab ses quatre galeres es envers Blanes es diria per parlar de poble que la Reyna si deu recullir. Parria a mi e a tots los qui aci som se deguessen aqueixes galees daqui molt cuytar e alguna nit dar li sobre lo capiro hi entre tant si axo promptament nos podia fer que les galeasses quis diu stan en orde vinguessen per aquesta costa axi per donar scalf com per fer declarar mossen Vilamari de

sa voluntat e altres moltes coses a que profitaria. E placiaus trametre tants spingarders com se poran haver que molt son necessaris e fan al fet. Entre los francesos se ha mes algun desbarat que alguns volien venir ença e altres tornar dient son stats enganats car los era dat entenent los pagesos e los altres pobles menuts foren ab ells e ara vehen que los pagesos los tenen molt strets stan algun tant spantats e afamats per les vitualles qui los son alçades. Yo he feta fer stablida en lo castell de Brunyola de cent homens a Angles daltres cent e a Lagostera daltres cent per que son passos e es bo stiguen fornits. Lo baro de Cruylles es partit ab CCC homens fa la via de Empurda on trestegen alguns rebelles qui menen ab si francesos destrohint les terres qui son fermes ab la terra per resistir e damnejar los en lo que pora car se junyiran ab ell ultra mil e cinch cents homens qui ab molt desig lesperen. Vuy per ordinacio daquests senyors del concell es stada feta crida que tots los francesos qui seran presos personas e bens sien de bona guerra car altrament non volien portar degu que tot ho degolaven pero encara ni haura pera les galees si mester sera. Placiaus ferne resposta al fet de la galea queus he demanada. De Hostalrich lo primer dagost any Mil CCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del vostre exercit Roger.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran

providencia senyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs e honorables e de gran providencia senyors. Considerada la fermesa e afectio que les demes gents Dempurda han a la conservacio del Principat e encara moltes instancies qui tant per letres quant per homens propris a mi tramesos per diverses universitats Dempurda los donas algun home de honor e nomenants me alguns dells lo baro de Cruylles tenia en deliberacio trametre loy e axi stant en deliberacio del trametrey lo dit baro posat per sa singular virtut yol me volgues tenir al costat. Rebi hir una letra de vostres reverencies ab que ordenaveu yo ab concell per vosaltres a mi donat provehis en trametre en aquelles parts hun home en cap o capita per scalfar e moure los Dempurda ab certa facultat segons en la dita vostra letra es contengut. E legida aquella ab lo dit concell provehi encontinent lo dit baro anas en tota manera en les dites parts Dempurda. E axi li fiu desempatxar les provisions oportunes e destini algunes gents axi a cavall com de peu qui ab ell sen van e tan prest he fets fer avisos a les dites universitats de la anada del dit baro per llur consolacio e confort per que lo dit baro es en aquelles parts per los pobles molt amat e volgut se trobara encontinent ultra los que sen porta dos milia homens e crech e axin stich molt confiat mes que daltre fara la honor del Principat e sua. Apres he reebuda una letra vostra ab que disponieu de mossen Torroella per aquestes coses a la qual no fretura segons me sembla respondre. E sia

la Sancta Trinitat en vostra proteccio. De Hostalrich a XXXI de juliol MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors los deputats e concell lur lo Principat de Cathalunya representants.

Molt reverend nobles magnifichs e honorables senyors. Dies ha nosaltres fem sobreseure e aturar la gent daquesta vegueria la qual es aplegada a Sent Marti Çarrocha dient los nos desplegassen car nosaltres haviem trames a vostres reverend e honorables savieses per diners. E com lo honorable En March Calabuig lo qual ha carrech de fer lo pagament de un reyal tots jorns e a aquells qui van a subvenir a la bandera diu no vol bestraure sino tots jorns dit reyal juxta segons diu les sues instruccions los dits homens axi dies ha aplegats dien son molt contents de anar a la dita bandera. Pero per quant no han facultat de leixar negun diner en lurs cases dien no iran si donchs nols es bestret per un mes en manera que hajen facultat de leixar alguns diners en lurs cases e anar a la dita bandera. Perque molt reverend nobles magnifich e honorables senyors placiaus scriure al dit March Calabuig ell faça la dita bestreta a coneguda del magnifich mossen Gabriel Cardona caváller e capita daquesta vila e vegueria. Hoc e placiaus scriure al dit March Calabuig quina bestreta fara al capita que sera elegit a la dita gent

no vulla anar sens capita. E sia la Sancta Trinitat en proteccio e guarda de vostres reverend e honorables savieses. Dada en Villafrancha de Penades a XXXI de juliol del any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vostres reverencies e honorables savieses apparellats los jurats e concell de Vilafrancha de Penades.

Als molt reverends e magnifichs los deputats e consell del Principat.

Molt reverends e magnifichs. Per vostra letra he vist volieu yo tiras la via de Hostalrich e yo executant lo manar vostre me son venguts los consellers de la ciutat de Vich pregantme en tota manera yo no partescha fins per altra me sia manat e crech ne consulten vostres reverencies. Per que si a vosaltres es vist lo meu anar o lo meu romandre fare lo que delliberareu. Solament vos prech si voleu yo atur la gent me trametau prestament diners per que no hi ha algu qui tinga creu e molt mes que los capitans e yo acabam dimecres. No se que delliberareu façam car tots volrem diners. De mi ordonau ne a la voluntat vostra. Pens haureu sguard en lo molt afany que fins aci he haut que no vaja en lo compte dels altres capitans e axi per vosaltres me es stat promes. En vostra letre he vist volieu leixas los presos en poder del capita que haveu fet en Osona. Nom par sia justa cosa yo haja tret tant de mal per darne la honor en aquell qui noy es stat en res. Haureus a molta gracia vullau yols execut ols trameta aqui sino daqui avant abans que non pendre algu yols

degollare. E sia lo Sant Sperit proteccio de tots. De Vich a XXX de juliol. — Lo quis comana a la senyoria de vosaltres de Planella.

Al molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta providencia senyors los deputats e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta providencia senyors. Vista havem una letra per vosaltres tramesa al canonge Planella requirint lo vista aquella vaja ab tota sa gent la via de Hostalrich. Creem si vostres reverencies haguessen vistes les letres que sobre aço vos havem trameses ne sabessen lo gran benefici e repos que la stada del dit canonge e gent sua porta a tot lo Principat e los grans preparatoris que lo dit canonge ensemps ab nosaltres sera de gent util per donar si necessari sera sobre la gent del rey o a sa jornada sobre los francesos vostres reverencies hagueren be pensat de traure lo dit canonge per lo present de aci. E perque vostres reverencies sien avisades de la necessitat nostra e axi mateix dels dits preparatoris vos certificam com som certs lo Verntallat per las muntanyes ab excessiu nombre de gent tira la via del Rey e aquell vol metre en aquesta terra e passar acent. E axi mateix com En Vilacetru ab molts pagesos tira aquella via mateixa e molts pagesos de Osona ço es de Torayo e encara de Cabrares e daltres parts vist lo temps qui concorre stan tots per levar se e no volen recullir aci lurs viures e tot aço poria portar un

gran inconvenient no tant solament en aquesta terra mas encara a tot lo Principat de Cathalunya. E per obviar a tots aquells perills e inconvenients nosaltres ab lo dit canonge haviem provehit e ordenat e metrem en execucio lo dit canonge ab la sua gent e encara ab altra molt util la qual li preparavem daci e dels termes de Osona en competent nombre campejas continuament per tota aquesta terra e axi si lo Rey vingues os delliberas una jornada donar sobrels francesos nosaltres ab lo dit canonge stiguesem preparats per occorrer en aquella part on fos mes necessari e daltra part que los pagesos qui stan per levar se sentint la gent campejar nos gosáren moure ans reculliren lurs viures en aquesta ciutat. Ara serviran als enemichs que nosaltres de nosaltres mateixos no bastam en donar orde en totes aquestes coses ne massa be guardar aquesta ciutat e per ço haviem fetes totes les dites provisions molt necessaries e saludables a tota la terra les quals si lo dit canonge sen va totes cessaran. E per ço havem pregat lo dit canonge qui encontinent volia partir sobresegues sa partida fins haguessem de vosaltres hauda de aço bona resposta creent vostres grans reverencies vistes e considerades aquestes coses delliberaran altrament. Per tant supplicam a vostres grans reverencies queus placia per los dits sguards manar al dit canonge ab tota la sua gent no partescha de aci ans continue lo que es stat apuntat. Altrament hajats a creure que nosaltres qui fins aci per la honor de la terra no havem dubtat exposar les vides dels principals ciutadans de aquesta ciutat haurem lo millor porem proveir a la in-

demnitat nostra e a la conservacio de la nostra vida. E sia la Trinitat Sancta vostra proteccio e guarda. Scrita en Vich a XXX de juliol del any MCCCCLXII.

Sobre totes les coses damunt dites e altres havem comanada creença al senyer Nanthoni Ferrer ciutada daquesta ciutat. Placiaus donar li plena fe e creença en tot lo que per part nostra vos explicara e donarli la bona endreça que de vosaltres speram e confiam. — A tota vostra ordinacio promptes e apparellats los consellers de Vich.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Ab summa congoixa romanim com per informacio de quatre homens venint de les parts de Perpenya los quals de present son aci passats consta a nosaltres clarament lo vezcomte Dilla capita de Rossello no dubtant rompre la fidelitat prestada al Principat diumenge propassat en la matinada se seria rebellat e mes al castell de Perpenya alçant aqui bandera de França. Creem de aço ja havets presa certitud. E per ço com la terra del dit vezcomte e del comdat de Cardona venen cascuna a mija legua de aquesta vila. Redubtant nos molt de inconvenient vos supplicam nos donets consell favor e ajuda. E avisau nos si los dits barons ne lurs subdits tendrem per enemichs ne com volreu nos regiam que vuy no cal fiar de barons ne de

vassalls car tot quant seran son ficcions e engans. E no mes sino queus sia plasent haver per racomanada aquesta universitat en totes coses signantment en ço de queus avisam per altres letres les quals vos seran liurades per un sindich nostre. De Berga a XXX de juliol. — A tota vostra ordinacio e servir prests los consellers de la vila de Berga.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Una vostra letra havem reebuda per lo senyer de Berenguer Luch Ripoll continent en efecte quens pregau que per resistir al gran insult de la gent francesa qui son entrats en lo Principat de Cathalunya per destruir la terra trametem aquella mes gent que puixam ab lo sou acostumat. A la qual letra senyors vos responem que encontinent aquella reebuda fem comvocar concell e aqui explicada la tenor de la dita letra es stat delliberat per obeir e complaure vostra voluntat ab tot que aquesta vila es molt despollada e diminuida de gent considerada la muralla que es molt gran e aquella flacha per supplir a vostres prechs havem dat loch e libertat a tot hom generalment axi de la vila com encara de la vegueria que puixen anar pendre lo dit sou no contrastant fossen stades fetes moltes crides que negu no gosas exir de la vila perque no romangues sens gent. E axi ho havem fet publicar

ab veu de crida per los lochs acustumats de la dita vila empero senyors vos supplicam que si era cas que si la dita gent stranya per aquestes parts volia entrar per invasir e occuparse aquesta vila ne les circunstancies vos placia donar facultat e licencia als dits homens qui de aquesta vila e vegueria exiran sen puixen tornar en la dessus dita vila ab lo dit sou per defensio de aquella. E aço a vosaltres senyors no deu esser desplasent qui sou posats per defendre lo dit Principat. Apres senyors nos complanyem molt de vosaltres per la gran favor que parlant ab vostra reverencia haveu donada e donau als homens del barri de Casserres sobre la reculleta que han a fer en la dita vila e no sen poden scusar en neguna manera segons se mostra clarament per nostres privilegis e per quieta e pacifica possessio e que vosaltres per favorir los dits homens desfavoriau aquesta vila mestra de tot bergueda que segons es dit es molt despoblada de pobla e sta a miga legua del comdat de Cardona no es dubte si es cosa de gran admiracio majorment que los titols e possessio per los dits homens de Casserres allegats obstar no poden als privilegis e possessio nostres segons podets veure per tant com vos son stats tramesos o signantment si be es considerat que los testimonis e informacio per los dits homens de Casserres donats manifestament se mostra haver falsament deposat car del any MCCCLXXXXVI ença en lo qual temps los homens de Casserres se reculliren en aquesta vila no hi ha haudes guerres ne alguna necessitat de reculleta en tot lo dit Principat e per conseguent appar clara-

ment la possessio per ells allegada esser frustra car defallint guerra nos pot intemptar possessio de reculleta e los asserts testimonis haver falsament testificat. Item que aquesta universitat o nostre sindich no son stats citats a entrevenir a veure jurar los dits testimonis per los dits homens donats ne dar alguns interrogatoris segons de dret us e stil justicia e raho proceeix. Item que ne axi poch es stat assignat a impugnar lurs mallcioses deposicions. Item que tots los qui han deposat han interes a la dita reculleta. Per ço senyors nosaltres trametem aqui lo honorable En Francesch de Sorribes sindich de aquesta vila. Placiaus senyors al dit sindich donets plena fe e creença en tot ço e quant per ell vos sera dit e explicat axi com si personalment vos ho debiem e en la justicia la dita vila hajau per recomanada. E hajau sguard a la nostra bona voluntat qui en vosaltres e en lo Principat es gracia. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. De Berga a XXVIIII de juliol. — A vostra ordinacio e servir prests los consellers de la vila de Berga.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta provideucia senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cabalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs o de molta providencia senyors. Vista havem una vostra letra dada en Barchinona a XXV del present mes de juliol ab la qual vostres gran reverencies mostren haver provehit de veguer e capita per aquesta ciutat lo honora-

ble En Johan Benet Çabastida donzell. E per quant segons vostres grans reverencies saben son aci los honorables En Ramon de Planella capita per vosaltres elegit e axi mateix En Salvador Sala conseller e capita per lo consell de aquesta ciutat elegit los quals han carrech de governar e regir lo exercit qui de present concorre e per avant concorrera en aquesta terra ha semblat a nosaltres e a tot lo concell de aquesta ciutat segons jaus havem scrit per lo present no deure venir aci altre capita com seria donar massa carrech en aquests e derogar molt a lur honor los quals molt saviament e discreta segons experiencia ha mostrat e mostra governar lo exercit a ells comanat ab molta contentacio de aquell. Tant com tocha en lo ofici de la vegueria conformantse ab vostra voluntat tot lo consell es content e vol lo dit Joan Benet Çabastida sia provehit del dit ofici de vegueria de Vich e de Osona removentli lo nom de capita com la ciutat sia molt contenta dels capitans qui vuy son. Per ço vos pregam e supplicam placia a vostres grans reverencies provehir lo dit Joan Benet Çabastida el dit ofici de vegueria e batlia de Vich e Dosona removentli per los sguards ja dits lo nom de capita. E ab tot siam avisats ell no vulla acceptar lo dit ofici ab un gran sforç vostres grans reverencies per lo util e benefici de la terra lon deveu forçar com siam certs ell sia be per lo dit ofici. E de aço vos tornam supplicar e prest aquell aci trametre. Nosaltres havem hauda nova com lo Verntallat ob molta gent la via de Ripoll va al Rey per metrel en la terra e aquell passar per acent. Nosaltres havem pro-

vehit en spies per esser ne mes certs. Lo canonge Planella hauria per molt bo fer açi gran sforç de gent car aturant e trobant se ell aci ab la sua gent e nostra e altra si a vosaltres plaura aci trametre o ajustar se te per dit empatxar li lo pas en tal forma que sera total repos de aquest Principat. E conserveus la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e comendacio. Scrita en Vich a XXVIIII de juliol del any Mil CCCCLXII. — A tota ordinacio vostra promptes e apparellats los consellers de Vich.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron expedir las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Vilafrancha de Penades.

Molt honorables e savis senyors. Per En Bernad Duran e Nanthoni Vives havem reebudes vostres letres a les quals havem respost per correu propri car jatsia los dits Bernad e Antoni haguesen feta assats diligencia de demanar e haver les respostes pero lo scriva ignorant aço ha dades les letres responsives al qui ha carrech spatxar les respostes lo qual no ha curat sino enviar les per correu propri. E nosaltres atteses nostres grans occupacions no fem mencio al notari que donas les letres als dessus dits qui les speraven. E axi hajau los per scusats que inadvertencia es stada e no gens culpa lur. Dada en Barchinona lo primer dia de

agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell.

Los deputats del General e conce lur lo Principat de Cathalunya representants a tots e sengles batles e jurats de les viles e lochs de les batlies de Orta de Azco de Miravet e de Ulldecbona als quals la present sera presentada saluts.

Havents a cura la defensio de aquest Principat e de cascuna part de aquell ab delliberacio precedent ferem assoldadar docents homens en la ciutat de Tortosa los quals ensemps ab los qui comodament exir poran de la dita ciutat e de les viles e lochs de les dites batlies se ajuste a la jornada o jornades qui seran acordades tal potencia ques puixa anar sobre la vila de Mora e haver aquella a ma daquest Principat per obviar als furts e roberies quis fan en la dita vila per lo bastard de Cardona enemich del Principat retenint e fahent retenir les barques de mercaderies e altres robes de cathalans qui devallen per lo riu de Ebro en gran neglecte de aquest Principat e dan de les generalitats de aquell e tot aço ab tolerancia dels jurats e prohomens de la dita vila e encara si covendra anar sobre Calaceyt e recuperar lo dit loch e castell de aquell lo qual fortivolment seria stat pres per lo comanador de la Fresneda de ma e poder del reverend senyor bisbe e capitol de Tortosa senyors del dit loch e castell e delliurar los honorables oficial e canonges per aquell presos e maltractats e donat compliment en les dites co-

ses volem los dits docents homens sien compartits per defensio de aqueixes viles e lochs segons que per los honorables procuradors de la dita ciutat de Tortosa e lur concell sera delliberat. Notificant vos adonchs les dites coses vos dehim pregam e encarregam que com a bons e vertaders cathalans ab animo e sforç virilment tota hora e quant notificat vos sera per part dels dits procuradors al dia e loch per aquells assignats façau anar aquella gent disposta a fer armes que anar poran e que stiguen totalment a comandament dels dits procuradors e o del capita e capitans qui per aquells hi seran assignats. E aço no dubteu dificulteu ni dilateu fer si desijau esser be guardats e defesos e evitar tot perill e dan. E siau attents e curosos que advenint alguna necessitat per causa de alguns enemichs del Principat los qui son poblats en lochs no defensibles ab tots sos bens e vitualles. Data en Barchinona lo primer de agost del any MCCCC sexanta dos. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de la vila de Cervera.

Molt honorables e savis senyors. Entes havem lo capita qui guardava lo castell de la Guarda instat per vosaltres es stat en lo conflicte del castell de Rabinat en lo qual se es perdut e com los poblats en lo dit castell sien ferms en la conservacio del Principat e de les libertats e per molt que sien induits e menaçats per los enemchs nos desisten de lur virtuos preposit.

Per ço vos pregam e encarregam que al dit castell vullau trametre algun home de cap habil e dispost qui aquell e les gents sues capitanegen e governen segons se pertany car lo honorable comanador Çaplana senyor del dit castell hi trobara gran plaer segons nos ha dit. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona lo primer de agost del any MCCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt noble e molt magnifich mossen Guerau Alamany de Cervello.

Molt noble e molt magnifich mossen. Informats axi per letres del egregi capita general com per mossen Joan de Copons e per moltes altres vies de la bona cura diligencia e operosa direccio per vos adhibides en los actes e coses que han occorregut e occorren en lo exercit de aquest Principat e encara en consellar al dit egregi capita dignament molt vos ne comendam faent certa vostra noblesa lo dit Principat sera recordant de vostre be obrar. Pregants e encarregants vos que continuant vostre virtuos proposit e loabla operacio vullau talment treballar en les coses que tenim entre mans que vostra noblesa ne sia eternalment comendada segons los vostres passats e vos haveu loablament acustumat. Reduhint vos a memoria ab tot ne hajam scrit al dit capita ab nostres letres les quals creem seran a noticia vostra pervengudes que la animositat e ardiment dels homens de peu cathalans en los principis fan singular testimoni e fer los star ocio-

sos en temps de guerra porta gran incomoditat. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona lo primer dia de agost del any MCCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la vila Dagualada.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem reebuda a la qual responem quant al fet de la casa de Vilanova del cami nostra voluntat e proposit son de continent per vosaltres hi sien meses tantes persones com vos apparra necessari per custodia de aquella les quals empero sien e hajen esser pagades de les rendes que En Joan de Montbuy o sa mare han acustumat reebre axi en lo dit loch com en qualsevulla altres lochs o parts. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona lo primer dia de agost del any MCCCCLXII. —M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Vilafrancha de Penades.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem reebuda a XXXI del propassat a la qual vos responem que som contents e volem que a aqueixs cincents homents per vosaltres aplegats los sia bestret per un mes a raho de un reyal lo jorn a cascu e que stiguen a ordinacio del capita o capitans a qui seran destinats e en-

cara de consellers e jurats de qualsevulla ciutats viles e lochs aon seran constituits star. E que be e leyalment serviran lo dit mes e de ço quen presten sagrament e homenatge com per certs sguards que no curam aci explicar es delliberat que dels dits cincents homens qui seran pagats segons damunt es dit ne sien tramesos a Sancta Coloma de Queralt cent a Agualada cent als Prats del Rey cent a Manresa cent e a Sant Pedor altres cent. Per queus pregam e encarregam molt stretament que decontinent sens dilacio alguna sien tramesos per los sobredits lochs com sia de molta necessitat car la triga es dar en aquests afers. E de aço scrivim an Joan Pellicer e March Calabuig que paguen los dits cincents homens segons es dit. Del fet del capita no es necessari per los sguarts dessus dits. E sia la Sancta Trinitat vostra guarda. Data en Barchinona lo primer dia de agost del any MCCCCLXII. — Los deputats e concell et cetera.

Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya als honorables qualsevol veguers batles sotsveguers sotbatles e altres oficials jurats consellers e altres regidors de qualsevol universitats als quals les presents pervendran saluts.

Com los lochs de Aulesa Sparaguera Monistrol Collbato lo Bruch la Guardia e Marganell del abbadiat de Montserrat sien tant evacuats de lurs gents qui son anats als exercits de aquest Principat e per guardar lo dit monestir e lo castell de aquell e defendrels dels

enemichs del dit Principat bonament no bastarien los homens dels dits lochs si mes eren evacuats. Per ço es expedient e necessari de aquells no exir ne mes per convocacio de sometent e de sagramental ni per lochs ni en altra manera. Ab la present adonchs vos dehim e manam que per convocacio de negun sometent mes per lo veguer daquesta ciutat ni per altres ne de sagramental ne en altra manera no forceu ne compellischau los restants homens dels dits lochs o de qualsevol de aquells anar o seguir lo dit sometent sagramentál ni en altra manera fora de lurs cases e lochs ans en aquells romanguen e stiguen per defensio e guarda dels dits monestir e castell. Dada en Barchinona lo primer dia dagost en lany de la Nativitat de Nostre Senyor Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

2 DE AGOSTO.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per observacio de la ordinacio vostra

tramet a vostres reverencies per Nestaper mossen Marti Guerau de Cruilles ab cinch rocins e vuyt ballesters. He fet donar al dit Staper per la despesa de tots tres florins dor. Les altres coses sien vos recomanades. Yo he gran necessari un armuser un seller e un bon meneschal. Placiaus encontinent trametrels me. En altra manera yo no se que fer car ni arnesos ni selles ni los rocins poden haver lo degut recapte en les coses quels manquen e es cosa que nos pot per alguna manera comportar sens gran inconvenient qui seguir facilment se poria. E per ara no mes. Sia Jhesus proteccio vostra. De Hostalrich lo primer de agost Mil CCCC sexanta dos. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta providencia senyors, los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta providencia senyors. Vostra letra havem rebuda de XXX del corrent mes ab la qual nos avisau haveu elegit en capita En Guerau Dezpalau de la ciutat e vegueria de Vich e de Osona segons mostra la letra del dit canonge Planella. E ab tot ell no haja a veure sobre lo canonge Planella e gent sua aço es una gran derogacio del dit canonge qui vuy no pora res exercir en la ciutat e vegueria sino tant solament sobre la sua gent de que lo dit canonge no sens causa se entrenyora molt

com tot lo seu exercici sia mes per la vegueria de Vich e Dosona e ab la gent de aquell que daltra part la qual dell e nosaltres havem preparada e continuament preparam per fer la honor del Principat e que sobre aquella altre hagues lo dit exercici e no lo dit canonge e lo nostre capita seria cosa que nos poria comportar ans vos certificam certament lo dit canonge se abstindra totalment de son exercici e dels preparatoris que ell e nosaltres havem fets car la gent preparada per contemplacio del dit canonge fera coses que no faria per algun altre capita. E axi no hauriem res fet. Per ço vos pregam e supplicam que en neguna manera altre capita no vinga aci com hajam assats del dit canonge car seria metre en gran desorde entre ell e lo dit canonge e encara lo nostre capita. E conserveus la Trinitat Sancta en sa proteccio e guarda. Scrita en Vich a XXXI de juliol any LXII. — A vostra ordinacio promptes e apparellats los consellers de Vich.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Mossenyors molt reverends egregis nobles e magnifichs. Nosaltres som molt congoixats de trametre gent al exercit de la bandera e com per la necessitat de castell Dasens de nostres sustancies assoldadassem cinquanta homens e aquelles hajam tramesos al capita de la bandera a Tarrega e per aquell sien stats acceptats e tramesos al castell de Rabinat on se son perdudes

cuyraces e tots arnesos que tenien e encara apresonats de aquells deu homens e nostre capita de que som posats en tanta penuria axi de gents com de pecunies e arnesos que dir nos pot e stigam en grandissim perill axi del Rey com del comdat. Per ço havem destinat anar lo magnifich mossen Hugo de Mijavila doctor en leys de la present exhibidor. Vos supplicam en aquell sia donada fe e creença a les coses que per aquell de part nostra seran explicades e dites al qual nostra intencio es stada clarament dita e manifestada e informat amplament de aquelles e de tot lo mester com si per nosaltres era dit. E ordenen vostres grans reverencies e magnificencies lo qui plasent los sia ab tota ferma sperança. De Muntblanch lo XXXI dia e darrer de juliol del any MCCCCLXII. — Mossenyors molt reverends egregis e magnifichs los consols e concell de la vila de Montblanch qui en vostra gracia se recomanen.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e concell lur lo Principat de Cathalunya representants.

Molt reverend egregi nobles magnifichs e honorables senyors. Per moltes e diverses maneres axi ab letres com de paraula havem avisades vostres reverencies que fos provehit en la indemnitat de aquesta vila e del castell de la Manresana hoc encara en la vila e castell de Calaf la qual es molt avituallada de gra que mes de cinch milia quarteres de forments si troben e lo castell molt fort e defensivol la qual vila es molt

propinqua en aquesta vila. E fins aci veem nous ne sou curats creem se per per oblivio empero no si pot mes fer. Nosaltres tindrem fins al darrer supplici ens defendrem tant com porem que los enemichs nons hi entren que juram vos Deu que morts nos hi trobareu si hi entren. Es veritat que nosaltres stavem molt scalfats que molts vassalls de Calders se eren aci recullits e En Joan de Vilafrancha que es ab lo Rey que regeix la terra del dit Calders los ha hauda seguretat del Rey que nols cal haver dubte e axi los dits homens ara son sen anats que no si volen recullir. E per semblant certificam vostres reverencies segons ja son stades certificades com los de Calaf eren de bona opinio vers la patria e temen en proposit de no acullir lo Rey ne encara lo comte ne companya lur ans resistir en aquells e apres que la derrota de Rabinat es stada e encara lo comte de Prades los ha tramesa una letra que nols calia haver dubte e que nos moguen sino que facen lurs fets e que proveesquen lo castell de vitualles e de civades axi segons be sentim. Los dits de Calaf se son mudats de contraria opinio ans havem dubte que si algu per part del General hi vindra que creem nol acullirau ab bona voluntat si donchs nou feu que hajan transportacio dels homenatges que lo prior de Montalegre te de Calaf. Perque senyors vosaltres sabeu quens haveu a fer que beus dehim que perduda aquella vila aquesta no sta luny com segons havem dit som pocha gent com ne hajam perduts sis a Rabinat e los qui recullits hi eren sen son anats ans son maravellats com no hi haveu tramesa alguna quantitat de gent com en

aquesta vila vaja molt e al castell de la Manresana lo qual es molt fort e tenim be guardat. Perque senyors si hi volreu attendre fareu molt be al Principat que aci stiga gent la qual com lo capita de la bandera lo haura mester dins quatre hores lo haura empero segons havem dit morts o presos serem si la vila volran que nunqua mudarem la voluntat bona. E si cas era senyors acordaveu trametre gent aci vos haurim a singular gracia que en Franci Maries sia capita com sia home bo e expert en armes e en regir gent e home del qual aquesta vila fie molt. Hoc encara si possible era los conestables fossen de aquesta vila per tant que la gent stiga e sia regida a nostra voluntat empero aço no dehim per pus sino per la grandissima voluntat que tenim en defendre lo dret de la terra. E sia lo Sanct Sperit illuminacio de vostres enteniments. Scrita en los Prats del Rey lo primer de agost. — Molt reverend egregi magnifichs e honorables senyors los qui en gracia e merce vostres se comanen los jurats de la vila dels Prats del Rey.

Als molt magnifichs e de gran providencia mossenyors los deputats de Cathalunya.

Mossenyors molt magnifichs e de gran providencia. Vuy dada de la present he haut correu com En Verntallat es aplegat ab mil e DCC homens a Ripoll per combatre aquell car ja ha combatut Olot e destruit Camprodon e han combatut Sanct Joan pero noy han pogut res fer. Ara volen venir a la Pobla e aci e per

totes les muntanyes de aquesta terra. E per aquesta raho trametem aqui lo portador de la present per portar polvores de bombarda. Perque mossenyors vos placia li vullau dar licencia e endreça que prestament sia desempatxat per portar aquelles per quant tota aquesta terra vol viure e morir ab lo Principat de Cathalunya. E ab tant mossenyors molt magnifichs manen a mi vostres reverencies tot ço que plasen los sia. De Baga lo primer dia de agost. — Mossenyors de vostres magnificencies servidor qui en gracia de aquelles molt me recoman Joan de Foix procurador del S. vezcomte Dilla e de Canet.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los procuradors de la ciutat de Tortosa.

Molt honorables e savis senyors. Rebuda havem vostra letra per lo honorable En Bernad Domenech missatger per aqueixa ciutat a nosaltres trames per lo qual ab tota sollicitut e cura e ab la pertinencia deguda nos ha explicada la creença. Quant al que es stat explicat per aquell de les novitats fetes en la vila de Mora per lo bastard de Cardona retenint les mercaderies e robes de cathalans quis negocien per lo riu de Ebro e faent rescatar aquelles en gran empaig de la negociacio mercantivol e dan de les generalitats e de aqueixa ciutat e

aço ab tollerancia dels jurats e poblats en la dita vila e per causa del que seria stat fet per lo comanador de la Fresneda e gent sua en lo loch e castell de Calaceyt e en les persones dels honorables oficial del R. S. bisbe e certs canonges tramesos al dit loch per part del dit bisbe e capitol daqueixa ciutat senyors del dit loch de Calaceyt e per defensio de terra Dorta e de la castellania Damposta del que ja per lo honorable micer Pere Savertes sindich vostre eren stats certificats e de la provisio faedora molt sollicitats. Havem delliberat de les pecunies del General ab concell e intervencio vostra per lo honorable En Joan Montornes receptor del General esser aqui soldejats docents homens quatre conestables e un capita per vosaltres elegidors a temps de dos mesos e que lo dit receptor pague aquells e si no haura compliment de diners la resta prenga aqui a cambi sobre lo General segons li scrivim. E volem que los dits docents homens ab los qui daqueixa ciutat e de les batlies de terra Dorta e de la castellania als quals scrivim comodament exir poran stignen totalment a comandament vostre e a la jornada o jornades per vosaltres arbitradores vagen facen e executen lo que per vosaltres ab lo consell de aqueixa ciutat sera consellat e comandat. Pregant e encarregant vos molt en les dites coses siau be attents e cautelosos recelant vos molt de la honor e indemnitat del Principat e vostra e ab tal potencia en los dits actes temeraris e de mol eximpli sia proveit que les robes e mercaderies puixen per lo riu liberament devallar e per causa del loch e castell de Calaceyt los poblats en aqueixa frontera per los

enemichs no puixen periclitar. Quant al que es stat explicat sobre los bens de Berthomeu Feriça encara no se es pogut delliberar. E sia Jhesus proteccio vostra. Dada en Barchinona a II de agost del any MCCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt egregi e strenuu baro lo S. comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Sabuda veridicament la bondat den Roger de Rosanes lo qual com a virtuos cathala guardant la vila del Volo ha fet ço que devia no dubtant morir per la honor del Principat dignament som forçats per ell pregar e intercedir a fi que en tota manera la liberacio de la sua persona se seguescha. E com aqui tingau alguns gentils homens francesos qui son stats presos per gents nostres algu dels quals pora esser excambiat per lo dit Rosanes. Per ço vos pregam e encarregam quant mes stretament podem vullau donar orde que algu dels dits gentils homens sia liurat als qui treballen per lo dit Rosanes tota hora que sera concordat del cambi avenintse empero aquells qui per ell treballen ab aquells o aquell qui los dits gentils homens francesos han presos a la qual avinença pregam vostra gran noblesa vulla dar tota direccio a fi ques seguescha la liberacio del dit Rosanes. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e directio dels negocis que prosseguim. Data en Barchinona a II de agost del any

Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Sigue la copia de un pregon que se mandó publicar, en este mismo dia, por los lugares de costumbre.

Ara ojats tothom generalment queus notifiquen los molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya entrevenint e consentint hi la ciutat de Barchinona en virtut de la comissio de la cort ultimament celebrada en la ciutat de Leyda e encara de la capitulacio al dit Principat atorgada et alias. Que com lo dit Principat per mantenir les leys e libertats e encara defendre les persones e bens dels poblats en aquell dels enemichs qui aquells indebitament se sforçen guerrejar e damnejar haja deliberat armar alguns galecs e altres fustes. Per ço ab veu de aquesta publica crida es notificat a tot hom generalment que totes persones de qualsevol condicio sien qui ja son acordades e se acordaran e altres que dins tres dies apres que seran entrats e venguts en aquesta ciutat per acordar se e de fet se acordaran per anar a servir ab les dites galees e altres fustes sien haudes per guiades e de fet ab la present aquelles guien de tots e qualsevol crims excessos e delictes per ells comesos encara que sien

publicats per gitats de pau e treua e o bandejats lo qual guiatge volen los dits deputats e concell que dur e durar haja tant com les dites persones serviran les dites galeres e fustes e per hun mes apres continuament seguidor. Aço empero entes e declarat que los qui del present guiatge se volran alegrar hajen a servar e de fet serven lo edicte per los dits diputats e consell publicat. En altra manera lo present guiatge nols puixa sufragar. Declarat mes avant que en lo present guiatge no son entesos o compresos aquells qui son haguts per enemichs de la cosa publica ni altres qui hajen contrafet o participi haut en la contrafactio de la dita capitulacio.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Manresa.

Molt honorables e savis senyors. Oyda plenament la altercacio que es entre aqueixa universitat de una part e lo reverend abat del monastir de Sant Benet de Bages de la part altra sobre la recullita demanada per la dita universitat dels vassalls del dit monestir. Es apuntat e acordat presents e consentints los dits reverend abat e lo sindich de aqueixa universitat que per causa o occasio de la guerra que vuy en dia es en lo Principat los dits vassalls ab llurs viures bens e armes se recullen en la dita ciutat e contribuesquen en les obres de murs e valls de aquella ab aquesta empero protestacio e salvetat que per aquest acte de recullita no sia et prejudici novacio o derogacio tacitament o expres-

sa als drets que lo dit monastir e vassalls de aquell prenem haver en no esser tenguts recullir se en la dita ciutat ne axi poch a la dita ciutat als drets que preten haver de esser tenguts recullir se en aquella los dits vassalls. De les dites coses vos avisam per vostres poder e consolacio. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a 11 de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Johan Pallicer en Vilafrancha de Penedes.

Honorable senyer. Vostra letra havem rebuda a la qual responem som contents façau bestrera de hun mes a raho de un croat per dia a la gent qui hira a Golada e feu la spatxar decontinent per ço com es molt necessari e com sien alla dau orde sien compartits per los lochs on vos es stat scrit. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a 11 dagost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Los diputats del General del Principat de Cathalunya e llur concell lo dit Principat representants als honorables tots e sengles veguers sotsveguers batles sotsbatles e altres oficials e als consellers capitans jurats e

altres regidors e persones de qualsevol universitats ciutats viles e lochs del dit Principat al qual o als quals les presents pervendran e seran presentades saluts.

Com per certes faenes necessaries concernents gran utilitat e honor e defensio del dit Principat e de les libertats e cosa publica de aquell e ofensio dels enemichs qui son intrats en lo dit Principat per damnejar aquell enviem a vosaltres lo honorable En Berenguer Luch Ripoll de la ciutat de Manresa per dir e explicar vosaquelles. Vos pregam e encarregam molt stretament que donant plena fe e creença al dit Berenguer Luch Ripoll de les coses que de nostra part vos dira e explicara aquelles compliats e fassats per obra e metats exequcio segons de vosaltres com a bons e vertaders cathalans e zelants la honor e be del dit Principat axi com si vosaltres les vos dehiem personalmunt. Dada en Barchinona a 11 dies de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de Agualada.

Molt honorables e savis senyors. Per quant lo honorable En Johanot de Rajadell donzell nos ha prestada seguretat ab sagrament e homenatge e certa pena per la qual ha dades suficients fermances per lo castell de Odena volem eus dehim e pregam que al dit Johanot per causa del dit castell no façau novitat alguna ne compelliau los vassalls de aquell a recullirse en aquexa vila. Aço empero provehit que lo honorable sotsveguer

de aqui prengue sagrament e homenatge dels dits vassalls que be e leyalment se hauran en la custodia del dit castell en daran bona raho al Principat. E quant en nosaltres sie feu li pagar delmes e altres fruyts que los singulars de aquexa universitat li façen. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a dos de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General c lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

3 DE AGOSTO.

En este dia, recibieron los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e de gran saviesa senyors los deputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e de gran saviesa senyors. Tres letres vostres he rebudes una de vint e nou e dues de XXX del mes passat de juliol. E ja per letra per mi feta als honorables concelles de aquexa ciutat la qual vos sera stada comunicada haureu vistes les causes e respostes de la mia partida de Tarrega per venir en aquesta vila ço es per donar socors e traure de perill aquesta vila de Cervera la qual

si jo no hic fos arribat certament se fora perduda segons per diverses e molt congoxades letres dels pahers de aquesta vila me fou significat. E no resmenys per tant com en la dita vila de Tarrega si lo cetge hi fos posat no havia forma de poder esser avisat ni socorregut ni axi poch de poder mi sostenir per falta de vitualles. E encara mes que en la dita vila ha moltes gents flaques e sospitoses e moltes mes que jo no pensava les quals no desijaven specialment del cars de Rabinat ença sino metre la vila en ma del Rey e un dels pahers de la dita vila en gran segret me dix que en tot cars men volgues exir car ell no vehia forma que mi pogues sostenir. E lo dit paher per lo semblant nes exit que no hi ha volgut pus aturar per les quals e altres rahons e majorment per metre en repos aquesta vila de Cervera en conservacio de la qual va mes que en la dita vila de Tarrega e altres viles de Urgell. E la qual nos cobraria axi facilment com les altres precedent en aço madura delliberacio e concell de aquells pochs homens de stat nos trobavem jo meti en exequcio la venguda de açi la qual segons dit he hic es stada molt necessaria. E covench me de lexar les tendes quim eren romases com ja sen fossen perdudes XII a Rabinat. E mes hagui lexar les farines e algunes artelleries per que no trobi quiu volgues aportar jatsie ab summa diligencia oferta de gran paga e assegurant les besties e carros qui les dites coses aportarien hi fos treballat. En tant que ab lo major treball e forsa del mon ne pogui traure cinch carros ab que he salvades les bombardes sarabatanes passadors polvora e algunes

altres coses pus necessaries e apres que fuy açi per semblant treballi en fer venir les coses que alli me eren restades e tant hic trobi la gent sperduda e desforada que homa de mon no sen gosa emperar ni los de Tarrega segons despuys he sabut les hagueren liurades. E axi les dites coses son hagudes a romandre e alre no si ha pogut fer en que he trobat molt gran enuig ni fou a mi possible pertint me de Tarrega lexar la dita vila fornida de gent ne axi poch Verdu ne Anglesola per ço com lo nombre de la gent ere molt poch e pus fort que no trobi negu de la companyia qui volgues romandre en derrer dient que tots volien esser ab la bandera e no desemparar aquella anant o restant. E axi a mi covench de socorrer a la major necessitat que ere lo salvament de aquesta vila lo que axi promptament hagui exequtar per que diferint jo sol aquella nit se crehia no hi fora stat a temps. E poch apres que fuy fora de Tarrega lo Rey hi es vengut e li han ubertes les portes no obstant jo ab mes letres los hagues scrit quols trametria soccors animant e confortant los tant com a mi ere possible emperó res no hi ha valgut. E axi mateix he scrit per diverses vegades a Verdu e Anglesola e encara hi tornare scriure tremetent los trellat de la letra per vosaltres mossenyors a mi feta per metrels millor animo en fer lo degut. De la provisio per vostres reverencies fete de fer venir açi los cinch cents homens qui son a la Lacuna som romas molt aconsolat car de aquells se poran provehir los dits lochs de Verdu e de Anglesola com de aquells que tinch açi no calega fer compte sen trobas

algu qui hi volgues anar. Certificants vos mossenyors que si be lo meu desig es de crexer de gent per fortificar lo exercit empero per la gran fretura de farines que tenim açi jo stich molt torbat car no basten en dar compliment a nosaltres. E per aquesta raho he scrit a Çareyal e a Sancta Coloma de Queralt als convocats qui si devien ajustar que per alguns jorns se retinguen alli fins altrement sie delliberat que hauran a fer car si açi venien no haurien ja pera menjar. E per raho de aquesta tanta fretura de farines jo havia scrit a mossenyors de concellers que si possible fos ni segurament pogues venir me trametessen bescuyt. Es ver que jo mateix me conech esser molt dificil per la pocha seguretat dels camins. De la polvora e passadors he pler com ne haveu donat carrech al honorable En Luis Xatanti car molt ne stam freturosos e ell sens falla hi donara lo recapte ques pertany. De la delliberacio per vosaltres mossenyors feta tant com es de Tarrega segons podeu veure no ha manera pus lo Rey hi es. De Verdu e Anglesola per que son tan propingues de Tarrega es cosa molt dificil. De Bellpuig ja ses donat e com nou fos es impossible poder esser socorregut. A Camarasa ja hi ha CXXV homens e no passa gran fretura de mes socors. A Agramunt es En Johan Ferrer Çesavaçes ab XXV homens e seria be necessari que mes gent hi fos tramesa e ja hi havia tramesos L homens e altres L a Puigvert e son se perduts a la rota de Rabinat. E jo provehire ab En P. Luis de Vilafrancha que L homens de la sua gent sien tramesos al dit loch de Agramunt e totes les dites viles per letres

mies seran confortades segons per vostres letres ès scrit les novitats dels francesos e de mossen Marti Guerau de Cruilles vos regraciu supplicant vos que per quescunes me vullau tenir avisat de totes les coses que occorreran car a gracia singular vos ho haure. Yo a gran cuyta fas alguns molins de sanch e prestament ni haura dos de fets los quals dien los mestres que molran molt e ab aquexa sperança la gent pren algun confort que ja hic ha haguda jornada que no havem pogut haver sino un pa per home. E si lo Rey e la sua gent fossen venguts ho quant hic eren haguessen rompudes les moles totes axi com nan rompuda part aquesta vila no havia forma de sustentacio. Lo castell de Muntmaneu me demana ajuda ab gran cuyta per la vexatio que tot jorn los donen XXXX rocins quel Rey ha lexats entre Muntleo e Rabinat. Jols he susare scrit e mesos en gran sperança de çocors e fare mon poder de trametrey uns quants del exercit per sustentacio de aquell en qui va molt. Haure per bo que si trameteu gent encara a major cautela vullau dar orde que ni romanguen tants com lo capita e jurats del dit castell ne volran haver scrit fins açi. He hauts dos embaxadors de Agramunt qui man splicat com mossen Mecha es stat en aquella vila tractant ques donassen al Rey donant los temps fins vuy e tantost pertit lo dit mossen Mecha ells ajustaren concell la delliberacio del qual fou que tornant hi lo dit mossen Mecha o altre per lo Rey li respongueren que ells no poden fer res sens consultarne En Phelip Albert llur senyor e quels donaven XX jorns per fer la dita consulta e cobrar res-

posta. E aço solament han fet per passar axi lo temps com sie llur intencio fer me star tostemps a comendament del Principat axi com fins açi virtuosament han fet. Perque es necessari mossenyors per que aquests ab major scusa se puguen tenir e defendre que vostres reverencies scriuen al dit Phelip Albert pregant lo vulle animar e confortar los dits homens de Agramunt vassalls seus ques regesquen virtuosament e be axi com fins açi han acustumat e pera cosa de que ells seran molt aconsolats eus ho reputaran a gracia singular. E jo en lentretant confortar los he ab mes letres com millor pore. Placieus mossenyors comunicar la present a mossenyors de concellers e manen de mi les reverencies vostres lo que plasent los sia les quals la Divinitat tingue en la sua proteccio e guarda. Cervera lo primer dagost Mil CCCCLXII. — Mossenyors a tota ordinacio e manament de vosaltres apparellat Johan de Marimon capita et cetera.

Als molt reverends nobles e magnifichs senyors los deputats e concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends nobles e molt magnifichs senyors. Ya per altra letra hir que comptavem XXXI de juliol e certificades vostres magnificencies ara per aquesta vos avis com los homens de Çareyal vuy que es lo primer de agost man tramesa aquexa letra la qual vos tramet dient me que la han portada un fadri e que lay havien donade a Vilafrancha e rebuda aquella veent en aquella que vosaltres me manaveu que jom desajustas ma-

ravellant me de tal cosa pensi que la letra devia esser falsa e regonegui lo signe de mossen Monsuar e lo segell e aximateix lo canalar de aquella qui es a XXX de juliol. E divendres prop passat que teniem XXX de juliol a les IIII hores Tarrega se rete e abans que vosaltres naghesseu la consulta passaren be II hores e IIII foren VI ha ni VI fins a mige nit e IIII fins al jorn qui fou lo dissapte son deu hores de Cervera fins aqui ha XIIII legues e de mal cami qui no puch creure que correu bastas en tant petit temps haver vos avisats car lo dissapte ja ere en XXXI e lo canalar es en XXX e lo die que lo loch se rete e crech vertaderament que es falsa e siu es crech eş maymona. Jo nom desajustare fins per vosaltres mossenyors ne sia avisat e tramet vos la dita letra e placieus avisarme si es falsa o no. Mes avant mossenyors vos avis com jo som avisat de Cervera que mossen Marimon o gent sua haurien pres un correu de la Reyna ab letres en quel certifique de la pratica que lo capita dels francesos te qui posa les banderes e senyals e homenatges de tots los lochs per lo Rey de França e no per ell e que ell se vulle calar lla e so informat que lo dit mossen Marimon ha lexat passar lo correu ab les letres. E sabut hir per un presoner quin vench que lo Rey havie feta fer crida en lo camp que tots aquells que ell havia repartits per tots los lochs quis eren retuts fossen a nit passada ab ell. Aço jo comprench que ell ho fa per que dellibere tirar avall e per quant a ell no es vengut be ma venguda açi ab aquesta gent per fer me desajustar ha tenguda aquexa pratica daquexa letra falsa a fi que si ell sa a

calar se pogues calar pus segur de que jo he dellíberat sol per aço no desajustar me a fi si ell perteix mossen Marimon e jo li darem a la coha quim pens que ans que ell hi sie arribat li farem algunes cussogues. Jous he supplicats quem fortificasseu de gent per aquesta inteneío lo Rey no fie de Tarrega ne noy vol entrar ans sta alleujat entre Tarrega e Vilagrassa e lo monastir de monges sta molt avinent e ferir he hom sobrel camp de nit e fer sie sens por de rocins. Placieus mossenyors suplir hi car dich vos que al meu parer que aquesta seria la pratica millor e pus breu feta. Avisant vos com vuy me son venguts molt e axi daquests del camp com daltres qui de llur beneplacit man volgut seguir son gent de molt de be han me dit que han despes llur argent e que no han ab que sostenirse e que si jols vull bestraure lo real quils es stat promes per dia per lo Johan Miro que ells aturaran altrament no son molt gent de be. A un reyal tots dies ve XXXXV sous lo mes e si donau lo sou acustumat prenen ne LXVI es la diferencia XXI sous míllor mercat e gent fiada. Placieus prest avisar me de vostra intencio si volreu que aturen. Provehiu aximateix tantost de diners. E no pus sino quem recoman a vosaltres mossenyors. De Sancta Coloma lo primer jorn dagost. Avisant vos que si aquesta gent se desaplegue tota aquesta terra se dara.— De vostres magnificencies prest als vostres manaments Pere Luis de Vilafrancha.

Als molt reverends egregis nobles e molt magnifichs

e honorables senyors los senyors deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt honorables senyors. Ir que ere divendres que comtavem XXX del present mes reebem una letra de vostres grans reverencies nobleses e honorables saviesas ab la qual veem nos avisau com haurieu entes que alguns homens de Gerona fahent correguda haurien preses Xarles de Cortes e Johan de la Carra e altres qui han stat dins la forsa vella de Gerona e que per nosaltres lus serien stats occupats ells e los bens que portaven segons en aquella letra nos referim. A la qual vos responem que som molt maravellats del qui tal informacio ha donada a vosaltres car la veritat es que en aquesta vila en dies passats per pahor dels francesos se ha recullida molta gent de la ciutat de Gerona e alguns de aquella ciutat anant sen vert Gerona encontraren lo dit Xarles ab si terç es saber de rocins e un mul de loguer los quals encontraren dins la batlia de aquesta vila e en lo cami reyal qui ve açi ab spases simples ab una cuyrassa que portava la hu. De fet ells prengueren los dits tres homens e aquells han manats açi e mesos en poder del batle de aquesta vila e nostro e. de continent per nos fou scrit al senyor capita a Hostalrich quens avisas que fariem dels dits homens lo qual apres nos ha scrit aquells ab algun leut ab la menys despesa que poguessem trametessem a Barchinona a vosaltres ens avisava li trametessem un genet que lo dit Xarles manave. E veus molt reverends egre-

gis nobles magnifichs e molt honorables senyors lo fet de la veritat com passa. Par nos què nos pot allegar que nosaltres nos hajam preses o occupats los dits homens ne bens llurs. Los quals dos homens ensemps ab letra nostra ab un leut havem ja trameses aqui ens pensam sien en poder vostre. Ara per lo portador de aquesta trametem aximateix aqui los rocins del dit Xarles. Vosaltres senyors dau lo dret a quis pertangue e per vostra merce nons increpeu que nosaltres occupem res car tostemps som stats e som de intencio viure e morir ab vosaltres segons creem que sou be informats. Aximatex veem en la dita letra com en la dita letra nos es manat que per quant En Sunyer ciutada de Gerona ha dites paraules contra lo Principat aquell prengam en reebam informacio trametent vos aquella. A que responem que veritat es que lo dit Sunyer es stat açi en dies passats per ço com ha açi una nau per adobar e nosaltres no sabem que may ell hage perlat paraules contraries al Principat ne a les delliberacions vostres abans tostemps ses ofert a nosaltres que per enfortiment de la vila ell nos volia prestar bombardes çarabatanes polvora e totes les armes de la sua nau hoc encara metre aquella nau en lo loch hon nos meteixs nos volguessem per defensio de la vila e de fet nos ha prestades bombardes e polvora e tot ço que havem volgut e diverses vegades dit açi a molta gent que si volien anar contra los francesos que ell hi volia anar e metre la sua persona per defencio e manteniment del Principat de Cathalunya. Lo dit Sunyer es poblat e domiciliat e ha muller en Callen e lo batle de Gerona es

son frare. E aquesta es la informacio que nosaltres ne havem tant per ell mateix quant per tota la vila de pendrel nou poriem fer car creem sie en aquexa ciutat per ço com no es açi axi que nons par rahonable vexar lo dit Sunyer pus no ha culpa pero tot sie remes a les vostres reverencies nobleses e molt honorables savieses. Los entenem a trametre al senyor comte per quant nos ha scrit los hi trametessem per quant diu los ha molt master per lo exercit axi que nosaltres los hi trametrem de present. E tingueus molt reverends nobles egregis magnifichs e honorables senyors la Sanctissima Trinitat en sa guarda e proteccio Scrita en la vila de Sanct Feliu de Guixols a XXXI de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor Mil CCCCLXII. — Qui en gracia e merçe de vosaltres molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors se recomanen los jurats de Sent Feliu de Guixols.

Als molt reverends egregis magnifichs e honorables los deputats e concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis magnifichs e honorables senyors. Com son stat arribat a Vich fuy aqui informat com En Verntallat ab DC es arribat a Sent Johan de les Abbadesses e'ha dit als de la vila se deguessen retre a ell com a capita del Rey e en aço li serie exit labat del dit loch e seria vengut a parlament ab lo dit Verntallat dient li que ell nos retria a ell mes tostemps e quant lo Rey hi seria ell retria la vila a ell es tindrien per ell e axi son restats e apres lo dit abat li hauria

fetes donar aquelles vitualles que de necessitat ha haudes e pertint del dit loch lo dit Verntellat es vengut a la vila de Ripoll e per semblant los ha dit se deguessen retre. Los del dit loch nou han volgut fer e en aço lo dit Verntellat los hauria dat algun combat ab bombardes tallades les vinyes pero ells nos son volguts retre e axi ell ses pertit de aqui tirant la via de la Guardia per fer prepararse als passos a fi lo Rey hage modo de passar. Per queus placia de scriurem en quina manera voleu se proveesca com lo canonge ma dit que es content de ferir ab lo dit Verntellat. Aço es de necessari se façe molt prest com perill sie en la triga. Mes avant jo he perlat ab los capitans. Han me dit que ells no pendrien XXX florins per mes com per vosaltres ere provehit. Perque es de necessitat vosaltres ordoneu que solament hic hagen tres capitans e quels sie fet compliment de L homens a fi cascu haja capitania de cent homens e que hagen lo sou acustumat. Açi ha dos homens valents e caps de Bargada e molt anomenats en aquesta terra appellats Salvador Prat e En Duran de Sancta Eugenia e a la jornada cascu hauria cent homens dels valents de aquest territori per que si vosaltres acordaveu cascu de aquests fos soldejat ab L homens per ço que lo canonge hagues compliment de gents a fi que si ferir ha sie potent. Scriviumen e sera fet. E sie lo Sant Sperit vostra proteccio. De Vich a dos dagost. — Qui a la senyoria de vosaltres se recomana Barthomeu Çafont.

Als molt reverend nobles magnifichs e honorables mossenyors los diputats e concell llur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverend nobles magnifichs e honorables mossenyors. Una letra he rebuda la qual se dressave al honrat En Johan Pellicer e a mi en la qual se conte volen soldegen D homens e aquests sien pagats a un mes a raho de un croat lo jorn e quen sien tramesos cent a Sancta Coloma de Queralt cent a Golada e cent als Prats del Rey cent a Manresa cent a Sent P. Dor. Ara tota aquesta gent o la mes part eren subvenguts ultra lo croat quels ere stat promes per lo General de les parroquies hon eren certa cosa pus anaven a la bandera de Barchinona mes ara no crech los ajuden de res per servir aquests lochs e encara quels donen tot lo sou que lo General dona dubtam los hi lexen anar per ço com la senyora de la Lacuna haguda nova per certes persones que tenia lo Rey qui eren de la Lacuna que lo baro hi deu venir e per ço la dita senyora fa provisio de farines que mes en lo castell e per tant lo capita de aquesta vila mossen Cardona hi es anat ab C homens per veura com passa. Fins aci no es tornat e si cars sera que axi pas no crech lexen exir negu de la vegueria que bels hauran obs tant son prop de la Lacuna pero lo degut si fara e manen me vostres reverencies N. e honorables savieses lo que plasent los sera ab fiança de complir. En Vilafrancha de Penades a II dagost del any Mil CCCCLXII. — Mossenyors vos-

tre humil servidor e subdit March Calabuig.

Als molt reverends e magnifichs los diputats e novena del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis e magnifichs. Vistes vostres letres de la venguda del Rey provehiam los passos de continent ab aquelles ensemps so anat a concell comunicant ab los concellers e concell de aquesta ciutat de tots vostres avisos volent dells sentir lo compte e auxili que fer podiem dells en tot cars de necessitat per la vostra voluntat e ordinacio cumplir e la honor del Principat conservar e per quant En Verntellat ab sos secassos qui son en gir de DC en DCC han tirat la via de Sent Johan e voltat la via de Sent Johan e voltat la via de Ripoll e de Osona del qual havem avis es a dues legues de Vich per lo qual a derrotar havem emprats los dits concellers e concell quens donassen auxili per quant nols calia exir de la vegueria havent temensa la dita ciutat nos pogues perdre per la vista que haviem a fer de la dita ciutat per lo dit Verntallat a derrotar. De queus certificam que de la dita ciutat auxili algu no havem pogut obtenir sino cinquanta homens volents nos metre en compte e a vosaltres a servey auxili dels pagesos forasters los quals per quant no son armats tenim en pocha stima e mes per quant son pagesos dubtam en manar ne multitud mes que nosaltres com siam certs la major part e quasi tots los qui havien fermat e prestat sagrament e homenatge en Bas en la vegueria de Busulu seguexen lo dit Vern-

tellat lo qual Verntellat som certificats se prepara per obviar en dar endressa en la entrada del Rey e axi ho ha dit vulgarment a tutom quiu hage volgut saber e sentir. Per tant per tota vegada vos certificam per quant en lesdevenidor carrech nons puscau dar que de la dita ciutat no fem compte tal que los passos pusquessem guardar sen socors e ajuda de vosaltres altre que no tenim de mes gent preneu eximpli del poch per obviar al major que per lo dit Verntellat a derrotar qui son pocha gent no havem pogut obtenir auxili sino de L homens quina speransa podem haver en contradir al Rey qui ab molta mes gent ve. Per tant vos supplicam vullats provehir en dar mes gent per les coses per vosaltres ordenades poder cômplir e ordenau que men vage daçi per tant que per vosaltres jo no pugue esser reptat en lo sdevenidor ne pendre carrech lo qual redundara a vosaltres e al Principat e per que siau certs del nombre vos certifich com jo no som vuy sino ab CC e XX homens. Lavau compte com so a punt per fornir lo sol ab lo Rey sich entra si per vosaltres altrament noy es provehit del auxili de aquesta ciutat no fassau stima sino solament en gordar aquella. Placieus molt prest voler me avisar de la vostra determinacio. E sia Jhesus vostra proteccio. De Vich a dos dagost. — Lo quis comana a la senyoria de vosaltres de Planella.

Als molt reverends e molt nobles e molt magnifichs mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Molt reverends e molt nobles e magnifich mossenyors. Per tant com los fets ho volen avis a vostres magnificencies com per tant com la senyora de la Lacuna muller del noble Narnau Guillem de Cervello qui stava al castell ab los prohomens e ella nes pertida de ells e essen anada en una casa que dien Dezpujol e aquesta vila ha stat sospitosa. Ja aquesta dona com ere devallada axi en aquesta casa ab tota la roba e apres per dos acordats e daltres trameteren a dir com la dita senyora feya granment pastar en la dita casa e fer moltes provisions. Vistes aquestes coses e aquesta vila stà ab tanta sospita per tant com sabeu quina geylla te lo dit baro que han volgut per los dits sguarts la dita senyora e dos fills séus sien stats menats per mi açi e la resta dels fills e roba en ma de vostra ordinacio per que lo senyer En Johan Pellicer vos informara largament. Placia a vostres reverencies nobleses e magnificencies dir me que resta a fer. Apres vos tramet una letra den P. Luis la qual me feya per cert a vis lo qual veureu de tot sie avisat car dich vos que stant lo dit P. Luis a Santa Coloma es restaurat tota aquesta terra e encara lo camp car tot se guarda per la stada de P. Luis. Axi placieus pensar hi abans de levar lon car no gosa passar negu de Sancta Coloma en sa. Axi placieus pensar hi car molt hi va. Apres vos deman en gracia que pus vos ha plagut voler sie vengut açi quem ajudeu car açi noych ha ne lances largues ni ballestes de martinet ne passadors ne polvora axi que jo no se que pugue defendre aquesta vila. Per tant vos en supplich hajau sguard no maja a perdre per servici vostre car

nom dolrie res tant com haver a morir e no poder me defendre. Dada en Vilafrancha de Penades a II dagost. Atteneu que lo veguer entrecuydat vol conexer dels acordats. Per tant vos supplich no mi toqueu car no resta que en restant me farieu gran perjudici com no tocha a son ofici e de açous supplich tant com puch. — De vostres reverencies nobleses e magnificencies prest al que ordenareu Gabriel Cardona.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors los diputats e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors. Susare havem rebuda una letra a la qual responem ço que ja ab moltes letres a vostres reverend e honorables savieses havem scrit ço es que vista una letra e creença splicada per En Johan Miro per part de vostres reverencies nosaltres convocam e aplegam tot lo vegariu per causa de socorrer a la bandera prometent a quescuns de aquells no solament un reyal tots jorns lo qual per lo dit Miro per part de vostres reverencies e honorables es stat promes mes encara fer compliment en so que fora necessari axi per via de vitualles com per altres subvencions. E axi nosaltres fem aplegar en sus de DCC homens a Sent Marti Sarocha ultra quen havia ja molts aplegats a la Lacuna e com los dits homens no haguessen quils pagas dit sou se comensaren a remorar. E axi deferiren llur partida. E apres moltes rahons ells se desaplegaren e seguint se

lo divendres apres hora de nit vegut lo dit Johan Pellicer e March Puig lo dit Johan Pellicer lo dissapte gran mati feu altre vegade aplegar lo dit vegariu del qual solament sen aplegaren trescents homens o poch mes e los quals partir no volgueren sens que nols fos fete bastreta de hun mes per moltes rahons per ells allegades la qual bastreta los dits Johan Pellicer e March Puig fer no volgueren com tal comissio segons dehien ells no tenien e com ses seguit que a nit hora de nit nosaltres hajam haguda nova certa per part dels jurats de la Lacuna acusant nos en cert com la senyora de la Lacuna havia hagudes letres de son marit ell devia esser a la Lacuna vuy ab companyia del Rey e apres visitarnos assent. E axi la dita senyora li fahia grans preparatoris de vitualles per la qual raho nosaltres dubtant nos del que de tant temps nos es stat cominat ço es que lo dit baro nos vindria acorrer aquest Penedes havem request lo magnifich capita mossen Gabriel Cardona que ell ab los dits homens aplegats que pugen en sus de CCC e menys an Çalacuna e si trobava la cosa passar axi en veritat manas la dita senyora e sos fills en la present vila en manera que si lo dit baro volia prosseguir son mal proposit tinguessem dell bona penyora. E axi la dita gent veent les dites coses staven molt aturats en exir del vegueriu dients que amaven mes gordar assi matexs que no altri dients la bandera star ja en segur e no freturava ajuda pus no havia exir en camp e axi mostraven anar forsat a la dita bandera e que en aquells fos fet la dita bestreta. Quant mes diferran ara la dita anada que se hagen sper-

gir dits D homens si tants trobar se poran e V parts e lexar la propria patria. E per ço nosaltres considerant los dits homens haver bons respectes per nosaltres restar despoblats en aquesta vila per causa de la anada vos hauriem a molta gracia que per provehir a la dita vila vos placia no traure gent de aquest vegueriu fins la vila sia provehida car ultra que la murada de la present vila te gran tenguda encara per esser tan sotil e carafaxada es mester sia fornida de gent per defencio de aquella car tant e molt mes va en la defencio de la present vila per esser tant prop de aquexa ciutat com en qualsevulle altre universitat perque placieus no voler traure gent del dit vegueriu fins la vila sie fornida e aquella fornida darem orde que la qui sobrara vage alla unt vostres reverencies e honorables savieses ordenaran. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. De Vilafrancha de Penedes lo primer de agost del any Mil CCCCLXII. — A la ordinacio de vostres reverencies e honorables savieses apparellats los jurats de Vilafrancha de Penedes.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de molta providencia senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cahalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs o de molta providencia senyors. Vostra letra havem rebuda de XXXI del mes prop passat ensemps ab la instruccio dins aquella interclusa e aquelles lestes havem vist vostra intencio esser nosaltres ab lo canonge Planella deurens preparar en tres o quatre passos per empatxar

la entrada dels enemichs. E jatsie nosaltres hajam molta voluntat fer ho empero la possibilitat no es a nosaltres ne al dit canonge poder empatxar tants passos los quals sens gran nombre de gent nos poden empatxar com nosaltres no siam nombre de gent en aço suficient ne lo dit canonge qui no te sino CCXXX majorment com vuy En Verntellat sie en Osona e a duas leuguas de açi ab DC o DCC homens lo qual se dubte no sper la entrada dels dits enemichs. E per ço es summament necessari ab tota vigilancia e sollicitud sie per vosaltres donat orde molt promptament açi sie fet major sforç de gent e trametre peccunias ab les quals la gent qui ira sie contentada car ja vuy lo canonge fora partit per anar la via del dit Verntellat sino que no es stat negu qui haja volgut bestreer per la despesa de la gent e vosaltres qui haveu be satisfets los ciutedans de açi qui son anats per la honor del Principat qui ha molt desanimat los altres de no anar daqui avant e vuy porta molt nocument a la Reyna. Placieus satisfer los segons los altres soldejats. Per ço vos pregam e supplicam encontinent doneu orde en les dites coses altrament vos certificam nosaltres no bastariem ab lo dit canonge en poder donar orde en les coses en vostres letra e instruccio contengudes. E sia la Trinitat Sancta vostra proteccio e guarda. Scrita en Vich a dos dagost del any Mil CCCCLXII. — A tota vostra ordinacio promptes e apparellats los concellers de Vich.

Al molt reverends egregis nobles e magnifichs los

senyors diputats e concell llur del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Divendres prop passat de mati arriba açi en Bernat Gombau correu vostre ab dos grans plechs de letres la hun dressat a mi laltro a Perpinya. Dins lo meu plech trobi una letra mia e sis altres dreçades a Sent Johan Camprodon Olot Castellfollit Bisalu e Figueres les quals sis letres manau per correus fossen trameses prestament e encara endressas lo dit vostro correu en poder passar envers Perpinya. E de continent treballant en tot lo necessari a compliment del dit manament vos avis que si jo sabes donar XX florins dor per anar fins a Olot. Jo no he trobat home qui lo haja volgut o gosat empendre ni encara per acompenyar lo dit correu majorment com siam aci certs que prest que lo canonge fonch fora de Besalu se reteren los de Besalu Castellfollit e Olot e que En Verntellat hauria cremades certes cases a Olot. E lo dit correu stant axi molt congoxat qui del seu donava alguna cosa per haver companyia fuy jo molt torbat per no trobar recapte delliberi ab concell de algunes persones de França que un home sen es anat ab dit correu acompanyant lo fins a Puigcerda e han fet lo cami de Vilalta e a Baga e apres a Puigcerda per lunyar se del encontre den Verntellat e de aquests pagesos e fiu preu ab ell a dos florins corrents e partiren de continent e dit correu sen porta les dites letres de Sent Johan e de Camprodon a fi que com fos a Puigcerda treballas ab lo deputat local e consols que de alli les trematessen. Les

altres quatre romangueren e lo dissapte apres que ere a ir vench açi lo honorable En March de Planella ab una letra del egregi capita de Pallars ab creença explicada mi present als consellers avisant los faessen tenir anient als passos que lo Rey no passas car presumien ell volia passar a Gerona desfreçat. E que hi faessen lo degut e tot ço que fos necessari a despeses del General. E de continent los dits consellers delliberaren faessen ne correu a mossen Marimon capita en Cervera e altro als consols de Puigcerda avisant los tinguessen anient en dits afers als passos e que si res sentien avisassen prest. E volgueren jo pagàs dits correus. E jo hoida la creença e per que per tant poch tost los afers nos torbassen fuy content e de continent parti la un correu per al dit capita a Cervera e altro pera Puigcerda faent la via de Villalta e de Bagà per fugir al encontre dels pagesos perduts per grosseria e entrecuyt. E vent que lo dit correu partia volgui li donar les quatre letres a fi que si fer se pogues de Puigcerda devallas a Figueres e apres venint ença que donas les dites letres a Besalu Castellfollit e Olot ab tot crech se son ja retuts. E veus açi mossenyors com se son seguits aquests afers de les vostres letres fins aci en aquests correus e altres al principi e en viratam he despes e no he volgut encara demanar diners als bolladors. Sils ne voleu scriure bem plaura que per aquestes coses me dones diners sino fins açi he bestret e pagat sim fare per avant tant com a vosaltres plaura.

Aquests consellers e concell nos poden concordar de oficials ab tot crech eren contents de mossen Bas-

tida pera veguer. Diuse no ho volesser. De sotsveguer he sentit que cascu del concell ne nomenava hu e veent allo lexaren sen e axi romangueren en calma. Alguns han me dit perque no hi trevallave per En Miquel Mola nebot meu pus jo son indispost per cavalcar e treballar fora la ciutat. E per ço he volgut sens pregadors ni altres tercers scriuren a vostres reverencies supplicant vos que si manera si pot donar que vullau provehir del dit ofici al dit Miquel. Vos ho haure a singular gracia oferint vos fara la seguretat tant bastant com negu quin sie provehit. E crech que jo he fet per lo semblant tant per lo concell de aquesta ciutat que no li faran contrast. Jo tramet viratam a mossen Luis Setanti e tantost lin trametre mes car los traginers son molt occupats en batre los blats. A present mossenyors molt R. E. N. e magnifichs no occorren altres coses per scriure sino que manen a mi tot ço que plasent vos sia. En Vich primer die dagost Mil CCCCLXII. — A vosaltres mossenyors se recomana vostre servidor Johan Molins diputat local de Vich.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al honrat senyer En Guillem Carnicer diputat local en la vila e vegueria de Montblanch.

Honrat senyer. Entes havem que lome qui era stat pres al Albi lo qual per lo honorable En Huch de

Passanant quondam donzell fon acomanat a son pare ses composat certa summa. E per que desijam saberne la veritat vos dehim e manam sapiau com passe la cosa e si composat sera si ha pagat o no e si pagat haura donau orde vinga a mans vostres la dita composicio si empero no haura pagat feu hi empara per manera que la quantitat vinga a mans nostres per lo General. E si fet nou haureu en tota manera volem eus manam decontinent venau al mes donant tots bens mobles e inmobles rendes fruyts e altres drets que sien den Johan de Vilafrancha castla daqueixa vila. Donau hi bon recapte com de vos confiam. Dada en Barchinona a III dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honrat senyer En March Calabuig.

En March Calabuig. Pus en aqueixes parts no ha trobat compliment de gent vos dehim e manam decontinent rebuda aquesta aneu a la vila de Santa Coloma de Queralt o altre part on sia lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha e dels diners que teniu tant com bastaran pagau la gent qui ab ell es a raho de hun croat per dia juxta vostres instruccions. Si empero vos falliran diners veniu tant prest e portar vos neu compliment avisant de aço lo dit Pere Luis de Vilafrancha. Atteneu empero que en la companyia sua ha moltes gents assalariades per les viles qui les han trameses

e a aquelles no haveu dar res fins que hagen complit lo temps quils era prefigit. A les altres empero haveu pagar segons los dites instruccions. E axi vos manam ho façau tota dilacio cessant. Dada en Barchinona a III del mes de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants. lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables senyers los jurats e prohomens de la vila de Calaf.

Molt honorables senyers. Per alguns afers tocants interes no solament de aquest Principat mas encara de nosaltres e de aqueixa terra havem dat carrech an Francesch Maries dels Prats dels Rey queus comunique algunes coses de part nostra. Pregam e encarregam vos que donant li creença metau en obra les coses queus dira segons de vosaltres es confiat. Dada en Barchinona a III del mes de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable En Ramon de Planella donzell capita de certa gent del exercit del Principat en Osona.

Molt honorable senyer. Per letra den Barthomeu Font som certificats dels actes que fa En Verntallat e

com los capitans companyons vostres no volen pendre lo sou de XXX florins per mes axi com fan los altres capitans. Quant es al fet den Verntallat nostra delliberacio es remetre a vos la provisio que si mareix car aqui veen e saben les coses en quins termens son altrament que nosaltres no fem aci e axi sia carrech vostre. Al fet dels dits capitans nostra deliberacio e voluntat son daciavant no haja en vostra companyia sino tres capitans sota vos pagats a raho de XXXXV florins lo mes e per ço com En Salvador Prat e En Duran de Santa Eugenia segons diu lo dit Font son homens pera molt e de gran sequela e afectats al Principat per ço volem que la eleccio dels dits tres capitans ara sien homens de honor ara sien los dessus dits Prat e Duran e altres tot sia remes a vos creents ne tirareu lo millor. Aço empero declarat que si homens de baixa condicio pendreu per capitans aquells no hajen sino XXX florins per mes. Perque sia feta diferencia dels homens de honor al altres. Pregam vos en totes les dites coses e en lo fet dels passos e altres queus son acomanades doneu los bo e prest recapte que de vos confiam. Mostrau la present al dit Font car no li podem a present scriure. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a III del mes de septembre del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable mossen En Pere Luis de Vilafrancha a Santa Coloma de Queralt.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem rebuda per la qual veem suspitar vos nostra letra queus es stada tramesa esser falça prenent motiu del calendari de aquella e del fet de Tarraga. La veritat es que la dita letra per nosaltres es stada feta e tramesa. Pero havem plaer de vostre aturar e consulta de les bones rahons quius han mogut en star ab la gent en aqueixa vila. Pregants e encarregants vos atureu ab la dita gent e conferiau ab lo magnifich capita de la bandera daquesta ciutat del que fer se haura axi en donar a les spatles dels enemichs si en les parts daça venien com en fer e exequutar les coses que a ell ab son concell e a vos seran vistes se degen fer en aqueixes parts per la honor e benavenir del Principat per manera que lo dit capita e vos siau de acort en lo que fer se haura. Reduint vos a memoria que tingau sempre spies e exploradors sobre los enemichs car molt aprofiten. Nosaltres de continent provehirem haureu aqui diners per dar paga a la gent que teniu. Les noves de part daça son que la nostra gent ab gran anima fan corregudes als francesos fins a les portes de Gerona. Hanne morts e presos passats D per la qual raho ara no ixen de Gerona sino grans flotes ço es CCCC e D de cavall. Lo baro de Cruylles ab certa gent a cavall e de peu es stat trames en Empurda perque la gent de aquella providencia sta ferma en la opinio de la terra. Creu hom

se aplegara ab gran nombre se fara Deu volent de bones coses. Dues specialitats dignes de memoria sen compten ço es que una dona ab dos pagesos ha presos set francesos ab set rocins e hun pages sol na ligats tres sperant ho en tret com eren farts e embriachs. Ir ne foren portats aci ligats lo bastard de Comenge e altres XXXXIII per esser mesos en galea e mossen Marti Guerau de Cruylles e Carles de Cortes e Johan de la Carra qui eren ab la Reyna Darago enemiga del Principat en la força vila son stat presos e ja son aci en la preso comuna. Pus donchs la gent del exercit de part daça fa tan virtuosos actes sia entes en fer ne en aqueixes parts si possible sera. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a IIII del mes de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable mossen Gabriel Cardona capita en Vilafrancha de Penedes.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem rebuda a la qual vos responem quant al fet de la senyora de Çalacuna e de sos fills volem los façau aci venir guardats e si vitualles se volran fer portar de sa terra per llur viure quels sia permes. De les lançes largues polvore e ballesters que demanau aquexa vila ha haver cura per custodia sua e ja En Johan Pellicer ha carrech de comprar ne aci. Pregam vos doneu bon recap-

te al carrech queus es comanat segons de vos plenament confiam specialment en forçar les gents a recullir se aqui tota dilacio cessant com sia de gran necessitat per raho dels viures los quals val mes servesquen als amichs que als enemichs. Axi mateix en castigar tots amor e comport cessants. Los qui ho merexeran axi per mal obrar com per mal parlar e si algunes gents ha en aqueixa vila que aparaguen no star hi utilment aquelles ne expelliau sens comport algu fahent per manera que los mals sien deviats dels bons car aquest es hun dels principals carrechs que teniu. Lo veguer de aqui segons li havem a bocha dit no se ha curar dels acordats ne de res qui haja sguard a fet darmes. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a III del mes de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols de la vila de Montblanch.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda e oyda la creença explicada per lo honrat micer Hugo de Mijavila dolem nos del cas seguit en Rabinat en la qual ha alguna porcio dels homens de aqueixa vila. Pero grahim a Deu com no son stats morts. Veritat es que algu nos deu smayar. Nosaltres tenim mes sforç e animo que may en la prosequcio de les fahenes concorrents e axi vos pregam e encarregam

ho façau vosaltres com a bons e vertaders cathalans. E per quant los enemichs segons sentim discorren en les parts circumvehines de aqueixa vila som contents ens plau que al present no siau forçats o tenguts trametre gent darmes fora aquella si donchs no era gran necessitat a la qual vosaltres matexos vos covidarieu. Mas siau attents a la custodia de dita vila e en fer recullir gratuitament o ab compulses tots lochs e viles qui tenir nos puixen e en cremar palles e altres coses no facils de recullir car stimau la major guerra que als enemichs pot esser feta si es llevarlos les vitualles. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a III dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als honorables En Johan Pelicer e En March Calabuig.

Honorables senyers. Lo honorable En Francesch Maries qui es capita dels cents homens qui van als Prats del Rey va aqui personalment per manar los sen. Dau orde que prestament sen vagen ab ell por fer lo servey que han a fer. Dada en Barchinona a III de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Se encuentra aquí copiado el siguiente pregon, que fue publicado por los lugares de costumbre, en la misma fecha.

Ara ojats tot hom generalment queus notifiquen los molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya entrevenint e consentint hi la ciutat de Barchinona en virtut de la comissio de la cort ultimament celebrada en la ciutat de Leyda e encara de la capitulacio al dit Principat atorgada et alias. Que qualsevulla acordats dels exercits del Principat de Cathalunya ara sien homens de cavall o de peu quis sien partits dels dits exercits e dels lochs on era ordonat o manat star e guardar dins tres dies del dia de la publicacio de la present crida comptadors sia tornat e hage a tornar armat o desarmat en lo exercit o loch on eran diputats e ordenats servir e star. E los acordats qui ara son en los dits exercits o en qualsevol altre loch en lo qual es destinat e ordenat servir de aquell nos gossen partir ni absentar per lo temps que hauran pres lo sou ne complit lo temps sens licencia demanada e obtenguda del capita general o del capita sots lo qual seran ordonats e posats e aço sots virtut del sagrament e homenatge que ha prestat del qual aquells qui contrafaran si sera home de condicio seran

scapats sino seran de condicio seran penjats sens alguna merce.

4 DE AGOSTO.

Reunidos en este dia los señores Diputados y Consejo, se hicieron diferentes proposiciones, que se encuentran resumidas en el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo senyor bisbe de Vich dix que lo socors de homens e vitualles demanat per los homens de la vila de Camarasa e altres de la terra del merquesat a de Agramunt sia remes a la novena de les banderes sens referir e aximateix lo socors demanat per la vila de Ripoll.

Item que attes los bens den Barthomeu Fariça de la ciutat de Tortosa son confischats al Principat que sia dada a la dita ciutat la casa que la mare del dit Fariça havia contigua a la casa de la dita ciutat.

Item que sien elegides tres persones del present concell les quals hajen carrech ab altres elegidores per la ciutat de Barchinona de exequutar les delliberacions fetes e fahedores per los diputats e concell e per la novena de les banderes.

Item que les coses demanades per la ciutat de Leyda en hun memorial e la expedicio de aquelles sia remes a la dita novena de les banderes sens referir.

Aprobado unánimamente el voto que precede, se tomó como deliberacion, y en consecuencia fueron elegidos para el objeto que se refiere en el tercer párrafo mossen Tor, Juan Dargentona y Antonio Pujada.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Continuament treball e faç treballar la gent daquest exercit en les coses quem paren esser necessaries. He fet rompre los passos e fetes fer algunes pallissades en algunes parts necessaries e a altres coses occorrents provehit. Es veritat senyors que si de gent suficientment fos aquest exercit provehit ma voluntat fora donar sobre los francesos concertada la cosa segurament sens metra en perill lo vostre stat. Mas per quem veig ab pocha gent en respecte dels enemichs tinch molt enuig com no puch fer la honor del Principat e mia com summament desig. E per que siau certs tota la gent que es aci entre la que mossen Viladamany lo veguer e conseller de Barchinona e que vosaltres haveu tramesa e yo tinch no basten a IIII M

homens dels quals ne tramesos CC ab lo baro de Cruylles que conserven Empurda cent al castell de Lagostera cent al castell Dangles e cent al castell de Brunyola qui continuament los corren e son en lochs segurs per haver quant los vullam e CCC per alguns passos e nic quen han mester per defençio de aquesta vila e castell e lo gorch del comte e pas de Maçanet qui es forçat stiguen fornits per esser en nostre ma lo retorn no reste en mi sino Mil e cinch cents e IMDCC. E axi vegen vostres reverencies yo com stich eus scrich moltes vegades e ab letres e ab memorial me trametesseu moltes coses necessaries per forniment de aquest exercit e vila e no veig venir may lo compliment del quey es necessari. Fent vos certs stam ab tant poques vitualles hic ha fam gran perque provehiu prest. Placiaus trametre XII bombardes queyc ha gran mester per la muralla que es gran polvora pera elles que non hic ha sino tres caxes quen fiu portar de Gerona e la una de les quals ha servit a forniment de alguns castells entorn alla XX alla XXX lliures de spingarda que non hic ha gens. Mes avant passadors que non tinch sino X caxons molins de sanch deu fusters e deu mestres de cases per metre en orde aquest mur qui sta en algunes parts prou dolentament qui per manquament dels damunt dits no ses pogut fornir ni adobar clavao de diverses natures que non haveu trames sino poca e de una natura e les altres coses segons lo memorial de mossen Matheu dez Soler e aço es molt e molt necessari. Per queus placia provehir prest car les coses de guerra no comporten dilacions. Per les

spies que a Gerona tinch he nova los francesos han feta gran municio de pa cuyt per be VIII jorns. Los huns dien vindran aquesta via los altres la via Dempurda a pendre totes les terres que poran fins la marina e que speren mes gent DC lances e IIII M archers. Aço de fi en fi nos pot saber pero prest vos scriure del que sera car hi tinch spies certes que van entre ells per mija dels quals sen sebra tot lo que es es pora fer algun fet a honor e servey daquest Principat. E sia la Sancta Trinitat en proteccio vostra. De Hostalrich a III dagost del any MCCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los senyors deputats e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt honorables e savis senyors. Ir que era lo jorn de Sant Feliu jo com a lochtinent del capita general arribi en aquesta vila de Sant Feliu de Guixols per quant he pres carrech del egregi senyor capita anar com a lochtinent per Empurda e aço per veure e haver la gent que pore e aximateix per veure e mirar en les forçes e viles de aquell e com stan preparades e axi mateix per veure los pagesos e avisar tot hom meta les vitualles e viure dintre com encara per veure totes les coses occorrents una volta per traure hic los enemichs

ab ma poderosa de que molt reverends egregis magnifichs e molt honorables senyors. Jo he sercat una part del meu carrech e segons dit he ir arribi açi faent certes vostres grans reverencies magnificencies e honerables savieses com fins aci jo he trobada la gent de aquesta terra molt ferma e ab bon cor tots desijants morir abans que comportar que enemichs los prenguen nils damnifiquen e tots ab hun animo concordes de viure e morir ab lo Principat de manteniment de les libertats persones e bens de aquell. Axi mateix e treballat e treball en ajustar gent e trobne mes que non vull car tots son de intencio anar hi perque ne trobats e irob molt mes de que nos fahia compte e per lo semblant he fets stablir los passos de Gerona e altres per guisa los enemichs per neguna via no pugan scapar e continuament mon treball es en metrem be a punt ab poderosa ma per que los puga dar dessus so arribat en la present vila hon so stat rebut molt bellament e he trobada la vila be a punt de totes coses que no pot mes e la gent molt animosa circa lo negoci aximateix desigants tots viure e morir ab lo Principat. La vila aquesta nos pot dir pogues star millor a punt que sta generalment de totes coses mostra en si haver poble ben destre e be acustumat en tals actes. Los jurats e poble de la qual me han mostrada tanta cortesia com si fos hun llur senyor natural oferint se ab bon poder dar ne sforç alla hon jo volre. Daqui avant si a Deu sera plasent jo men tench de present partir me de aci e tirar la via Dampurda per treballar e dar conclusio en lo negoci e de present seren per mi certificats del que

haure fet. Continuament prech nostro Senyor vulla dirigir en tal manera los meus fets que sia lahor e gloria sua honor e augment del Principat e poblats de aquell. Certificant mes avant vostres reverencies magnificencies e molt honorables savieses com per los jurats de aquesta vila me es stat parlat com per aquelles los era stat scrit trametessen aqui hun leny e una barcha que eren stats presos per los habitadors de aquesta vila afermant aquells esser de francesos de que los jurats son molt contents pero es axi molt reverends nobles magnifichs e molt hoorables senyors a mi dona de parer que los qui han feta la presa si de francesos es los deuria esser dada per quant hi han treballat e meses llurs persones a perill per que vos volria molt suplicar que tots homens qui tal presa han feta sien be tractats e sien be remunerats en llurs treballs per que per avant hagen millor voler en tals fets. Alre nom afretura a dir sino que si negunes altres coses de mi ordonareu so prest. Pregant la Santissima Trinitat tinga vostres reverencies magnificencies e honorables savieses en sa continua guarda. Recomenant me sempre en gracia e merce de aquelles. Scrita en Sant Feliu de Guixols a dos de agost any Mil CCCC sexanta dos. — Mossenyors a vostres manaments e ordinacio prest Gilabert de Cruylles capita Dempurda.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Jo so ben ecrt los gascons entraran si entrats no son molt prest en lo meu comdat e aço per avisos certs que jo he hauts de la part della. No se quina provisio de fct per vosaltres senyors hi es stada feta que gran temps ha ne serit a vostres reverencies c fins aci so avisat noy ha anat degu. Yon stich ab una grandissima congoixa e pensament e no se que fer. Tramet per ço aqui a vosaltres lo portador de la present qui ha nom Florenti servidor de ma casa lo qual es vengut per aquexa causa a mi. Placiaus donarli CC homens quem par sia lo menys ques pot en que haja XXV spinguarders que encontinent sen vajen ab ell e fer capita de aquells lo meu castella de Valencia e donar li lo sou que donau als altres capitans provehint en totes les coses necessaries pera la defensio de aquell sens triga alguna car guardat lo comdat meu es guardat tot Pallas attenent que yo tinch totes les fronteres e passos per entrar de part daça en altra manera lo dit comdat sta preparat a destruccio irreparable e a perdicio lo que redunderia no solament a ma destruccio mas encara a manchament de la honor que yo no hagues sabut guardar conservar e defendre lo patrimoni a mi lexat e per mos antecessors per lonch temps possehit conservat e defes e encara que yo vaja en servici de la terra e que la mia fos abendonada seria mal exempli als altres e a mi destruccio total. Per queus placia tota dilacio cessant per lo dit portador provehir encontinent dels dits CC homens e encara fer letres als pobles de confort segons parra a vostres reverencies

a qui placia fer me encontinent de aço resposta. Aqui ha hun capella del ardiacha de la mar qui usa de ofici de spia que de quant aquis fa encontinent tramet avisos a Gerona. Yo no he pogut saber com ha nom mas que sta en casa sua e ab ell ha stat. Placiaus saber ne la veritat ab tota diligencia. E apres fer hi la provisio deguda. De Hostalrich a 11 de agost any Mil CCCC sexanta dos. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los diputats e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis e magnifichs senyors. Ab gran congoixa fem la present notificant a les dites reverencies e magnificencies lo perill en lo qual som posats tots los habitants en aquesta part de Urgell majorment la nostra vila de Verdu car presa la vila de Tarrega lo Rey ses posat en camp prop la dita vila de Verdu e ha trames als regidors e prohomens de la dita vila ques donen fins a dema a mig jorn que sera diluns sino en altra manera comina de dar a sacco hoc e mort de set anys amunt e jatsia que los habitans de la dita vila tingan bon cor empero no crehem poder durar car los cent homens quey eren vostres lo capita de la bandera los sen ha amenats. Per queus suplicam quens doneu concell favor e ajuda car lo nostre en nenguna manera ya noy basta e per totes aquestes coses e emer-

gents de aquelles tremetem aqui lo reverend mestre Johan Roig vicari e cap nostre al qual vos suplicam doneu plena fe e creença segons be haveu acustumat als altres e nostre Senyor que es omnipotent vulla girar la cara envers aquest Principat e inspirar e vosaltres la sua santa voluntat. Dada en lo monastir de Poblet a 11 de agost del any Mil CCCCLXII. — Prest a vostra ordinacio e manament. — Lo trist convent de Poblet.

Als molt reverends nobles egregis honorables e de molt gran saviesa senyors los diputats del General de Cathalunya e llur concell residents en Barchinona.

Molt reverends nobles egregis honorables e de gran saviesa senyors. La causa e ocasio de la present es per informar nos en part dels dans congoixes tribulacions en que les viles e lochs de aquests comdats e majorment a nosaltres circumvehints per la destructio que fan de aquells aquestes gents darmes e si de tot haviem a scriure seria molt prolix solament curarem del pus necessari rematent la resta al exhibidor de la present qui pus larch vostres savieses informara. E primerament de la vila de Perpinya qui es precipua en aquest comdat nous podem en res cert certificar com mes de vuyt jorns ha de letres quels havem trameses resposta non havem haguda. Diu se que entre ells hauria haguda discencio e discordia en lo fet del castell e que apres se serian concordats e aximateix que la Senyora Reyna hi hauria tramesos embaxadors que han

explicat ni ells quina resposta los han feta fins aci noy sabem res. De la ciutat Delna vos avisam que segons letra que vny havem haguda dels consols ells ab voluntat del bisbe e del capitol han alsada bandera reyal pero ques guarden be que no leixen entrar neguna garniso de dites gents darmes. Argeles quins es vehi una leugueta la via de la plana ses pactat ab dites gent darmes per los grans dans quels havien donats e gent presa e que pusquen recullir llurs viures que tenint se per lo Rey los donen cent scuts e aço per que noy metessen cent homens de garniso quey volien metre a Thoir han fet hun gran talassi de vinyes e dolivers e apres los han fets rescatar tres milia florins per que tot es destruit fortifiquen Salses Canet e Santa Maria la Mar per que son lochs maritims resta fins aci aquesta vila a la qual encara no han res dit. Significant de paraula com han gran voluntat de haverla e aço per causa com es port de mar pero pensau que no fan res sino hi son per mar e per terra. E en aço treballen a donar hi orda tant com poden segons certament som informats per hom de Santa Maria la Mar avisant nos que Vilatge es vengut aqui al capita per haver diners e conduir que ab les sues galees e ab aquelles Descarinyo vinguen per mar e ells per terra per combatre aquesta vila. E en aço los endueixen dos coses la primera que si ells han aquest port de mar que ells son senyors daquests comdats e encara de tota Cathalunya e que may hic exiran laltra que homens daci e altres de la costa tot jorn los damnifiquen quels leven vitualles e fustes ab que les porten a Santa Maria la Mar e

a Canet. E es axi perque vostres savieses ne sien certificades e nosaltres descarregats que si per dos parts aquesta vila es combatuda no es per tenir si altrament no es occorreguda millor que no es fins aci de gent de fustes e altres coses necessaries ans seria forçat fer ço que los altres lochs fan. E perque de totes aquestes coses e altres vostres savieses sien informades trametem aqui lo exhibidor de la present lo qual es lo senyer En Pere Serinya la hun de nostre concell. Placieus donarli fe e creença indubitadament en lo que de part nostra vos explicara donant e prestant li adjutori de fet e no pas de paraula e prestament com sia perill en la triga. E sia lo bon Jhesus vostra proteccio e guarda. Scrita ab cuyta a Cobliura lo primer dia de agost del any Mil CCCCLXII. — Apparellats a vostra honor e servir los consols e prohomens de Cobliura.

Als molt reverends egregis nobles expectables magnifichs e molt honorables senyors los senyors diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles expectables magnifichs e molt honorables senyors. Vuy lo dia present vos havem scrit responent vos a una letra que ir reebem vostra sobre lo fet de Charles de Cortes qui es stat aci pres segons en aquella letra nos referim. Axi que apres havem deliberat trametreus los rocins mul e desferra del dit Carles e de Johan de la Carra e laltre qui es stat pres per que per En Joan Ricard e Antoni Deu-

lojuder portadors de la present trametem aqui a vostres grans reverencies nobleses e molt honorables savieses una haqua de pel cendros un roci un mul un manto una spasa de una ma una celada per que de aço aquelles facen ço quels plaura e donen a cascu lo degut. Es ver que per lo tant qui ha aportat aqui lo dit Charles de Cortes havem tramesa aqui una botgeta ab algunes coses que havia dintre segons de tot aço vos poran los dessus dits informar los quals han prestada aci seguretat de metre ho tot en poder vostre. E tingaus molt reverends egregis nobles speçtables magnifichs e molt honorables senyors la Sancta Trinitat guarda vostra. Scrita en Sanct Feliu de Guixols a XXXI de juliol any de la Nativitat de Nostre Senyor Mil CCCC sexanta dos. — Qui a vostres grans reverencies nobleses magnificencies e honorables savieses se recomanen los jurats de la vila de Sanct Feliu.

Als illustrissimos senyors los senyors de deputats e concell del Principat de Cathalunya.

Senyors molt reverends. Supplich vos que hajau paciencia en lescriure. La present es per avisar vostres savieses com yo ab la companya avallant de Caldes Destarach he trobat tres homens los dos son stats interrogats de on venien han me dit que de Bosulu hels demanat de noves dien que En Verntallat es vengut a Bosulu e que Bcsulu se es donat graciosament e apres pochs dies hi es vengut mossen Xatmar e ha presos los homenatges per lo Rey pero dien que la vo-

luntat dells es que volen morir en la terra mas que com a forçats han fet lo que han fet. Mes dien que una part dels francesos se son apartats e tiran la via de Ampurda e que van a flotes. No als sino queus supplich vullau donar orde que yo haja polyora e plom pera cinquanta spingarders sino yo stich ben embaraçat e dubte que yo no fes vergonya al Principat e ma persona e de ma companya no romangues aci e yo he pres una cuyraça vella a hu qui dien Jacme Cervigues per que yo men vaig flach de arnes pero les li he pagades segons havem conegut aquelles valer. E aço que fem compte que puys aqui sia que ell sen trobara. E no pus sino quem recoman en gracia e merce de les reverencies de vosaltres mossenyors. De Caldes Destarach dimarts a III de agost. — De vostres senyories servidor prest a tot manament Berthomeu Tarrago.

Als molt reverends magnifichs e honorables senyors los senyors deputats e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs e honorables senyors. La present es sol per informar vostres reverencies com esta nit passada apres mig jorn que era lo darrer de juliol En Jacme Farrer e En Verntallat son arribats aci ab molta gent dels pagesos mal armada e han demanats homenatges per lo Senyor Rey e altres coses de les quals vostres grans reverencies seran largament informades per los prohomens de aquesta vila ab lur letra a la qual nos referim. E apres los es stada feta

resposta que si Barchinona fahia lo que demanen que ells seran contents fer semblantment no volents se departir de la voluntat de la dita ciutat e vostra los dits Jacme Ferrer e Verntallat ab la gran multitud dels pagesos entre los quals se son acompanyats los pagesos circumvehins de aquesta vila e monastir dels quals speraven scut. Han començat trenchar nos la cequia de la vila ab la qual los molins han a fer lur lavor e vuy a punta de dia combâtre la vila ab ballestes forcegues e bombardes confiants ab poch sforç poder entrar dins la vila per la pobresa de la gent e artellerie que hi es. Per gracia de nostre Seǹyor Deu lur damnat proposit no ha prevalegut fins aci. Posat lo combat ha durat de punta de dia fins a mig jorn vuy que es diumenge e primer dia de agost. Poden pensar vostres reverencies si fossen entrats com haguercn disipada la vila e monestir. E com no han pogut haver la vila son se mesos a trenchar e afogar algunes cases situades en les possessions prop la vila tallar les vinyes e arbres cremar los blats qui eren restats de fora la vila dels homens de aquella cremar e derrochar los molins axi drapers com fariners e moltes altres deshonestats a fi que hi han donada quasi total destruccio. Be creem que de ells ni͂ha molts qui sen son anats mal contents e romasos morts e nafrats segons relacio dels defensors los quals tots conformes han mostrat per obra voler viure e morir per la honor del Principat e defensio de la cosa publica e son dignes de honor fins aci. Altres coses se son subseguides apres de les quals vostres grans reverencies seran largament informades per los regi-

dors de la vila. Es romasa la dita vila despullada granment de aquelles possibles provisions de polvores passadors e altres necessaries coses a la defensio de aquella per causa del dit combat. Cominen nos de metre hi los francesos e de destruir nos bens e persones la qual cosa a ells no sera impossible si donchs per vostres reverencies no sera socorreguda ara en aquesta darrera necessitat. Segons per vostres grans savieses nos es stat ofert com seria necessari ells tenen molt a cos poder haver a lur ma aquesta vila per quant sta en cap de Creus e disposta de poder donar vexacio a totes les muntanyes. De tot aço havem delliberat informar vostres grans reverencies a les quals supplicam los placia subvenir de gent e altres coses necessaries si desijau nos perda. E en lendemig ordonen vostres grans reverencies de nosaltres totes coses que plasent los sien supplicant a la Majestat divina li placia per intercessio de la gloriosa mare sua patrona de aquest monestir vulla preservar e defendre de tot perill aquest Principat e los protectors seus. De Ripoll lo primer de agost any Mil CCCCLXII. — A la ordinacio vostra apparellats Prior convent e clero de Ripoll.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Certificam a vostres grans reverencies egregies e magnifiques senyories com air que era dissapte e compta-

vem XXXI de juliol quasi a hora de vespres En Verntallat ab En Jaeme Ferrer e cincents e sicents pagesos arribaren en aquesta vila mas trameteren a dir lo dit Jacme Ferrer volia parlar ab los consellers en que los fo respost que may serien scoltats fins dits muls fossen restituits los quals encontinent restituiren e feta dita restitucio foren deputades quatre o cinch persones per oyr lo dit Jacme Ferrer. Segons per relacio dels dits embaxadors la demanda en efecte contenia quatre caps. Lo primer quels fos fet homenatge en nom del Rey. Item quels fos feta gent per soccorrer lo dit Rey quasi en via de Princeps namque. Item que a ells fos feta altra gent per seguir lo canonge Planella com a gitat de pau e de treua. Item que fossen recullits en aquesta vila axi com lo dit canonge ab sa gent hi eren stats ben acullits. E mostrantnos una letra o trellat de aquesta de la Senyora Reyna. A la qual demanda fou respost que aço eren faenes molt ardues e que aci non podiem bonament haver acord mas queu trametriem a acord en algun loch e veuriem les ciutats e viles majors que aquesta com se serien regides es regirien e ladonchs segons que veuriem si fariem e que hi podien esser acullits per via alguna. Ells empero durant aquestes rahons trencharen dos rechs dels molins de aqueixa vila e axi vingue gran pluja e la nit e per aquell dia no si feu res. Mas vuy que es diumenge ells mostrant gran crueltat nos han començat de tirar molts trets de bombardes e molt mes de tretes e nosaltres no menys a ells que per molts es stimat axi com creem sia ver que en sus mil trets de ballesta e

cent de bombardes e colobrines si hajen fets entre abdues parts. E dura la brega que lo sol scassament exia fins a una hora apres mig jorn. Pero per gracia de Deu nons hi han negu mal nafrat ab tot que ni haja tres o quatre pero no stan de fer armes. De ells si diu ni ha molts de nafrats e encara de morts tres o quatre. En bona fe la gent de aquesta vila si es ben hauda e mester que hi es stat car tant pochs hi som que per poch que si hagues flaquejat forem stats tots perduts car los pagesos de aquest terme no si son gens recullits abans son tots ab En Verntallat de pochs en fora. No obstant que lo dit dissapte de gran mati ab so de via fora fossen cridats per ajustar se en aquesta vila e de fet se ajustaren pero defora. E axi com devien venir aci tiraren la via dels dits Verntallat e Jacme Ferrer e axi nos som trobats molt baix de la volta. Pero quasi a la fi no del tot cessant la dita brega per lo dit Jacme Ferrer foren tramesos alguns prohomens de defora mostrant si metien per terrers e que nosaltres faessem lo que Sent Johan e Camprodon han fet devers ells mas may los es stada mudada resposta sino stant e perseverant en la primera. E axi tractejant los dits terrers la brega cessa. E a fi de rahons lo dit Jacme Ferrer veent que nons trahia del primer proposit hans trames un albara al qual es stat respost dels quals albara e resposta e encara de la dita letra de la Senyora Reyna trametem trellat a V. G. R. egregies nobles e magnifiques savieses trametem ab la present trellat. Supplicant aquelles tant humilment com podem e sabem sia de lur merçe trametre aci algun capita ab uns

cent cinquanta homens e al manquo ab cent car no es possible aquesta vila poder se tenir si molt som combatuts majorment com tot jorn si ajusten molts pagesos es diu que speren soccors dels francesos car be fa prou que en aquesta vila sien pus de CL homens e al mur solament ne ha menester CCCLXXX. E axi leven V. R. N. e magnifiques savieses lo compte e scriurens com se pora aquesta vila tenir a gran combat ni gent. Es empero ver que vuy lo dit Jacme Ferrer a la fi de les dites embaixades reques alguns homens li sien tramesos dema de mati assegurant aquells creem ho fa per assajar nos de fer conduir a sa voluntat e creem no haura tant de afany car no es nostra intencio trametre hi negu. Dita seguretat no dura sino fins al sol exit. Be creem tantost los tenim a dos e faran les crueltats que han acostumades e pigors si poden. Pero mijançant Nostre Senyor nols faltira deguda seguida car no conexem los coratges de les gents se aflaquescha que abans nos par faent armes e veent la gent prenguen animo. Pero ja som molt menys de tretes e de polvora de bombarda. E axi mateix que som ab molt poques ballestes e cuyraces. Les crueltats per aquests ja fetes son aquestes trencar rechs axi com dessús es dit cremar molins fariners e drapers colomers pallers blat e tallar molts çeps e arbres e creem mentre res tropien de fora non faran alre car be ho cominen. Nosaltres havem scrit al honorable canonge Planella capita de certa gent del Principat e encara a consellers de Vich los placia socorrer nos. E axi o mijançant dit capita o altre vos placia siam socorreguts axi de gents

com de arnes o al manquo certificar e consellar nos com nos regirem com no conegam sia possible poder nos molt tenir sens adjutori pero força e encara gran nos hi haura a traure car voluntat nou fara may. E per la present no pus sino que prestament lo portador sia desempatxat ab bona resposta o ajuda. E mantenga Nostre Senyor Deu V. R. E. nobleses e magnificencies per molts anys al seu servey. De Ripoll lo primer dia del mes de agost. — De las V. R. E. N. magnificencies humils servidors los veguer e consellers de la vila de Ripoll quis recomanen en gracia vostra.

Als molt reverends nobles e magnifichs mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Mossenyors molt reverends nobles e magnifichs honorables mossenyors. Vostra letra he rebuda en la qual me feu mencio la senyora de la Lacuna vaja aqui per que seria fet la voluntat de vosaltres. Sta en veritat que han restats a la Lacuna sis fills e ja quen tinch aci dos ab ella. Ha hi restada la roba. Es veritat que per tant que fora massa dan dels qui eren en ma companyia es ver que ab molta obligacio he leixats los fills e roba en poder del batle e jurats e si delliberau tot vaga aqui haja vostra resposta e sera fet. Dels homens que voleu si fa quant se pot fer pero per lo sou cridat aqui empatxa que nos pora trobar tanta de gent. Es ver he trobat tall que per parroquies facen certs homens e de fet han elegit moltes e decontinent he creats certs oficials per anar e per fer venir los elets.

Vuy sen trametran a Agualada molts. Es ver mossenyors que lo veguer de aci per un que haviem elegit certa parroquia que volia fer anar ma empatxar. E per tant no metes aquesta vila en avolot no he volgut levar li lo basto ell ho mereix car aço es desviar la faena attes los pagesos qui son e manar als sags no facen res per negu axi que si aço no ha castich sera gran dan al negoci. Axi feume aquesta gracia per conservacio de mon ofici e temor als muradors car tot es mester. Vullau hi de continent proveir. Jo tinch dos homens presos qui son fogits del castell de Oufegat havien a esser III o mes. Serien bons en aqueixes galeres. Siu delliberau sapian vostra intencio. Del restant mossenyors creeu fare lo possible. De Vilafrancha a IIII dagost. Dels acordats altres qui son fugits de Rabinat haja vostra intencio sils empaxarem en res. Deu sia en custodia vostra e nostra. Placiaus bajam les armes car mal se pot defendre qui no ha ab que. Axi mateix nom vull oblidar que lo dit Pere Luis no partescha de Sancta Coloma car per ell tot lo camp e tota aquesta terra sta segura car noy pora negu entrar sens gran perill. Es ver que aci ha tres passos que cent homens guardarien que may entraria aci negu e tot seria tanquat. Axi sia remes a les savieses de vosaltres. — De vostres R. N. e magnificencies prest Gabriel Cardona.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs e de gran providencia senyors los diputats e concell re-

presentants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs e de gran providencia senyors. Per correu fet a Cobliure per causa de un laut vengut daqui es venguda una letra vostra dreçada als honorables consols de aquesta vila sobre los cinquanta quintars de salpetra que demanau la qual me han mostrada e ja que jon havia reebuda altra per En Sala trames aqui de que yo havia ja perlat ab los dits consols. Es veritat que vista vostra dita letra ells jatsia ab alguna dificultat han delliberat consentir los dits cinquanta quintars de dit salpetra empero volen esser pagats de comptants ans que sen desisquen car per los diners quis deposen en taula del dret de la bolla de aci han ja fet preparatori de esser pagats aqui al temps. Lo receptor del dret de les entrades e exides de aci no te peccunia com desque aquest temps de gent darmes dura no si fa res axi que en aço e encara en la forma del trametre segur sta tot aquest fet certificant vostres grans reverencies nobleses e magnificencies que yo veig molt perillos lo trametre fins a Cobliure com tota aquesta terra sia stablida e tots jorns correguda per aquestes gents car ultra los qui son passats en Lempurda e a Gerona hi ha restats pus de IIII M rocins qui tot quant hi ha corren e fan retre e faran com mes ira attes lo fet de Gerona. Canet de que ab vostra letra me haviets scrit sobre lo trametre de dit salpetra es ja retut dies ha e sta molt fornit de dites gents. Hoc e reforcen lo castell e fan una gran torre en lo loch de Salses. Lo adjutori

de Deus Omnipotent hi es per tot necessari. Avisant vos que ultra los qui hi son tots jorns ni arriben ades una flota ades altra. E acis compta que lo fill del duch de Burgunya es a Montpeller ab D lances per venir aci. Dimarts passat se rete lo loch de Toyr ab reschat de II M fins IIII M florins. E que nols facen guast de res ni entren dins. E ir lo loch de Millars nos sab aci distinctament la quantitat del reschat per reembre lo guast. Lo loch Dilla non passara menys car ja son en lo tracte e los consols son vuy aci per haver consell. Crech Elna fara lo semblant. Tornant en lo dit trametre de salpetra vos dich que fins ques vegen repos de aquestes gents en les parts daci a Cobliure no sera expedient trametre e encara lavos ab companyia de molta gent daci alla remetent ho tot a vostra delliberacio. A nit passada arribaren aci per embaxadors de la Senyora Reyna labbat Sampso e micer Dusay. Vuy apres mig jorn deuen explicar lur embaxada. Si ans de la partida del correu de la present qui sen torna a Cobliure sera explicada dins la present vos ne fare anima o capitol. E per la present molt reverends egregis nobles e magnifichs nom occorre mes a dir. Vostres grans reverencies nobleses magnificencies e savieses manen de mi lo que plasent los sia les quals la Providencia divina tinga en sa proteccio e continua guarda. Scrita a Perpenya a XXVIIII de juliol del any Mil CCCCLXII. — Prest a vostre manament quim coman en vostra gracia Pere Andreu deputat local.

Senyors. Tenint feta la present si es seguit que los dits embaxadors de la Senyora Reyna han explicada

lur embaxada al concell general de aquesta vila contenent entre les altres coses en efecte que aquesta vila revocas les crides del Senyor Rey e de la Senyora Reyna publieades en aquesta vila dellibcrades per vosaltres e vostre consell. E que lo fet dels oficials remoguts aci e creats de nou e altres retornats en nom del Principat axi eom daqui era vengut ordinat fos tornat al primer stat e que aquesta vila renovas lo sagrament e homenatge al Senyor Rey de que sobre tot aço aquesta vila ha tengut concell general e molts colloquis entre los del concell. E segons sen refer en cert vista la gent darmes que es restada en aquestes parts de Rossello en nombre de mes de cinch milia homens de cavall e lo objecte del castell qui ha fetes moltes demostracions totes contraries e encara vist que daqui soccors algu no es vengut ha dellibcrat per reposar tot aço que les crides sien revocades e pur aquella instancia que dita vila havia feta en publicar aquelles e que los dits oficial sien restituits en lo primer punt e axi se es fet vuy tot. Tant com es del dit sagrament e homenatge de fidelitat e de algunes altres coses demanades e mogudes en dubte e aliter per aquesta vila es stat acordat fer se embaixada la qual lo dia present se es elegida. E son elegits per embaixadors Joan Grimau micer Anthoni Cloter Joan Giginta e Joan Jaubert notari. Del que per avant sera no si pot dir. Deus per sa merce ho vulla tot remediar. Scrita en Perpenya a XXXI del dit mes de juliol. — Pere Andreu deputat local dessus dit.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron expedir las siguientes cartas.

Als honrats los pahers e prohomens de la vila de Camarasa.

Prohomens. Aci es stat lo honorable En Berenguer Sayol capita lo qual nos ha explicades moltes coses e entre les altres com vos sou hauts e haveu virtuosament com a vertaders cathalans en la conservacio del Principat e de les libertats de aquell e en tot lo que ses haut a fer en aqueixes parts de que molt vos comendam faents vos certs aquest Principat ne sera be recordant. Lo dit capita e encara alguns prohomens vostres tramesos a nosaltres nos han dites certes coses aqui necessaries. A les quals havem decontinent provehit e per lo dit capita qui prestament sen tornara veureu per obra la bona provisio que hi fem. Daqui avant siau confortats e aconsolats que nosaltres no fallirem a res que mester e degut sia. Vosaltres feu lo que virtuosament haveu acustumat. De les dites coses mes largament vos informara En Francesch Rossell portador de aquesta. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a IIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Bajo igual forma, y con la direccion respectiva, se escribió tambien á las municipalidades de Cubells, Alós, Ager, Santalivia, Vilanova de Meyá, Las Avellanes y Agramunt, omitiendo solamente, en estas comunicaciones, la cláusula que empieza con las palabras *De les dites coses* etc.

Als molt honorables e savis senyors los consols de la vila de Cobliure.

Molt honorables e savis senyors. Nosaltres trametem en aqueixes parts lo magnifich mossen Berthomeu Sant Just cavaller capita de dues galeres armades per aquest Principat lo qual ha carrech de leixar vos cert nombre de gent per ajudar a custodir aqueixa vila e encara de comunir ab vosaltres de capita e de altres coses. Pregam e encarregam vos que com a virtuosos cathalans façau lo degut en custodia de la dita vila ab tota vila ab tota virilitat e animositat segons de vosaltres plenament se confia donant fe e creença al queus dira lo dit mossen Santjust com si nosaltres vos ho dehiem. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Bajo igual forma, y con la direccion respectiva, fué enviada la carta que precede á las municipalidades de

Cadaqués, de Roses y de Castellon de Ampurias.

Instruccions fetes per los molt reverends egregi nobles e magnifichs deputats del General e concell llur fetes al magnifich mossen Berthomeu Santjust cavaller capita de les dues galeaces armades per lo dit Principat de Cathalunya.

Primerament lo dit mossen Santjust qui ab les dites galeaces ha fer la via de Cobliure portant sen CLXXV homens acordats per lo dit General tirara vers les mars de la vila de Roses e leixara en la dita vila per ajudar a custodir aquella XXXV homens aquells que li parra comunicant e concordant ab los consols de aquella de un capita bo valent e dispost qui les gents de la dita vila regescha e conduescha durant la guerra e de altres coses que mester sien per bon orde de aquella confortant la gent de la dita vila en la mellor manera que pora e animant los que sien valents e sforçats en guardar aquella segons de vertaders cathalans se confia.

Apres sens divertir e altres actes ira al castell de Cadaques on leixara XXXX dels dits homens per ajudar a custodir aquell comunicant e concordant ab los consols de aquella de capita e altres coses que mester sien per bon orde de aquella e confortant aquells en la millor manera que pora e animant los ut supra.

En apres decontinent ira a la vila de Cobliure on leixara cent homens per ajudar a custodir aquella comunicant e concordant ab los consols de aquella de ca-

pita e altres coses que mester sien per bon orde de aquella confortant aquelles en la millor manera que pora e animant los ut supra.

E mentre lo dit Santjust sera en les dites viles e encara per la via continuament se entremetra e investigara si fustes de enemichs ha en algunes parts circumvehines e si ni haura e li semblara se deja fer vaya sobre elles per haverles a ma sua en nom del dit Principat. E sia avis al dit mossen Santjust que a Cobliure trobara una galiota e a Cadaques molts lahuts armadiços dels quals se pora amprar si mester sera per fer la honor del dit Principat.

Fetes les dites coses lo dit mossen Santjust passara per Cadaques e en companyia de les galeaces amenara la nau que alli es den Melchior Mates e apres per la costa tornara en la present ciutat de Barchinona ab bona victoria e molt honor que nostre Senyor Deu li procurara per la sua infinida misericordia e bondat. Dada en Barchinona a IIII dies dagost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

Al molt honorable mossenyor Pere Luis de Vilafrancha capita de la ciutat de Tarragona.

Molt honorable mossenyor. Pregam e encarregam vos decontinent vista aquesta trametau per la pus segura via que fer se puixa cent homens de la vostra companyia a la vila de Verdu e deu homens al castell de Penafeyta que es del monestir de Poblet per custodia de aquells com sia molta necessitat e hi vage molt a la

reputacio e util del Principat e digau En March Cabbuig lo qual havem fet anar aqui per dar paga a la gent que als dits CX homens de sou per hun mes a raho de hun croat per dia. E aço no diferiau per causa o raho alguna com sia perill en la triga. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a IIII de agost del any Mil MCCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya al honorable En Pere de Serinya de la vila de Cobliure salut.

Ab tenor de la present vos cometem e donam plenissima potestat de pendre ab intervencio dels honorables consols de la dita vila lo castell de aquella e aquell metre en deguda custodia per manera que les gent darmes de França qui son en Rossello e altres enemichs del dit Principat aquell no puixen pendre ne la dita vila damnejar. No resmenys de inquirir contra totes persones qui mal parlen o mal dien o mal tracten lo dit Principat e les deliberacions nostres e aquelles dites persones punir e castigar o de la dita vila expellir e foragitar segons a vos e als dits consols semblara esser fahedor e totes altres coses fer que a conservacio tuicio seguretat e indemnitat de la dita vila se pertanguen. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Al honorable micer Damia de Montserrat doctor en leys en Tarragona.

Molt honorable mossenyor. Durant la absencia del honorable En Pere Luis de Vilafrancha havem deliberat fer vos capita de aqueixa ciutat e dels cent homens queus trametem decontinent per custodia sua. Pregam e encarregam vos vullau acceptar lo dit carrech e governar e capitanejar la gent ab aquelles preheminencies potestat e jurisdictio que es acustumat de semblants capitans. Nous oblit fer recullir les gents de recullita e vitualles e cremar les que recullir nos poran per ço que servesquen als amichs e no als enemichs. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Tarragona.

Molt honorables e savis senyors. Per la absencia den Pere Luis de Vilafrancha havem elegit capita de aqueixa ciutat e de cent homens e de present hi trametem per custodia sua lo honorable micer Damia de Montserrat doctor en leys daqueixa ciutat. Avisamvos ne ab la present pregants e encarregants vos que en la custodia de la dita ciutat siau vigils e attents e en recullir

vitualles e cremar les altres per que no servesquen als enemichs. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya al honorable En Pere Olivera del loch de Sant Christofol de les Planes salut.

Ab tenor de la present vos cometem e donam plena potestat de remetre e relaixar tots e qualsevol pagesos vulgarment dits de remença de qualsevol crims e delictes per ells comesos pus empero no sien sindichs algutzirs panoners e altres maneres de asserts oficials den Verntallat e ab aço e no en altra manera que los dits pagesos que remetreu e relaxareu hajen fermar e tenir e servar la concordia tractada e apuntada entre los senyors dels dits pagesos de una part e los dits pagesos de la part altra e encara se hajan concordar e per llur poder treballar en defensio del Principat e de les libertats de aquell. E si alguns dels dits pagesos seran trobats contrariar al dit Principat eo a les deliberacions nostres puixan aquells pendre absolre e condemnar e exequutar segons raho e justicia requerran donant vos sobre les dites coses e deppendents dells tota potestat. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

Als molt magnifichs e de gran providencia mossen Joan de Marimon capita de la bandera de la ciutat de Barchinona.

Mossen molt magnifich e de gran providencia. Creem haureu sentit com los enemichs de aquest Principat combaten la vila de Verdu forçant se haver aquella a llurs mans e poder per damnificar e correr los poblats en lo dit Principat. E com sia summament necessari per tot nostre poder provehir que sia defensada de mans dels dits enemichs ab tot que hajam scrit al honorable En Pere Luis de Vilafrancha hi socorre de certa gent empero encara pregam e encarregam a vostra saviesa que en tot lo que pugau socorregau e ajudeu de gent e de passadors e polvora a la dita vila per defensar la dels dits enemichs. E sia lo bon Jhesus guarda e proteccio de tots. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya als honorables los jurats de la vila de Sant Feliu de Guixols saluts.

Pus a nostre Senyor Deus ha plagut e plau que les ciutats castells viles e lochs de aquest Principat se han a defendre e guardar dels enemichs qui son entrats en

aquest Principat per ofendre damnificar e occupar aquell e per ço conve haver elegir e deputar algunes persones fiables e dispostes a regir governar e capitanejar los poblats e gents que en aquelles habiten. E com aqueixa vila sia gran clau de aqueixa costa es molt necessari en la bona guarda e vigil custodia e bon govern de aquella sia be entes. E confiants de la vostra virtut e voluntat que no solament haveu mostrada e mostrau en la defensio de aqueixa dita vila mas encara en la ofensio dels dits enemichs ab la present fem e constituhim a vosaltres dits jurats capitans de la dita vila e de tota la batlia de aquella e en tots los lochs de la juridiccio del batla de la dita vila. Donant vos plen poder que en nom del dit Principat capitanejeu governeu e regiau les gents de la dita vila e de la dita batlia e en quant se sten la juredictio de aquella ab totes aquelles preheminencies juridictio e potestat que los altres capitans de altres viles del dit Principat regexen governen e capitanegon car nostres ab aquesta vos donam e cometem sobre les dites coses e cada una delles e dependents e emergents de aquelles plen poder. E dehim e manam a tots los poblats e habitants en la dita vila e en la dita batlia que a vosaltres dits jurats hagen tingan e obeescan com a capitans eus donen concell favor e ajuda que obs sia. Data en Barchinona a IIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Als honorables senyers Nandreu Dolivella e Pere Coll.

Honorables senyers. Per En Joan Gener notari vos trametem mil lliures en croats. Per queus pregam e encarregam en quant podem vos hajau ab diligencia en los afers per que son aqui e atteneu en la distribucio que feu dels dits diners que no doneu a homens que ja haguessen pres sou o lo dit croat en altra part havents vos hi com de vosaltres havem confiança. Dada en Barchinona a IIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

5 DE AGOSTO.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per moltes e diverses letres he scrit a vostres reverencies la gran necessitat que era provehir en les parts de Pallas e principalment en lo comdat meu per quant te totes les fronteres e guardat aquell era guardat lo restant e may la raho no ha pogut haver tant loch ni yo per esser en servey daquest

Principat e hu dels del concell que sia pogut obtenir e poch que agrehir a ma bona ventura que ço quels predeçessors meus han guanyat e conservat de DCCC anys ha passats ença en poder meu se haja a perdre qui algunes gents stimaven ho metia mes entre de avançat que bon temps ha negun altre compte no feu car certifich vostres reverencies com ben CCCC homens del comdat de Ribagorça son entrats una mia vall e sen han portats sobre VII M caps de bestiar e donant los cassa los meus qui jals tenien en vencer en la terra de mossen Franci Derill qui havia promes fer los tota ajuda ell ab ses gents ses revoltat e han pres hu appellat March de Queralt e altre Joan de Mathaplana morts e presos molts altres. Guiava tota aquesta gent lo castella de Valencia eren nombre de CCC lo dit castella es scapat e apres scapat ana per requerir les universitats de Pallas e de deu homens hu juxta vostres ordinacions alla fetes e essent en hun loch quis diu Rialp vuy ma del comte de Foix en loch de ajudarli ell es stat pres e portat al castell de Castellbo per lo procurador del comte de Foix en lo vezcomdat appellat Miglos e apres totes aquestes coses les gents del dit vezcomdat e ben I M gaschons barregen destrohexen tot ço del meu. Es a mi massa gran perdua e vergonya perdre ma heretat e mon patrimoni tan antich dificil de recobrar. E tant quem spanta massa pero be considerat lo damnatge e la vergonya sesguarda molt en aquest Principat e a vosaltres qui teniu lo carrech dels fets de aquell hi he dubte en totes les fahenes que vuy manejam lo menysprear de

les coses e la longuesa de les provisions nons façen venir en hun gran trespas. De totes aquestes coses vos he volgut scriure ab molt enuig e congoixa com mapar ben rahonable. Si a Deus es plasent aquestes fahenes de aci venen a bon fi yo pore degudament demanar licencia per entendre en la recuperacio de mon stat. Per al present no he deliberat parlar vos ne perque si sabia perdre la vida e cent comdats sils tenia yo de mon poder vull treballar en fer tota la honor e servey que puga en aquest Principat patria mia e dels tots. En lentretant remet les provisions fahedores a vostres reverencies a les quals me recoman. De Hostalrich a IIII de agost Mil CCCC sexanta dos. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors los diputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends e magnifichs mossenyors. Nosaltres havem fretura de moltes coses per la molta gent qui aci es e signantment de oli. Per tant havem pensat a fer cosa molt necessari façau dar orde aqui quen hagam unes XXXV o XXXX geres e que les nostres matau per mar e que vinguen a Malgrat e siau certs lo General noy perdra res com aci se vendra be e placieus que sia prest com de gran necessitat ho havem e de nosaltres manen vostres grans reverencies. Scrita

en Hostalrich a III de agost. — A la ordinacio vostre prests Pere Figueres conseller e Viladamany.

Als molt reverends senyors e de gran reverencies los senyors de diputats e concell del Principat de Cathalunya.

Senyors molt reverends. Yo stant en hun loch que dien Malgrat donam a refreschar a la mia gent fui avisat com lo castell de Parafolls en la nit hun gentil hóme appellat En Belloch metia tots vespres del mon gent strangere ço es L o sexanta en lo dit castell es lexara dir que si no Deu no podia vedar que los francesos no entrasen en la terra e que sen aconortassen los pagesos e de açο sereu pus largament informats per lo portador de la present e molts altres pobres pagesos staven en gran por aquest castell no fos liurat als francesos per que es fort plaça e de aqui ells foren damnejats hoc encara tot aquest maresma. Yo veent lo perill e gran damnatge que per lo dit castell se podia seguir deliberi provar si yo en neguna manera en lo dit castell jo poria entrar e axi āb tota ma gent yo men ani la via del bosch quasi desviant me del dit castell e axi men ani a una font e aqui doni a refrescar a tota ma gent ab les vitualles que ells matexos se tenien en los cerons aparellant nostros ballesters e spinguarders ab tot que los spinguarders no tenien polvora sino per dos trets. Deu qui no fa sino be ab la intercessio del glorios Sant Jordi trobam una scala la qual nos ne aportam e axi men vengui ab tota ma gent a la vora

del castell cubert que noy fuy vist fins que fuy a les portes de la ciutadella e del castell e yo toch a la porta ab squadra de pavesos de ballesters e metim sota lo portal prestament e negu no volch respondre e en aço yo torni tocar grans colps e ells lavos responen me dient e yo qui era ne que volia. Jo respongui dient com era capita del General e lo castell per qui se tenia e digueren me que per lo comte de Modica. Yo digui los que pus del comte era que obrissen que donassen pa e vi a ma gent ab nostros diners. Respongueren me que no obririen que no coneixien lo General ne havien a fer res per ell. Jo diguils que obrissen que no donassen tant dan al dit comte que yo era aqui ab tanta gent que ells no eren per atenirse a mi corririen perill de mort tots aquells que aqui eren. Lavos respon me lo castella que dien En Belloch que pus axi era que ell me obeiria pero que yo entras tot sol e yo digui que era content. Jo segui al qui me stava darrera schasament hague uberta un poch la porta yom comeni a Deu e al gloriós Sant Jordi meti primer en par me de la porta entram quatre homens plegats e sigui al hun conestable que es del camp e tant prest dreça la schala e munta ab sa conestablia molt valentment e lo dit Belloch veent aço cuyta a la porta del castell e feu se obrir per recullirse yo cuyt darrera ell per entrar men ab ell e avis vos que ho gony de poch sino que meti la lança entre porta e porta noy foren entrats e axi ab força de gent nosaltres obrim les portes e som entrats dintre e havem mes nostron estandart dintre e posat alt a la muralla e meses en forsa mes-

tre quinze homens e ben fornida de gent tota la força e trobat lo castell molt ben fornit de farina e de forment e de altres vitualles. Per que honorable senyors vegeu vostres reverencies e yo que e de fer que yo de aci nom partire fins tant de vosaltres me sia manat ab letra. Avis vos com me tinch per dit que la força es tal que mil homens no bastarien a trauremen e de aço havem conegut que lo poble ne ha hagut pler tanta por havien per aquest castell no fossen damnejats. Per la present no als sino que lo Spirit Sant sia proteccio e guarda de vosaltres e de nosaltres. — De vostres reverencies humil servidor prest a ordinacio de vosaltres Barthomeu Tarago.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Vostres letres havem reebudes per les quals som avisats freturar de moltes coses aqui necessaries exclamant vos com no haveu tots dies de nostres letres. Venints a la resposta de letres frequentament vos fornim com mester es. E si tantes non haveu com lo appetit vostre e dels totes exigeix nous sia maravella car en tantes occupacions som constituits que satisfer al necessari par a nosaltres assats. Dels francesos qui son arribats ab los altres a

Gerona e del virtuos animo vostre e de tots en tenir ferm lo pas e no spantar del perill de mort per mirar lur cara summament nos alegram creents haveu fetes e feu tals provisions ques fara lo honor del Principat e vostre. Veritat es que la versemblança mes se acosta en ells tirar ab la Senyora Reyna la via de Empurda. Sia ques vulla los pensaments e delliberacions vostres nos contenten la execucio disposicio orde e seguretat de les quals a vos e a vostre concell tota via son remesos. Quant es al compliment que demanau de vitualles e de armes e altres coses largament descrites en vostra letra fr feta sens les quals no poder se res fer dien stam en alguna admiracio los francesos qui son tant gran nombre trobar que viure sens diners e aqueix exercit freturar ab abundancia de peccunia. Aço empero no entenem dir per dar cami res sia pres o occupat de algu contra sa voluntat mas sabem aqueixa terra de la selva es molt abundosa de vitualles les quals si ab diligencia son procurades bastaran a suficiencia de tot lo exercit. A Sant Çaloni Linars Palau e altres lochs circumvehins ha molts forments e molins pera molre. Sia hi trames algu de aqueixos ministres del General e feulos treballar deça e della per lo que es necessari al dit exercit car per axo hi son. On empero vos convingues anar la via de Sanct Feliu avisant ne los jurats de aquella per alguns dies abans certament prepararan tot lo necessari a compliment tant per la voluntat que hi ten en quant per la fecunditat de dites vitualles. E axi vos pregam e encarregam ab diligencia se entena en la provisio de viures en aqueixes parts

car de aci sens gran treball e discurs de temps supplir no si poria. Quant al fet de les bombardes no es possible haverne car tantes son les perdudes en los exercits que aci ne som fretnrosos. Passadors contínuament vos son tramesos per lo honorable En Luis Setanti. De polvora no ni ha e per ço es mester la que teniu sia be administrada. Les galeaces partiran sta nit la via de Roses Cadaques e Cobliure per proveir a certes coses summament necessaries de les quals Deu volent resultaran fruyts honorosos e utils per aquest Principat e apres retornaran de par deça. En armar les galeres sotils se atten diligentment e prest seran a punt. Si de ir ença que fou feta vostra darrera letra haura occorregut cas per lo qual vostra gran noblesa ab lo exercit se haja transferir vers la marina avisaunos ne car ab vostra galiota sera proveit al possible. Fins aci no veem se haja stalviat res en les faenes que han occorregut e tant se ha abundantment despes e continuament despen que no pot esser dat carrech sino de massa. E si es considerat a quantes coses e parts se ha supplir es cosa de admiracio haver hi res bastat. Vostra gran noblesa e los tots que aqui son ne saben la veritat. Placians adonchs per tot mirar e proveir segons de vostra gran noblesa e de vostre concell se ha plena confiança. E sia la Sancta Trinitat prottecció vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Dada en Barchinona a V dies de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Apres feta la present es stat delliberat que per les dites galeres seran posades a Sanct Feliu ab home pro-

pri que hi trametem les coses davall scrites ço es bescuyt formatges de Sardenya oli e carn salada. Avisam vos ne per vostre plaer e consolacio. Per aço empero no entenem que lo treball de fer provisions de vitualles en aqueixes parts segons es dit dega cessar en manera alguna. — Los diputats e concell et cetera.

Al honorable En Berthomeu Tarrago capita de CCC homens del exercit del Principat de Cathalunya.

Honorable senyer. Vostra letra havem reebuda. Prenem gran plaer del bon recapte que haveu dat en pendre lo castell de Palafolls. De vos alre no sen spera sino actes virils e virtuosos. Daqui avant nostra voluntat e delliberacio es que en lo dit castell leixeu XXV homens bons e be afeats los quals presten sagrament e homenatge en poder vostre aquell reebent en nom nostre com a representants aquest Principat de tenir aquell dit castell per lo Principat e no donarlo a altri sino a aquell que per lo Principat sera ordonat e pur hi ha prou vitualles visquen de aquelles. E vos ab la restant gent vostra feu lo que haveu a fer per la honor del Principat. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor comte de

Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Vostra congoixosa letra havem reebuda sobre la correguda feta en les vostres terres e capcio del castella de Valencia de les quals coses havem gran enuig. E veritat es que ja haviem destinats anar cent homens al vostre comdat. Ara havem dat carrech a mossen Franci de Sentmenat de aviar los promptament e certament partiran vuy e continuament entendrem en trametre ni mes. Avisam ne vostra gran noblesa per vostre plaer e consolacio. En aquest temps ha hom sentir semblants congoixes pero Deu volent tot succeira be. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de XXVII de la vila de Perpenya.

Molt honorables e savis senyors. Axi per causa de les fahenes concorrents a provisio dels quals se enten ab gran diligencia com encara per haver salpetra e explicar vos nostra voluntat e ferma intencio circa aquelles havem plenament informat lo honorable En Joan Ramon sindich de aqueixa vila exhibidor de aquesta. Pregam e encarregam vos doneu fe e creença en tot lo que de nostra part vos dira e metre ho en obra segons de vosaltres plenament se confia. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil

CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable En Pere Joan Ferrer donzell en Perpenya.

Molt honorable mossen. Per moltes vies som certificats de les bones e virtuoses operacions que com a vertader cathala haveu fetes e continuament feu en les coses que han sguard a conservacio de aquest Principat e de les libertats a tots communes de que molt vos comendam fahent vos cert lo dit Principat sera recordant de vostre be obrar. Certificant vos que en les faenes concorrents en respecte de traure li los enemichs se enten ab gran diligencia axi per lo egregi capita general qui ab gran gent es en camp a Hostalrich com per lo baro de Cruylles qui ab altra gent es anat a Empurda. Segons vos informara lo honorable En Joan Ramon sindich de aquexa vila. Daqui avant feu lo que de vos se spera e avisau nos en quin punt sta aquexa vila e les gents qual parer tenen e quina voluntat han en fer la honor del Principat e lur fi. Mester sera per manera ques puixa fer alguna provisio segura. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Luis de Vilafrancha donzell.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem reebuda. Decontinent havem provehit que los honorables En Joan Pellicer e March Calabuig portadors de aquesta ab los diners van aqui per fer lo pagament. Ja hi foren anats dies ha sino que los camins no paren segurs majorment portant diners. De les altres coses vos havem ja scrit ab nostres letres. Remetem nos a aquelles e a la bona virtut e discrecio vostra. Havent en record trametre decontinent los cent homens a Verdu. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Al molt magnifich e molt savi mossen Joan de Marimon capita de la bandera de Barchinona.

Molt magnifich mossen e molt savi. La causa del present es per retreus cautelos que segons sentiments que tenim en aqueixes parts se tracten continuament moltes coses a efecte de fer algun dan en vostra persona e al exercit. E jatsia cregam haveu lo mateix avis e provehiu a tots los contraris encara vos ne fem record. No oblidant nos provehiau en expellir de la vila o pendre totes persones suspectes. Ampla potestat teniu per letra que dies ha trametem a vos e als nobles capitans presos. E on per causa de la preso lur vostre poder fos en res comprimit o stret ab aquesta lo ampliam a vos tot sol amplament. Provehiu en tenir spies e ex-

ploradors sobre los enemichs e avisau nos continuament de les coses necessaries. Mirau per tot car mester es e donau recapte a les coses que teniu entre mans segons de vostra magnificencia se spera. E sia Jhesus ab tots e direccio dels negocis que prosseguim. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los pahers e concell de la ciutat de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Dues vostres letres havem rebudes una per Berthomeu Dayza e altre per un jove lo qual en passar aquella ha dat bon recapte per les quals e per la creença explicada per lo dit Berthomeu havem compres vosaltres demanar algunes coses a les quals responem segons se segueix. Quant al fet de les grans despeses fetes per aqueixa universitat en comu e en particular e dels dans rebuts molt nos dolem e veritat es que tots hi participam abundantment don cove haver paciencia perdre la part per salvar lo tot. Per al present no es possible donar subvencio alguna peccuniaria. Nostre Senyor Deu sera en la esmena e axi ne confiam plenament al fet del capita pus a Deu ha plagut lo noble En Roger Darill esser stat pres. Cometem a vosaltres la eleccio de altre capita habil e dispost qui vostres gents regescha. E que de peccunies del General sia dat sou a XXX rocins utils per star continuament en aqueixa ciutat per

corregudes e altra custodia sua fahents vosaltres e lo deputat local lo acordament per a tres mesos en la manera que son stats acordats los cincents homens de peu. Quant al fet de batre monedas nostra intencio es que lo mestre de la Secca de aci trameta aqui home o homens a aço abtes per batre florins reyals e sisens ab los cunys e empremptes daquesta ciutat per observança del privilegi de aquella. Lo dit Berthomeu Dayza resta aci per dar expedicio a les dites coses com spatxat sia ell vos fara relacio axi de aquelles com del que desijau saber com haveu a viure com encara del que sera dit apuntat o fet ab los missatgers de Valencia. Algunes gents tenim preses les quals si a Deu plaura seran excambiades per les nostres. Hajau a cert nous oblidara treballar en traure lo dit Roger Darill e mossen Icart. Vosaltres feu treballar en pendre gents e altres coses qui a la lur liberacio profitar puixen. De les noves de part deça jaus havem avisats. Al present alre no hi occorre sino que los francesos son stats axi pregats e strets per nostres gents que ja no van sino CCCC e D a cavall plegats. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. La present poreu mostrar al deputat local perque de nostra voluntat e intencio sia cert en lo que ell ha entrevenir e fer. Dada en Barchinona a V de de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als honorable En March Calabuig ministre del General.

En March Calabuig. Dehim e manam vos que vista la present ab lo honorable En Johan Pellicer portador de aquesta aneu al honorable En Pere Luis de Vilafrancha ab los diners que teniu per fer lo pagament segons vos havem scrit e façau tot lo que lo dit Joan Pellicer de part nostra vos dira al qual havem liurades CL liures per dar les vos a fi que los pagaments passen per una sola ma. Donau hi presta expedicio. Dada en Barchinona a V de agost del any MCCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Gabriel Cardona caualler capita de Penedes.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem rebuda responsiva a una nostra queus haviem feta per la venguda que voliem e volem que la muller del baro de la Lacuna e dos fills seus facen aci. A la qual vos responem que nostra voluntat es incommutable que en totes maneres la dita Senyora ab los dits dos fills vinga prestament aci no sperada altra consulta. En la roba no volem li sia tochat en res ans ne sia fet a sa voluntat. Los altres sis fills donau orde vinguen aci. Del que scrivim del veguer com ell es stat aci li havem dit no se entrameta de res del exercit ni que haja de-

pendencia de aquell. E axiu scrivim a vos per ell qual era nostra intencio per que ell demanava dos homens que havia fets pendre fugits del exercit e dos rocins que havia presos de cert hom qui eren del exercit que no sen curas e hi leix a vos car tot ho remetem a vos e encara per vostra contentacio lin tornam scriure. Pero pregamvos que ab seguretat de sagrament e homenatge que los dits dos homens presten de presentar se a vosaltres los nos remetau. E jaus havem comes e encara ab aquesta vos cometem e volem que vos inquirau contra tots aquells qui diran e faran res contra la capitulacio ni contra nostres dellliberacions e ordinacions ni encara en menyspreu e neglecte nostre. E si sospitosos hi ha sien extirpats e castigats encarregantvos que siau molt attent e curos aqueixa vila stiga e sia mesa en orde degut car tant per vostres letres quant per altres som avisats no sta en orde degut e va hi molt e axi provehim hi segons es ops faent reparar e adobar lo mur e les torres de la muralla e umplir los valls daygua e totes altres coses qui sguarden a la tuicio e guarda de aquella car molt hi va e feu recullir los homens de la vegueria ab lurs viures a fi que los enemichs no sen puguen aprofitar si hi venien e aqueixa vila sia millor defesa. Haveu vos hi segons de vos confiam e quen hajau honor e no carrech algu. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

6 DE AGOSTO.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Tantes letres vos he fetes sens cobrar resposta ni de fets en haver les coses necessaries ne solament me haveu volgut respondre de paraules quem staria be lo callar de que stich molt maravellat. E sino per no donar damnatge a les faenes que vny manejam ni per que no hajan a creure que yo entench en punts de honor jom callaria de qualsevol coses que sdevenguessen car a mim par feu tant pocha stima de mi ni de tots los qui aci som e encara son tant poch stimades mes faenes en ma absencia que hom hauria be raho de remetre ho a natura pus vosaltres qui sou los principals vos haveu ab tanta diligencia en salvar lestat dels tots e encara la honor e vida dels qui aci som que ha cinch jorns no he hauda letra vostra ni me haveu respost a res del queus he scrit. Pero yo tots temps per ma scusa vos avisare e fere quant me sia possible. La determinacio tots temps nestara en vo-

saltres que yo no he alre a fer. Avisant vos que vuy es arribat aci En Belloch per lo qual havem sabudes moltes coses. La Reyna ab tots los francesos partiren ir a X hores abans de mig jorn e tiren la via Dempurda a Verges Torroella de Mongri e tots los altres lochs ab artelleries e altres preparatoris per conquistar la provincia. E apres dient tiraran la via de aqui pero segons En Belloch ha pogut sentir no faran aqueixa via fins a tant lo Rey fos ab ells. Per tant he delliberat partir daci. A la mija nit convocarem tots los de la vegueria e que siam a Sant Feliu faent aquest compte que com siam alla nos metrem en loch fort la via dels francesos per fer lo que porem contra ells. E fiau que aço es lo cami per metre animo a tot lo poble qui si tantost nons moviem seriem perduts e tot hom nos fugiria. Ir a mig jorn vos scrivi sobre aquesta materia e confiu daqui al vespre haure vostra resposta. E si volreu nons mogam daci fare e executare lo que ordonareu. E si per la cuyta que lo negoci ha sere partit sperare a Sanct Feliu fins haja vostra resposta. E axi placiaus tantost sens triga avisar me per correu vovolant. E sobre tot vinguen les galeaces e galeres segons vos he scrit ab vitualles la via de Sent Feliu per soccorrer nos. Yo fora ja partit per tirar a Sanct Feliu e metrem en loch segur on puga fer algun profit. Pero si vosaltres nom responeu a res que yo scriga nos feu als tots qui aci som perdre larbitre. E sia Deus Omnipotent en proteccio vostra. De Hostalrich a V de agost del any Mil CCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellat lo comte de Pallas capita ge-

neral del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Haver scrit me ha occorregut aquesta vila no deure star sens capita home de honor fiable e de bon recapte. Es ver que aci yo no he manera leixar hi degu dels que tinch en ma companyia com ne haja pochs e per los fets que tinch entre mans los he massa mester. En lendemig he leixat capita de la vila e del castell En Tallada capita del castell per que es home de recapte mas ab tot es mester de aqui trametau algun dispost per esser capita de la vila com dit he que mester no ha hu a la vila altre al castell.

Als molt reverendissimos egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverendissimos egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Aquests jorns passats reebi una letra de vostres magnificencies dada en Barchinona a XXV del present e referint me al contengut de aquella vos responch eus faç certs ab totes mes forces me prepar ab tots los parents amichs e servidors tinch per la jornada per vosaltres ordonadora e elegidora e creeu stich prest tots temps a la ordinacio vostra e servici del Principat e de la terra. En lo endemig ordonau e manau tot lo queus placia. De Rupia a XXXI de juliol. — Mossenyors que en gracia de vosaltres me recoman Pere Dabellas.

Als illustrissimos senyors los deputats e concell del Principat de Cathalunya.

Senyors molt magnifichs e de grans reverencies. Una vostra letra he reebuda la qual reebi divendres de mati que comptavem del present mes sis de la qual he haut singular plaer com mos actes vos son stats plasents. Deu e lo glorios Sanct Jordi me faça gracia que daci avant me leix fer tals coses que primerament sien laor a Deu e vosaltres ne siau molt millor contents. He delliberat si a vosaltres sera plasent de leixar aci XX pagesos e XX homens meus e XX altres del terme que men vull portar en tal manera que si en lo castell romanen los pares que men portare los fills e tots prestaran sagrament e homenatge al dit Principat per que millor de tot siam al segur e ab tot aço sera necessari que triem lo gra de la palla que molts embaraços hi ha que be ni ha que sen pelen les barbes e sen ploren dels ulls del cap com aquesta força axi ses presa attes que es tant fort plaça que pus fort es que no dues voltes lo castell de Hostalrich e major. Jo he feta fer una porta en un portal lo qual se diu de la porta falsa lo qual me fonch mostrat per alguns pagesos lo qual era riblert de terra e la una porta se era pudrida e aquell he fet desreblir. He fet la dita porta metre a punt a mes despeses ab los mestres que yom aport los quals son ja de la mia gent que si a logar hi haguessem haut no ho haguerem fet ab la meytat mes temps. Ara me es necessari faça adobar tres canes de

mur que es caygut alla on la mia mateixa gent es entrada. Yo crech que sera fet molt prestament que ja he logats dos mestres e hu que na ab la mia gent. E axi sera prestament fet e es necessari per que es davant la porta del portal major e per aqui porien fer molt dan a la gent del dit castell. Fet aço es fort a tot lo mon e yoy leixare tal gent quen daran bon compte al Principat quant demanat los sera. Es necessari que al portador de la present doneu una letra e aço per que lo procurador del comte nols puxa fer degunes forces ne novitats e aci per que ells se son declarats viure e morir ab la terra e fer tot lo possible. Placiaus fer lals tal que ells sien guiats en bens e persones e que decontinent que sien desempatxats que tant prest que sia aci yo haure acabada aquesta obra e axi prestament yo mi partire e ire en tal loch que mijançant Nostre Senyor e lo glorios Sanct Jordi vosaltres ne sereu contents. Lo capita qui era del castell appellat En Belloch es caygut en malaltia de melenconia per enuig crech que sa dat de la presa del dit castell. Yol volia trametre aqui ara lo haure arrestat si a vosaltres sera plasent sino manau me que volreu quen faça. Axi mateix so stat avisat com ell te en lo dit castell molta roba de son frare e de algunes altres gents e les sues si coneixereu aquelles ans del dit castell enventarien e aquelles comanen a les guardes que per vostres reverencies sera comanat e aquelles tinguen en comanda vostra. Placiaus avisar men. Ja crech siau avisats com lo senyor comte es partit vuy de mati e tira la volta de Sanct Feliu. La Senyora Reyna ab lo

Primogenit es exida de la força de Gerona ab los francesos ha leixat en la força En Verntallat ab qualsque trecents homens. No hi ha gosat restar negun frances so stat avisat. No als. De Palafolls divendres a VI del mes a una hora de nit. — De V. reverencies humil servidor prest a vostre manament e ordinacio Berthomeu Tarrago.

Als molt reverends magnifichs e honorables senyors los deputats del General del Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs e honorables senyors. Vuy es stat aci un capita qui ha nom Montagut es vengut a mi com alli en la vila havia un home qui stava per spia del Rey e la terra quem pregava quel prengues encontinent yo le fet pendre a mon batle ells lo porten aqui. Aquest home com vingue aci demana guiatge e lo meu batle guial de totes coses exceptat no fes res contra la terra que axi te manament lo meu batle de guiar e no en altra manera lo dit home al qual dien Terrades va aqui pres pregant vos mossenyors façau veure aquest home si ha culpa en lo quel accusen. Siu fa sien be castigat e sino vos prech lo façau soltar en manera que ma baronia no sia perjudicada car de totes altres coses ell es guiat. Feta en Molindereig vuy que es dijous. — Del qui es prest al que ordonar volreu Requesens de Soler.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs

senyors los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Senyors molt reverends egregis nobles e magnifichs. Premesa sempre humil recomendacio a les magnificencies vostres e providencies significh com vuy que es dimecres quis compta a IIII de agost mossen Vilamari es arribat en Salou e aqui aturant ha trames aci en Tarragona alguna gent sua pera vitualla. No ha feta novitat alguna e en dites galeres tenia En Thomas Taqui de Perpenya e En Bertran patro de la galeaça del qual yo he vista una letra que trametia En Garriga de aquesta ciutat que li trametes pollastres e altra vitualla e presa lengua dels qui son entrats aci e tots dien que dites galeres tiren a Valencia. Acis diria que lo dit mossen Vilamari seria en aquestes parts arribat per levar lo Senyor Rey e tirar la via de Gerona ço que es molt factible axi per la via del Spital com la via del Coll en los quals lochs pot dit Senyor Rey segurament venir e crech yo pus fos axi facilment per que la mar es bosch entrar en Gerona. Aço es un fet que sis considera es de summa importancia e veig assats facilitat en metreu en execucio. Per ço nom puch ommetre lo predit avis per tal que provisio al que molt damnatge seria puixa esser feta. Supplicant les senyories vostres me perdonen de mon predit scriure car per la voluntat que tinch al Principat e a vostres magnificencies so axi en parlar voluntari. Lo bon Jhesus supplicant vos consell eus conserve per temps infinit.

Aci vuy hora de completa son arribats cinch rocins

de castellans los quals van aqui per pendre sou. Doneu lengua de tot favor e adjutori. Appelles lo hu dels dits castellans Martin Ducanya. Crech Deus mijançant seran aqui divendres. Aci son stats be reebuts e haver dells presa informacio es los stada dada facultat per tirar aqui. Partiran per lo mati. En absencia de mossen Pere Luis tinch son loch. Sab Deu ab summa vigilia en res peresa nom pren. Aquesta ciutat a Deus merce sta molt be. Recull si molta gent de les faldes. De Tarragona dia predit supplicant algun avis de aqui haja per lo portador que es dels francesos los quals nosaltres res no stimam qui pochs som quant mes vostres molt reverends egregies nobles e magnifiques persones les quals de tots los universals exercits pus la querela es justa no sesmayen. A les senyories vostres scriu mossen lo deputat local del fet den Baça. A ell me remet e a son vertader scriure. Supplicant vos si attena altrament seria retraure los sperits dels oficials del General. — De vostres senyories molt dessitjos e prompte los manaments cumplir e ordinacions Damia de Montserrat jutge de les appellacions e loctinent de capita en Tarragona.

Als molt reverendissimos egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverendissimos egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Per quant vuy los meus homens de Ullstret me han mostrada una letra que un

Franci Negre qui es vassall meu e dies ha anira en aqueixa ciutat la qual apart lo present portador porta eus mostrara ha feta als sindichs del dit castell so stat e so molt congoixat e no sens causa. E aço per les rahons en aquella contengudes. E per tant he delliberat scriureus e trametreus lo portador qui es un dels dits sindichs e es axi que no ha tants jorns que per vosaltres per aquell Franci Negre mateix me son scrit sobre aquests fets de la terra e per aquell mateix vos rescrivi clarament de la intencio mia. E fora stada fort cosa que axi facilment me fos oblidat de la oferta fiu a vosaltres e al Principat. E si apres lo capita general es stat fora de Gerona e ses retret a Hostalrich yo so stat a Gerona negu no sen deu maravellar car cascu pot pensar que attes en la força vella de Gerona havien stat per tant temps enclosos mos honcles e altres parents meus tants en nombre que comprenien la mes part de tot mon parentat jo stava desijos veure los majorment que no era cert si ni havia mort o nafrat algu dells. Veritat es yo delliberi lo dissapte lavos seguent entrar en Gerona per la dita raho en la qual entrada fuy axi tractat per los francesos quim levaren ultra que ja me havien barrejat lo castell de Calabuix una mula ab moltes frasques valents en sus de cent florins talment me tractaren que apres no gosi empendre venir men a soles ans speri mon honcle mossen Cruylles qui acompanyat de hun haraut per que los francesos no li diguessen res exi de Gerona e tira la volta de les sues terres e per haver compliment de tot be anants nos ne la via de Calonge de Lagostera en

fora una gran flota de gent de cavall e de peu nos donaren seguiens encalçaren e no sabents quines gents eren lo dit mon honcle se retrague a Calonge e yo delliberi tirar aci en casa mia. E axi nom sembla que per aqueixa raho les gents deguessen dir ne nosaltres menys creure yo haver mudat de intencio ne haver fet contra la terra. Veritat es que yo so home clar e lo que dich vull mostrar per obra e saben be los qui foren al coll del Pertus ans de la entrada dels francesos per obviar a aquells yo hi trameti dels meus homens de Ullstret e de aci pres de XXXX tots be en orde e men hi han degollat hu e presos molts de que men han fet rescatar hu noranta cinch florints dor. Dels altres a present no se be quen sera. Hagueren fet millor los quius han fet tal report de mi sen fossen regits pus cortesament car yo tinch sperança en Deu que haver compliment los fets del Principat hauran bona avinentesa honrosament haver de mi lo degut. Record me que per aci passaren alguns venints dels passos dels colls de Paniçars e altres a qui yo fiu leixar una cuyraça e la pagui e aço per quant a Figueres me drsarmaren e en altres parts molts dels meus homens sens que nols pagaren larnes axi com yo fiu a aquell. E per lo semblant es veritat que la jornada que los francesos foren entrats fiu alçar banderes reyals a Monells e Ullstret. E aço per tant com negunes de aqueixes forces no eren en orde. E dubtant que de colp calt per quant yo nom era volgut declarar ab lo Rey nom levassen les dites forces ques poguera esser fet sens gran dificultat yo ho fiu. Be es ver que de

continent les hagui meses un poch en orde no dubtant los les fiu levar com tot lo mon sab. Si aquestes coses basten en dar a vosaltres entendre lo contrari del que yo tinch en ma voluntat que es metre la persona e los bens per la defensio de la terra e del Principat noy puch mes fer. Deus ne sab la veritat. Haurens a molta gracia per lo portador sia avisat de la intencio vostra. E sia la Sancta Trinitat proteccio e guarda de tots. Del castell de Monclls a III de agost. — Mossenyors a la ordinacio de vosaltres apparellat Bernad de Senesterra.

Reunidos en este dia los señores Diputados y Consejo, se hicieron diferentes proposiciones, que fueron votadas, tomándose como deliberacion el voto emitido por el señor obispo de Vich, que es como sigue.

Lo senyor bisbe de Vich dix que attesa la novitat feta en Siçilia de pendre los bens dels cathalans sia comes lo pensament com si deu provehir als reverend abat de Sant Benet mossen March Dez Lor e Johan Çesavasses.

Item que sia trames home de baxa condicio en Arago per dar orde que les pensions dels censals se paguen la eleccio del qual home sia remesa a les tres persones dessus dites.

Item que ha per accepta la remuneracio de cent e deu florins corrents feta al canonge Planella per los

treballs qué ha fets e sostenguts fins aci e fara e sostindra per dos mesos primer vinents per los quals es ja pagat del sou capitanejant la gent tramesa en Osona.

Item que los reverent abat de Amer Joan de Argentona e lo sindich de Manresa hajen carrech de sentir e investigar quals persones ha en la present ciutat e altres parts del Principat qui sien odioses o suspectes a aquell e referir ho al present concell per que aquelles sien preses e expellides segons sera vist als dits deputats e concell.

7 DE AGOSTO.

Se hicieron, en este dia, nuevas proposiciones, segun parece en dos distintas sesiones, y en ambas se tomó tambien como deliberacion el voto emitido por el señor obispo de Vich.

Voto del señor obispo en la primera sesion.

Lo senyor bisbe de Vich dix que attesa la gran summa e extrema necessitat en la qual lo Principat es constituit per lo present sien soldejats del Senyor Rey de Castella II M rocins utils compresos aquells DC rocins de don Joan Beaumunt a dos o tres o quatre mesos e per aquell temps que als davall nomenats sera vist fahedor e que per expedicio de aquest negoci hi

sien tremeses persona o persones que ab molta promptitud aquest auxili se puixa haver. E que sobre la expedicio de aquest negoci com sobre totes les coses dependencies de aquell fins a tot degut compliment sia remes a la novena designada donant en aquells tot lo poder quant ha tot lo present concell.

E son los qui han carrech de les dites coses los seguents ço es per los diputats e concell lo reverend mossen abat de Montserrat mossen Jaume Ros Nartal de Claramunt mossen Luis Xatanti Luis Dez Cortal e per la ciutat Johan Dez Valls Miquel Prats Barthomeu Costa notari Pere Julia rajoler.

Voto del señor obispo de Vich en la segunda sesion.

Lo senyor bisbe de Vich dix que attes los embaxadors de Valençia han fet cert rahonament als honorables consellers e consell de la present ciutat lo qual per los missatgers de la dita ciutat al present consell es stat explicat ab certa resposta per ells pensada deu esser per part de la dita ciutat en via de resposta dit als dits spectables embaxadors de Valencia que la dita ciutat de Barchinona ha fet pensament que los dits embaxadors sien bons mediadors e tractadors que los francesos e altres enemichs del Principat decontinent isquen de aquell e lo Senyor Rey e Senyora Reyna se abstinguen de star en aquell. E fet aço que lo Senyor Primogenit stigue en Barchinona e altra part del dit

Principat e apres sera pensat e prevehit en tal manera axi en assignacio de tudor per causa de la pocha edat sua com en lo consell e en totes altres coses necessaries per la administracio e exercici de la justicia en total repos del dit Principat que resultara en lahor de nostre Senyor Deu conservacio del reyal patrimoni es creu sera placr e repos dels altres regnes e terres de la corona Darago.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt noble e molt magnifich mossen Bernat de Senesterra.

Molt noble e molt magnifich mossen. Rebuda vostra letra de III del corrent mes havem gran placr del contengut en aquella car jat sie sempre fermament hajam cregut vostra noblesa nó faria alre que lo degut encara per la vostra venguda a Gerona e anada al vostre oncle mossen Marti Guerau lo qual tractave e fahia coses molt derogants a aquest Principat e nova ereccio de bandera per vos feta en part de vostra terra e algunes informacions que se havien en molts sinistres pensaments erem constituits dels quals considerada vostra dita letra e la molta manera que tenim ab obres mostrar lo efecte de aquelles leugerament son de nosaltres aptats com aquells qui de vostra honor e virtuos obrar no poch nos consolam. Ara donchs que lo

egregi capita ab lo exercit del Principat e altres gents van en aquexes parts de Empurda per dampnificar los francesos e altres enemichs del dit Principat poreu retre vostre deute e metre en obra vostres bones e amples ofertes. Pregants e encarregants vos axi ho façau e deduiscau a exequcio segons de vos plenament se confia. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinona a VI de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable mossen Pere Dalbellas donzell.

Molt honorable mossen. Vostra letra de XXXI de juliol havem rebuda per la qual veem vostre virtuos proposit qual tota via havem hagut en les coses que han sguard a conservacio del Principat e de les libertats. Per exequcio adonchs del quens scriviu poreu anar o trametre al egregi capita o al baro de Cruilles qui ab lo exercit fan aquexa via per seguir los francesos e altres enemichs del Principat. Pregam vos adonchs metau en obra vostres bones e virtuoses ofertes car nosaltres no mancarem a res que mester sia per la conservacio e salut de tots. E la present poreu comunicar a tots parents o ben volents vostres e altres qui vullen haver participi en lo be obrar. E sie Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e llur concell repre-

sentants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols de la vila de Castello Dempuries.

Molt honorables e savis senyors. Fins aci de vosaltres aquest Principat dignament se contenta de vostra bona sencera e vertadera intencio que haveu mostrada e mostrau com a vertaders e bons cathalans a la defensio e conservacio de aquest Principat e de les libertats de aquell sens les quals los poblats en aquell viure no poriem donchs sta la virtut en la perseverança e costancia de no spantar ni creure a persuasions diaboliques fictes e fraudulentes plenes de engans. Pregant vos per ço e exortam molt e molt stretament que si los enemichs se calaven en aquexa part siau forts e ferms en resistir los virilment e no cregau a tots sperits car no tiren al fi que pinten e finyen segons per nostres largues letres sovint vos havem encautats e avisats. E ara per vostra consolacio vos avisam que lo capita general del nostre exercit es partit ab infinida gent e fa la via de aquexa costa per obviar e ofendre los enemichs e socorrer lla on obs sie. Vosaltres haveu fort vila ab los de la recullita son molta gent e belicosa. Senten ho los enemichs a honor e gloria de aquest Principat e vostra. E sia lo bon Jhesus ab tots. Dada en Barçhinona a VI dagost any Mil CCCCLXII. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honrat lo senyer En Miquel Vives defenedor de les pecunies del General.

Honrat senyer. Nosaltres trametem ab les galeasses algunes vitualles a la vila de Sant Feliu per obs del exercit les quals vos liurara En Johan Staper. Dehim e manam vos les dites vitualles rebau en nom nostre e aquelles conserveu e exangueu com mester sera venent aquelles al comtant per manera ques distribuesquen sens dan del General. Donau hi bon recapte com de vos se confie e teniu de tot bon compte per dar ne la raho ques deu. Dada en Barchinona a VI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Dues vostres letres una de quatra e altre de V del corrent mes havem rebudes a les quals responem quant al fet dels tres gentils homens e XXXX francesos. Nosaltres ignoravem esser a disposicio vostra creents esser nos tramesos segons vos haviem scrit majorment que lo home quis diu haver los presos ne fahie questio devant nosaltres al patro de vostra galiota. E per ço nous sie maravella si distribucio sen ere feta car allo no ere per enujar en

comu ne particularment en res vostra gran noblesa ne dispondre de vostres beñs com la raho no ho vulle. De continent farem restituir aquelles an Rafel Julia segons haven scrit hajau a creure que scientment de res nons volriem entrenyorar çom vostres virtuosos merits a benificiar e no enujar nos obliguen. Quant al fet de les vitualles e altres coses que demanau ja hi havem provehit segons ir vos scrivim stesament responent a totes coses necessaries. Veritat es les dues galeasses feren vela la nit prop passada ab les canselades oli bescuyt e formatges. Si bon temps hauran prest seran a Sent Feliu. Fins aci a totes coses per vostra gran noblesa scrites e demanades pensam haver respost e de fet provehit e juxta lo possible si letres seran perdudes no hi culpam. Bombardes e polvora nous havem trameses car a impossible algu no es obligat totes altres coses per mija del honrat En Luis Setanti vos son stades ministrades ne cregue vostra gran noblesa ne los nobles e magnifichs consellers de vostra companyia vostres e llurs obres e faenes sien poch stimades ans esser molt apreciades e de molta confiança acompanyades. Per quant totes les faenes en les quals no va poch e del dit concell liberament en vostres mans son remeses e posades sens fe alguna solament es stada e es encautada vostra gran noblesa no deure venir a batalla a jornada certa ne pesar sia attes lo gran nombre de la gent a cavall enemiga. Del avis de la Reyna ab los francesos anar en Empurda e de la deliberacio vostra e de aquexos senyors de vostra companyia havem gran pler creents ne resultaran fruyts

utils e honorosos a aquest Principat e a vos e als tots qui en vostra companyia son. Tota via empero vos rememoram que los ministres del General e altres si mester sera façau treballar e devant anar preparant vitualles e altres coses necessaries no sperants totes coses haver de açi com la distancia sie longa en temps som que cascu se deu ajudar del que possible es. E si per correu o per mar trametre podieu cuytadament a Roses Cadaquers e Cobliure per avisar los del soccors de gent que ab les dites galeasses los trametem serie molt plaer e contentaçio a nosaltres per quant al present se mostre temps contrari aquelles poder navegar axi prest com volriem. Gran pler havem de la liberario del honrat En Pere de Belloch lo qual desijam veure si fretura nous fa. Placieus remetrel a nosaltres on empero venir no pogues certificau nos de continent del modo de la sua delliurança e com ses feta e a causa de que e de qui e encara de particularitats si algunes ne recite acomodes a aquest Principat e que es dels altres presentas ne com e on resten. Lo capita lexat en Hostalrich nos acontente per quant es comprovat esser home de recapte. Nosaltres entrarem en pensament de trametre ni altre juxta vostre scriure. Daqui avant ab tot cregam sie demes placia a vostra gran noblesa e als altres barons cavallers e homens de honor de vostra companyia e concell als quals la present per llur contentacio comunicareu esser virtuosos, vigils e attents en la conservacio del exercit e del honor e benavenir de aquest Principat e vostre com virtuosament haveu acustumat car sperança tenim en nostre Senyor Deu la

sua divinal clemencia per intercessio de nostra Dona e dels benaventurats sants specialment de mossen Sent Jordi e del benaventurat Carles. Les faenes que tenim entre mans succebiran a lahor sua conservacio e repos del dit Principat e libertats sues e honor dels vinents cathalans. Dins la present vos trametem copia de una letra tramesa per lo capita de la bandera an P. Luis de Vilafrancha qui ab DCCC homens de peu es a Sancta Coloma de Queral e per altres vostres havem lo matex avis. E sie la Sancta Trinitat continua proteccio vostra e direccio dels negocis que proseguim. Dada en Barchinona a VI de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. —Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Vilafrancha de Penedes.

Molt honorables e savis senyors. Los homens de Sancta Margalida e de Sent Miquel de Ollerdula de aquexa vegueria son açi venguts dient que vosaltres los volrieu forçar de recullir se ab llurs bens e viures en aquexa vila lo que per raho de llurs bestiars que tenen molts no porien fer sens gran dan llur. E que ells son de la recullita del castell de Ollerdula en lo qual no han hagut temps de recullir se e per ço demanaven algun temps dins lo qual se puguen esser recullits en lo dit castell qui es fort e defenedor a qui-

na gent se vulle. E per ço havem delliberat donar los temps de XV jorns comptadors a mes que la present haureu rebuda dins los quals se sien recullits en lo dit castell ab llurs bens e viures si empero a vosaltres sera vist que lo dit castell sie fort e tal que si puguen recullir segurament ab llurs bens e viures per defendres dels enemichs si hi venien. E si ho es lexau los recullir en lo dit castell e nols forçeu de recullir se en aquexa vila. Havent vos ab bona equitat e sens passio en la conaxensa queus remetem. Dada en Barchinona a VI de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Por conducto de los hombres de Castellví de la Marca, se repitió asimismo esta carta, dirigiéndola á los mismos jurados, con fecha 10 de agosto.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran pro-

videncia senyors. Laltre jorn vos scrivim com lo cirurgia qui açi es qui ha nom Andreu Oliba sen volia anar daçi e que provehisseu de altre cirurgia e que al dit Oliba feçeu donar XXX florins dor. Ara per que hir li fem donar deu florins dor solament ha haver vint florins dor los quals vos placia pagar los hi e trametre En Melchior de la capella den Mercus qui servira sens sou car açi la gent del exercit li donara tots mesos certa cosa de ques deura contentar e vingue prest. De Hostalrich a IIII de agost 1862. — A la ordinacio de vosaltres senyors lo comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Als molt magnifichs honorables e de gran providencia senyors los senyors diputats de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Vostra letra havem rebuda feta a XXV del present mes a la qual no havem pogut respondre axi prest com volguerem ni la cuyta merexia per causa de la gent de armes qui donen gran empaig als correus a la qual ab la present vos responem ab molta congoxa o dolor per quant Cathalunya no es acustumada esser senyorejada ni axi mal tractada per persones stranyes com ara de present es. Nostre Senyor vos do aquella victoria que en tot temps e en tals cassos aquest Principat ha acostumat obtenir de la sua Mageslat e potencia. Certificant a la magnificencia e gran

saviesa de vosaltres com per gracia de Deu tots quants som stam ab bon cor e voler en defensar les libertats de la terra e havem desliberat viure e morir per defencio de aquelles e encara de fer tot aquell sforç que a nosaltres sera possible en dampnificar e foragitar de aquest Principat los francesos qui ab molta vigilancia se sforçen en destruir e occupar se aquest Principat en gran desservici de nostre Senyor Deu e dan del reyal patrimoni e prejudici de nostres libertats. Es ver mossenyors que aquesta vila en lo principi de la entrada de les gents darmes se trobave molt mal provahida de tota manera de defencio tant per defalliment de flaca murada com de tota manera de artellaries e poca gent. Pero Nostre Senyor nos ha feta tanta de gracia que migensant la ajuda sua e bona voluntat de nosaltres havem fet tal sforç en totes coses que ab poca tamensa nosaltres gosarem mirar la potencia dels francesos e defensar nos de aquella. E per a la jornada qui per la molta magnificencia per gran saviesa de vosaltres nos sera assignada fer tot aquell sforç que a nosaltres sera possible. E per la present nons occorre mes a dir sino que ordonen manen les magnificencies e grans savieses de vosaltres e sera fet per nosaltres lo manar vostre en totes coses sens fallir. De Paralada al darrer de juliol any Mil CCCCLXII. — Qui a la magnificencia de vosaltres mossenyors se comanen los consols e prohomens de la universitat de Peralada.

Als molt reverends egregi nobles e magnifichs senyors los diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregi nobles e magnifichs senyors. Hir que comptavem IIII dagost vos scrivi per Naroles ab cert memorial que sen porta meu de les coses que eren necessaries provehirnos prest e en lo dit jorn de IIII dagost en la mitge nit he rebut un correu vostre appellat Anthoni de Xeya ab letra vostra ab la qual me manau vista la present jo proveesque de C homens la vila de Verdu X homens al castell de Penafeta e que digue an March Calabuig al qual dieu quen trameteu face lo pagament a la dita gent. Certificant a vostres magnificencies que si com jo arribi ab la gent a Çareyal yols hagues poguts donar alguna quantitat de diners ja de aqui jols haguera soccorreguts hiu volgui fer e digueren me que no tenien diners. Lo dit Calabuig no le vist ni se que ses dell. Les coses veig se meten per dilacions que per infinides letres vos ne avisats e la tarda no es sino dar temps als enemichs qui fan tots jorns tots los VII pecats mortals e obres abominables. Jo no puch comandar la gent sens pagament ni hun pas aqui hon me dien ells no irien hi se que nou porien fer per que se que no tenen diners e si les provisions que per vosaltres mossenyors han esser fetes o dilatan tant dau ho tot per perdut. Placieus que per lo dit March Calabuig o per qualsevulla altre aques-

ta gent hagen recapte que en lo pus sera fet lo que manau.

E placieus en lo fet de les lances que tant vos deman donats recapte prest que ab aquexes nostron fet ab les altres que tenim es molt fortificat e per combatre major poder quel Rey no es e feu les lances manesques no les acurseu car si massa largues son açi matex nosaltres les acurçarem e en tot cars trameteu les prest ab la gent de Penedcs e avisau los que porten tots lances que junts que ells sien açi que altre socors no hajam tirant tots a Cervera de bella traça en la nit si lo Rey se te aqui en lo camp ho dins lo loch de Tarrega nosaltres som en lo camp per romprel e si es en lo loch a citiar lo. Nosaltres portam gran colp de cavechs pales e destrals a fi que si la cosa se empren tingam ab que obrar. Vullau ben provehir en tot lo que per mi sou certificats hi açous haure a gracia. Suplicant vos a mi no vullats oblidar que jur vos Deu jo hac vistes de manleutes e axi per supplir en correus com en altres coses placieus haver me a memoria e no pus. De Sancta Coloma a V dagost del any Mil CCCCLXII.

E per venir en lo que damunt vos fas asaber per quant la gent es repartida per moltes parts es necessari per vosaltres mossenyors prest los sie scrit que la hora e quant per mi los sie scrit vinguen a la part on jo los fare a saber hi aço es molt necessari prest per vosaltres hi sie provehit. — De vostres magnificencies prest als vostres manaments Pere Luis de Vilafrancha.

Als reverends egregis e molt magnifichs senyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis e molt magnifichs senyors. Vostres letres de XXVII del present a nosaltres de gran gracia e consolacio havem reebudes responents a les nostres que notificaven la novitat seguida en lo nostre loch de Caleceyt e de les persones de micer Johan de Soldevila oficial mossen Pau Pinyol prior claustrer e mestre Domingo Gil tresorer lo qual segons se dehia scrivim esser nafrat lo que no es a Deu gracias los quals de present son tenguts presos molt inhumanament per lo comanador de la Freneda en gran detriment e vergonya del stat ecclesiastich e ab pocha reverencia e honor de tant Principat quant es aquell qui vostres prestancies representen et addendo mala malis segons per altre havem a vostres grans reverencies e providencies scrit demana per rescat ab cominacio de mort mil e sis cents florins dor per que supplicam mils podem les vostres expectables prestancies que com havets provehit per liberacio dels dits nostres canonges ab los diputats de Arago nos placia continuar e enantar en les provisions que per lo vostro prudentissimo consell speram faedores usque ad omninodam illorum liberacionem. E es justa cosa obviar a tanta audacia e presumpcio de tals descordats e desmemorats homens e no poriem regraciar tanta favor e amor quanta mostrau envers nos. E nosaltres juxta vires se-

guim les ordinacions e consells que vostres prudencies nos injungen. E no cessarem castigar e punir los sots mesos a nostra juredicció en manera que sera castich a ells e eximpli als altres. E sia molt reverends egregis e molt magnifichs senyors la Sancta Trinitat custodia de vostres grans reverencies. De Tortosa a XXXI de juliol Mil CCCCLXII. — A honor e ordinacio de vostres grans reverencies prests bisbe e capitol de la Seu de Tortosa.

Als molt egregis reverends e insignes senyors los diputats e concell llur del Principat de Cathalunya.

Molt egregis reverends magnifichs e honorables senyors. A vostres egregies e honorables saviesas certificam com alguns del camp de Tarragona han deslliberat e determenat que llurs companyes de quescun loch de aquelles sen tornen los quals son ab En Pere Luis de Vilafrancha. E aço per quant lés universitats son molt obmeses e pesades ab molta necessitat que no basten en sostenir ho. De nosaltres egregis senyors vos fem certs axi com aquells qui incessantment pensam en lo ben avenir del Principat de Cathalunya tenim als quaranta a sou e a messio de la vila les quals despeses son a nosaltres molt excesses de queus es stat donat entenent e ofert per micer Damia Montserrat per part de vosaltres de haver del General real per home. Perque egregis e reverends senyors si conexereu los afers de Cathalunya me valer deguen per la aturada de nostra gent vos suplicam vullau donar aquell

sou lo qual donau a molts ab tota honor e reverencia parlant no axi dignes de guanyar lo com aquests qui havem tramesos qui son la flor de la vila no contrestant per nosaltres hajam plena libertat de no trametre gent e aço a tuicio e defensio del camp per temor de fustes de desenemichs. Empero per quant los pobles han molta voluntat en lo manteniment de les libertats de Cathalunya nos force scriure e avisar a vostres egregies savieses de les voluntat e opinio nostra. E per quant en la trigua corre perill en no tornar sen les dites companyes vos supplicam de continent voler dempatxar lo correu. E com per lo peccat del mon en quiscuna universitat ha alguna diferencia entre les gents si per fet de ventura per algun singular de açi havicu algun avis vos certificam son passions e noy vullau donar fe. E per lo present no diem pus sino que lo bon Jhesus sia en guarda e proteccio vostres amen. De Reus a VI de agost del any Mil CCCCLXII. —Los quis comanen en gracia e merce de vostres egregies e honorables savieses los jurats e prohomens de la vila de Reus.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron expedir las siguientes cartas.

Al molt noble e magnifich mossen lo baro de Cruilles.

Molt noble e magnifich mossen. Rebuda vostra le-

tra de sinch del corrent mes havem gran plaer dels avisos e de les bones provisions per vos fetes axi de socorre de gent com de scriure a les universitats. Certament veem la molta voluntat que teniu en les faenes a honor e util del Principat. Creem nostre Senyor Deu les endressara e dirigira a tota victoria del Principat. A les hores de ara lo egregi capita ab tot lo exercit sera en aquexes parts. Es summament necessari menar mans pus la potencia hi es e la gent qui hi ha extrema voluntat e pus nostra gent es pahizana no es de dubtar la milloria sera nostra si ab direccio e vigilancia hi es entes. Reduhim vos ho a memoria jatsia cregam hi vetlau solicitament. E per que som certs de vostres treballs scrivim an Miquel Vives vos socorregue de doscents florins per lo sou. Feu li dar la letra qui sera ab aquesta. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que proseguim. Dada en Barchinona a VII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables senyers los prohomens de Rippoll.

Molt honorables senyers. Vostra letra havem rebuda e oida la creença en virtut de aquella explicada havem gran contentacio e pler del virtuos acte de defensio per vosaltres fet contra En Verntallat e altres enemichs. Certament tota hora havem hagut confiança no farieu

alre que lo degut e loablament haveu acustumat com a vertaders cathalans. E axi vos pregam ho continueu per avant car en temps som que quescuns devem mostrar la virtut e animositat que tenim. Venints al fet del soccors demanat vos certificam que per supplir a vostre desig e conservar aquexa vila e terra nosaltres havem crescut lo exercit del canonge Planella de molta gent no solament per socorrer vos mas encara per aplanar totes les faenes daquexa terra a les quals ab gran vigilancia entendra segons veureu per experiencia don resultara Deu volent gran repos en aquexes parts faents vos certs tota via si entendra ab gran compliment. Nosaltres havem dat carrech e plena potestat al dit canonge de totes les dites coses e encara de elegir capitans per recullir gents castigar e exequtar persones enemigues del Principat e fer tot lo que sera master per benefici e indemnitat de totes aquexes encontrades. Pregam e encarregam vos hajau intelligencia ab lo dit canonge a fi que tots ensemps puixau dar recapte als enemichs e a totes malivoles persones qui per aquexa terra discorren. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinona a VII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Fué enviada otra carta igual á la que antecede, con la

direccion respectiva, á los religiosos, prior y convento de Ripoll.

Als reverend abbat e honorables senyers los prohomen se concell de Sent Johan Ces Abbadeses.

Reverend e honorables senyers. Una letra de vosaltres prohomens havem rebuda e oida la creença en virtut de aquella per vostros missatgers explicada som certificats de la venguda aqui feta per En Bach de Rocabruna Verntallat e altres de llur companyia e de les coses menejades e encara de vostra virtuosa perseverança que tots haveu en la conservacio e benefici del Principat de que molt vos comendam faents vos certs nostra creença es vosaltres no fallir a res que degut sie com a vertaders cathalans. Veritat es que de vos mossen abbat nos eren referides algunes coses contraries les quals de leugér no eren cregudes. Tota via pregam e encarregam a tots vullau ab gran perseverança continuar vostre be obrar com loablament haveu acustumat. Venints al fet del soccors demanat jatsia aquexa vila sie fort e per gracia de Deu populosa e be apunt de armadures encara vos certificam que per suplir a vostre desig e conservar aquexa vila e terra nosaltres havem crescut lo exercit et cetera. Fiat ut in proxima de Ripoll usque in fine.

Al molt honorable mossen P. Luis de Vilafrancha donzell capita de Terragona.

Molt honorable mossen. Considerat que la gent de aquesta ciutat qui es ab la bandera es delicada e ha complit lo temps per lo qual ere stada stipendiada e per altres bons respectes es vist no es nombre de gent deure esser applicat a la dita bandera. Per ço avisants vos de les dites coses vos pregam e encarregam de continent rebuda aquesta provehiau a les coses seguents tota triga post posada ço es que lexeu en aquexa vila de Sancta Coloma tanta gent com vos semblara esser hi necessaria per custodia sua ensemps ab la que ja hi es e vos ab tota la resta de vostra gent aneu de continent a la vila de Cervera per star en companyia del dit capita fins tant per nosaltres hi sie tramesa altra gent soldejada car nosaltres darem orde vostra gent sera pagada de tot lo temps que stara ara de un croat per dia. E aço vos pregam no diferiau com sie molta necessitat. Avisant vos havem provehit que susare C homens per anar a Tarregona sots capitania de micer Damia de Montserrat durant la absencia vostra. Pregam e encarregam vos ab lo dit magnifich capita e ab los de son concell façau alguna bona delliberacio per tuicio e seguretat de la bandera e de aquexa vila e per animar les gents les quals a vos donen molta credulitat car Deu migensant en breu temps sentireu coses per les quals sera dada facultat de campejar la dita bandera lla hon volra. La gent francesa ab la Reyna ha tirat la via Dempurda e lo nostre capita ab tot son exercit li done a la trassa. Havem sperança en nostre Senyor Deu nostres gents faran algun acte digne de renom. Fins açi los dits francesos son

stats be passigats car ultra mil entre morts e presos ne trobe menys lo comte de Foix despuig que es entrat. Placieus sollicitar lo dit capita que tingue spies sobre los enemichs ens avise sovint de les coses que fan car fins açi molt tardament ne som certificats. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Dada en Barchinona a VII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables a savis senyors los consols e prohomens de Peralada.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra del derrer de juliol havem rebuda de la qual havem gran plaer car per aquella som certs de vostre bon stament e del gran sforç e animo que teniu en propulsar los enemichs qui axi inhumanament e cruel tracten aquexa terra e que molt nos dolem. Lo egregi capita ab tot lo exercit tira la via de aquex Empurda per veures ab la gent francesa. Creem ab la ajuda de Deu e ab la intelligencia vostra e de les altres gents de tota aquexa terra conexeran los enemichs qual es la veritat e potencia dels braços dels cathalans. E per ço es master vosaltres trametau alguna persona al dit egregi capita conferint e apuntant ab ell tot lo que master sie per dampnejar los dits enemichs. Pregants e encarregants vos que continuants vostra bona voluntat e intencio

metau en obra e exequteu tot lo que mester sie per les faenes dessus dites. E sie la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinona a VII de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. —Los deputats del General e coneell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable lo senyer En Pere Luis de Vilafrancha donzell capita de Terragona.

Molt honorable senyer. Vostra letra havem rebuda e vist lo memorial queus havem trames vos responem que quant tocha als diners per pagar la gent jay es provehit que En March Calabuig hi es anat. En les lançes manesques que demanau no les podeu haver al present car no nie ha. E menys de polvora III spingardes III passadors que no nich ha. De tantes parts hi havem provehit per haver salpetra que non havem pogut haver pera suplir e bastar los exercits. Pero sempre si fa diligencia e com se haura vos ne haureu. E sia lo bon Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VII de agost del any Mil CCCCLXII.—M. de Monsuar dega de Leyda. —Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt egregi senyor lo comte de Cardona.

Molt egregi senyor e gran baro. Vostra letra havem rebuda que par congoxau eus maravellau dels home-

natges prestats per En Johanot de Rajadell donzell casla del vostre castell Dodena. A la qual vos responem que nosaltres cuydavem haver scrit a vostra noblesa assats clar com lo dit homenatge ses prestat ab la protestacio e seguretat que no sie fet a vostra noblesa e senyoria en lo dit castell lezio o prejudici algu a vostre dret. E vos senyor si be considerau les coses occorrents ço es com lo germa den Rajadell es en los enemichs e la cosa pus covinenta que haveu a nosaltres par vos deurien convidar que les dites seguretats se fessen al Principat. No que en res se desconfiu de vostra noblesa e de vostres grans e bones profertes per obres comprovades. E faent se axi les coses de aquex castell e altres forces vostres cessa tot parlar de gents e mostres. Nosaltres egualment e sens comport provehim a totes les coses de que solament dan pogues al dit Principat pervenir mas encara haver sospita la qual de vostra noblesa quant a nosaltres se sguarda com a particulars es molt luny per que pregam molt a vostra noblesa nos entrenyor de tals coses pus la nostra intencio e voluntat correspon als fets de no prejudicar en res a vostre dret lo qual tostemps guardarem com a propri obrant vostra noblesa segons ha acustumat es confia a tot honor util conservacio e defensio del Principat en lo qual no ignorau vostra noblesa es entre los majors collocada. E sia lo bon Jhesus vostra guarda. Dada en Barchinona a VII dagost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honrat lo senyer En Johan Ferrer Cesavaces cap de cinquantena.

Honrat senyer. Lo honrat En Berenguer Sayol sen porte certa gent de açi e ha facultat de acordar ne mes aqui. De la qual gent ha carrech dar vos L homens per que ab los XXV que teniu sien LXXV ab los quals stigau en custodia de aquexa vila. Noresmenys provehim queus sie dat sou per dos mesos. Avisants vos adonchs de les dites coses vos pregam e encarregam façau so que loablament haveu acestumat car Deu volent dins breus dies sentireu coses per los quals poreu campejar a vostra guisa e axi ne podeu confortar vostres gents e los prohomens de aquexa vila als quals la present mostrareu per llur contentacio. E sià Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

8 DE AGOSTO.

En este dia, recibieron los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e de

gran savieses senyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de gran saviesa senyors. Vostra letra de cinch del present he vuy reebuda lo efecte de la qual es que segons sentiments que haveu en aquestes parts se tracten continuament moltes coses a efecte de fer algun dan a ma persona e al exercit e que men avisau per retrem cautelos e plaguerem molt haguessen stesa la ploma en certificacio mia del dit sentiment que haveu car de tals tractes yo no he res sentit ni sabut e volguera molt saber quins e quals tractes son e quals son los sentiments que vosaltres haveu per que mils hi pogues provehir a tota indemnitat del exercit e de aquesta vila supplicant vos que per correu cuytat o per home propri me vullau encontinent certificar de les dites cosas. Certificant vos mossenyors com yo per gracia de Deu pens aci star ab molta seguretat e sens tot dupte qualsevol sentiments que a vosaltres sien stats donats majorment que ja tinch fets dos molins de sanch quins donen molta ajuda a la necessitat e stretura que haviem de farines e encontinent fare metre ma en fer ne de altres qui basten a donar compliment a la vila. Es ver que yo crech fermament que si yo no fos aci vengut aquesta vila se fora cert perduda e mostreu be experiencia de moltes coses que yo veig de les quals no fretura scriure perque mossenyors non stigau ab ancia e no cregau totes coses encara que per alguns particulars vos sien scrites car en lo mon ha molts homens apasionats. La mia congoixa principal es que a

XVI del mes present seran complits dos mesos de la bandera los quals passats tota la gent sen tornara que res no bastaria en retenir los e yo per moltes letres ne he scrit a mossenyors de consellers pregant los hi volguessen provehir en manera que la bandera no romangues desacompanyada e james no he cobrada respost llur ans ha mes de X jorns que nom han scrit per queus suplich ne vullan comunicar ab ells e que encontinent sia provehit que la bandera no romanga sola car seria cosa molt vergonyosa e no sens peril de la dita bandera e de aquesta vila e yo mossenyors havia pensat que lo pus prest remey seria que En Pere Luis de Vilafrancha com aquesta gent sen iran vingues aci com sera per mi demanat per star ab la bandera fins que per altrament per los dits consellers hi sia provehit per queus suplich que vosaltres mossenyors ne vullau scriure al dit Pere Luis de Vilafrancha e per semblant a mi com volreu que men regescha. E suplich vos mossenyors que com me scriureu me vullau donar algun avis de totes les novitats dels francesos e altres aqui occorrents car yo stich aci sens haver certenitat de noves algunes e stich molt desijos de haver ne. E tingueus mossenyors la divinitat en la sua guarda. Scrita en Cervera a VII de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — A la ordinacio e manament a vosaltres apparellat Johan de Marimon capita et cetera.

El mismo dia, despues de examinados los procesos de las personas que se mencionan en las siguientes proposi-

ciones, fueron aprobadas estas como deliberacion por todos los concurrentes.

Vist e oyt lo proces fet contra En Johan Nom de Deu porter que era stat pres en la Seu Durgell deliberaren e conclogueren lo dit Nom de Deu sia penjat per lo coll en manera qne muyre.

Vist e oyt lo proces fet contra En Gabriel de Santes convers deliberaren e conclogueren lo dit Gabriel sia assotat per la ciutat de Barchinona apres mes en galera.

Mandaron igualmente en este dia los señores Diputados y Consejo que fuesen escritas las cartas que siguen á continuacion.

Als molt honorables senyers los jurats e prohomens de la vila de Çareyal.

Molt honorables senyers. Vostra letra havem rebuda per la qual restam avisats de les corregudes que los enemichs fan en aqueixes parts demanant concell e ajuda. De continent nosaltres vista la bona voluntat e intencio vostra havem provehit que lo honorable mossen Jaume Fivaller parteix lo dia present per anar a Santa Coloma e apres aqui ab cert nombre de gent per socorrer vos e encara de metre capita e dar tot bon orde en la custodia vostra e de aqueixa vila. Vo-

saltres siau sforçats e animosos com virtuosament haveu acustumat car fem vos certs no passaran molts dies sentireu tals coses de que sereu be alegres e nostres gents poran campegar mes que han fins aci segons vos dira mes amplament lo dit mossen Fivaller al qual donareu fe e creença. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCCLXII.— Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt noble e molt magnifich mossen Gerau de Queralt senyor de la vila e baronia de Santa Coloma de Queralt.

Molt noble e molt magnifich mossen. Oyt lo noble mossen Baltasar de Queralt frare vostre de les coses que per part vostra nos ha explicades decontinent som entrats en pensament de provisio a aquelles. Mas per quant mossen Jaume Fiveller e En Joan Dargençola staven per partir havem acordat fer la present ab la qual vos avisam havem deliberat resten en aquesta vila cent homens de peu sotz capitania del dit Joan Dargençola al qual havem manat ell e sa gent stants en aqueixa vila sien e tinguen a ordinacio vostra fora empero la dita vila stiguen los dits cent homens a total ordinacio e disposicio del dit Joan Dargençola. Pregam per ço afectuosament vostra noblesa vulla acceptar lo carrech dessus dit e star vigil e attent en la custodia de la vila e de la dita gent e en la conservacio de

aqueixa terra segons de vos plenament se confia e haveu loablament acustumat. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al senyer En March Calabuig ministre dels drets de les generalitats de Cathalunya.

En March Calabuig. Vostra letra havem rebuda. Havem gran maravella de vos metre en perill de tornassen la gent per no pagar lo croat tot dia car la darrera letra queus havem feta prou bastave sino en los homens qui eren pagats per les universitats mas lo interes no era tal que per tanta necessitat no poguessen passar los termens. Dehim e manam vos per ço decontinent pagueu a tota la gent lo croat per quascun dia del jorn que partiren de lurs cases a anant e tant com staran e nous metau entorn feu bona cara e contenta a tot hom car be ho mereixen. Lo honorable mossen Jaume Fiveller portador de aquesta sera aqui ab compliment de dar sou e fer altres coses necessaries en aqueixes parts en tot cas vos manam que ab lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha aneu a Cervera per que ab Nanthoni Folquers qui pagara la resta del sou segons li scrivim vos acordeu del que la gent ha haver a fi lo General no sia damnejat. E siau attent que los ballesters qui porten cuyrassa han haver VI

florins los altres qui no porten cuyrassa han haver solament quatre florins correns per mes car axis fa de tots aquells que lo General acorda. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Al honrat Nanthoni Folquers defenedor dels drets de les generalitats de Cathalunya.

Nanthoni Folquers. Dehim e manam vos dels diners que teniu los quals devien anar en Leyda pagueu sou a la gent que portara lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha per hun mes o dos segons se acordaran. E per que creem En March Calabuig los haura ja feta certa bestreta es mester vos e ell vos couferiau eus acordeu del que la dita gent ha haver a fi que nols sia dat mes del degut e que lo General sia preservat de tot dan. Atteneu empero que los ballesters qui porten cuyrassa han haver sis florins los altres empero qui no porten cuyrassa han haver solament quatre florins correnls per mes car axis fa de tots aquells que lo General acorde. Dada en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Al molt honorable senyer En Guerau Tallada capita de la vila de Hostalrich.

Molt honorable senyer. Per letra del egregi capita som certificats ell haver lexada la capitania e custodia de aqueixos castell e vila a vos de que havem contentacio per vostre bon mereixer. Per ço vos pregam dehim e manam que siau vigil e attent en dar bona raho del carrech que teniu lo qual no es poch. E si noves occorrien en aquexes parts avisau nos ne continuament car molta avinantesa teniu per les gents que tots jorns venen. E sia Jhesus ab tots. Data en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCC sexanta dos. —Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los consols de la ciutat de Tarragona.

Molt honorables e savis senyors. Sabut havem la gent qui per aqueixa vila es en companyia del honorable En Pere Luis de Vilafrancha se enugarie. Nosaltres havem provehit quels es dat lo croat per dia a quiscu e encara major avantatge sil volran. Per tant com son gent de be e afeada e molt util pregam vos per ço vullau scriure a aquells que aturen e façen lo degut pus son pagats e de aço nos fareu assenyalat plaer. Si a Deu plau dins breus dies sentireu coses

queus plauran per les quals veureu què les nostres gents poran campejar altrament que no han fins aci. No res menys vos avisam que los francesos han tirat la via Dempurda. E lo egregi capita nostre ab tot lo exercit los ha dat a la traça. Havem sperança en nostre Senyor Deu faran algun acte digne de renom. Fins aci han perduts los francesos entre morts e presos ultra mil homens. Mes vos avisam com havem tramesos cent homens be a punt a Tarragona per absencia del dit Pere Luis de Vilafrancha. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIII de agost del any MCCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Iguales á la carta que precede, se enviaron otras, con la direccion respectiva, á las municipalidades de Reus, Valls, Cambrils, Alcover, del Pla, Constantí y la Selva.

Instruccions per los molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables diputats e concell llur representants lo Principat de Cathalunya fetes al molt honorable mossen Jaume Fivaller de les coses que ha a fer segons se segueix.

Primo hira ab los D florins que son porte a la vila de Santa Coloma e aquells liurara En March Calabuig per que ab aquells e ab los diners que ja te faça

lo pagament a tota la gent a hun croat per dia del jorn que partiren de llurs cases a avant.

E si la dita gent ab alguna dificultat stave de pendre lo dit croat per dia lo dit mossen Jaume faça ab lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha que la dita gent atur ab ell ab lo sou de sis florins acustumat per mes fahent los donar de present alguna bestreta al dit Calabuig e la resta per hun mes o dos los sera dada a Cervera per Nanthoni Folquers qui te diners del General al qual los dits diputats e concell de aço scriueu.

Les altres coses fahedores en aquelles parts axi de compartir la gent stablir forçes recullir vitualles com altres coses comunicara lo dit mossen Jaume al dit Pere Luis de Vilafrancha a fi que abdosos pensen en tot lo necessari e exequuten ço que mester sia. Dada en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Al molt honorable mossen En Pere Luis de Vilafrancha capita de la ciutat de Tarragona.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem rebuda e altra den March Calabuig e hoyt lo honorable mossen Jaume Fivaller havem molt enuig tal delicadesa haja feta lo dit March car segons li havem scrit la diferencia sola era en no pagar los homens que les universitats havien stipendiats e vista la bona afeccio de la gent que teniu no devia primegar en axo majorment pus vos li feu testimini que En Miro havia ofert dar

lo croat tot dia. Nosaltres scrivim al dit March decontinent pach a tota vostra gent lo croat per dia del jorn que partiren de lurs cases a avant e tant com staran. Certificants vos havem feta deliberacio de dar lo sou acustumat e per aço e per dar expedicio a les fahenes en aquexes parts occorrents havem dat orde lo dit mossen Jaume Fivaller va decontinent ab tot compliment axi de diners com de moltes altres coses qui se han a fer en aqueixes parts. Placieus retenir e confortar la vostra gent segons de vos confiam e lexada en aqueixa vila de Santa Coloma part de aquella per custodia sua ab la resta aneu decontinent per via segura a Cervera segons ir vos scrivim ab nostra letra donant fe e creença al dit mossen Jaume Fivaller en tot lo que de nostra part vos dira provehint en les fahenes que teniu entre mans segons de vos plenament confiam. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIII de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

9 DE AGOSTO.

Reunidos, en este dia, los señores Diputados y Concejo se hicieron diversas proposiciones, que se encuentran resumidas en el siguiente voto del señor obispo de Vich.

Lo senyor bisbe de Vich dix que sien liurats a la novena qui de aço ha carrech mil florins de peccunie del General ultra los que fins aci han administrats per convertir los dits mil florins en trameses de missatgers e altres homens e en correus spies e altres menuderies occorents al Principat.

Item que mossen Carles Dolms cavaller e En Philip Albert donzell qui son en lo castell de Perpinya e han fets actes contra lo Principat e encara labat de Sant Salvador de Brea e micer Joan Dusay sien publicats per enemichs e de la cosa publica del dit Principat e los bens confischats com es stat fet dels altres enemichs.

Item que lo fet de Carles de Cortes remet al vot e parer de micer Pere Severtes qui ha vist e regonegut lo proces.

Votadas lás tres proposiciones que anteceden, se tomó como deliberacion la primera, conforme la espresó el señor obispo de Vich, y las otras dos quedaron sin acordar, por no haber número suficiente de votantes.

El mismo dia, los señores Diputados y Consejo mandaron escribir las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Despuys que partis de Hostalrich ab lo exercit no havem res sabut de vostre progres ne de les coses occorrents en aqueixes parts de les quals esser avisats havem grandissimo desig e per aquesta sola causa fem lo present correu encarregants vostra gran noblesa continuament nos vulla avisar de totes coses. Pregant e supplicant la clemencia divina vulla dirigir nostres e vostres actes a tota bona victoria. Per letres de la ciutat de Leyda som avisats stan molt be e ab gran animo confortant e induint a nosaltres a tot sforç e perseverança de que havem haut gran plaer per quant en los dies passats falrien letres congoxoses. Per les provisions que fetes havem la via de Castella creem indubitadament dins breus dies haurem tal nova de que tots serem alegres es pora altrament campejar que fins aci no es stat possible. En Franci de Ganer e Berenguer Sayol maravellosament se han en conservacio e defensio de Camarasa e han presa a lur ma tota la terra del Marquesat. Lo dit Sayol es vengut e vuy parteix ab gent de aci per ço com tenen al cap fer certs actes los quals si a Deu plau se sdevenguen seran dignes de renom. Lo canonge Planella es partit daci. Havem li dada mes gent per que proveescha a les montanyes. Al fet den Verntallat e altres coses alli necessaries. La derrota de Ra-

binat segons veridicament som informats no es stada qual se rahonava car no han bastat a CXXX los morts entre nostres e dels enemichs e dels rocins dels enemichs ultra cent. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Dada en Barchinona a VIIII de agost del any Mil CCCCLXII. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honorables senyers los jurats e prohomens dels Prats del Rey.

Molt honorables senyers. Vostra larga letra havem reebuda per la qual restam avisats de moltes coses a les quals responem que nosaltres trametem de present en custodia de aqueixa vila cinquanta homens assoldejats ab los quals poreu fer moltes coses a honor del Principat e util de aqueixa terra e vostre. Placieus empero star vigils e attents en fer les coses segurament e ab discrecio. Notificants vos que de les coses preses per En Jofre de Ganer e altres que vosaltres pendreu no spereu reprehensio alguna pus sien de enemichs del Principat car nostra intencio es que tal sia fet de ells e de lurs bens com ells volen fer de vosaltres e altres qui sien de la bona opinio de la terra. Quant al rahonament demanat per mossen Joan Aymerich o altres es demes respondre car ja sabeu en tal temps de guerra com deuen esser squivats tots tractes e totes maneres de menegs e rahonaments. Si los homens de la senyoria den Calders se volran exir de aqueixa vila entenem no deuen esser retenguts con-

tra lur voluntat pero dels viures e bens que aqui han mesos sembla a nosaltres nous deveu desexir. Pero remetem ho a vostra voluntat. De moltes altres miseries e particularitats volrien nostre concell e par nos que attesa la temporada no fretura de totes coses demanar. Siau adonchs virtuosos e sforçats com loablament haveu acustumat. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Pere Luis de Vilafrancha donzell capita de Sancta Coloma de Queralt.

Molt honorable mossen. Ir vos scrivim per mossen Jacme Fiveller e trametem diners e totes cosas necessaries per la gent qui ab vos es del camp de Tarragona. Vuy sera ab vos. E axi vos haveu bon compliment. No resmenys havem scrit a totes les universitats del dit camp ab correu volant que proveesquen en fer aturar aqui la dita gent. Creem ho faran e per conseguent a vostra letra vuy rebuda ensemps ab la requesta e protest per vos fets als capitans de la dita gent no fretura resposta. Placiaus a tot donar los bo e prest recapte que de vos se confia. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a V de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Als honorables senyers los capita e altra gent del camp de Tarragona qui es ab lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha.

Honorables senyers. De vostra bona voluntat e afeccio que tenim en lo benavenir de la terra som be certificats axi per lo honorable En Pere Luis de Vilafrancha com per moltes altres vies de que podeu esser certs aquest Principat sera be recordant. Ir desempatxam mossen Jacme Fiveller ab diners per vosaltres axi de un reyal per dia com encara per esser vos dat sou de un mes o dos e encara ab correu volant scrivim ir a vostres principals pregant los queus leixen star. Creem ho faran axi com dells plenament confiam. Pregam e encarregam vos si may enteneu fer per nosaltres e aquest Principat vullau fer un servey de aquell e fer ço que de vosaltres se confia segons sera ordonat per lo dit Pere Luis de Vilafrancha. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIIII de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Gabriel Cardona cavaller capita de Vilafrancha de Penedes.

Molt honorable mossen. En tanta admiracio som constituits que mes dir nos pot per quant res del carrech queus havem dat no es executat segons per moltes vies sentim specialment en no fer recullir les gents

forancs ab lurs viures en aqueixa vila fer scurar valls metre a punt muralles e altres coses necessaries per custodia sua e en pendre e expellir de aquella les gents suspectes o odioses de les quals som certs hi ha algunes les quals han dites e fetes coses dignes de castich. E per que aço son coses que tollerar nos poden attesa la concurrencia del temps. Per ço vos pregam dehim e manam que vista la present en totes les dites coses o totes altres necessaries doneu prompta expedicio e execucio segons de vos confiam e al ofici queus es acomanat se pertany com sia tanta necessitat que mes dir nos pot. Noresmenys havem delliberat lo honorable En Joan Pellicer portador de aquesta vaga aqui per dir vos ho a bocha en nom nostre a fi que vejau quant ho tenim a cor. Reduhint vos a memoria decontinent nos trametau aci la senyora de Çalacuna e los dos fills tota dilacio excusacio e consulta cessants. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a VIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als reverends pares en Christ egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends pares en Christ egregis nobles mag-

nifichs e honorables senyors. Una vostra letra he reebuda de XXVI de juliol creença explicadora al venerable En Francesch Torro ciutada daqueixa ciutat lo qual largament ha conferit ab mi sobre lo carrech que per vosaltres li es stat comanat. E per quant la prudencia e saviesa de vosaltres diu hauran sguard les dites coses al servici e laor de nostre Senyor Deu e conservacio del tranquille stat de la corona reyal comprenen tals actes e tant agradables a mi per ço com han sguard a Nostre Senyor lo Senyor Rey me so ofert fer totes aquelles coses que seran a servici de sa reyal corona segons crech largament vos scriu lo dit Francesch Torro. E sia la Sancta Trinitat en guarda e proteccio de les reverencies de vosaltres. Dada en la vila de Ciutadella de la illa de Menorcha a V dies de agost del any MCCCCLXII. — Lo quim recoman en gracia de vosaltres lo gobernador de la illa de Menorca.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e concell representants lo Principat da Cathalunya.

A vostres grans savieses suppliquen les guardes de la preso communa de la ciutat de Barchinona en nombre de VIII o de X ço es del senyor comte de Modica mossen Burgues e den March Vergos e de mossen Altarriba mossen Joan de Palou e encara de alguns altres en la dita preso detenguts dels quals ni ha que ha passats tres mesos e no han haut un diner. E com no ignoren vostres reverencies e savieses que les

dites guardes no han altre modo ni facultat de viure ne sustentar ells ne ses cases ni infants sino son subvenguts e sustentats de lurs oficis e treballs. Per tant les dites guardes recorrent et iterum supplicant a vostres reverencies e savieses vos suppliquen humilment vos placia manar e proveir que les dites guardes cascu per sa porcio e aço que a cascu sera degut sien pagats e occorreguts segons vostres reverencies han sempre tots temps be practicat e acustumat a fi que pus promptament e ab major diligencia les dites guardes puixen millor guardar los dits presoners e a vostres reverencies millor servir. E les vostres savieses saben que les guardes dels portals e de la dreçana son pagats de dos en dos mesos o abans. Axi placia a les vostres savieses fer nos star contents. E les dites guardes vos ho reputaran a singular gracia e merce. Et licet et cetera. — Altissimus et cetera.

Fué proveida la súplica que antecede, mandando que los guardas fuesen pagados de los bienes de los prisioneros y no del General.

Als molt reverends e pares en Christ egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends e pares en Christ egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Vostra letra havem rebuda de XXVI de juliol per lo honorable En Fran-

cesch Torro contenent li donassem plena fe e creença en tot ço e quant per ell per part de vosaltres nos seria explicat. La qual letra reebuda per nosaltres e apres oyt lo dit Francesch Torro li es stat satisfet en les coses per ell dites e proposades en manera que ha hauts a nosaltres per scusats e sens culpa. Segons per ell sereu largament informats. Supplicant a Jhesu Christ vos tinga en tranquille repos. En Ciutadella a IIII de agost any MCCCCLXII. — Los quis recomanen en gracia e merce de vosaltres los jurats e concell general de Menorcha.

Als molt reverends pares en Christ egregis nobles magnifichs honorables e savis senyors los deputats e concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e molt savis senyors. Apres de humils e degudes recomendacions avis vostres senyories nobleses e honorables savieses com arribat que fui yo en aquesta illa de Menorcha encontinent fuy ab lo governador mossen Antoni Joan Torres e dades per mi a ell vostres letres hoc e explicada li la creença que per part de vostres reverencies axi com a representants aqueix Principat explicar li devia lo dit governador me respos que ell era aci per lo Senyor Rey e era son vassall e son oficial e per conseguent stret e obligat fer obeyr e executar tot ço e quant per lo dit senyor li era manat. E que era veritat que ell dit governador per virtut de una letra closa que tenia del Senyor Rey e encara per quant

tenia de aço expres manament de mossen Vidal de Blanes loctinent general del dit senyor en lo regne de Mallorques lo qual es a ell superior pochs dies ha feu empara reyal en totes les rendes censals bens robes e mercaderies qui fossen de homens de Barchinona de Leyda o de Tortosa e era veritat que ell havia comanades en nom del Senyor Rey aquestes rendes mijançant sagrament e homenatge e aquell mateix cullidor e receptor qui les tenia per los creedors ço es que axi com fins aci les tenia per los creedors daqui avant les tingues per lo dit senyor e per ell dit gobernador e de manifest lur e que havia prohibit que fusta neguna qui aportas armes robes vitualles ne mercaderies o persones algunes no pogues anar a Barchinona o en altre loch de Cathalunya sens licencia e sabuda sua. E que havent ell dit governador fet lo damunt dit edicte e prohibicio no pensa haver en res fallit ne errat ans li par haver fet lo degut com sia ell mer executor dels manaments del dit Senyor Rey e loctinent general. E com en aço per mi li sia stat per part de vostres reverencies replicat arguit e triplicat una e moltes vegades ell dit gobernador me ha significat voler star e perseverar en son proposit hoc e mostrant me no haver a molt cas esser reputat per enemich de aqueix Principat pus lo Senyor Rey del qual ell es vassall oficial e criat ha e reputa lo dit Principat per enemich o que ell no revocaria lo dit edicte prohibicio e empara reyal per cosa en lo mon sino tant quant mossen Blanes governador de Menorcha lo revocas o li scrivis lo hagues per revocar. E que si lo Senyor Rey li scriura

que tolga la dita empara reyal e sequestre ell decontinent bo fara e no en altra manera. E jatsia de aqui li havem scrit avisant lo segons a bocha yo li he dit per lo semblant que lo Principat no levant ell la dita prohibicio edicte e empara reyal haura a proceir contra ell e sos bens dels remedis deguts e pertanyents en semblants coses que ell no te res en Cathalunya ne tem menaces de negu ne cosa alguna en Cathalunya que puixa perdre ne haja paor li sia levada com noy tinga sino una sola casa la qual pagada sa muller creu ell dit governador non restara res al Principat ne a negu. Moltes de aquestes e semblants rahons molt reverends egregis nobles e honorables senyors han passades de mi ab lo dit governador e finalment ell se arracona que no faria mes que lo governador de Mallorques ha fet. Pero que si veritat es que lo governador de Mallorques durant la consulta que yo aferm ha feta al Senyor Rey permeta los creedors de Mallorques esser pagats ne anar fustes negunes ab robes e mercaderies a Barchinona lo semblant fara ell e sobro aço ha ell dit governador scrit a Mallorques e spera de dia en dia la consulta o resposta del dit mossen Blanes la qual crech yo no sera boua considerat qual es ell ne com se aporta en aquests negocis. E aço mossens molt reverends egregis nobles e honorables es quant a la résposta del dit governador e de son assessor. E venint yo lo dimarts propassat en lo concell general de aquesta vila e pus vertaderament de tota illa lo qual los jurats de aquesta illa per causa de ma venguda celebraren en la present vila e donat yo a ells la letra per

part de vostres reverencies e explicant los la creença e mostrant los quant repentinament lo dit governador en virtut de una letra privada ço es de una letra closa del Senyor Rey e altra de mossen Blanes havia feta una tanta novitat e tant prejudicial no solament als cree. dors e homens de Barchinona Leyda e Tortosa mas encara a tot lo Principat de Cathalunya per causa de la unio e aggregacio del dit regne de Mallorques e lo Principat de Cathalunya e tant damnosa a aquesta illa e habitadors seus per causa dels contractes obligacions capitols juraments e penes per ells dits jurats e prohomens ab voluntat permissio e consentiment del Senyor Rey e de altres Reys de Arago passats fermats jurats e stipulats. E encara mostrant los al ull los dans que de aço se podien seguir a la dita illa e habitadors en aquella. Los dits jurats e prohomens me pregaren hisques fora lo consell perque ells poguessen entre si conferir e fer me resposta sobre lo proposat per mi en nom e per part de vostres reverencies. E exit que fuy yo de fora una o dues hores apres los dits jurats me faeren una embaxada de tres persones per les quals me trameteren a dir com ells e lo dit concell general oyt lo que per part de vostres reverencies yo los havia explicat me responien com ells eren molt descontents de la novitat e enantament del dit governador e que ab tota veritat lo dit governador havia fets los dits enantaments contra voluntat e opinio de la dita illa. E que ells dits jurats en aço sempre dissentiren segons per actes publichs eren apparellats de mostrar. E que per major verificacio de aquest negoci e per conserva-

cio de la bona e antiga unio del dit Principat e illa e encara per mostrar volien ells tenir e servar los contractes e capitols per ells fermats ells dits jurats e concell eren promptes e apparellats ensemps ab mi requerir e supplicar una e moltes voltes de paraula e en scrits lo dit governador que dega revoçar e tornar a loch los dits enantaments e tolre la dita empara e sequestre reyal e que man pagar integrament les dites rendes e censals e que permeta anar e venir daci aqui totes fustes robes e mercaderies segons es acustumat. Tot aço mossenyors molt reverends nobles magnifichs e honorables me es stat ofert per part dels jurats e concell daquesta illa resta venir a la practica creeh sera axi com me han ofert on no pur yon veure la conclusio e per la part de aqueix noble Principat fare lo degut mentre aci sere. Jatsia haja per cert com dit he a vostres reverencies que lo governador no fara res qui benefici e honor sia de vostres reverencies ne de aqueix Principat sino per força. E ja que aquesta terra sia per la major part unida a la voluntat de aqueix Principat e per induccio e causa mia empendran tota cosa per honor del dit Principat ab molt mes cor e major voluntat se mostraran a prosseguir los actes e negocis del dit Principat sempre que haguessen spatles e altra cara que han fins aci del dit Principat. E per ço parria a mi expedient per quant en aquesta illa ha moltes e moltes coses necessaries e opportunes a la municio e defesa del dit Principat axi com son bestias en molt nombre lanes civada cuyros salnitre e altres coses ques donas orde que alguna de aqueixes

galees armades o al manelio la galiota den Julia fessen algunes passades en aquesta illa oferint hi valença e soccors e en son cas caminant de damnificar la illa. E aço serviria a levar als habitadors de la illa tot penser e paor que hajen a les menaces de mossen Blanes e qui per força qui per grat sempre traurien de la illa les coses necessaries e les portarien aqui altrament no porem res conduir sino ab mal. E venint mossenyors molt reverends nobles magnifichs e honorables al fet del salmitre per lo qual so yo trames aci avis vostres reverencies com en aquesta illa ne ha en molta quantitat pero havem la a traure de la ma del diable ço es de poder de aquest mossen Torres governador lo qual ab molta astucia e malicia proveeix a desviar totes les coses que li paren utils e necessaries al servici defensio e benefici de aqueix Principat. E per vostre avis ab summa diligencia e cura e ab molta cautela yo he proveit a fer apurar tres roves de salmitre per veure quant ne en qual manera me retria lo tareny e apurada aquella e encarratellada e ja en orde per a trametre la aqui lo dit governador ha feta molta instancia ab los jurats que no permetessen aquella exir dela illa e de fet los dits jurats me son venguts e me han dit ab molta instancia que ells son informats que yo tench certa salmitre la qual vull traure de la illa e que ells per municio de la illa attes la concurrencia del temps han mester la dita salmitre e que per res no permetrien aquella exir de la illa ans la volen cobrar. E yo veent lo mal e inich proposit del dit governador qui en aço nos volia mostrar he defensada aquesta salmitre ab les millors paraules pratiques e mane-

res que he pogut e finalment no podent res fer mes en aquest negoci per lo present los he haut a prometre no traure la dita salmitre de la dita illa o de dar los ne altre tanta e per ço axi amagadament los he treta la dita salmitre de la dita illa la qual dins certs sachs petits tramet aqui ab lo present lahut lo qual lahut daltra banda va carregat de terra finissima apta per a purificar e traure una bona quantitat de salmitre. En lo restant mossenyors molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables yo continuant vostres manaments en diverses parts de aquesta illa procure e continuament procurare de fet traure e purificar salmitre la mes que pore per manera que faça una bona quantitat e aquella per no esser me levada amagare per diverses parts de la illa ço es en cases de pagesos a fi que per moltes vies laus puixa fer aportar aqui lo pus prest que puixa sens scandol e roydo si fer se pora e on fer nos puixa altrament sapien vostres savieses que ho executare ab tot aquell perill e scandel que seguir se puixen no dubtan inconvenient negu per lo servici e honor del Principat e de les vostres reverencies. Es be veritat que sino ab fusta propria que vengue de aqui aei no haure molta opportunitat de enviar vos les dites coses. Per que supplich vostres reverends senyories e honorables savieses vos placia manar a la galiota den Rafael Julia o al present lahut den Nadal Jacomi o a altra fusta que vinguen aci per carregar les dites sal apurada e terreny per apurar tant quant ne poran levar a fi que mes prestament ho puixau haver. E placieus scriure als governador e jurats significants

los lo gran enuig que vostres reverencies e honorables savieses han de les dolentes pratiques e exquisides maneres que en aquests actes serven. E manen a mi mossenyors molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables vostres senyories e honorables savieses tot quant plasent los sia. Aci hauria nova com la Senyora Reyna forçada per vostres reverencies seria dins aqueixa ciutat e per aquesta occasio se fan aci molts en:ntaments que no farien contra los actes de aqueix Principat. Scrita en Ciutadella a V dagost any Mil CCCCLXII. —De vostres reverends senyories nobleses magnificencies e honorables savieses devot servidor e humil quim coman en gracia vostra Francesch Torro. —Lo governador e jurats de aquesta illa ensemps concertats en una scriuen de present a vostres reverencies. Placiaus attendre a les lurs males intencions e no dar loch a creure lurs falses promeses e persuacions com tot lo parlar dells sia ficte e molt contrari a lur obrar.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors. La present es com vuy al mig jorn me es vengut Narmengou capita de la gent de Valls ab los capitans de altres lochs de tot lo camp induits per lo dit Armengou es un avol tacany lo qual los ha regirats tots e abans daço tots eren ab una gran voluntat servir pa-

gant los lo reyal. Han me dit que ells tots son requests per los lurs lochs que per virtut del sagrament e homenatge que havien prestat als batles dels lochs que alli sen degen tornar tantost. Jols he feta la protesta per vosaltres promesa del reyal. Tot clar me han dit que non faran res ans sen tornaran e crech dema. Daço es causa lo dit Ribalt Darmengou e yo veent lo gran dan que daços seguira los he feta la requesta e protest del qual vos tramet trellat. Tot aço se es seguit per la gran tarda que vosaltres haveu feta. Dich vos que yam volguera haver trenchada la cama la hora que parti de Tarragona a fi que no hi fos vengut attenent lo gran dan e perdicio que aço sera de la terra que mes haguera valgut que yo noy fos muntat. Da aço yous havia ja scrit per moltes voltes ne deguesseu scriure al capitol e veig queus adormiu al turment e perdonaume que congoixa mò fa dir com veig lo tant damnatge que daço se seguira. E no pus sino quem maneu lo que plasent vos sia. De Sancta Coloma a VIII dagost. — De vostres magnificencies prests als vostres manaments Pere Luis de Vilafrancha.

A continuacion de esta carta se encuentra el requirimiento hecho á los capitanes, á que en la misma se hace referencia, y es como sigue.

Com sia notori a vosaltres senyors de capitans los quals per les viles e lochs del camp de Tarragona sou

stats elegits ab vostres subdits a la servitut e defensio del Principat de Cathalunya que los enemichs tots jorns corren e damnejen aquesta terra e molt mes damnejarien si per vosaltres era derrenclida en tant que seria total perdicio e destruccio de aquella la qual perduda se perdria es damnejaria la major part de tot lo Principat en gran dan e derogacio del dit Principat. Per tant yo Pere Luis de Vilafrancha capita de Tarragona e del camp vos requir per lo poder a mi attribuit e donat per los magnifichs diputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya eus man sots pena de cors e daver que vosaltres ne vostres gents nous partiau de mi fins a tant yo haja resposta a les letres per mi trameses als dits magnifichs deputats. Altrament protest contra les persones e bens de vosaltres e cascu de vosaltres de tots dans damnatges e interessos que al dit Principat e als dits deputats se pogues seguir e encara a totes altres coses a mi licites de protestar et cetera. Requirint et cetera.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los senyors deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. De hun correu vostre passant per acent e per nos dirigit a Perpenya vos haviem scrit dubtavem en lo cami fos stat pres lo qual attes per sa industria e del Guiu a Perpenya sus ara es aci reformat

ab una letra dels consols de Perpenya a nos dirigida de la qual vos trametem copia en la present interclusa per que vejau la bondat e sforç lur. E per quant com veets vuy tot Rossello sta en ma dels enemichs e circueixen ja e entren aquesta pobra vegueria de Conflent per defensio de aquesta vila e vegueria es molt necessaria nos sia feta subvencio. Don vos supplicam quant pus afectuosament podem vos placia decontinent trametrens al mancho cent homens o diners per assoldadar aquells per dos o tres mesos per que aixi soccorreguts puixam resistir al sforç e impugnacio de tot los enemichs servant la unio e confederacio illibata al dit Principat com es nostre firmissimo voler e proposit. E placiaus fernos resposta per lo correu lo qual havem aqui trames de aci. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Trinitat Sancta vostra continua proteccio e guarda. De Vilafrancha de Conflent a VI de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Senyor dels prests a tota la ordinacio de vosaltres e qui en gracia vostra se recomanen los consols de Vilafrancha de Conflent.

Sigue la carta á que se hace referencia en la anterior.

Als molt honorables e savis senyors los consols de Vilafrancha de Conflent.

Molt honorables e savis senyors. Letres havem rebudes dels senyors deputats e concell scrivint nos com

haurien vist per letres que anaven al Senyor Rey qui son vengudes en lurs mans que aquesta vila seria reduida a obediencia del Senyor Rey la qual cosa dien ells no creen. Mes com ells no han spant de res ans viuen tots units en defensio de la patria e son pus forts que may e tal scriuen que nosaltres façam e que tots temps se sforcen en acordar gent e trametre soccors al comte de Pallars e altres bones paraules axi com han acustumat. Lo fet de aquesta vila es passat en aquesta forma que nosaltres menaçats e congoixats del castell per mossen Carles oblidant se del tot la concordia que ab aquesta vila havia feta pochs dies ha passats nos comina que si dins poques hores quens prefigi no alçassem banderes del Senyor Rey e cridassem viva lo Senyor Rey que tots seriem perduts e donats a saccho. E nosaltres veents que era poqua cosa de fet ab concell general fonch delliberat e axi ho faem alçassem bandera del Senyor Rey sens altra cerimonia ni crit. E a prop asso esser fet nos volgue mes congoixar que faessem altres coses. E seguis que la Senyora Reyna ha trames aci dos missatgers mossen lo abbat de Sant Salvador de Ebrea e micer Joan Dusay los quals en concell general ab letra de creença de la Senyora Reyna nos intimaren que volia la Senyora Reyna que alçassem la dita bandera segons ja era stat fet per nosaltres e tornassem en obediencia del Senyor Rey e revocassem les crides que aci eren stades publicades contra los dits Rey e Reyna e que tornassem al primer punt los oficials reyals e novament prestassem o renovassem lo jurament de fealtat al dit Senyor

Rey sens prejudici del jurament prestat al Senyor Primogenit. Altrament si aço fer no voliem la qual cosa ells no crehien que sentiriem total ruina e destruccio de aquesta vila e que tots seriem perduts. E fahent ho nos digueren que les gents darmes tantost exirien de la terra. Nosaltres remetem aquestes coses a certs juristes com ni en qual manera millor se poguessen fer per descarrech de nosaltres e de aquesta vila e axi mateix per fugir a tanta ruina e perdicio quins stava al davant tant del castell quins era lo pijor com dels enemichs de fora quins tenen circuits fou consellat e delliberat revocassem les crides e los oficials fossen tornats al primer stament. E axi es stat fet. E havem fets sindichs per anar al Senyor Rey e a la Senyora Reyna per prestar o revocar lo dit jurament. Pero que lo dit Senyor e Senyora Reyna nos haja a jurar de tenir e servar nostres privilegis constitucions e libertats e axins es stat aconsellat per los dits juristes. E ab tals instrucçions son partits lo dia present los dits nostres missatgers. E veus aci en quens ha portats lo dit castell e inclinats a fer les dites coses e encara sentim e speram de haver ne de pus forts. Deus nos ajut a tots. E sia la Sancta Trinitat vostra continua preteccio. Scrita en Perpenya a IIII de agost del any Mil CCCC sexanta dos. — Los consols de la vila de Perpenya a vostra honor apparellats.

10 de agosto.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen á continuacion.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e honorables e de gran providencia mossenyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors e de molta gran providencia. La causa de nostre scriure es per avisar vostres reverencies com digmenge propassat que era lo primer del present passa aci un correu vostre venint de aqui dreçat per letres vostres als honorables consols de Perpinya ab letra tant be als tres staments e aci al dit correu donam un home quins paria esser pratich e dit diumenge en la nit essent prop Perpenya mija legua grossa los hisque les spies tenen los francesos qui son al Soler e lo correu fugint ab lo home qui li era donat per nosaltres lo dit correu se desvia del home e nol veu. E dit home es tirat la via. Lo correu se perde. No se es vist perque havem letra de Perpenya de dos del present e dit correu no hi era. Es presumidor sia donat en mans dels dits francesos. Mes vos certificam com aci ha dos singulars qui han letra de Perpenya de

homens fiats qui dien en cert que mossen Carles Dolms en spay de mija hora tira mes de vint pedres de bombardes del castell a la vila ab moltes spingardes e nafra molta gent demanant a la vila que mudassen de oficials en nom del Senyor Rey e revocassen les crides del Senyor Rey e Senyora Reyna e axi se es fet. Es stat a Perpenya embaixador de la Senyora Reyna per tractar de aquestes coses lo abbat Samso e micer Dusay e han promes la gent darmes francesa faran exir de Rossello dins tres jorns pero fer homenatges de nou no han volgut fer. E per ço han tramesos quatre embaixadors a la Senyora Reyna per tractar de tot ab ella e si ab ella no poden finar anar ne al Senyor Rey. Son los embaxadors aquests Joan Grimau micer Cloter Joan Giginta Joan Jaubert notari. Dien que lo poble sta molt trist e si veent la lur contra los francesos faran tot lur poder pensau mossenyors nosaltres havent tal nova de una tant insigne vila e potent e de gent e de totes artelleries ab quin plaer devem star. E si dita gent hix de Rossello on hira sino aci en Conflent o la via de Empurda. Pero per quant hi son ja entrats dues o tres voltes e no hi han fins aci res conquistat ni per grat ni per força creem hi vindran ab tot lur poder que tenen en Rossello. Duptam molt de molts lochs aci en Conflent qui no bastaria sino Deu en arreglar los ni ferlos mudar de hun loch a altre. E dubtam si hi meten poder no se smallen ab tot han bona voluntat e per seguretat de aquests lochs vos demanavem los docents homens de que non havem negu e encara si la gent francesa la mes part

sia al bisbat de Gerona ab lo comte de Foix si ha restat en Rossello qui han molt conquistat car tots los lochs de Rossello se son rescatats sino Elna Argelles e Cobliure qui fins aci no hi han dada streta neguna. Diu se a Perpenya que mossen Vilamari ab un frances qui ha nom Vilatge se ajustaran e faran vuyt galeres e una galiota per tirar la via de aqui per vedar vos les vitualles creent ells a Perpenya que los francesos bastaran a ensenyorir se de tot lo Principat dins pochs jorns exceptat aqueixa ciutat que sino per afamar la no la porien haver. Tot aço vos contam ab gran enuig e creem de tot sou avisats e esser que ho deveu mes per quant la gent es en Gerona e Empurda. Dubtam hajau axi prest correu. Per ço vos fem aquest home qui va ab pahor e perill. Lo present jorn havem reebuda vostra letra de vint e vuyt del passat. Vehem no podem haver los doscents homens qui sab Deu haviem haut mester com la salut per quant tota aquesta terra es despoblada e ha hy de bones forces. Fer se ha per nosaltres tant lo degut que havem sperança en Deu sabent vosaltres attes nostre molt poch poder ne serieu contents si aci venen. E si manera si podia dar haguessem soccors ab tot veent haveu prou affer seria de tot preservar nos de tot recel que per poqua gent dites forces vinguen a perdicio. Mes mossenyors passa acent un home del vezcomte Dilla qui portava algunes letres trametem les vos. Veem lorde voleu se tinga. Del fet de bestiar sera fet mas los honorables consols de Perpenya no han hauda la letra. Si lo dit correu es perdut o donat en mans dels francesos dich

vos sera dubte nos perda tot. E per avisar vos de tot aço vos trametem lo portador. Ab prou afany lo havem trobat per causa dels perills. Placiaus fer li donar quatre florins dor. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Trintitat Sancta vostra continua guarda. De Vilafrancha de Conflent a III de agost del any Mil CCCCLXII. — Senyors dels prests a tota la ordinacio de vosaltres e qui a la gracia vostra se recomanen los consols de Vilafrancha de Conflent.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los senyors diputats e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis e magnifichs senyors. Per ordinacio de vostres magnificencies e juxta vostra comissio jo he romputs los passos e camins aci ha host e fetes altres coses necessaries segons ma paregut esser expedient eus pora esser recitat per aquells qui aço vehen e apres he vist que lo senyor comte capita general en sa partida e son concell han lexat per capita en la dita vila lo honorable En Franci Senespleda e a mi per fer les obres necessaries en los murs verdesques e altres scurar los valls e fer arecullir los districtuals de la dita vila. E per ço a fer ma jaquiren XXXX florins dor e yo en virtut de ma comisio he principiades fer les dites coses entant que he trobat vistes e regonegudes les dites obres que no solament los dits XXXX florins mas encara mes de cent florins no basta-

rian a fer les dites coses. Deço he volgut avisar vostres reverencies e que si diners ma volreu trametre yo continuare les dites obres fins sian acabades. E si lo contrari sera obrare tant com los dits XXXX florins bastaran e no mes. En tota manera aquestes despeses son necessaries per defensio de la dita vila que vostres reverencies no ignoren es hun gran pern de aquest Principat. De aquestes coses yo he parlat ab los jurats de la dita vila quim han ofert que dant los temps competent restituhiran al General lo cost daço quis obrara als dits murs car per lo present no hauriem forma de ferho. Per queus placia voler ma daço scriure e manar que volreu que faça car altrament de vostra bona licencia covindria a mi anar men despesos los dits XXXX florins. Mes avant mossenyors vos fas avis com hic ha venguda nova que lo baro de Cruilles ha haguda gran scaramuça ab los francesos els hauria morta molta gent e presos molts rocins e que lo senyor comte ab lo dit baro en Empurda se troban ab gran nombre de gent e incessantment ni attenrien daltres molts ab gran animositat. E tot hom spera e creeu haurem prestament victoria Deu mitgençant. E si en landemig volreu altres coses comendar ordonau e sera fet. Scrita a Hostalrich a VIII del mes de agost del any Mil CCCCLXII. — Qui en vostra gracia humilment se recomana Johan Moner.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los

senyors de diputats e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis e magnifichs senyors. Com lo senyor comte capita general es partit daci ab son concell han volgut lexar ma aci en aquesta vila de Hostalrich per capita e lo senyer En Johan Moner per obrer dels murs e valls e altres coses. E jo he acceptat aquest carrech e tant com porė ma dispondre en fer fortificar moltes coses quich son encara necessaries e de aço e de custodir aquesta vila nous ne qual passar bascha car ells man lexats aci CCL homens e al castell cinquanta ab lo capita qui ja si era e ab Deu nons fa res dupte. Es ver que com lo dit exercit ses partit daci han lexada pobre la vila de polvora e viratonam e per ço es mester prestament men trametau alguna partida e per quant se quey trobareu pleer vos avis de una nova que sich diu que lo baro de Cruylles hauria farit ab una partida dels francesos els hauria morts sobre sexanta homens e presos LXXX rocins e mes entre morts e vius e apres fahent la present letra ha venguda altra nova que entre lo senyor comte e lo baro se trobarien en Empurda sobre XIIII M homens e molt potents e que tota la terra si aplegue ab gran animositat e que lo comte vuy seria a hun loch que dien Pals ey intra la nit passada. E creu se que Deu es ab nosaltres e que mala hic son intrats En Joan Moner ha principiat scurar los valls e fer algunes obres als murs perque tots stigam a punt si lo cas ho portara. Encara mes vos fas avis que los empurdanesos segons sic diu han lançada tanta de aygua per Em-

purda que los francesos se enfanguen que non poden exir. E mes sich diu que los nostres sa speren de una que sera dilluns haver una gran scaramuça ab los dits francesos que planyerien molt hun pa:ent o nebot del Comte de Fox que los nostres tindrien en hun castell pres de totes aqnestes coses e altres per portador de la present porau esser vostres magnificencies largament informades. E si en lendemig vostres Reverencies me volran res comandar ordonau e sera fet. De Hostalrich a VIII de agost del any MCCCLXII.

E placieus senyors voler haver per recomanat lo portador de la present qui davant vostres Reverencies ha esser per certs negosis car home es be afectat a la terra. — Apparellat a tota vostra ordinacio e manament qui en vostra gracia se recomana Franci Cenespleda.

10 de agosto.

Mandaron expedir, en este dia, los señores diputados y consejo las siguientes cartas.

Al molt honorarable senyer En Franci Çanespleda donzell capita de la vila de Hostalrich.

Molt honorable senyer. Molta contentacio tenim del carrech que lo agregi capita nos ha lexat de la capitania de aqueixa vila per quant vostros virtuosos actes ne son be merexedors. Pregam vos per aço que axi en la

custodia de la vila de la qual sou be cauteulos segons mostrau ab vostra lletra vuy rebuda com en totes altres coses que sien a tuisio e seguretat de tots siau vigil e attent segons de vos plenament se confia e sobre tot teniu en pau vostres gents e feu fer la raho a tot hom no sostenint que robatoris sien fets en aqueixes parts per que puixau dar bona raho del quens es comanat. En Luis Xatanti vos tramet passadors de polvora non podem haver. Pregam vos la que teniu aqui e encara passadors sien be administrats e no vanament despeses car molta necessitat nich ha. En les noves quens haveu scrit havem pres pler. Daqui avant certifiquau nos ne sovint car molta avinantesa naveu per raho del cami rayal. Digau En Joan Moner faça lo que si es stat comendat per lo dit egregi capita e entretant nosaltres pensarem en lo quens ha scrit si la deposicio feta per mosen Marti Guerau de Cruylles sera restada trameteu de continent. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a X de agost del any Mil CCCCXLII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e consell llur representans lo Principat de Cathalunya a vos vostra honor apparellats.

Al molt honorable senyer En [Ramon de Planella doncell, capita de certa gent del exercit del Principat en Osona.

Molt honorable senyer. Entes havem lo honorable Anthoni de Paguera senyor del castell de Besora portador de la present sobre la promisio fahedora en haver

En Verntallat e les gents sues. E per quant del seu rahonament e concepte havem contestacio ha semblat a nosaltres ell deure comunicar ab vos de les dites coses. Pregam vos per ço vullau parlar ab ell de tot lo fet e concertar tot lo que sera util a les fahenes que teniu entre mans car a ma del dit castell de Besora se pot a molt provehir. E si poreu esser favorable en ell cobrar lo que furtar li han haurem ho a plaer remetent totes le dites coses a la bona discrecio vostra no oblidants nos vullau promtament dar exequucio al quens es comanat car tota hora los enemichs multipliquen e es mester provisio expedita. Veridica informacio teniu que en absencia vostra les gents del exercit o alguns dells haurien fets certs robatoris de que havem molt enug. Provehiu hi de continent en manera que algu no haja descontentar altrament convindra a nosaltres fer hi provisio deguda. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a X dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables a savis senyors los consellers de la ciutat de Manresa.

Molt honorables e savis senyors. Vista una letra requisitoria per vosaltres dirigida al honorable En Berenguer Luch Ripoll sindich de aqueixa ciutat ab lo qual es stret sia ab vosaltres per dema tot dia havem dada licencia al dit sindich de cumplir vostra ordinacio. Jatsia

en algun enug nostre per quant a ell e altres del concell son stades novament remeses e comeses algunes coses de molta ponderositat havents respecte a utilitat e benavenir de aquest Principat per les quals es molt necessari que dada per ell raho a vosaltres retorn aci de continent. Per ço avisants vos de les dites coses vos pregam e encarregam vullau desempatxar lo dit Berenguer Luch com sia de molta necesitat e per ell decontinent vos seran amenats o tramesos los cent homens deputats a custodia de aqueixa ciutat pus no es stat possible haver daquells de Penedes als quals haviem provehit en los dies passats. E per vostra contentacio vos certificam Deu volent dins breus dies sentireu tals coses de que stareu be alegres segons vos sera referit per lo dit sindich. E sia Jhesus ab tots. En Barchinona a X dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e consell llur representants la Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya als molt honorables qualsevol capitans de centenars de cinquanteners conestables e altres gens del exercit del dit Principat e encara a qualsevol regidors e oficials de universitats de ciutats viles e castells e altres persones al qual o als quals les presents prevendran saluts.

Com lo honorable Nanthoni Daguilar de Solsona ab cert nombre de gent vaja per manament e ordinacio nostra

en lo comdat de Pallars per defensar dels enemichs les terres viles e lochs del dit comdat e encara per ofendre e conquistar los del vezcomdat de Castello qui es del Comte de Foix enemich del dit Principat vos dehim pregam e encarregam a vosaltres e a quescun de vos molt stretament que al dit Anthoni Aguilar e a tota la sua companyia hajats per recomenats els tractets favorablament e encara en la defensio de les terres del dit comdat de Pallas e en la ofencio de la terra del dit vezcomdat e dels poblats en aquell los donets tots concell favor e ajuda que obs hagen. E en lo que conquistara ab la dita sua companyia de la terra e habitadors del dit vezcomdat no li façats empaig ne contrast algu com nosaltres a aquells totes persones o bens que conquistaran e pendran del dit vezcomdat e de altres enemichs del dit Principat los hajam donats e donam de bona guerra. Dada en Barchinona a X dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda.

11 DE AGOSTO.

Reunidos, en este dia, los señores diputados y consejo, hicieron varias proposiciones, que resume el pensamiento que sigue. el cual, despues de consultado con el consejo de treinta y dos y de diez y seis de la ciudad de Barcelona, se tomó como deliberacion, acordándose que pasara á las seis personas que fueron autores del mismo, sin acompañar relacion alguna.

Les sis persones a aço eletes per los deputats e concell ensemps ab les quatre eletes per la ciutat de Barchinona totes concordes veents lo Principat de Cathalunya esser posat e constituit en tanta necessitat oppressio e vexacio en perdicio de les persones e bens dels poblats en aquell e aço per causa del Rey Darago que hostilment e ab gran potencia contra forma expressa de la capitulacio al dit Principat atorgada fermada o jurada e de altres leys e libertats del dit Principat es entrat en aquell prenent viles castells e lochs de aquell matant les gents deshonestant dones e donzelles ocupant los bens e aquells donant a saco. E encara per causa de la ligua contra cathalans feta per lo dit Rey ab lo Rey de França en vigor de la qual gran nombre de gent francesa es entrada dins lo dit Principat prenent viles castlles e lochs de aquell matant les gents deshonestant dones e donzelles ocupant los bens e aquells donant a saco. E mes per causa de la Reyna Darago qui ensemps ab linfant don Fernando llur fill hostilment se son mesclats ab los dits francesos cavalcants ma armada per Empurda faents e exequtants los actes greus dessus dits hoc mes occupants los drets de generalitats del General removent de fet totalment los oficials ministres del dit General posants e metents hi altres ministres e faents respondre a ells dels dits drets e no servants fe promeses ne seguretats ne juraments. Les quals coses e altres moltes per ells fetes son contra les libertats del dit Prieipat e en total destruccio de la cosa publica de aquell. Per ço per los dits sguards e altres han pensat per sal-

vacio e restauracio del dit Principat e de la cosa publica de aquell e de les persones e bens dels poblats en aquell deure esser proclamat e pres en e per Senyor del dit Principat lo serenissimo don Enrich Rey de Castella. Salvats emperò los usatges de Barchinona constitucions capitols e actes de cort privilegis usos custums e libertats generals e particulars del dit Principat e la capitulacio demunt dita en quant aquells e aquelles han sguard al dit Principat.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Vista la gran necessitat e oppressio en que aquest Principat de present sta per causa dels enemichs qui com sabeu a tantes parts aquell congoxen e cruelment tracten per destrouir les persones e bens e tota la cosa publica de aquell nosaltres entrevenint e consentint hi aquesta ciutat de Barchinona dignament som recayguts en fer lo dia present la conclusio e delliberacio translat de la cual es interclus en la present. Certificants vos los sentiments e ayres vertaders que tenim del Illustrisimo Senyor Rey de Castella prometen molta tranquilitat repos e benavenir a aquest Principat e conservacio de les leys e libertats cathalanes e encara nova concessio

de altres ultra la viril e gran propulsio que dels enemichs sera feta. Avisants vos adonchs de les dites coses pregam e encarregam vostres savieses siau vigils e attens en la custodia e conservacio de aquexa ciutat car nosaltres ab correus volants servim al dit serenisim Rey representants li aquest inextimable joyell per mija de persona que alli tenim e creem molt prest haurem de part deça tot lo necessari pera la tranquillitat repos e ben avenir del dit Principat e propulsio dels dits enemichs a lahor de Nostre Senyor Deu e molta honor e gloria del dit Principat conservacio e augment de la cosa publica de aquell. No cureu empero alçar bandera de Castella ne fer altre moviment fins per nosaltres vos sie scrit. E tingeus la sancta Trinitat en sa proteccio. Dada en Barchinona a XI dagost de lany Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Bajo igual forma, y con la direccion respectiva, se escribió tambien á las municipalidades de Villafranca del Panadés, Igualada, Tarragona, Tortosa, Cervera, San Feliu de Guixols, Torroella de Montgrí, Castelló de Ampurias, Figueras, Colibre, Elna, Vich, Berga, Puigcerdá, Villafranca de Conflent, Manresa, San Pedor y Moyá.

Als molt honorables e savis senyors los consols de Villafrancha de Conflent.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra de tres del corrent mes havem rebuda per la qual restam avisats de la gran e intollerable novitat feta en la vila de Perpinya de metre algu les mans en los drets de les generalitats sino los oficials e ministres del General. E jatsie per altra via de aço siam stats certificats encara vos ho grahim molt per quant de una cosa tant cara sou stats sollicits. Veritat es nosaltres creem los consols e concell de la dita vila de Perpinya no hauran prestada tolerança en tals coses com aquells qui son o deuen esser zeladors de conservacio de leys e libertats o del benefici de aquest Principat. Nosaltres les scrivim pregants e encarregants los no vullen certificar les dites coses com passen. Venints al fet de la conservacio com fins açi ne per grat ne per força la gent francesa no hi han presa alguna plaça creem ab la ajuda de Deu axi poch ho faran per avant confiant de la molta bondat e virtut vostra. E per que mils virilment ho puxau defendre venints voluntaris a vostres prechs som contents ens plau que de les pecceunies dels drets de generalitats axi de bolla de plom e segell de cera com de entrades e exides de aquexa villa e vegueria vosaltres ab intervencio del honrat deputat local de aquexa vila al qual de axo scrivim soldegeu cent homens de peu per dos mesos per als quals sien deputats dos conestables de L en L homens sens empero capita algu per pau del Principat còm vullam stiguen sots capitania e govern de vosaltres. Sie empero attes que los dits cent homens no sien de aquexa vila e que los ballesters ab cuyrassa hagen sis florins e los que no por-

taran cuyrassa hagen solament IIII florins correnls per mes com axi sie ordonat e practicat açi per nosaltres. E per vostre plaer e consolacio vos avisam que dins breus dies ab la ajuda de Deu sentireu tals coses queus seran gran plaer. E sie Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XI dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honrat lo senyer En Ferrer Pellicer deputat local en la vila e vegueria de Vilafrancha de Penedes.

Honrat senyer. Nosaltres scrivim als honrats consols de aquexa vila que som contents ens plau de les peccunies dels drets de generalitats axi de bolla com de plom e sagell de cera com de entrades e exides de aquexa vila e vegueria ab intervencio vostra soldegeu cent homens de peu per dos mesos als quals sien deputats dos conestables de L en L homens sens empero capita algu per part del Principat com vullam stiguen sots capitania e govern de vosaltres. Per ço notificants vos les dites coses vos dehim e manam siau presents en les dites coses e feu ministrar de les dites peccunies fins al sou dels dits C homens. Sie empero attes que los dits homens no sien de aquexa vila e que los ballesters ab cuyrassa hagen VI florins e los qui no portaran cuyrassa hagen solament quatre florins corrents per mes com axi sie ordonat e practicat açi per nosaltres e los dits conestables hagen VIII florins lo mes.

Feu que de tot se tingue compte e nomina dels soldedats a fi quem puxau dar bona raho. Daqui avant la exequcio de les dites coses reste en los dits consols e en vos. Dada en Barchinona a XI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honrat lo senyer En Johan Andreu diputat local en la vila de Perpenya.

Molt honrat senyer. A noticia nostra es pervengut que algu o alguns aurien tentat de fer metre les mans en los drets de generalitats de aquexa vila ab provisions reyals o reginals lo que es per vos no ignorat don havem grandissima admiracio vos esser oficial preheminent del General en aquexa deputacio local e haver vos oblidad e callat dit tal avis de coses axi grans e intolerables. Dehim requerim e manam vos per ço en virtut dels sagrament e homenatge per vos prestats que usant de vostre ofici de deputat local requeriau e maneu als receptors general e cullidors e guardes dels dits drets façen e exercesquen llurs oficis com han acostumat e no permetau e permeten altri sino rebre o cullir los dits drets ne hi sie feta novitat alguna. E avisau nos per lo present correu de lo que circa aço es stat fet e subseguit trametent nos translat de les dites provisions reyals o reginals e de altres actes si alguns ni ha a fi que informats de tot puixam provehir degudament a la indempnitat del dit General. Dada en Barchinona a XI

dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt honorables e savis senyors los consols e consell general de la vila de Perpenya.

Mol honorables e savis senyors. Entre les grans admiracions en nosaltres causades per los actes e coses fets e subseguides en aquexa vila despuys ença que la gent darmes de França es entrada si es a noticia nostra pervenguda per letras dels honorables consols de Vilafranchа de Conflent e altres per quant vostres saviesas nons han avisats de hun tan precipuu e assenyalat intolerable acte segons se diu fet o temtat en voler algu sino los oficials e ministres del General metre les mans en los drets de generalitats de aquexa vila encara que ab letres o provisions reyals o reginals sie de fet attemtat car per vosaltres no es ignorat algu sino los deputats poder sen entremetre. Recau adonchs la dita admiracio no perque sie cregut per via alguna vosaltres haber tolerada tal cosa mas com dit es per no esser ne certificats ab vostra letra e jatsie per causa de la dita gent darmes lo transit de correus sie dificultat empero vies e camins hi ha per on se poguere segurament passar. Pregam e encarregam vos per ço ab la mayor afeccio que podem de continent per lo correu portador de aquesta nos vullau certificar de los dites coses e qual provisio en contrari haureu feta per esser vosaltres consols regidors

tudors e administradors de tanta universitat la qual es hu dels assenyalats membres del dit Principat a benefici del qual lo dit General es statuit e ordonat. E sie la Sancta Trinitat proteccio vostra. Dada en Barchinonaa XI de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al molt honorable micer Damia de Montserrat doctor en leys en Terragona.

Molt honorable mossen. Tres jorns ha passats scrivim a totes les universitats del camp qui tenen homens ab lo honrat En Pere Luis de Vilafrancha pregants los scrivisseu als dits homens que aturen alli per molta necessitat del Principat. E per quant força les dites universitats no hauran aquella diligencia en scriure o trametre als dits homens que mester seria vos pregam e encarregam decontinent rebuda aquesta hajau letras del honorable capitol e encara de totes les dites universitats dreçades als dits homens que aturen prenent lo sou acustumat per un mes o dos car alli son los diners prests. Aço es cosa a que les dites universitats deuen venir voluntaries per quant stant los dits homens lla hon staran guarden aquex camp e tota aquella terra a sou del General. Aço vos placia no diferir un sol moment com sie tanta necèssitat que mes dir nos pot. Los cent homens deputats a custodia de aquexa ciutat deuen esser ja aqui. Placieus ab gran vigilancia

entendre en lo carrech queus es dat per absencia del dit P. Luis de Vilafrancha specialment tenir sment als pagesos. E sie Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e lur concell representants lo Principat Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honrat lo senyer En Matheu Dalp en la vila e vegueria de Puigcerda.

Honrat senyer. Vostra letra de dos del corrent mes havem rebuda, per la qual som certificats en aquexa vila no haver a present diners del General a compliment del sou de dos mesos del cent homens de peu que volem sien aqui soldejats per custodia de la vila demanant daci vos trematessem la resta. A queus responem que açi ha pocha facilitat vuy en dia trametre monedes en aquexes parts per los camins no esser segurs mas per que los honorables consols de aquexa vila als quals la present monstrareu per llur avis vegen la voluntat que teniu en les dites coses. Volem eus donam prengau de les peccunies de generalitats axi de bolla de plom e segell de cera com de entrades e exides de aquexa vila fins al dit compliment e sia present no ni haura que aquell dit compliment manleuva sobre los dit drets de aquexa vila a fi que en tota manera lo dit sou se puixe pagar. Daqui avant los dits honrables consols e vos teniu les coses entre mans donau la expedicio e exequcio que de ells e de vos se

spere. E digau als dits consols que si per lo fet den Verntallat hauran res master scriven al canonge Planella qui ha carrech de les faenes de aquexes montanyes. Dada en Barchinona a XI de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

12 DE AGOSTO.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo la carta que sigue á continuacion.

Als molt Reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt Reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Hir sentint jo los piteus venien aquesta nostra via fiu anar MD homens en lo peu de la montanya qui es devant aquesta vila en lo Segur don podien damnejar los enemichs hi ells no podien rebre dan algu. Apres vingue la multitud dels enemichs ab gran furia e si la gent nostra demunt dita hagues volgut fer lo degut los desbaratavem. Moriren hi dels nostres X o XII e dells llurs XXV o XXX son se alleujats a nit en camp a dos trets de ballesta daçi e susara e de hora en hora speram vindran vers nos per donar lo combat e nosaltres los speram ab gran plaer. E es la

veritat aquesta senyors que per molts que ells sien si jom trobas ab IM caballs jo ferira e donara sobre ells hi crech ne haguera lo millor e la victoria que tots desijam. Ells son entre una gent e altre de V en VI M persones stim jo son III M bones e utils venen ab molta furia e la gent pus dolenta primer laltra millor apres e la pus millor derrer de tots pero he vist per esperiencia que quils te la cara ha dells victoria. Jo no he master per lo present gent de peu mas hauria necessari esforç per la mar car seria reputacio e als enemichs gran spant. Jo he scrit per a les galeasses qui eren vers Roses vinguen açi en continent a les Medes. Seria molt bo les galees se spatxassen e vinguessen decontinent car com dit he daria aço a les faenes calor e reputacio e als enemichs terror pero tot sia remes a la determinacio de vostres Reverencies. Vuy de mati stant jo a la muralla mes vengut hun araut de part de la Reyna dient jo li donas aquesta vila en altra manera se condolia molt de la destruccio de aquella per mi li es stat respost aquesta vila es del General e per conseguent ab los homens donor que açi som volem tots morir tots per defencio de aquella e per la patria e libertatats della. E tots los homens de peu volien morir ans que dar la vila e tots haviem delliberats morir ab lespasa en la ma com a vertaders e fidelissimos cathalans. Siau molt confiats senyors que tots los homens donor qui açi som havem delliberat perdre les persones per defencio de les dites coses. Nos entram y exim de la vila al pler nostre. De Torroella de Montgri a XI de agost M CCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres

senyors prest lo Comte de Pallars capita general del del exercit del Principat de Cathalunya Roger.

Mandaron escribir, en este mismo dia, los señores Diputados yConsejo las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro. Per letra de mossen Pere Figuera dreçada als honorables consellers companyons seus daquesta ciutat som certificats de la caramuça haguda ab los francesos e com la exercit se sperave fretures de vitualles sino hi ere provehit la qual rebuda decontinent havem delliberat que dos balaners qui partiran aquesta nit aqui ab vitualles passadors e altres armes e dema les tres galees sotils faran la matexa via per subvenir a la necessitat. Ab los dits balaners fem muntar lo canonge Sort frare de mossen Pere Berenguer Sort e mossen Pere Riba prevere de Ullstret los quals son molt pahisans en aquexes parts ens han aconsolats que aquexa vila es moltfort majorment ab la gent que teniu e que en la dita vila ha copia de pans e font e molt forment e que tot lo poder del mon no pot vedar per la serra nos vage segurament fins a mar hoc e que los francesos si son en aquexa vila son en lo pus desavantajos loch del mon para ells. Aço empero per vosaltres no deu esser ignorat. E axi restam confortats majorment pus teniu copia de gent e animosa a la qual tot lo poder del mon no pot noure ab la ajuda de Deu servat empero bon orde. Avisants vos adonchs

de les dites coses vos pregam vullau usar vos e los nobles e magnifichs barons cavallers e gentils homens de vostre concell e exercit de la virtut sforç e providencia que de tantes estrenuitats e savieses se spere e segons loablement haveu acustumat e nous oblit fornir de gent la torra de les Medes per que les fustes stiguen segurament en aquexes mars per al servey vostre si es mester sera tota via encautants vos de bon orde en lo que fet haja. Certificants vos que ir nosaltres e los concellers e concell daquesta ciutat concordablement havem proclamat e elegit en senyor de aquest Principat lo Illustrissimo Senyor Rey de Castella e per correus volants que esta nit partexen van les letres e ja dies ha per homens propris lo dit Serenissimo Rey e encara don Joan de Beamunt eren certificats. Creem lo socors sera molt prest car provehit hi havem en tantes maneres que mes dir nos pot. Les nostres gens fan meravelles la via Durgell en pendre castells e lochs e defendre aquells e vuy havem rebuda letra de mossen Johan de Marimon ab la qual nos avise com lo Rey ab tot son stat li es vengut posar citi a Cervera e de les gents del exercit son los exits una part e han haguda gran scaramussa en la qual ha morts molts dels ennemichs e molts rocins perduts e aquells fets levar del citi e dels nostros solament hi ha morts quatre. E diu lo dit mossen Marimon que ara tenen tant de animo los seus que nols pot tenir. Tot vos sie avis. E sie la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que proseguim. Dada en Barchinona a XII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega

de Leyda. — Los diputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya als molt honorables qualsevol capitans patrons e altres oficials de qualsevol fustes axi armades per lo dit Principat com en altre manera e encara qualsevol regidors de universitats al qual o als quals les presents prevendran e presentades seran salut e honor.

Com nosaltres hajam guiats e ab la present guiam qualsevol fustes axi rodones com de rems patrons mariners mercaders e altres gents de qualsevol condicio e nacio sien qui aportaran aci en la present ciutat de Barchinona o en Valencia forments e altres vitualles per provisio de aquelles ab la present los guiam asseguram ab lurs robes e mercaderies e de tots crims e deutes que hagen comesos e deguen entro al dia present axi que anant venint o stant ab les dites vitualles e bens llurs vagen vinguen sans e segurs. En testimoni de la qual cosa fem lo present guiatge signat de nostra ma e segellat ab lo segell major del dit General. Dada en Barchinona a XII de agost del any MCCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

Al molt honorable lo senyer En Rafel Julia o altre patro de la galiota del senyor Comte de Pallars.

Molt honorable senyer. Nosaltres trametem a les mans de Torroella de Montgri dos baleners ab vitualles e armes ab los quals munten los honrats mossen Bernat Sort canonge e mossen Pere Riba prevere qui son homens molt afeats e pahizans en aquella terra per capitans de aquells. Es necessari e axi vos ne pregam e requerim per lo interes e benefici de aquest Principat vos ab la dita galiota aneu de continent tota triga postposada en companyia llur e façau tot lo que mester sie per necessitat del egregi capita e del exercit segons de vos plenament confiam. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Se escribió tambien otra carta igual á la que precede, con muy leve diferencia, y con la direccion respectiva, a En Miguel Prats, mercader, que era patron de cierto laud.

Los deputats del General e llur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Confiants de la probitat industria e fealtat de vos molt honorable mossen Joan Soler canonge de la Seu Durgell e de gran e bona afeccio ferma e sencera voluntat que portau als afers de aquest Principat ab la present revocant sens nota de infamia qualsevulle

provisions de capitans en los lochs devall scrits per nosaltres fetes fem constituim e cream a vos dit mossen Johan Soler capita de la gent de la ciutat Durgell e dels castells e lochs axi de la dita ciutat com del capitol de la dita Seu donant vos plen poder e ampla facultad que per nos e en nom nostre representants lo dit Principat siau capita de la gent de la dita ciutat Durgell dels castells viles e lochs de la ciutat e del dit capitol ab totes aquelles preheminencies que altres capitans han acostumat regir e capitanejar e aquelles manar e regir e capitanejar a tota utilitat e honor del dit Principat e a defencio e tuicio dels poblats en aquell e encara a la ofencio dels enemichs. E encara pugau los castells viles e lochs dessus dits stablir fornir de gent e vitualles segons vos sera vist per conservacio de aquells e ofencio dels enemichs e aquelles que nous sera vist se puguen tenir e defendre fer desamparar e buydar e manar fer recullir les persones bens e viures en aquells lochs forts don seran de recullita o en aquells que a vos ben vist sera. E encara fer enderrocar e cremar cases pallers e altres coses que nos puguen salvar e recullir a fi que los enemichs no sen aprofiten ni alegren. E encara pugan qualsevol castells viles e lochs persones e bens dels enemichs conquistar pendre e haver a vostres mans e poder e aquells retenir e fornir e guardar e metre oficials e persones a la guarda de aquells necessaries en nom del dit Principat e encara si alguns oficials e persones en los castells viles e lochs de la dita ciutat e del dit capitol vos semblaran sospitosos aquells remoure punir e castigar e altres de

nou metre e posar. E encara contra los inobedients a les delliberacions e ordinacions del dit Principat e o a vos ni a vostres ordinacions e manament procehir e compellir obeir aquells e castigarlos segons vos sera vist. E totes altres coses fassau e pugau fer en nom veu nostre representants lo dit Principat que a vos sie vist util e necessari a la conservacio e defencio del dit Principat e poblats en aquell e ofencio dels enemichs car nosaltres en e sobre aquelles e cascuna de aquelles e dependents e emergents de aquelles vos donam e cometem en nom del dit Principat plen poder e nostres veus. E per que sou ecclesiastica persona a nosaltres plau eus cometem en lo exercici de jurediccio e actes criminals pugau elegir en nom nostre representants lo dit Principat aquella persona o persones que a vos sera vist. E dehim e manam als regidors e habitadors de la dita ciutat e castells e viles e lochs de la ciutat e del dit capitol que a vos dit mossen Johan Soler hagen e tinguen per capita e a vos obeesquen com capita dessus dits. Data en Barchinona a XIII de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

13 de agosto.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen a continuacion.

Als molt Reverends egregi e magnifichs mossenyors los deputats e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt Reverends egregi e magnifichs senyors. De vostra gran providencia he reebuda una letra dada en Barchinona a XII del present mes regraciant vos vostra bona contentacio que mostrau en ma persona la qual tots temps tinch certa e ferma sperança que advenint lo cas no sera mes en oblit per vostres senyories. Basta pur tal com so siau certs sens fiecio vull viure e morir ab la fe vostra la qual es molt be aprovada. De les actes de aci erech que per lo senyor Comte nostre general capita sou be informats. Los francesos tenim aci molt prop de la vila. Es veritat los tenim en molt poca stima. Planram molt siau be informats tant per lo dit capita quant encara per lo conselle de Barchinona que si troba la jornada que si segui air. Faç gracies a Nostre Senyor qui tanta gracia me ha feta que vivint yo sen pot fer relacio. E no era possible yo haver vida sino per la sancera voluntat que tinch en la defencio de la cosa publica e tots temps so en lo mateix proposit de oferir ma persona a tota natural de perill e com la mort nostra degues succeir per la dita defensio. El senyer En Miguel Vives he donada vostra letra ja tinch recapte ab moltes gracies a vosaltres. No hajau pensament que per diners yo tinga mes voluntat de servir lo Principat car tanta es la bona voluntatat que hi tinch que per cosa en lo mon no men poria creixer. De les viles de Perpenya e de Castello he cobrada resposta tal quen so molt content per part del

Principat. Crech senyors bo sereu informats de la gran despesa que yo tinch e nom puch soccorrer de un flori de res del meu car los pagesos stan vuy en tal punt que nols gosa hom executar res. Per queus haure á molta gracia hi vullau proveir en forma que jo haja manera de ben servir axi com tinch en la voluntat. Lo portador es ben fiat. Supplich vos li doneu fe e creença eus certifich ha donat bon recapte en la comissio que tenia de vosaltres. E manen me vostres senyories lo que plasent los sia. De Torroella de Montgri a XI de agost. Mossenyors de pas en pas haureu avis. Lescriva de la present qui may fall mossen Jofre Çarriera se comana en gracia de V. S. — Mosenyors del vostre Cruyells qui en gracia de vosaltres se recomana.

Als molt Reverends e magnifichs mossenyors los deputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt Reverends e magnifichs mossenyors. Una vostra letra dada en Barchinona a XV de juliol propassat ab la qual me manaveu que reebuda aquella decontinent fes apprehensio dels bens den Joan Agullo e aquells inventariats o descrits venes e fes entrada e exida del proceit de aquells e per semblant fes fer una crida que tota persona qui tengues o sabes qui tengues bens qualsevol que fossen stats del dit Agullo aquells dins tres dies hagues a denunciar a mi sots pena de cors e haver segons pus stesament contenia la dita letra a la qual me refer la qual rebuda ab aquella honor e re-

verencia ques pertany decontinent ensemps ab mon advocat e notari ani a la casa del dit Agullo e fiu descripcio e inventari de aquells jatsia de abans per pahers de aquesta ciutat los dits bens fossen stats ja descrit e noresmenys fiu fer la dita crida e posi les armes del General en la dita casa. Volent executar e vendre aquells son compareguts davant mi molts dients se creedors en los dits bens donants ses opposicions e alguns de ells faents fe de lurs contractes requerints ab gran instancia sien collocats en los dits bens e satisfets de aquells segons consta per actes en poder del meu notari. Per la qual causa a mi ha convengut sobreseure en la dita venda e distribucio fins a tant vostres Reverencies e Magnificencies fossen a ple consultades. E encara per quant aquells dies noy havia gent en ciutat com fossen sobre Alguayre e sobre Sunyer. Per que mossenyors molt Reverent e Magnifichs he delliberat fer vos la present tant per lo dit cap ço es dels creedors e collocar aquells en lur gran a consell de mon assessor quant encara per donar me orde en alguns deutes e accions que eren deguts al dit Agullo si sera donant curadors als dits bens per demanar aquells e de tot lo que per al present acte sera mester. Cetificant vos mossenyors com del dit Agullo no se han trobats tants bens com hom pensava car la mes valua dels bens mobles son robes de vestir. Argent ni or ni libres ni draps de lits no sen han trobats qne en tal summa sien. Diu se que aqui e en Cervera era tot.

En apres mossenyors vos certifich com apres que la

ciutat crech per ordinacio vostra ha levat los bastons als olim oficials e ha creat quatre o cinch algutzirs ha comanat a un juriste la assessoria per alguns me seria dada requesta dients e allegants actes que los dits oficials e lo qui te la assessoria no havien donades fermances ni assegurar la taula justa les constitucions de Cathalunya que no podien preveir ni judicar ne altres actes jurediccionals e exercir e axi ne volien star al judicat per aquells. E seria dit per alguns que deuria esser creat algu per cort e veguer axi com es acostumat qui en nom del Principat tengues e regis lo dit ofici ab seguretat de taula e altre per batle segons son los oficis formats. On veent lur requesta per semblant he delliberat consultar ne vostres reverencies e magnificencies a fi que per aquelles hi sia donat tal orde que Deu ne sia servit e la cosa publica ben administrada. Per que mossenyors vos supplich quant a tots los damunt dits caps distinctamen yo haja vostra resposta per lo portador exhibidor de la present a fi que per mi sia proveit degudament segons me sera manat e ordonat per vosaltres. E tingaus mossenyors molt reverents e magnifichs Nostre Senyor Deu en la sua continua proteccio e guarda. De Leyda a VII dagost any Mil CCCCLXII. — Quis comana en vostra gracia Pere Arnau Segrera lochtinent de deputat local de Leyda.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor Comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Ir vos scrivim per correu volant avisant vostra noblesa de la tramesa de dos balaners e tres galees sotils e passadors que Deu volent vuy en cert ab los ambats partiran faent aqueixa via e per los dits balaners vos ne tornam scriure per mossen Bernad Sort canonge e mossen Pere Riba prevere qui son homens pahysans afeats e de grant recapte e muntats ab los dits balaners. Apres havem reebuda vostra letra e altra del noble baro de Cruylles per les quals som avisats de la scaramuça dels fransesos e de la poqua stima en quels teniu lo que molt nos ha confortat com per letra de mossen Figueres conseller fos scrit ab alguna congoixa. De la resposta per vostra noblesa feta al haraut som contents e de la virtut e animositat vostra e dels nobles barons cavallers e gentils homens de vostra companyia e de les gents de peu del exercit molt som confortats. Forts castells vila e montanya teniu e prou forment segons som avisats e la vila de Sanct Feliu vos ha trames vi e ara ab les dites fustes haureu altres vitualles e armes venim a creure vostres gents doblaran de animo e tota la costa sera scalfada visitantla e los enemichs seu deuen atterrir indubitadament. Daqui avant nostre Senyor Deu e nostra dona Sancta Maria mossen Sanct Jordi e tots los sancts de Paradis e lo benaventurat Charles sien en direccio vostra. Una cosa no volem callar quens par decontinent deurieu per bon orde de vostre exercit

fer ab crida publica ço es que sols pena de la vida algu stant en lo fet de les armes no sia gosat occupar o divertir se en pendre robes rocins ne altres coses dels enemichs mas que tot haja a venir a boti per esser partit ab egualtat. Apres fets los actes darmes car axi ho fa lo Rey en Urgell e tal se lig de tots los passats valerosos capitans. Placiaus mirar per tot e precogitar los contraris qui causar se poden per esser los enemichs tant vehins e ab los quals ha gent guerrera axi nostrada com stranya e proveir a totes coses per la honor del Principat e vostra conservacio e indempnitat del dit exercit. Placiaus la present comunicar als dits nobles barons cavallers e gentils homens de vostre concell e altres queus parra. E sia la Sancta Trinitat proteccio vostra e direccio dels negocis que proseguim. Dada en Barchinona a XIII dies de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell et cetera.

Als molt honorables senyors los conseller de la vila de Agualada.

Molt honorables senyers. Vostra letra havem reebuda e quant es al fet del homenatges presos dels homens del castell de Odena e de altres havem gran plaer. Quant empero a la gent que aqui es stada per nosaltres tramesa la qual desitjau no esser diminuida nostra voluntat e intencio son que axi de la stada com de la partida tota o part e de totes altres coses stigan a delliberacio del honorable mossen Jaime Fiveller capita de

aqueixa vila lo qual per execucio del carrech que te ha fer moltes coses les quals son a ell remeses. Quant al fet de la contencio ques diu esser causada entre lo senyor Rey e lo comte de Prades no havem tal creença pero les obres ho mostraran. Vosaltres stau attents e mirau per tot no ficant de totes persones e paraules quis sembren. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIII dagost del any mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als honorables senyers los jurats de la vila de Barbera.

Honorables senyers. Reebuda vostra letra havem gran plaer de la virtuosa perseverança que teniu en lo benavenir de la terra com a virtuosos cathalans e de la eleccio feta de capita som contents per ço com creem ne sereu be regits governats e defesos. Quant al socorro demanat de gent vos responem que nosaltres havem donat carrech al honorable mosen Jacme Fiveller capita de Agualada e an Pere Luis de Vilafrancha capita en Sancta Coloma de Queralt de visitar totes aqueixes parts e proveir al necessari. Axi siau ab ells e vista vostra necessitat daran vos lo mester haureu. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIII dies de agost del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

14 de agosto.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt reverends nobles e de molt gran providencia los deputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Mossenyors molt reverends nobles e de molt gran providencia. Vuy que tenim nou del present arribi a Roses e decontinent he proveit en lo que vostres magnificencies me havien manat. Es veritat que es stada molt necessaria la provisio que aquesta vila stava perduda e els concordats lo millor he pogut. He creença si seran reposats e en totes coses mossenyors es stat lo sindich de Perpenya e per damunt dita raho a mi ha convengut leixar en dita vila cinquanta homens. Aquesta nit mossenyors he delliberat calar me la via Dampuries los quals rabosejen molt. Ha hi moltes vitualles. Tinch sperança los reduirem a la bona part e de les vitualles e les persones farem vinguen a Roses e fet aço tirarem avant per cumplir los manaments de les vostres magnificencies. De damunt dites coses pus larch per En Joan Ramon sindich de Perpenya sereu avisats. E per la present no te mes a dir sino mossenyors e de gran providencia sia la Trinitat Sancta en vostra guarda

e nostra. De Roses a VIIII dagost. — Lo prest a tota ordinacio de vosaltres mossenyors Berthomeu Sanjust.

Als molt reverends nobles e de molt gran providencia los senyors de diputats e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Mossenyors nobles e de molt gran providencia. A VIII del present mes de Palamos a vostres Reverencies nobleses e savieses largament per mossen lo capita de les galeaces e per mi vos fou scrit dels occorents negocis fins en aquella hora se eren seguits. Aquesta faç per avisar vos com vuy que tenim nou del dit present mes de agost som juncts a Roses lo qual havem trobat molt desbaratat e sens falla si los francesos hi fossen venguts sguardant lo gran divis que entre ells era e lo mal orde que tenien per lo dit capita de dites galeaces es stat vist leixar aci al dit loch cinquanta homens e havem los pacificats e mesos en orde. Crech ab la ajuda de Deu no perillaran. Aci havem sabut com lo loch Dempuries ha alçades banderes reyals e que ja hi havia francesos. Havem delliberat anar hi a nit vespre que sia per levar los cinch milia quarteres de forment e farina que tenen e fer los desamparar lo dit loch e fer los mudar al dit loch de Roses si fer se pot e apres fem stima tirar a Cadaques e a Cobliure. Aço se fa ab tanta celeritat com fer se pot. Jo he haut aci un home qui lo darrer del propassat mes hisque de Perpenya dient com los francesos eren venguts al dit loch per scaramuçar e com los eren exits circa mil homens e

fora les barreres entant quels feren fugir fins al bosch del Rey qui es al peu del castell de Perpenya entant que aquells del dit castell feren socorros als dits francesos contra los de la vila e axi sen tornaren molt congoixosos dient que pus a morir havien que ells volien morir ab la spasa en la ma. Per que de present assitiaren les bombardes contra lo dit castell. Demanen socors de vostres reverencies e magnificencies crech hi proveireu segons poreu. Si alre que no vos placia de letres confortarlos. Altres coses mossenyors molt reverends e de molt gran providencia no havem mes a dir sino que lo Sanct Sperit sia en vostra guarda. Del Port de Roses a VIIII dagost Mil CCCCLXII. Per mossen lo capita de les galeaces sou ja informats.
Per un correu que aci se es trobat havem presa una letra dels consols de Cobliure scrivia al baro de Cruylles la qual trobareu dins la present. — Mossenyors molt reverends nobles e de molt gran providencia lo qui a tota honor vostra es prompte Joan Ramon.

Sigue la carta á que se hace referencia en la anterior.

Al molt magnifich senyor lo baro de Cruylles lochtinent de capita general del Principat de Cathalunya.

Senyor molt noble. Divendres pus propassat reebem un correu per part vostra lo qual portava una letra als honorables consols de Perpenya e lo dit correu de paraula dix que vos lo remetieu a no-

saltres jatsia de vos mossenyer no haviem letra empero per la amor qui a nosaltres es en vos vista la present armam una barque ab un hom qui la acompanya. Nos la trametem a Perpenya ab una letra que nosaltres fem a caps de mesters axi per lo dit correu sereu informats pus larch. Mes avant esser sen anat dit correu arriba un altre que portava una letra a mossen Pere Johan Ferrer e attes que lo dit correu no podia passar car tots los passos eran stablits nol lexam passar mas per lo primer que vaja le trametrem la letra. Mes avant mossenyors volem avisar vostra saviesa com vostre cosingerma En Berenguer Dolms nos ha feta una letra encarregant nos que nosaltres nos vullam dar al Senyor Rey ço es que li façam sagrament e homenatge de feeltat altrament quens apparellem de la batalla dient en una letra que Leyda Cervera Tarrega Gerona Perpenya se es donat e ha fet semblant sagrament e homenatge. Per que mossen vejats les practiques ques tenen e ensermonen la gent de aci que nons vullam perdre e que no vullam creure Barchinona e que vullam revocar totes crides quis eren fetes en nom dels deputats. Per que mossenyer aci com sab Deu fem compte de vos com de pare a coneixer ho podeu. Placiaus de continent voler nos avisar de tots la veritat per lo poble de aquesta vila sia informat de la veritat e consolareu tots nostres coratges e del poble pregant prest nos vullats informar mes avant vos placia treballar ab lo senyor Comte de Pallas capita e ab los senyors de deputats que en tot cas del mon nos vullen trametre cent homens car altrament si no si proveeix

e Cobliure era perdut aci com vostra saviesa sab tota Cathalunya si fondra a recobrar lo car per la mar tots temps haura soccors de França majorment com som certs que Vilatge ha armat ab set galeres per venir aci prest e nosaltres havem trames vista la present a Barchinona a mossenyors de deputats vullen proveir hajam galeres per que placiaus voler treballar e scriure a cascu dells nos facen soccors altrament tot es perdut. Per la present no havem mes a dir sino que sempre nos recomanam molt a vos. Pregant lo bon Jhesus sia en guarda vostra. A Cobliure a VIII de agost any Mil CGCCLXII. — Los consols de Cobliure apparellats a vostra honor.

Mandaron expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen a continuacion.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de la vila de Montblanch.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem rebuda e oyda la creença explicada per lo honorable En Pere Mediona decontinent per supplir a vostre desig e proveir a la conservacio e indemnitat de aquexa vila havem delliberat trametre aqui lo portador de la present appellat Gabriel Foixa capita de cent homens lo qual capita es home de fet e de recapte e ab la ajuda de Deu e vostra creem fara la honor del Principat e sua. Nostra voluntat es que vosaltres ensemps ab lo dit capita governeu la gent tant com stara dins la vila.

Fora empero aquella lo total govern sia del dit capita faents vos certs lo dit capita trobareu prompte a tot lo que per vosaltres e ell ensemps sera delliberat. Per al present no havem pogut proveir de altre capita home de cap si a Deu plura per avant hi proveirem. Entretant siau sforçats e animosos com loablement haveu acustumat e de vosaltres confiam per manera que de aqueixa vila e terra puixau dar qual raho de vosaltres se spera. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII dies de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al honorable lo senyer En Gem Pere Malendrich plegador de les rendes de Jorba.

En Gem Pere. Dehim e manam vos de continent reebuda aquesta de les rendes del castell pagueu lo sou degut e daci avant devedor als homens qui guarden aqueix castell per lo Principat. E aço no diferiau per raho o causa alguna com vullam axi se faça delliberadament e consulta. Dada en Barchinon a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera

Alt molt egregi e strenuu baro lo senyor comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Jatsia per dos correus lo hu ir laltre vuy spatxats vos hajam scrit del que era necessari cumpliment empero per que apres havem sabut que les

galees de mossen Vilamari son junctes a la Vilanova de Guialtruu es creu faran la via de aqueixes mars vos ne avisam per tant que facilment no prenguesseu aquelles per les nostres avisant vostra gran noblesa que fins aci los dos balaners de queus havem scrit no son poguts partir per contrari de temps. Dema Deu volent sens tota falla partiran ensemps ables tres galees sotils les quals ab grans precipitacio havem fetas spatxar per que totes les fustes vagen ensemps lo que portara altra calor e reputacio que no farien anar disperses. Havem creença les galeaces seran junctes aqui car letres tenim del capita de VIIII del corrent mes fetes en Roses. E aci totes les dites fustes faran un cominal stol. Nostre Senyor Deu per sa merce dirigescha vostres pensaments e laor sua conservacio e honor de aquest Principat e vostra e endreça e indemnitat de tot lo exercit. E per vostre avis havem apres que la gent darmes francesa restada en Rossello deu venir aqui per ajustar se ab los altres. Levau ne lo juhy queus parra e provchiu a tot lo necessari segons de vostra gran noblesa plenament se confia. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen micer Damia de Montserrat capita de Tarragona.

Molt honorable mossen. Vosta letra havem reebuda a la qual responem que lome quis diu pabordre de Loret pres a Cambrils pagant a vos en nom nostre les despeses

fetes per la sua capcio e per los avisos fets aci e altres despeses e encara pagant e contentant tres persones qui de ells se clamen ministrant los compliment de justicia summariament e de pla leixeu anar aquell e los qui ab ell son. E si fer no ho volia o podia feu lo anar en Tarragona e aqui stiga pres en nom nostre fins sien pagades les dites coses. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII dies de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Molt honorables e savis senyors los consellers de la vila de Agualada.

Molt honorables e savis senyors. Ir vos scrivim de nostra voluntat e intencio sobre lo fet dels acordats del exercit que aqui son encara vos tornam scriure nostra delliberacio esser que de la dita gent stigau a ordinacio e voluntat del honorable mossen Jacme Fiveller capita. Dada en Barchinona a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable lo senyer En Berenguer Sayol ciutada de Barchinona hu dels capitans del castell de Camarasa per lo Principat de Cathalunya.

Molt honorable senyer. Vostra letra havem reebuda avisatoria del comte de Prades e de don Joan de Luna e encara dels homens fugitius del exercit de Camarasa

per vos presos. Venints a la resposta nostra delliberacio es que la anada vostra e dels cent homens sia aquesta ço es Agualada e daqui a Cervera per la pus segura via que fer se puixa. E daqui a concell del magnifich capita de la bandera se pora anar segurament una nit a Camarasa ço es los diners ab dos o tres bons genets e la gent per via segura sperant jornada o nit be assegurada e que deu esser molt attes tant per la gent quant per los diners quant encara per la salut de aquella terra. Vuy nos han portats dos homens dels dits fugitius de Camarasa que son stats a Martorell. Pregam e encarregam vos ne prengau tants com ne trobareu remetent los a nosaltres. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Al molt honorable lo senyer En Ramon de Planellla donzell capita Dosona.

Mol honorable mossen. Vostra letra havem reebuda a la qual entesa responem que al present no es possible poder trametre aqui sou per los cent homens que demanau de molts sguards rahonables e creem vos ab la gent que teniu bastau be en dar reeapte a les faenes queu son comanades e la honor del Principat e vostra e axi vos pregam e encarregam ho deduischau a efecte. Certificants vos que ir parti per anar a vos En Rafael Amat ab cent homens e vuy partira En Rossello ab los altres cent. Entretant meteu vos a punt e concertau lo

que fer se haura per manera que nos perda hora ne punt. De la perdua del castell den Paguera havem enuig. Pero creem ab la vostra bona provisio sera cobrat. Quant al que dieu supplicant no façam res contra vostra potestat stam maravellats vos hajau tal pensament. Al fet de la advocacio fischal de Vich nosaltres som be recordants del que diguem aci a micer Joan Soccarrats. E per ço scrivim als honorables consellers de Vich de nostra voluntat e intencio. Creem nos complauran. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honrables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich.

Molt honorables e savis senyors. Eñ los dies no ha molt passats essents aci los canonge Planella e micer Joan Soccarrats fom supplicats que on per indisposicio o alias del advocat fischal se hagues proveir de novell advocat succeis al dit ofici lo dit micer Joan lo qual juxta relacio del dit canonge es molt afectat a la terra. Se ha treballat e treballa continuament per aquella ab gran devocio e voluntat la qual cosa per nosaltres fou oferta e atorgada. E com siam certificats vosaltres ne haveu elegit altre per ço notificants vos nostra dita oferta vos pregam e encarregam com mes stretament podem que lo dit micer Joan Soccarrats sia advocat fischal e no altri. E sia Jhesns ab tots. Dada en Barchinona a XIIII de agost del any Mil CCCCLXII. — M.

de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable senyer lo capita del castell de Hostalrich.

Molt honorable senyer. Tres jorns ha passats reebem vostra congoxosa letra. E decontinent provehim que mossen lo Arthiacha Çarriera anas aqui lo qual parti ir. Ell ha carrech de aplanar totes coses e proveir a aquelles. Dada en Barchinona a XIIII dagost any MCCCCLX dos. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honorables senyors los capitans del castel e vila de Hostalrich.

Molt honorables senyers. Gran clamor nos es fet per part de la senyora Comtessa per les causes contengudes en un memorial interclus en la present. E per que desijam saber la veritat vos dehim e manam decontinent nos certifiqueu veridicament de les coses com passen per que hi puixam fer provisio deguda. E si axi passa com es afermat restituiu lome pres al batle de Tordera reintegrant lo perjudici fet. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al honorable senyer En Miquel Vives ministre del

General.

Honorable senyer. Vostra letra de XI dagost havem reebuda ab la qual nos avisau dels diners que haveu rebut dats axi al senyor capita com al vezcomte de Rochaberti com al baro de Cruylles. Del que fet haveu fins aci restam contents. Volem empero cus manam nos aviseu del dia que los dits vezcomte e baro començaren servir lo exercit del Principat e ab quanta gent a cavall per manera que sabuda la veritat puixam scriureus del que delliberarem sobre la paga a ells faedora. Les altres coses necessaries al exercit de que haveu carrech sien vos recomanades donant hi los bo e deligent recapte que de vos se spera no leixant perdre res per mala cura si possible es mostrant la present als altres ministres del General los quals son aqui per fets del dit exercit als quals axi mateix manam facen lo degut en lo quels es comanat e en totes altres coses utils e necessaries al dit exercit. Dada en Barchinona a XIIII dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e conçell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Vilafrancha de Penades.

Molt honorables senyors. Nosaltres per benefici e repos de aqueixa vila havem delliberat fer aci venir presa certa gent daqueixa vila. E per ço scrivim al capita quels liure an Ferrer Venteyols conestable. Pregam vos hi doneu bona expedicio car com sabreu la causa ne sereu be contents. Dada en Barchinona a XIII dagost del any

Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Miquel Cardona cavaller capita de Vilafrancha de Penades.

Molt honorable mossen. Per benefici e repos de aqueixa vila fem venir aci En Berthomeu Guillera e En Gaspar Leo de aqueixa vila. Per queus dehim e manam que decontinent los prengau ells liureu an Ferrer Ventayols conestable quils nos trametra e no haja falla. E som massa maravellats com per tantes letres vos hajam scrit qens enviasseu la senyora de Çalacuna ab los dos fills e apres donasseu orde que haguessem los altres e fins açi no haveu res fet ne axi poch no haveu fet recullir la gent de la vegueria. Per queus dehim e manam molt stretament que sens triga alguna vos trametats la dita Senyora ab los dos fills segons vos havem scrit e no haja falla o pus dilacio car no ho pendriem en paciencia. E feu recullir la dita gent de la vegueria segons vos havem scrit. Dada en Barchinona a XIIII del mes de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. —

E ab summa diligencia enteneu en inquirir contra la capitulacio e les delliberacions e ordinacions nostres segons vos havem scrit e comes. E siau pus diligent en exiquir nostres manaments que no son fins aci. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable lo senyer En Ramon de Planella capita de Osona.

Molt honorable senyer. La noble madona Margarita de Cruylles par que te un loch Castellet de Rupit en lo qual es vengut En Verntallat e hay fetes novitats e prou dans posant banderes reyals e levant lo basto al seu batle e que per aço vos volrieu anar al dit castell e pendrel la qual cosa no seria sens gran dan seu com lo dit castell sia una de les majors substancies sues. E considerat que lo dit Verntallat ha fetes ni ladita madona Margarita ni los homens seus noy han consentit ans los es stat molt greu com sien devots e obedients a les delliberacions e ordinacions de la patria e son fill lo major es en lo exercit ab son cosin germa lo baro de Cruylles vos pregam e manam que no aneu al dit castell ni al terme de aquell per la dita raho car no li seria sens gran dan mas si res hi ha que a utilitat tuicio e honor del Principat si haja a fer queu comuniqueu ab la dita madona Margarita qui es aqui en Vich car ella hi proveira a tota vostra voluntat. E encara sapiau ab ella qui son aquells tres o quatre que ella mateixa scriu qui son de la sequela del dit En Verntallat e hajau los e castigau los car de tot li scrivim. Dada en Barchinona a XIIII de agost del any Mil CCCCLXiI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

15 de agosto.

Recibieron, en este dia, los señores Diputados y Consejo

las cartas que siguen a continuacion.

Als molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors los deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends magnifichs honorables e de gran providencia senyors. Per ma darrera letra que a nit o vuy de grant mati haveu reebuda haureu vist com so aci en Torroella de Montgri e tinch los piteus a dos trets de ballesta a vista nostra allehujats. Apres no si ha res de nou seguit. Es ver que ir los nostres scaramuçareu ab les piteus. Mataren ne alguns. Dels nostres noy mori negu. Dos rocins hi foren nafrats. Placiaus trametre encontinent dotze quintars de polvora vuyt de spingarda e quatre de bombarda e passadors tans com se puguen car non tenim. Pur de polvora no ni ha gens. De passadors molt e molt pochs. Es cosa de molta necessitat la multitut dels enemichs considerada qui com dit he nos stan prop e venen aci a un tret de ballesta. Heus volgut avisar de totes aquestes coses per que vostres reverencies determenen sobre elles lo que plasent los sia. E placiaus ab les dites coses trametre en tota manera sis quintars de plom de que no tenim gens e altres coses que vostres reverencies coneguen a aquest vostre exercit esser necessaries. De Torroella de Mongri a XIII dagost Mil CCCCLXII. — A la ordinacio de vosaltres senyors apparellats lo Comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Als molts egregis e ililustrissimos los senyors de deputats e concell de la novena representants lo Principat de Cathalunya.

Senyors molt magnifichs. Dijous que comptam XII del present mes essent yo a Caldes de Malaveya axi en lo mig jorn arribaren aqui deu o dotze homens de Tordera los quals manaven un roci lo qual han levat a un fadri qui stava ab lo bisbe de Gerona lo qual anava per vitualles per lo bisbe e aquell los dits homens han pres e yo el interrogat de la manera del viure que tenen los francesos ni de la manera com se regeixen. Diu que de vitualles stan molt strets e que a voltes stan dos o tres jorns que no mengen sino carn e que treballen molt fort en pendre Torroella de Mongri e que stan en sperança de haver tres milia cavalls de Rossello e que hi han ja fet correu e aço ha ell hoyt dir entre ells. Es un gran tacany. Mossen Copons lo coneix ja. Interrogaulo que ell vos dira moltes coses. Jo he presos en sagrament e homenatge que ell los portara aqui dins tres jorns. Yo men vaig la volta dels dits francesos. Prech Deu mi endreç e lo glorios Sanct Jordi. No als. De Caldes de Malaveya a XIII de agost. — De vostres reverencies humil servidor Berthomeu Tarrago.

Mandaron hacer y expedir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes instrucciones.

Instrucciones per los molt reverent egregis nobles e

magnifichs deputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya fetes als molt honorables mossen Berthomeu Santjust comanador Çaplana Pere Desplugues Luis Xetanti patrons de les tres galees sotils mossen Bernad Sort canonge e mossen Pere Riba prevere capitans dels dos baleners armades e armats per lo dit Principat de les coses que han a fer segons davall sera dit.

Primerament los dits capita de les galeaces e patrons de les tres galees practicaran lo capitanejar de totes les dites cinch galees e dos baleners per setmanes ço es cascu dells una setmana segons en semblants fets es ja acustumat. Declarat empero que los dos patrons de la una galea sotil no hajen sino una sola capitania de una setmana.

E axi ab lo nom de Deu e de nostra dona Sancta Maria de mossen Sanct Jordi e de tots los sancts de Parais e del benaventurat Charles los dits tres patrons de les tres galees sotils e los dos capitans dels dos baleners partints de la platja de la present ciutat tiraran la via de les Medes on deuran trobar lo dit mossen Sanctjust capita de les dites galeaces. E si loy trobaran mostraran li les présents intruccions e leixant les fustes en bona custodia tots ensemps o alguns dells iran al egregi comte de Pallars capita general del exercit del dit Principat lo qual es a Torroella de Mongri e comunicaran ab ell de lur venguda e de les necessitats de aquelles parts e de tot lo que semblara se dega fer axi en terra com en mar per la indemnitat e honor del dit Principat e tot lo que per lo dit egregi capita general e

dits mossen Sanctjust e altres patrons e capitans de galees e balaners qui alli se trobaran sera pensat acordat e delliberat allo sia fet e executat en la millor e pus segura manera que fer se puixa.

E de les vitualles armes e altres coses que sen porten los dits balaners faran a tota voluntat e ordinacio del dit egregi Comte capita general. E si sera delliberat esser desembarchades sien leixades an Miguel Vives qui per lo general es ab lo dit exercit.

E si les dues galeaces no seran a les Medes noresmenys los dits patrons de les galees sotils e capitans dels balaners comunicaran ab lo dit egregi capita segons damunt es dit e si sera delliberat fer venir aqui les dites galeaces sia fet on no lo que sera delliberat com dit es sia fet e excutat.

E hajen a memoria los dits capitans e patrons que si lur stada a les Medes no sera fructuosa sia fet pensament ab lo dit egregi capita general si ira per la costa lla on sera delliberat per dar confort a aquella e encara per fer algun acte damnos als enemichs.

E prima faç es vist deurien anar totes les fustes plegades per sguard de les galees de Vilatge e de les galeaces de França e altres quis diu se armen per venir en aquesta costa.

Les presents instruccions seran comunicades al dit egregi capita general a fi que tot li sia notori. E dits capitans e patrons son requests ab tenor de les presents instruccions que ab diligencia be e leyalment se hajen en fer cumplir e executar totes e sengles coses dessus dites tota frau cessant. Dada en Barchinona a XV d a-

gost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda.

16 DE AGOSTO.

En este dia, los señores Diputados y Consejo recibieron las siguientes cartas.

Als molt reverends egregi magnifichs e honorables mossenyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregi magnifichs e honorables mossenyors. Lo dia propassat vos fem correu del fet del Comte de Prades. Ara vos fem certs com lo dit dia propassat a les onze hores de nit es entrat en la vila de Calaf ab cent rocins poch mes o menys e de CC e sens neguna contradiccio li han ubert. Es ver dos dels jurats qui eren catholichs per la terra sen son anats e aço havem per letra e avis de la dita vila dels Prats e en altra manera per certa spia quey tenim qui ses assogat per una finestra de la dita vila. Perqueus sia avis eus placia proveir e trametrens la gent oferta e mes si podeu per quant los dels Prats nos avisen venen per saltejar los dels Prats e nosaltres. E som avisats lo dit Comte fa anar la Comtessa a Cardona qui es stada ab ell a Tora. Es opinio ferma ell tirara a Cardona e se enfortira aqui ol stablira per lo Rey car amassa tanta gent

com pot del Comdat. Daqui avant temps ha aço sentiem ens ne som descarregats car diverses vegades vos ne havem avisats pero vostres reverencies son tals hi proveiran. E no pus sino queus placia desempatxar los tramesos a vostres reverencias. E sia la sancta Trinitat en guarda de tots. Placiaus donar al portador de la present vuyt solidos. Scrita en Manresa a XV dagost del any Mil CCCCLXII. — Mossenyors los quis recomanen a vostres grans reverencies los concellers de la ciutat de Manresa.

Als molt reverends egregis e magnifichs senyors los deputats del General e concell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Senyors molt reverends egregis nobles e magnifichs. Vuy a les cinch hores de mati he reebuda una letra del capita de la bandera e mossen Civeller una altra les quals abdues dins la present vos trametem per que millor hajau facultat de proveir en lo queus parra car no ignorau vosaltres senyors com la gent no ha volgut pendre sino pera XV jorns dels quals ni ha ja de passats una partida segons sab En March Calabuig que aqui teniu. Per que es mester provehiau de gent car en altra manera e aquesta frontera deça e lo dalla tot es perdut car de aquesta vila per quant lo molt noble e virtuos En Guerau de Queralt te per enemich format son fill mossen Dalmau lo qual sab es ab lo Rey nos te per segur sens algun sforç de bona gent. Feu stima a tot mal anar ha mester cent cinquanta homens que ab

menys nos pot sostenir per sguard de Aguilo e pres Aguilo es presa aquesta vila. Ja sabeu com los de Monmeneu se son dats per quant los concellers de Agualada per cupdicia de molt guanyar han fet ab requesta al capita de cent homens qui es En Montagut que nan fet tornar XX homens los quals mossen Civeller hi havia tramesos e al mati que sen tornaren tantost foren presos o dats. Per que senyors proveiu ab diligencia e ordonau que tot se desempar car altrament tot seria perdut. Argençola sabem sta en tracte de darse Taravella se es dada. De tot vos avis. De Çarreal no se que fer. Hajau per cert fora nosaltres de aci tot es perdut. Nous vull mes dir per la present sino que prest vullau delliberar. E prech Nostre Senyor Deu nos vulla emparar com sab havem mester. De Sancta Coloma lo jorn de Nostra Dona. — De vostres magnificencies prest als vostres manaments Pere Luis de Vilafrancha.

Mandaron escribir, en este dia, los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Al honorable lo senyer En Berenguer Sayol hu dels capitans de Camarasa.

Honorable senyer. Nantich Planes capita dels cent homens portador de aquesta amena ab si XXV homens a cumpliment de la sua gent. Dehim e manam vos que si seran bons e utils façau pagar aquells ab lo sou acustumat an Guillem Romeu qui ab vos es. E mes façau

pagar al dit Planes XXII florins e mig per cinquanta homens a cumpliment dels cent car no es stat pagat sino per cinquanta homens. Recordants vos que si ballesters hi haura qui no porten cuyrassa solament hajen quatre florins lo mes. E per quant los camins que haveu a fer son circuits de enemichs volem eus donam licencia que si per lo cami trobareu gent aquella puixau acordar e fer pagar juxta lorde e fins en lo nombre queus es comes axi com los haguereu acordar en Urgell per manera que ab mes gent puixau fer lo transit pus segurament. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVI dies dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt honorables e savis senyors los consols e concell de la vila de Perpenya.

Molt honorables e savis senyors. Per moltes vies som certificats de la bona e virtuosa perseverança vostra que sempre haveu en lo benavenir del Principat que molt nos aconsolam en sou doblament comendables per sguard de la mala obra quens es feta per les gents del castell e per los francesos. Ara haureu pogut veure qual bona intencio e voluntat acompanyava los del dit castell e los meneigs qui en los dies passats se fahien de haver lo castell a ma de la terra pero Nostre Senyor Deu es en la smena del qual confiam prestament proveira a la indemnitat de tots. E no dupteu de res car ja la sua omnipotencia prepara via a la victoria del Principat per quant los francesos havents por de nos-

tres gents se son levats del camp que tenien prop Torroella de Mongri e los nostres fan lur via per damnificar los. E axi stau aconsolats e confortats e feu lo que de vosaltres plenament se confia. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVI dies de agost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Bajo igual forma, se escribió tambien á los prohombres de los gremios (caps de mesters) de la villa de Perpiñan.

Al molt egregi e strenuu baro lo senyor Comte de Pallas capita general del exercit del Principat de Cathalunya.

Molt egregi e strenuu baro. Una letra ir feta havem reebuda per la qual restam avisats que la gent francesa ha delliberat levar se daqui e fer la via de Rossello de que h ıvem gran plaer per quant si axi sera succeix a molta honor util e gloria de aquest Principat. Quant a la delliberacio que dieu vos e vostre concell haver feta de tirar per lochs segurs a la coha dells stam en molt pensament per quant dubtam lur proposit no sia altre ço es o de lunyar de aqueixa vila e loch qui son fortissims e apartar vos en altra part menys segura o de tirar vos la lur via per que constituits en pla vos puixen dar al damunt o de afamar vos en alguna vila o part on facilment porien anar e encara de tornar la via de Gerona e de Hostalrich. E per ço par a nosaltres esser

summa necessitat tenir com creem feu moltes spies e fiables sobre los dits francesos e leixarlos be lunyar de vosaltres ans de moureus per manera que totes lurs guerreries sien aniclülades e no puixen perir los actes per ells desijats. Si donchs no fahien la via de Gerona e de Hostalrich en lo qual cas per part segura los deu esser dat a la traça per vostre exercit. E si ver sera que los dits francesos sien de aqui lunyats e quina via faran seriviu nos ne decontinent per correu volant a fi vos puixam scriure de nostra delliberacio com faça molt ponderar aquest fet attesa majorment la disposicio en la qual vuy es la vila de Perpenya e tot Rossello la anada de la qual patria no par a present segura e menys fructuosa. Les galees e balaners qui Deu volent partiran la nit prop vinent han manament de fer la via de les Medes. E apres ab communa delliberacio vostra e dels capitans e patrons de les dites fustes fer e executar tot lo que sera delliberat juxta lurs instruccions les quals saran a vostra gran noblesa mostrades. Per aquesta no havem mes a dir sino que prestament per correu volant com dit es siam avisats de les coses dessus dites. E sia la sancta Trinitat continua proteccio vostra e direccio dels negocis que prosseguim. Dada en Barchinona a XVI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Als molt magnifichs mossen Berthomeu Sanctjust capita de les dues galeaces del General de Cathalunya.

Molt magnifich mossen. Tant per una vostra letra quant per dues del honorable En Joan Ramon som plenament certificats de les bones e prestes obra e provisions per vos fetes als queus era comandat e encara al fet Dampuries e de les Medes de les quals coses molt vos comendam. Pregants e encarregants vos continueu vostre be obrar segons de vos plenament se confia. E siaus avis que de present trametem en aqueixes parts les tres galees sotils armades e dos balaners ab certes instruccions dirigides a vos e als patrons de aquelles les quals vos seran comunicades e manam sien servades. Havents per ferm que per vos e los dits patrons seran delliberades fetes e executades tals coses de les quals resultara molt honor e util a aquest Principat e a vos e als altres patrons dessus dits. E ab tot cregam ja haureu aço sentit encara vos avisam que per aquests concell e de la ciutat concordablament es stat proclamat e elegit en senyor de aquest Principat lo Illustrissimo senyor Rey de Castella. Speram de dia en dia soccors tal de part deça que sublevara a tots de congoixes. De les coses que fareu e succeiran avisau nos sovint car molta facilitat ne teniu axi per mar com per terra. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVI dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e lur concell representants lo Principat de Cathalunya.

17 DE AGOSTO.

Los señores Diputados y Consejo recibieron, en este dia, las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors los deputats del General de Cathalunya en virtut de la comissio de la cort.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Crech a vostres reverencies sia per aquestes universitats de tota aquesta comarcha signantment per la vila de Puigcerda revelat les moltes novitats que sis vol per En Verntallat e aximateix per los frontalers del Comdat de Foix tot jorn en aquestes patries se cometen en detractio e perjudici de aquest Principat e en dan de les dessus dites universitats per la qual raho esser yo pochs dies ha arribat de Arago e sentint los sus dits insults per evitar e resistir en aquells he consultat les universitats seguents primo Berga Sanct Joan Puigcerda Bellver e la Seu Durgel ahunint nos e fent nos tots hun cors fahent extima haver major facultat e tota resistencia pero mossenyors no obstant la dita concordia sentint ara novament algun just aqui en lo sus dit comdat de Foix se faria per un quis diria Mario de Miglos lo qual ajust seria en sus de mil homens e per los infractes passats e encara per la dessus

dita nova la gent daquesta comarcha starien en algun redubte per la qual raho segons seria avisat certifiquen a vostres reverencies suplicant vos placia tremetre algun soccors lo qual segons alguns sentiments que yo hauria sis vol per via del dessus dit Comdat de Foix com encara per lo Comdat de Cardona me par seria molt necessari sino en altra manera aquesta terra seria en algun perill. En lo que ajudar en totes aquestes baronies se pora a les dites universitats sens dubte ab tota diligencia si fara lo degut pero certifich ho a vostres reverencies provehesquen en lo que pus util los semblara oferint mon treball e facultat per contemplacio de aquest Principat esser tots temps mes que prest. Aximateix mossenyors per quant en aquesta comarcha erbejarien alguns bestiars entre altres algun nombre quis diria esser de mossen Gaspar Mecha e den Naves de les Bellianes lo qual bestiar guardarien sis o set gaschons los quals gaschons e bestiar yo hauria detengut a me ma per quant se dirien esser de enemichs del Principat per quen certifich a vostres reverencies. Placians avisar men sils haveu axi per enemichs com acent sona. Es ver mossenyors que segons relacio dels sus dits gaschons dels quals yo he fet deposar per les quals disposicions se mostra esser axi en special lo dessus dit Mecha e son fill e encara per relacio que yo passant per Camerasa hauria rebut den Franci de Ganer lo qual li seria vehi em feu relacio que Don Joan de Luna venia sovint alotjar al seu castell e de alli feyen empreses a Camarasa. Tot aço sia remes a la ordinacio de vostres dites reverencies pla-

cia en aquelles de certificar me de vostra deliberacio menant a mi lo que plasent en aquella sera car molt devot per mon poder sere prest complir. Mossenyors al portador he informat de algunes coses que a la present segons lo dubtos temps que teniu nos gos comenar. Supplich a vostres reverencies vos placia dar li fe e creença com si jous ho dehia e provehir en lo queus semblara util al Principat segons de vostres reverencies se pertany. Recomenant me en aquelles. De Baga a XII de agost. — Mossenyors de vostres reverencies molt mes que devot al manament de aquelles prest fra Joan Galceran de Pinos.

Als molt reverends é magnifichs los diputats e concell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends e magnifics. Vista vosta letra per la qual manavau a mi faes restituir certs robatoris fets alguns capellans francesos vos responch com los dits robatoris son stats fets en absencia mia essent en aqueixa ciutat e sta en veritat com yo son stat arribat aci me son volgut informar a ple aquests robatoris quils havia fets per quant ho tenia a molt anug he trobat que en los primers robatoris que dels dits capellans francesos son stats fets seria stat un fill del conseller en cap de aquesta ciutat ab alguns altres de la ciutat e terratori de Osona qui no son acordats e que ho haurien fet de licencia de hun dels consellers e com los acordats han vists que per gent qui no era acordada los capellans francesos eren correguts e ques fahia

de licencia del dit conseller han presos les persones e bens de alguns capellans tenint los en nom del General. E com yo son stat arribat decontinent yo he fets deliurar los dits capellans e no resmenys fins fer una crida que tots los acordats que tenien bens dels robatoris los haguessen restituir sotz pena de stobar e encara los presi ab sagrament ho haguessen denunciar lo quen tenien e de fet tot ho fet restituir que los dits capellans nos clusan dels acordats es veritat que los qui no son acordats e tenen la mes part dels robatoris nols han volguts restituir e yo per quant son de for del veguer li he dit ell ho faça restituir e li he mostrada la vostra letra. Pero tostemps e quant vosaltres manareu yo meta les mans en aquells quí no son acordats yo ho fare e ho fare restituir. Mes avant son avisat que los pagesos han pres los castells de Laers de Malany e de Besora e combaten Campredon quis diria se torna a la bona part e desigan molt yo fos lla per sotz venir los altrament se hauran a retra. Noresmenys roban per los camins los qui passen que alguns no gosen trestejar ajusten se ara molts per queus dich que es de molta necessitat yo hi fos car tots temps pren ales de molts qui tots jorns se adherexen ab ells pero yo no puch anar sens la gent la qual vosaltres deteniu aqui e es lo perill en la triga. Placieus decontinent fer la desempatxar que vingan car altrament yo noych axire attesa la potencia dels pagesos. En Margarit sta aqui no se vosaltres sil deteniu car la necessitat es molta vingues ab la gent. Daqui avant sera lo carrech de vosaltres si alra es car no sta per mi sino per vosaltres que deteniu la gent.

Ja per altra vos he scrit sobre lo offici del advocacio fischal de aquesta ciutat lo qual a preclis meus havian donat a micer Joan Soccarrats lo qual com vos informara ab mi per inquirir contra los qui fan res contra lo present Principat e tots temps ha trebellat circa la honor e servey de aquell e postposada vida e bens per mantenir la terra. Perqueus placia fer ma tanta merçe lo dit juriste haja lo dit offici segons per vosaltres es stat ofert car apres son vengut daqui los consellers daci lon havien provehit per la deliberacio dell qui tenia. E sia Jhesus ab tots. De Vich a XV de agost del any Mil CCCCLXII. — Lo quis comana a la senyoria vostre de Planella.

Als molt magnifichs e de gran providencies mossenyors los diputats de Cathalunya en Barchinona.

Molt magnifichs e de gran providencia mossenyors. Lo present es per notificar vos com air que teniem quatre dagost mossen Frances Andreu pare del diputat local de aquesta vila sa fet anar En Pere Mir culidor del segell de aquesta vila en casa sua e alli dit que li prestas sagrament e homenatge al dit Frances Andreu com a receptor e administrador de tot lo bisbat Delna e que do continent ell lo tornara en sa possessio e axi dit Pere Mir ho ha fet. Jo ne dit mon parer al dit Pere Mir yo de hora en hora e star per voler me liurar a mi les claus per que mossenyors molt magnifichs yo no gos obrir sino a hores captades e crech yo a la fi lem liuraran pero per lo sagrament e homenatge yom recort

e prestat a nosaltres les me liuraran per força e no per grat. Hoc encara diferé aquells protest que fer deure hi tot so que per mon advocat mes era aconsellat en manera yo ne puixa dar bon compte a Deu del sagrament e homenatge. E apres a nosaltres mossenyors molt magnifich yo del assessor de la casa ni del diputat local no podem haver consell ni ajuda qui fos bo. Veus aci lo que fins aci aquesta jornada sa fet. Si per avant res se fara de tot vostres grans savieses seran informades lo dit Francesch Andreu man dit que tot lo que fa fa en nom del Senyor Rey. Jo deman de hora en hora als taules me fassen la letra del cambi e fins aci no len puch traer son men clamat a consols axi mateix men passen per noves yo vinch deliberat si massa dura de fer los hun protest e pus per la present mossenyors molt magnifichs pus no dich sino quem recoman en gracia vostra. La sancta Trinitat sia de tots bona guarda. Amen. Scrita en Perpenya a V del mes dagost del any Mil CCCCLXII. — Ramon Freginer resebedor del segell de Perpenya qui molt se recomana en gracia vostra.

En este mismo dia, mandaron expedir los señores Diputados y Consejo las siguientes cartas.

Als molt honorables e savis senyors los consellers e prohomens de Berga.

Molt honorables e savis senyors. La present es per

avisar vos com havem ayres lo Compte de Prades per mija den Jofre Davia tractaria ab lo castella del castell daqueixa vila de liurar aquell als enemichs del Principat. Per ço vos pregam e manam que vista la present abans de totes coses provehiau a la seguretat del dit castell e apres preneu lo dit Jofre Davia e si haver lo poreu estiga be guardat e diligentment e cauta vos informeu de la cosa com passe e avisau nos decontinent de tot tremetent nos la informacio que rebreu per manera que aquella vista nos puixam scriure de nostra deliberacio. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVII de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de Cervera.

Molt honorables e savis senyors. Nosaltres scrivim al magnifich capita de la bandera pregant lo vos vulla mostrar la letra. Placieus legir la e pendre la com a vostra car per occupacio de fahenes no podem axi largament a quascuns scriure. Solament vos pregam e encarregam vullau star sforçats e animosos com virtuosament haveu acustumat en la defensio de aqueixa vila la qual es fortissima abundosa de gents vitualles e altres coses necessaries a la tuicio vostra car Deu volent molt prest speram soccors tal ques pora en altres coses entendre que no es stat possible fins aci. E sia Jhesus ab

tots. Dada en Barchinona a XVII dies de agost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General e concell llur representants lo Principat Cathalunya a vostra honor apparellats.

Al honorable senyer En Matheu Dalp diputat local en la vila e vegueria de Puigcerda.

Honorable senyer. Vostra letra havem rebuda per En Joan Colells dels avisos en ella scrits e de totes les coses per vos fetes som be contens. Venints a la resposta de les coses necessaries los mil pres e coses emparades al home appellat Vedrinyans que dien volia trahir lo castell de Puigvaladors volem sien de bona guerra dels qui pres los han. Noresmenys vos dehim e manam vista la present provehiau que vos e lo castella del dit castell de Puigvaledors prengau de continent rebuda aquesta en la pus segura e cauta manera que fer se puixa tot bestiar de mossen Carles Dolms e de mossen Ortafa e den Vilanova e de mossen Fahena e de totes altres persones qui sien dins lo castell de Perpinya e aquell dit bestiar nos trametau aci segurament o feu lo devallar en part dintre terra be segura per manera no puixa perillar e aquell stiga en nom nostre scrivint nos decontinent del que fet haureu. Dels diners e bens presos los han e la resta convertiau en utilitats del General ço es en soldejar tant com bastaran los cent homens de que scrit vos havem. Les altres coses apres per nosaltres seran deliberades car a present no hi havem

pogut provehir per causa de spatxar lo correu per aquesta sola raho trames. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVII dagost del any Mil CCCC sexanta dos. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen Gabriel Cardona cavaller capita de Vilafrancha de Penades.

Molt honorable mossen. Una letra havem rebuda e los dos presoners. Reebuda que hajam la informacio la qual volem prestament nos trametau dispondrem dells segons justicia e raho volran. En tota manera vinga decontinent la senyora de Çalacuna ab los fills car nosaltres pagarem les despeses que per acompanyar los seran fetes. Nous oblideu decontinent fer recullir tot hom ab les vitualles e robes. E si palles e altres coses no poran recullir sien cremades ans del adveniment dels enemichs per que nols servesquen. Si per causa del sembrar e dels safrans a les gents sera dada alguna prerogativa no volem per ço que los viures e vitualles en manera alguna no resten de fora ans sien recullides tota triga postposada. E jatsia haguessem serit que algunes universitats no fossen tengudes recullirse ara havem delliberat sien compellits tots egualment recullirse tota raho e excepcio cessants. Lo roci que dieu era de don Jofre de Castre volem sia trames anosaltres per quel puixam donar al de aqui sera. Noresmenys per bons respectes havem delliberat que ne per anar a la bandera ne per pendre sou per anar al exercit no permetau ans ab crida expressament pro-

hibiau sots pena de la vida que alguns de aqueixa vila no prenguen sou ni per star ni exir de aquella. De les armes que demanau per aqueixa vila ha carrech En Joan Pellicer lo qual moltes vegades havem sollicitat hi do prest recapte. Dins tres jorns haureu aqui los cinquanta homens deputats per ajudar a custodir aqueixa vila. Dehim e manam vos en totes les coses dessus dites doneu presta expedicio. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVII dies dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt noble e molt magnifich baro mossen Guerau de Queralt.

Molt noble e molt magnifich baro. Per vostra letra som certificats de la correguda feta per los enemichs en aqueixes parts e de la exida del noble vostre fill e Pere Luis de Vilafrancha ab lur gent e de la derrota de aquella de que sumament nos dolem e mayorment com venim a pensar ells no stan cautelosos per les experiencies passades dels aguayts dels enemichs. Veritat es que aço son fruyts de guerra e nos deu hom spantar per tals fets. Decontinent nosaltres havem provehit que mossen Jaeme Fiveller e En Pla hiran aqui per veure e saber les coses com stan e quanta gent sera aqui tornada per que hi puixam trametre diners ab En March Calabuig lo qual al reebre de vostra letra stava per cabalcar e ha convengut fer lo restar fins hajam plena informacio de tot. Pregam per ço vostra noblesa stiga be sforçada com

loablement e virtuosa ha acustumat e ensemps ab lo dit mossen Jacme Fiviller vullau fer alguna saludable provisio e seguretat vostra e de aqueixa vila. Rescrivintnos ne decontinent perque hi puixam delliberar. Certificants vos ja fem anar gent aqueixa via entre la qual dema Deu volent partra una capitania de cinquanta homens e tots dies ne trametrem mes veritat es que per defalte de cuyraces la gent nos pot axi spatxar com volriem. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVII dagost del any Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

Al molt honorable mossen micer Damia de Montserrat capita de Tarragona.

Molt honorable mossen. Vostra letra havem reebuda e oyda la creença de Mossen Felip Salmonia canonge prenem gran plaer en la provisio per vos feta sobre los cartells posats en aqueixa ciutat. E per que tenim molta voluntat en saber lo actor de aquells vos pregam e encarregam ab gran diligencia hi entenau e castigueu los culpables axi del dit acte com daltres coses qucs sien fetes es faran contra la terra tots amor comport e consulta cessats. E per certs bons respectes volem eus manam vista la present en la pus cauta manera que fer se puixa prengau Joan de Riglos e lo capella appellat Dagui e En Perull notari e tots cavalls rocins e bens lurs e aquells dits Joan de Riglos capella e Perull nos trametau segurament ab la menys despesa que fer se puixa per mar. E si altres persones suspectes ha o

haura axi en aqueixa ciutat com en lo camp inquiriu de aquelles e de lurs fets e actes e juxta los demerits ministrau compliment de justicia spatxada. E que de totes coses no hajau haver comissio expressa volem eus donam plen poder de fer expedir e executar totes coses que a utilitat repos e benavenir del dit Principat e de aqueixa ciutat e camp succeesquen. Noresmenys ab gran cautela volem investigueu del honorable En Joan Ferrer olim receptor del General. E si haver lo poreu en tota manera sia per vos pres e a nosaltres remes decontinent ab los altres dessus dits. E sia Jhesus ab tots. Dada en Barchinona a XVII dies dagost del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats e concell et cetera.

FIN DEL TOMO VIGÉSIMO SEGUNDO DE LA COLECCION, NONO DEL LEVANTAMIENTO Y GUERRA DE CATALUÑA EN TIEMPO DE DON JUAN SEGUNDO.

